

EURÓPA – FIATALOK – RÉSZVÉTEL

SZÖVEGGYŰJTEMÉNY AZ IFJÚSÁGI TERÜLET EURÓPAI
MEGKÖZELÍTÉSEIRŐL ÉS IRÁNYELVEIRŐL

Az itt szereplő uniós dokumentumok az Európai Közösségek Hivatalos Kiadványainak Hivatala által az EUR-Lex honlapon közzétett magyar nyelvű eredeti változatok szövege alapján kerültek kötetbe szerkesztésre. A szerkesztés során a fordításokban változtatásokat eszközöltünk.

© Európai Közösségek, <http://eur-lex.europa.eu/>

Az itt szereplő Európa tanácsi dokumentumok részben az Európa Tanács Ifjúsági és Sport Igazgatósága honlapján szereplő angol nyelvű szövegek, részben pedig az Európa Tanács Információs és Dokumentációs Központjának honlapján közzétett magyar nyelvű fordítások szövege alapján kerültek kötetbe szerkesztésre. A szerkesztés során a fordításokban változtatásokat eszközöltünk.

© Európa Tanács

Európa – fiatalok – emberi jogok

Szöveggyűjtemény az ifjúsági terület európai megközelítéseiről és irányelveiről

© Foglalkoztatási és Szociális Hivatal – Mobilitás Országos Ifjúsági Szolgálat, 2009

TARTALOMJEGYZÉK

Előszó	5
Gyakorlati tudnivalók a szöveggyűjtemény használatához	6
Bevezető – Áttekintés az Európai Unió és az Európa Tanács ifjúságpolitikai tevékenységéről	8
Az Európai Bizottság Fehér Könyve – Új lendület Európa fiataljai számára (részletek)	15
Mi történt az „Új lendület Európa fiataljai számá- ra” című Fehér Könyv óta? A fiatalok részvételével és tájékoztatásával kapcsolatos közös célok megva- lósítása a fiatalok aktív európai polgári szerepvállalá- sának ösztönzése érdekében – A Bizottság közleménye a Tanácsnak a fiatalok részvételével és tájékoztatásával kapcsolatos európai politikáról	68
A fiatalok teljes körű részvételének elősegítése az oktatásban, a foglalkoztatásban és a társadalomban – A Bizottság közleménye a Tanácsnak, az Európai Parla- mentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának (részletek)	83
Európai Ifjúsági Információs Charta	95
Európai Charta a fiatalok részvételéről a helyi közös- ségek és régiók életében	98
A Miniszteri Bizottság 13 (2004) sz. ajánlása a fiata- lok helyi és regionális közéletben való részvételéről	108
Módosított Európai Charta a fiatalok helyi és regio- nális közéletben való részvételéről	111
Európai Ifjúsági Paktum	128

Napirenden az európai fiatalokat foglalkoztató kérdések: az Európai Ifjúsági Paktum végrehajtása és az állampolgári szerepvállalás ösztönzése – A Bizottság közleménye a Tanácsnak az ifjúságot érintő európai szakpolitikákról	130
Egyenlő esélyek teremtése minden fiatal számára – teljes társadalmi részvétel – A Tanács és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében ülésező képviselői által elfogadott állásfoglalás (részletek)	150
A Bizottság hozzájárulása az elméleti útkeresési szakasz munkájához, és azon túl: D-terv a Demokrácia, Dialógus és Diszkusszió érdekében – A Bizottság közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának (részletek)	155
Az európai strukturált párbeszéd a fiatalokkal	164
A Tanács és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében ülésező képviselői által 2007. május 16-án elfogadott állásfoglalás a fiatalok önkéntes tevékenységeire vonatkozó közös célkitűzések végrehajtásáról	173
Az Európa Tanács ifjúságpolitikájának jövője: AGENDA 2020 – Az Ifjúsági Ügyekért Felelős Miniszterek 8. Konferenciájának Zárónyilatkozata	181
Az EU ifjúsági stratégiája – befektetés és az érvényesülés elősegítése. Megújított nyitott koordinációs módszer a fiatalok előtt álló kihívások és lehetőségek kezelésére – A Bizottság közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának	186
Szószedet	202
Hasznos honlapok	215

ELŐSZÓ

A Mobilitás Országos Ifjúsági Szolgálat az ifjúsági terület szakmai fejlesztő központjaként sokrétű tevékenységet végez a magyarországi ifjúsági munka megerősítése érdekében. Különösen kiemelt feladatának tartja az ifjúsági munkához szükséges információ, tudás és kompetenciák folyamatos összegyűjtését és közvetítését. Az ifjúsági munka, ifjúságsegítés iránti elkötelezettségünk és szakmai fejlesztő szándékunk idén újabb formában nyilvánul meg: egy, az ifjúsági munka széles területét felölelő szakmai kiadványsorozat elindításában. A tematikájában egymástól elkülönülő módszertani kiadványainkat egyaránt szánjuk a fiatalokkal foglalkozóknak, az ifjúsági munka területén dolgozóknak és az ifjúságsegítés iránt nyitott, illetve azt még nem ismerő személyeknek is, akik kiadványainkon keresztül bepillantást nyerhetnek az ifjúsági munka világába.

Ez a kötet az Európai Unió és az Európa Tanács azon legfontosabb dokumentumait gyűjti egybe, amelyek az utóbbi tíz év meghatározó európai ifjúságpolitikai iránymutatásait, megközelítéseit tartalmazzák. Ezek mellett más olyan fontos uniós stratégiákat és európai szakmai megállapodásokat is igyekszünk bemutatni, amelyek hozzájárulnak a fiatalok társadalmi részvételének és polgári szerepvállalásának növeléséhez, illetve amelyek keretet határoznak meg egyes speciális területek (pl. információ, önkéntesség) fejlesztéséhez. A szövegek tanulmányozása során az olvasó előtt kirajzolódik az a módszeresen építkező és a fiatalok igényeivel állandó párbeszédben lévő politika-alkotási folyamat, amely egyaránt jellemző az Európai Bizottság és az Európa Tanács ifjúsági területen végzett szakmai tevékenységére és a két szervezet ezirányú együttműködésére. Reméljük, hogy kiadványunkat haszonnal fogják forgatni mindazok a hazai ifjúságsegítők, pedagógiai szakemberek és a közösségi szerepvállalás iránt elkötelezett, aktív fiatalok, akik gyakorlati munkájuk és elméleti tudásuk tökéletesítéséhez szeretnék jobban megérteni az európai folyamatok és támogatási programok mögötti elveket, összefüggéseket és törekvéseket.

Földi László

a Mobilitás Országos Ifjúsági Szolgálat igazgatója

GYAKORLATI TUDNIVALÓK

A SZÖVEGGYŰJTEMÉNY HASZNÁLATÁHOZ

Szerkesztett változatok

Jelen kiadvány számos különböző forrás felhasználásával jött létre, amelyeket az Európai Bizottság, illetve bizonyos szervei és az Európa Tanács és egyes szervei adtak ki. Az elérhető hivatalos és nem hivatalos fordítások e kötetbe szerkesztése folyamán kiderült, hogy a szövegek nem egységesek az angol terminológia magyar megfelelőjét illetően. Jelen kiadványban igyekeztünk ezt a problémát oly módon kiküszöbölni, hogy a visszatérő, alapvető fontosságú kifejezéseket következetesen mindig ugyanabban a magyar nyelvű alakban szerepeltetjük, hogy az egyes dokumentumok közötti összefüggések és kereszthivatkozások érthetőek legyenek. E szerkesztői munka részeként a már meglévő fordításokon értelmezési és stilisztikai változtatásokat is eszközöltünk, így előfordulhat, hogy az itt szereplő szerkesztett változat eltér a forrásként megadott eredeti szövegtől. A források internetes elérhetőségét minden alkalommal jeleztük. Azonban ezt a szakmaiság biztosítása és a szövegek tartalmának pontos visszaadása szempontjából fontosnak éreztük.

Némely szövegeknek területi szempontból csak részleteit tudtuk közölni e kiadványban, ezeket a megfelelő helyen jeleztük. Természetesen a megadott források a dokumentumok teljes szövegét tartalmazzák.

A források elérhetősége

Az itt szereplő szövegek internetes elérhetőségét minden esetben jeleztük. Azonban számos forrás az Európa Unió joganyagát tartalmazó, rendkívül felhasználóbarát weboldalról – <http://eur-lex.europa.eu/hu/index.htm> – származik. Ezen forrásoknál, ha a konkrét dokumentum bonyolult URL-címét adnánk meg, az nagy hibalehetőséggel járna. Így ezekben az esetekben mindig jeleztük az EU dokumentációs rendszere által használatos ún. természetes számot, illetve az EU Hivatalos Lapjának a megfelelő adatait, amelyek alapján minden egyszerűen megtalálható.

Példa:

1. Természetes szám alapján:

Az Európai Bizottság Fehér Könyve – Új lendület Európa fiataljai számára: COM (2001) 681 végleges.

A fentiekben megadott honlap bal menüsorából bejelöljük az **EGYSZERŰ KERESÉS** funkciót, majd a keresésen belül *A dokumentum száma szerinti keresés*-ből a *Természetes szám szerinti keresést*. Ezt követően már csak ki kell jelölnünk a dokumentum típusát: COM, évszámát: 2001 és számát: 681. A dokumentum általában (attól

függően, hogy mikori keltezésű) az Unió hivatalos nyelveinek mindegyikén elérhető, a különböző nyelvű változatokat a jobb felső sarokban található nyelvkódok kijelölésével érhetjük el.

2. A Hivatalos Lapból:

A Tanács és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében ülésező képviselői által 2007. május 16-án elfogadott állásfoglalás a fiatalok önkéntes tevékenységeire vonatkozó közös célkitűzések végrehajtásáról – (2008) HL C 241

A fent említett honlap bal menüsorából bejelöljük a *HIVATALOS LAP* funkciót, majd a keresésen belül *A Hivatalos Lap közvetlen elérésénél* töltjük ki a kért adatokat, pl. Év: 2008, HL sorozat: C, HL Szám (kötelező): 241. A dokumentumot (keltezésről függően) általában itt is elérhetjük az Unió hivatalos nyelveinek mindegyikén, a fentiek szerint.

Lábjegyzetek

A kiadványban szereplő dokumentumokat többnyire ellátták lábjegyzetekkel. A szerkesztés során, ahol szükségesnek találtuk, mi is kiegészítettük az adott szövegeket magyarázó, szerkesztői lábjegyzetekkel. Ilyen esetben ezt a szóban forgó, kiegészítő lábjegyzetnél az „– a szerk.” formulával jeleztük.

Szószerdet

A forrásanyagok számos uniós vagy Európa-tanácsi intézményre, programra, irányelvre, megközelítésre vagy szakkifejezésre hivatkoznak, amelyek nem feltétlenül ismertek vagy egyértelműek az olvasó számára. Segítségnyújtásként ezeket a főszövegben **dőlt, félkövér** betűvel szedtük, és rövidebb-hosszabb magyarázó cikket készítettünk hozzájuk, amit a kötet végén található *Szószerdetben* helyeztünk el.

Hasznos honlapok

A kötetben szereplő szövegek gyakran utalnak internetes tartalmakra, illetve olyan dokumentumokra hivatkoznak, amelyek az interneten is elérhetők, ezeket és a témához egyébként is hasznos európai weboldalakat – a teljesség igénye nélkül – a kiadvány *Hasznos honlapok* című fejezetében gyűjtöttük össze.

BEVEZETŐ

ÁTTEKINTÉS AZ EURÓPAI UNIÓ ÉS AZ EURÓPA TANÁCS IFJÚSÁGPOLITIKAI TEVÉKENYSÉGÉRŐL

Az Európai Unió ifjúságpolitikája

Az Európai Unióban az ifjúságpolitika – hasonlóan a munkaügyi és szociális területek többségéhez – alapvetően tagállami hatáskörbe tartozik, azonban ezen a területen is érvényesül a tagállamok szakpolitikáinak egymáshoz való közelítése, a kiemelt célok érdekében tett együttes erőfeszítések, közös programok.

Az ifjúsági dimenziónak az európai politikákba való beépítése viszonylag újkeletű jelenség. Az 1993-as *Maastrichti Szerződés* (hivatalosan: *Szerződés az Európai Unióról*¹), az ifjúsági területre is kiterjesztette az EU politikák hatókörét. A szerződés 149. paragrafusában az EU egyik céljaként „...az ifjúsági cserék, a **szociálpedagógusok** és oktatók cseréinek fejlesztését” fogalmazza meg.

2001 előtt az európai intézmények ifjúsági területen megvalósuló tevékenységei alapvetően olyan egyedi programok létrehozására és végrehajtására fókuszáltak, mint pl. az 1988-ban elindított **Fiatalok Európáért Program**. Ugyanakkor a tagállamok egyetértettek a tekintetben, hogy ezt a programot és együttműködést tovább kell építeni, és magukat a fiatalokat mind nagyobb mértékben be kell vonni az ilyen tevékenységekbe.

A politikai vita szélesebb körűvé tétele és elmélyítése érdekében, valamint a létező EU programoktól való továbblépés szándékával az **Európai Bizottság** valódi együttműködés kialakítását tűzte ki célul a következő évtizedekre.

Ennek középpontjában az ifjúsági *Fehér Könyv*² állt, amelyet 2001 novemberében fogadtak el. Az Európai Bizottság ifjúsági *Fehér Könyvének* megalkotása természetesen hosszabb előkészítést vett igénybe. Létrejöttét széleskörű nemzeti és nemzetközi egyeztetés előzte meg Európa-szerte, a konzultációkban különféle háttérű fiatalok, ifjúsági szervezetek, a tudományos társadalom képviselői, politikusok és közigazgatási intézmények vettek részt. Bemutatására 2001. november 26-28. között, Ghentben került sor.

¹ A Szerződés az Európai Unióról szövegéhez lásd: <http://eur-lex.europa.eu/hu/treaties/index.htm>

² Az Európai Bizottság *Fehér Könyve – Új lendület Európa fiataljai számára*, Mobilitás Nemzetközi Igazgatóság, Budapest, 2002. (www.mobilitas.hu) Részletekért lásd jelen kiadvány 15. oldalát.

A *Fehér Könyv* fő célja, hogy az egyének és az ifjúsági szervezetek helyi és regionális munkája országos és európai szinten is elismertséget szerezzen. A *Fehér Könyv* segít egy közös vízió kialakításában, elősegítve a tisztánlátást ifjúsági ügyekben, lehetővé teszi a hatékonyabb együttműködést, és a közös célok meghatározását.

A *Fehér Könyvben* a Bizottság ajánlást intézett az EU tagállamaihoz, hogy fokozák az együttműködést az ifjúságpolitika négy elsődleges fontosságú területén: a részvétel, az információ, az önkéntes tevékenységek és a fiatalok jobb megismerése, azaz az ifjúságkutatás terén. A *Fehér Könyv* azt is javasolja, hogy egyéb idevágó politikák kialakításakor, pl. az oktatás és képzés, a foglalkoztatás és a társadalmi integráció, az egészség és a diszkriminációellenesség terén nagyobb mértékben vegyék figyelembe azok ifjúsági dimenzióit. A Bizottság a *Fehér Könyvvel* többek között arra a tapasztalatra is választ kívánt adni, hogy a fiatalok egyre inkább elfordulnak a közéletben való részvétel hagyományos formáitól, és meg kívánta szólítani az európai fiatalokat, hogy legyenek aktívabb állampolgárok.

A *Fehér Könyv* alapján az **Európai Unió Tanácsa** 2002 júniusában létrehozta az európai ifjúságpolitikai együttműködési keretet. A kiemelt területekkel kapcsolatos teendőket az **Oktatási, Ifjúsági és Kulturális Miniszterek Tanácsa** határozatok formájában konkretizálta, amelyek közös célkitűzéseket tartalmaznak. A 2002-ben megindult folyamat az ifjúságpolitika területén kialakított európai együttműködés általános keretét alkotja, amelyet az Oktatási, Ifjúsági és Kulturális Miniszterek Tanácsa 2009-ben értékel ki, és az értékelés alapján a fejlesztés új irányvonalait is meghatározza.

Ez a keret egyébként már 2005 novemberében, az *Európai Ifjúsági Paktumban*³ megfogalmazott alapelvek figyelembevételével módosításra került. Az *Európai Ifjúsági Paktumot* az Európai Tanács 2005. március 22-23-i ülésének eredményeképpen, elnökségi következtetések keretében fogadták el a tagállamok állam- és kormányfői. A kezdeményezés – amelyet 2004-ben több ifjúsági fórum során is megvitattak – a Bizottság 2001. évi ifjúságról szóló *Fehér Könyvére* támaszkodik. Fő célja az ifjúságpolitika integrálása a **lisszaboni stratégia** cél és eszközrendszerébe. A Paktumban a futó közösségi programok megújítására tesznek javaslatot, részben új tartalmat adva nekik. A Paktum eszközei között szerepel a tagállamokban meglévő tapasztalatok és tudás, illetve a jó gyakorlatok feltárása és cseréje a hálózati együttműködésre támaszkodva. Az *Európai Ifjúsági Paktum* a fiatalokkal kapcsolatos, a foglalkoztatás, az integráció és a társadalmi felemelkedés, az oktatás, a képzés és a mobilitás, valamint a munka és a családi, ill. magánélet összeegyeztetésének elősegítésére kitűzött célokat tartalmazza.

3 Az *Európai Ifjúsági Paktum* letölthető a www.mobilitas.hu/flp/ifjpolitika/Paktum oldalról, illetve megtalálható jelen kiadvány 128. oldalán. A Bizottság az ifjúságot érintő európai szakpolitikákról szóló közleményét, *Napirenden az európai fiatalokat foglalkoztató kérdések: az Európai Ifjúsági Paktum végrehajtása és az állampolgári szerepvállalás ösztönzése* címmel lásd jelen kiadvány 130. oldalán.

Az ifjúságpolitika területén kialakított európai együttműködés általános kerete jelenleg három fő területből áll:

- **A fiatalok aktív polgári szerepvállalása.**⁴ A tagállamok közös célkitűzésekben egyeztek meg a *Fehér Könyv* mind a négy prioritását illetően. E célok érdekében a **nyitott koordinációs módszert**⁵ alkalmazták. A fiatalok **aktív polgári szerepvállalásának** előmozdítására további eszközöket hoztak létre: a Fiatalok Lendületben Programot⁶, az Ifjúsági Portált⁷ és az Európai Tudásközpontot az Ifjúságpolitikáért.⁸ A strukturált párbeszéd⁹ célja a fiatalok bevonása az európai napirenddel kapcsolatos, politikaformáló vitákba.
- **A fiatalok társadalmi és foglalkoztatási integrációja.** Az *Európai Ifjúsági Paktum* célja az európai **fiatalok társadalmi integrációjának**, foglalkoztathatóságának, oktatásának és képzésének a javítása, és egyszersmind a munka és a családi élet összehangolásának a segítése.
- **Az ifjúsági dimenzió beépülése az egyéb politikákba.** Az Európai Bizottság aktívan dolgozik azon, hogy számos egyéb politika terén is figyelembe vegye a fiatalokat, ebből a szempontból az antidiszkriminációs és az egészségügyi politika a legjelentősebb mind között.

E három fő terület fejlesztése mellett az Európai Unió hozzájárul a fiatalok mobilitásának előmozdításához és nem-formális tanulási tapasztalataik elismertetéséhez is. Az ifjúsági szervezetek közötti együttműködést, az ifjúsági cseréket, valamint az ifjúságsegítők képzését támogató közösségi program-sorozat már több mint tíz éves múltra tekint vissza, és a 2007-2013. közötti költségvetési ciklusban is folyta-

-
- 4 Az angol *active citizenship* fogalom magyarra fordításában jelen kiadványban az aktív polgári szerepvállalás változatot alkalmazzuk következetesen, és ennek érdekében harmonizáltuk az itt szereplő források különböző fordításait.
 - 5 Az *Open Method of Coordination* kifejezés magyar megfelelőjére jelen kiadványban a nyitott koordinációs módszer (OMC) változatot alkalmazzuk következetesen, és ennek érdekében harmonizáltuk az itt szereplő források különböző fordításait.
 - 6 A *Youth in Action Programme* közismert magyar elnevezése: Fiatalok Lendületben Program. A jelen kiadványban idézett uniós forrásokban szereplő változat helyenként ettől eltér, „Cselekvő Ifjúság” vagy „Tevékeny Ifjúság” programként került lefordításra. Mi mindenütt következetesen a Fiatalok Lendületben Program elnevezést alkalmazzuk, és ennek érdekében harmonizáltuk az itt szereplő források eltérő változatait. A Fiatalok Lendületben Programról bővebben lásd: www.mobilitas.hu/flp/programismerteto.
 - 7 Az Ifjúsági Portál magyar verziója: http://europa.eu/youth/index.cfm?_id=hu
 - 8 Az Európai Tudásközpont az Ifjúságpolitikáért honlapja: <http://youth-partnership.coe.int/youth-partnership/ekcyp/index>
 - 9 A strukturált párbeszédről bővebben lásd *Az európai strukturált párbeszéd a fiatalokkal* c. dokumentumot jelen kiadvány 164. oldalán.

tódik. A közösségi támogatási programok időrendben: **Fiatalok Európáért** – Youth for Europe (1988-2000), **IFJÚSÁG 2000-2006 Program**¹⁰ – Youth Programme, és a jelenleg is futó **Fiatalok Lendületben Program** – Youth in Action (2007-2013).

Az Európa Tanács ifjúságpolitikája

Az **Európa Tanács** minél több fiatalt kíván arra ösztönözni, hogy aktívan vegyen részt az európai civil társadalom megerősítésében, védelmezze az emberi jogok, a kulturális sokszínűség és a társadalmi összetartás értékeit. Emellett előmozdítja az ifjúságpolitikák kialakítását és fejlesztését, különös hangsúlyt fektetve a fiatalok részvételére. Az **Ifjúsági és Sport Igazgatóság** eleve rendszeresen hívja össze a fiatalokat, ifjúsági szervezeteket, hálózatokat, kormányzati ügynökségeket és szakembereket, hogy megvitassák és véleményezzék a jelenlegi politikákat és a jövőbeni célkitűzéseket. A szervezet emellett támogatja az ifjúsági egyesületek, hálózatok és kezdeményezések létrejöttét, és előmozdítja a nemzetközi együttműködést.

Az Európa Tanácsnak a fiatalok nagyobb mértékű részvétele iránti elkötelezettsége közös vezetési rendszerében, az ún. **ko-menedzsmentben** is megjelenik. E rendszerben civil szervezetek képviselői üléseznek kormányzati hivatalnokokkal közös bizottságokban, és e felek együttesen dolgozzák ki az ifjúsági szektor prioritásait, és tesznek javaslatot a jövőbeni költségvetésekre és programokra. Ezeket a javaslatokat aztán a **Miniszteri Bizottság**, az Európa Tanács döntéshozó testülete fogadja el.

Az Európa Tanács éves, kétéves prioritásokat határoz meg támogatási programjai számára, a 2009-es év prioritásai az emberi jogi nevelés és az interkulturális párbeszéd; az ifjúsági részvétel és demokratikus állampolgárság; a társadalmi összetartás és a fiatalok integrációja; valamint az ifjúságpolitika-fejlesztés. A 2010-12-es évre vonatkozó irányelvek összefoglaló címe: Az európai ifjúsági együttműködés fejlesztése az ifjúságpolitikán, az ifjúsági munkán és a nem-formális nevelésen keresztül. Fő területei az előző évhez hasonlóan: az emberi jogok és a demokrácia, a sokszínű társadalmakban való együttélés, **a fiatalok társadalmi integrációja**, és a fiatalok és a gyermekek javát szolgáló politikai megközelítések és eszközök.

Ezeket a prioritási célokat a Tanács képzési programokon, szemináriumokon, interkulturális nyelvtanfolyamokon, szakértői találkozókön, kutatási és kiadói tevékenységen keresztül, valamint az ifjúságpolitika fejlesztésére vonatkozó tanácsadással valósítja meg.

1985 óta rendszeres kormányközi szakpolitikai konzultációt folytat az Ifjúsági Ügyekért Felelős Miniszterek Konferenciái révén, ezen alkalmakkor a miniszterek tapasztalatot cserélhetnek, összehangolják nemzeti ifjúságpolitikai törekvéseiket,

10 Az Európai Bizottság Ifjúság 2000-2006 Programjának értékeléséről lásd: COM (2008) 398.

és közös cselekvésekre tesznek javaslatot európai szinten, különösen az ifjúsági mobilitás, a részvétel, az információ és a tanácsadás, valamint az ifjúságkutatás területére vonatkozóan.

Az Európa Tanács kiemelt témaként kezeli az emberi jogokat és a diszkriminációmentességet, ennek érdekében 1995-ben elindította a *„Te is más vagy- te sem vagy más!”* elnevezésű *Európai Ifjúsági Kampányt a rasszizmus, az antiszemitizmus, a xenofóbia és az intolerancia ellen*, majd 10 évvel később, 2006-ban újraindította *Európai Ifjúsági Kampányt a sokféleségért, az emberi jogokért és a részvételért*¹¹ címmel. Emellett működteti az Emberi Jogi Képzés Ifjúsági Programot,¹² melynek keretében szakmai anyagokat jelentet meg, képzési programokat bonyolít le és támogat. Két ifjúsági központot tart fenn Európában, egyet Strasbourgban, egyet pedig Budapesten¹³. Az intézmények az ifjúsági területhez kapcsolódó képzéseket, konferenciákat rendeznek, illetve otthont adnak az ilyen jellegű vendégrendezvényeknek, valamint szakmai fejlesztő munkát végeznek a nem-formális nevelés, és különösen az emberi jogi nevelés területén.

Az Európai Ifjúsági Alapot¹⁴ (European Youth Foundation, EYF) az Európa Tanács 1972-ben hozta létre az európai ifjúsági tevékenységek támogatására. Az Alap célja a fiatalok együttműködésének ösztönzése Európában azon ifjúsági programok pénzügyi támogatása révén, amelyek a békét, a megértést és az együttműködést mozdítják elő az Európa Tanács olyan alapvető értékeinek szellemében, mint az emberi jogok, a demokrácia, a tolerancia és a szolidaritás.

Az Alap ennek értelmében pénzügyi támogatást biztosít az alábbi tevékenység típusok megvalósításához mindazon civil szervezetek és hálózatok, illetve nem-kormányzati struktúrák számára, amelyek az Európa Tanács ifjúságpolitikája és ifjúsági területen végzett munkája szempontjából releváns kérdéssel foglalkoznak, pl.:

- európai jellegű nevelési, szociális, kulturális és humanitárius tevékenységek;
- olyan tevékenységek, amelyek a béke és az együttműködés erősítését szolgálják Európában;
- olyan tevékenységek, amelyek előmozdítják az európai fiatalok közötti szorosabb együttműködést és jobb megértést, különösen az információcsere fejlesztése révén;
- olyan tevékenységek, amelyek ösztönzik a kulturális, oktatási és nevelési, illetve szociális célú kölcsönös segítségnyújtást Európában és a fejlődő országokban;
- tanulmányok, kutatások és az ifjúsági ügyek dokumentációja.

11 A kampány hivatalos honlapja: <http://alldifferent-allegal.info>

12 Az Emberi Jogi Képzés Ifjúsági Program honlapja: <http://eycb.coe.int/eycbwwwroot/hre/index.asp>

13 A Budapesti Európai Ifjúsági Központ honlapja: www.eycb.coe.int

14 Az Európai Ifjúsági Alap honlapja: www.eyf.coe.int/fej

Az Európai Bizottság és az Európa Tanács Ifjúsági Partnersége¹⁵ az ifjúságpolitika, az ifjúságkutatás és az ifjúsági munka terén

1998-ban az Európai Bizottság és az Európa Tanács elhatározta, hogy közös programot valósít meg az ifjúságsegítők képzésének területén Európában. Mindkét intézmény egy Partnerségi megállapodás létrehozását kezdeményezte, amelynek célja „az aktív európai polgári szerepvállalás és a civil társadalom előmozdítása az európai dimenzióban dolgozó ifjúsági vezetők és ifjúságsegítők képzésének ösztönzése révén”. Ez a megállapodás azóta sokszor megújításra került, és további megállapodásokkal egészült ki az ifjúságkutatás és az Euro-med együttműködések terén.

2005 óta minden együttműködési tevékenység egyetlen Partnerségi megállapodás keretén belül jön létre, amely az alábbi területekre összpontosít:

- európai polgári szerepvállalás;
- emberi jogi nevelés és interkulturális párbeszéd;
- az ifjúsági munka és képzés minősége és elismertsége;
- a fiatalok jobb megértése és megismerése;
- ifjúságpolitika-fejlesztés.

Ezáltal az Európai Bizottság és az Európa Tanács közötti együttműködés egyesíti a két intézménynek a nem-formális nevelés, az ifjúságpolitika, az ifjúságkutatás és az ifjúsági munka gyakorlata terén felhalmozott tapasztalatait.

Minden, a Partnerség keretében kialakított tevékenység és kiadvány erősíti a két részt vevő fél közötti tapasztalatcserét és a jó gyakorlatok átadását, a strukturált párbeszédbe ága­zódik, és hozzájárul mindkét partner politikai célkitűzéseinek megvalósításához.

Az Európai Ifjúsági Fórum¹⁶

Az Európai Ifjúsági Fórumot, amely jelenleg több mint 90 európai ifjúsági szervezet platformja, 1996-ban hozták létre a nemzeti ifjúsági tanácsok és európai szintű nem-kormányzati ifjúsági szervezetek.

Az Európai Ifjúsági Fórum kapocsként, konzultációs és lobbiszervezetként működik az Európai Unió, az Európa Tanács, az ENSZ és más nemzetközi szervezetek döntéshozó testületei és az ifjúsági szervezetek között folytatott párbeszédben; ösztönzi a fiatalok részvételét és biztosítja véleményük figyelembe vételét az őket érintő döntéshozatal során. A Fórum az uniós intézményrendszer elismert tárgyalópartnere. Jelen van a médiában, kampányok és látványos akciók keretében

15 Az Európa Tanács és az Európai Unió közötti Ifjúsági Partnerség honlapja: <http://youth-partnership.coe.int/youth-partnership>

16 Az Európai Ifjúsági Fórum honlapja: www.youthforum.org

hívja fel a figyelmet a fiatalokat érintő aktuális kérdésekre. Emellett ösztönzi és segíti az információ, a tapasztalatok és a jó gyakorlatok cseréjét.

Tevékenységi területei

- képviselet az európai ifjúságpolitika alakításában;
- aktív polgári szerepvállalás és az egész életen át tartó tanulás;¹⁷
- foglalkoztatás és szociális ügyek;
- emberi jogok és esélyegyenlőség;
- globális együttműködés;
- az ifjúsági munka fejlesztése;
- a tagsághoz kapcsolódó tréningek, képzések, információs és kommunikációs feladatok.

17 A *lifelong learning* kifejezés magyarul élethosszig tanulósként is ismert és gyakran használatos. A területet támogató uniós program neve azonban az *Egész életen át tartó tanulás program*ként lett bevezetve, jelen kiadványban ez utóbbi változatot használjuk egységesen.

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG FEHÉR KÖNYVE

ÚJ LENDÜLET EURÓPA FIATALJAI SZÁMÁRA¹

- RÉSZLETEK -

ELŐSZÓ

A döntés, hogy kiadásra kerüljön ez a *Fehér Könyv* az ifúságpolitikáról, továbbá, hogy megjelenését széles körű konzultációk előzzék meg, elsősorban az európai szintű kormányzás új formáinak fejlődését előmozdítani óhajtó elképzelésekből ered.

E *Fehér Könyv* következetesen illeszkedik a Bizottságnak az európai kormányzásról szóló *Fehér Könyvéhez*, melyet 2001 júliusában fogadtak el; a lényege, hogy az Európai Unió (EU) döntéshozó mechanizmusát nyitottá kell tenni azok számára, akikre ezek a döntések hatással lesznek, és ebbe a fiatalok is beletartoznak.

1. Előtérben a fiatalok

A *Fehér Könyv* megjelenését megelőző széles körű konzultációs gyakorlat eredménye egyértelmű: nagyfokú eltéréseket mutató életkörülményeik ellenére a fiataloknak alapvetően megegyezik az értékrendjük, a törekvéseik, de közősek a nehézségek is, amikkel szembenéznak. A fiatalok egy változékony csoportot alkotnak, egyre később lesznek a munkaerőpiac szereplői, és később alapítanak családot; váltogatják a munkával és a tanulással töltött időszakokat; és mindenek felett egyéni életútjaik sokkal változatosabbak, mint ezelőtt valaha. Az iskolának, az egyetemnek, a munkahelynek és a társadalmi környezetnek nincs már olyan integráló szerepe, mint korábban. A fiatalok életük során egyre később válnak teljesen önállóvá.

Mindez tükröződik a fiatalok életérzésében: a saját létük törekénységének érzésében, a jelenlegi döntéshozó rendszerekbe vetett bizalom elvesztésében, a társadalom életében vagy az ifúsági szervezetekben való hagyományos részvételi formák iránt érzett elégedetlenségben. Némelyikük úgy érzi, saját gondjai nem mindig kapnak helyet az idősebb korosztályok által, idősebb korosztályok számára kidolgozott közpolitikai irányelvekben. Némelyek a közönyben és az individualizmusban keresnek menedéket, míg mások az önkifejezés szélsőséges,

1 Az Európai Közösség Bizottsága 2001. november 21-i közleménye, Brüsszel: COM(2001) 681 végleges. (Jelen kiadványban a magyar kiadás főszövege, valamint az 1. melléklet 1., 2. és 5. fejezete olvasható. Forrás: *Az Európai Bizottság Fehér Könyve – Új lendület Európa fiataljai számára*, a magyar kiadást szerkesztette Földi László és Ványi Bálint, kiadta a Mobilitás Képzési és Kutatási Igazgatósága, Budapest, 2004. A kiadvány letölthető a www.mobilitas.hu/darisz/helyi_ifjusagi_munka_honlaprol – a szerk.)

esetenként a demokratikus eszközök határait súroló megnyilvánulásait választották. De a többség mégis inkább szeretne hatással lenni a politikára, csak még nem találta meg ennek a módját.

Ennek ellenére a fiatal európaiaknak sok mondanivalójuk van; hiszen pontosan ők azok az emberek, akikre elsődlegesen hatnak a gazdasági változások, a demográfiai egyensúly kibillenése, a globalizáció vagy a kulturális sokféleség. Azt várjuk tőlük, hogy újfajta társadalmi kapcsolatokat alakítsanak ki, megtalálják a szolidaritás új kifejezési formáit, és a különbözőségekkel való együttélésnek olyan új módzatait hozzák létre, amelyek tartalmasabbá teszik életüket – miközben újabb bizonytalanságokkal kell szembenézniük.

A bonyolultabb társadalmi és gazdasági körülmények ellenére a fiatalok jól felkészültek a fennálló helyzethez való alkalmazkodásra. A nemzeti és európai politikai irányvonalak megteremtőinek feladata, hogy megkönnyítsék ezt a folyamatot azáltal, hogy társadalmainkban valódi, felelősségteljes szerepet adnak a fiataloknak.

2. A fiatalok és Európa

Folyamatosan zajlik a vita Európa jövőjéről. A bővítési folyamat következő, sosem látott méreteket öltő hulláma hamarosan egészen új perspektívákat teremt. Európa politikai életében az elmúlt néhány év tisztán hallható üzenete az volt, hogy az EU az európai polgárokkal és az európai polgárok által kell, hogy végleges formát öltjön. Fontos, hogy az EU fejlődésének irányáról és a kormányzás jövőbeni formáiról szóló konzultációkba bevonják azokat az embereket, akiké a holnap Európája lesz. Maga az európai projekt is fiatal, folyamatosan formálódik és állandó viták tárgya. Ahhoz, hogy továbbfejlődhessen, ambícióra és lelkesedésre van szükség, valamint arra, hogy a fiatalok elkötelezzék magukat az európai projekt alapjául szolgáló értékek mellett.

Ha a fiataloknak van egyetlen közös üzenete, akkor az az, hogy hallatni szeretnék a hangjukat, és szeretnék, hogy a folyamat teljes jogú résztvevőinek tekintsék őket; ki akarják venni a részüket Európa építéséből; hatással akarnak lenni a fejlődés irányát eldöntő vitára. Itt az idő, hogy Európa építésében pozitív erőként, és ne problémaként tekintsünk a fiatalokra. Más szóval, lehetőséget kell teremtenünk a fiataloknak, hogy elmondják ötleteiket, és ezeket összevegyessék a civil szféra egyéb szereplőinek hasonló elgondolásaival.

3. A helyi szinttől Európáig: egy új típusú dinamika

A jelen *Fehér Könyvben* foglalt javaslatok többsége a tagállamoknak és az európai régióknak szól, hiszen rájuk hárul a különféle, fiatalokkal kapcsolatos szabályozá-

sok gyakorlatba ültetésének oroszánrésze. Az aktív polgári szerepvállalás² viszont helyi szinten válik valósággá, ott, ahol a fiatalok láthatják személyes elkötelezettségük eredményét. Az iskolák, lakónegyedek, kerületek vagy helyi szervezetek mindennapjaiban való részvétel során tehetnek szert a fiatalok olyan tapasztalatokra és önbizalomra, amelyek segítségével akár most, akár később megtehetik a következő lépést a közéleti szerepvállalásban – akár európai szinten is. A fiatalok azzal, hogy részt vesznek olyan közösségi tevékenységekben, amelyek mindenki számára nyitottak és mentesek a diszkrimináció minden formájától, hozzájárulnak a társadalom szolidárisabbá válásához, és kiteljesedik társadalmi részvételük.

Mindazonáltal a hatékonyság fokozása és a szinergiák megsokszorozása érdekében nagyon fontos európai dimenzióba helyezni a fiatalokkal kapcsolatos programokat, de fontos az egyes végrehajtási szintek specifikus felelősségét is megőrizni és hangsúlyozni. Ez az, amit a konzultáció során meghallgatott fiatalok elvárnak; ez az, amit az Európai Parlament is támogat; és ez az, amiért a tagállamok síkra szállnak, amint az a Bizottság által vezetett konzultációs folyamat során kiderült. Válaszként a *Fehér Könyv* új keretet javasol az európai együttműködéshez, melynek két alappillére van: a **nyitott koordinációs módszer**³ alkalmazása az ifjúsági ügyekben; valamint az „ifjúsági” dimenzió fokozottabb figyelembe vétele az egyéb politikai kezdeményezésekben.

Ez az európai dimenzió helyi szinten a dinamizmus érzését kelti majd, élénkíti a kreativitást, ösztönzi a pozitív tapasztalatok cseréjét és összevetését, valamint elősegíti, hogy országos és európai szinten is elismerjék az egyének és ifjúsági szervezetek helyi és regionális szintű munkáját. Az ifjúsági ügyekben való tisztánlátást elősegítve hozzájárul egy közös vízió kialakításához, lehetővé teszi a hatékonyabb együttműködést és a közös célok meghatározását.

A fiatalok meghallgatása, megfelelő fórumok biztosítása a helyi kezdeményezéseknek, a tagállamok hatékonyabb együttműködésre való buzdítása, konkrét új ötletek bevezetése a meglévő európai programokban, és nagyobb hangsúly az „ifjúsági” szempontoknak a politikaalkotás minden területén: ezekből az elemek-

- 2 A *Fehér Könyv* magyar nyelvű kiadásában az *active citizenship* kifejezés aktív közéleti részvételként került lefordításra. Az aktív polgári szerepvállalás vagy akár az aktív állampolgárság a fentnél átfogóbb tartalmat ölel fel, és időközben ismert és elterjedt fogalomná vált a magyarországi ifjúsági szakma terminológiájában, a hozzá tartozó megközelítés pedig az európai ifjúságpolitikai együttműködési keret egyik alapvető elemét képezi. Jelen kiadványban a kérdéses kifejezést egységesen aktív polgári szerepvállalásként használjuk – a szerk.
- 3 A *Fehér Könyv* magyar fordításában szereplő *nyitott rendszerű koordináció* fogalma az Európai Bizottság egyéb közleményeinek és ajánlásainak hivatalos magyar nyelvű változataiban általában nyitott vagy nyílt koordinációs módszerként, illetve a koordináció nyílt módszereként szerepel, a magyar uniós szargonban is ez a bevett szóhasználat. Jelen kiadványban következetesen a nyitott koordinációs módszer változatot alkalmazzuk – a szerk.

ből áll a *Fehér Könyv* által javasolt recept. E szemléletmód segítségével megteremthetők a fiatalok teljes körű szerepvállalásának feltételei a demokratikus, nyitott és gondoskodó társadalmakban.

1. HÁTTÉRINFORMÁCIÓK

A bővítést követően 75 millió 15 és 25 év közötti fiatal lesz Európában.⁴ Bármilyen jellegűek is legyenek köztük a különbségek (a munkaerőpiaci helyzet, az oktatás, a családi élet, a bevételeik stb. tekintetében), a fiatalok teljes értékű polgároknak tekintik majd magukat, az ezzel járó összes joggal és kötelességgel együtt. A fiatalokra irányuló befektetés egyben a jelenlegi és a jövőendő társadalmunk gazdaságába való befektetés. Éppen ez tehát a kulcsa az Európai Tanács egyik, Lisszabonban kijelölt politikai célkitűzésének: miszerint Európa váljék „a világ legversenyképesebb és legdinamikusabb, tudásalapú gazdasági térségévé”.

A nemzetközi egyezmények és szerződések az élet számos, a fiatalokat közvetlenül vagy közvetve érintő területén⁵ szolgáltatnak alapot a cselekvéshez és a különféle programokhoz: ilyen területek pl. a diszkrimináció, az európai polgári szerep, a foglalkoztatás, a társadalmi kirekesztettség, az oktatás ill. nevelés, a szakmai képzés, a kultúra, az egészség, a fogyasztóvédelem, a szabad mozgás, a környezetvédelem, a fiatal kutatók mobilitása, a fejlődésre irányuló együttműködés és a szegénység.

Számos közösségi határozat közvetlen hatással van a fiatalokra: az oktatás, a foglalkoztatás és a szakmai képzés, valamint újabban az információs technológiákhoz való hozzáférés kérdéseiben, hogy csak néhányat említsünk közülük.

A fiatalokat érintő általános és ágazati politikákon túl egy másik típusú tevékenység is elősegíti a fiatalok mobilitását, az interkulturális cseréket, a társadalmi részvételt és az önkéntes szolgálatot. Ennek keretében, a *Szerződés* 149. cikke⁶ alapján,

4 A fiatalok jelen esetben a 15 és 25 év közötti korosztályt jelölik, a Parlamentnek és a Tanácsnak az Ifjúság 2000-2006 Programra vonatkozó döntésével megegyezően. A bővítést követően kifejezés a jelenlegi tagállamokat és a csatlakozási tárgyalásokat folytató 12 országot (kivéve Horvátországot) veszi figyelembe.

5 Vö. 2. Melléklet: *Az európai ifjúsági programok áttekintése*. Ez az összefoglaló dokumentum tartalmaz minden, a fiatalokkal foglalkozó programot; minden jövőbeli program ezt kell, hogy kiindulópontnak tekintse. (Jelen kiadvány nem tartalmazza ezt a mellékletet, a melléklet tartalma időközben elévült, az ifjúsági terület szempontjából releváns, aktuális támogatási programokról bővebben lásd jelen kiadvány 148. oldalát – a szerk.)

6 A *Szerződés* az Európai Unióról 149. cikke:

1. A Közösség hozzájárul a minőségi oktatás fejlesztéséhez azáltal, hogy ösztönzi a tagállamok közti együttműködést, és ha szükséges, támogatja és kiegészíti tevékenységüket, miközben tel-

az EU bevezetett egy sor programot – köztük az Ifjúság 2000-2006 Programot – amelyek eredményeként számos, az ifjúsági cseréket és a fiatalok mobilitását szolgáló keretterv született. Ez az együttműködés folyamatosan fejlődött és újabb területekre terjedt ki, úgymint az információcseré, a szervezetek közti tapasztalatcseré, ill. csereprogramok és az önkéntes szolgálat.

Létezik számos témakör – mint például a fiatalok társadalmi részvétele vagy a fiatalok önállósá válna – amelyek nem tartoznak közvetlenül a Közösség hatáskörébe, de mégis érdemes mélyrehatóan elemezni őket. Az ifjúságpolitikához való szoros kötődésük és politikai horderejük teszi őket fontossá, hiszen az alapelgondolás szerint a *Fehér Könyv* egy olyan forrásmű, amely a tagállamoknak nyújt gyakorlati segítséget az érintett szektorokban zajló tevékenységük koordinálásához.

Mindezek a fiatalokkal kapcsolatos programok az **Európai Parlament** folyamatos támogatását élvezik, mind a programok elfogadásakor, mind pedig határozatok és fiatalok számára rendezett meghallgatások formájában. Az **Ifjúsági Miniszterek Tanácsa** elfogadott egy sor határozatot a fiatalok részvételéről, a sportban rejlő oktatási lehetőségekről, a társadalmi integrációról, valamint a fiatalok körében tapasztalható kezdeményezésekről és vállalkozásokról. A **Gazdasági és Szociális Bizottság**, valamint a **Régiók Bizottsága** rendszeresen hangoztat pozitív és ösztönző jellegű véleményeket különféle, fiatalokkal kapcsolatos ügyekben.

jes mértékben tiszteletben tartja minden egyes tagállam felelősségét az oktatás tartalmára és az oktatási rendszerek megszervezésére, valamint ezek kulturális és nyelvi sokszínűségének biztosítására vonatkozóan.

2. A Közösség tevékenysége az alábbiakra irányul:

- az európai dimenzió fejlesztése az oktatásban, különösen a tagállamok nyelveinek oktatásán és terjesztésén keresztül;
- a diákok és tanárok mobilitásának ösztönzése, többek között a felsőoktatási diplomák és a tanulmányi idők elismerésének ösztönzésével;
- az oktatási intézmények közötti együttműködés serkentése;
- információ- és tapasztalatcserék előmozdítása a tagállamok intézményeit közösen érintő kérdésekben;
- ifjúsági cserék és szociálpedagógusok, oktatók cseréinek fejlesztése;
- a távoktatás fejlesztésének ösztönzése.

3. A Közösség és tagállamai az oktatás terén ápolni fogják az együttműködést harmadik országokkal és a kompetens nemzetközi szervezetekkel, különösen az Európa Tanáccsal.

4. Hogy hozzájáruljon a jelen cikkben kitűzött célok eléréséhez, a Tanács:

- a 251. cikkben leírtaknak megfelelően eljárva, a Gazdasági és Szociális Bizottsággal valamint a Régiók Bizottságával való egyeztetést követően ösztönző jellegű szabályozásokat fogad el, kizárva a tagállamok törvényeinek és jogszabályainak harmonizációs kötelezettségét;
- a Bizottság javaslata alapján eljárva, egyszerű többséggel ajánlásokat fogad el.

A kérdés most az, hogy mindezek a programok és tevékenységek elegendőnek bizonyulnak-e ahhoz, hogy segítsenek szembenézni a fiatalokra manapság váró kihívások teljes skálájával. Kérdés az is, hogy vajon az európai politikai irányvonalak meghatározóinak sikerül-e a lehető legjobban kiaknázni a fiatalokban rejlő lehetőségeket. Tény, hogy az ifjúsági kérdésekben hozott különféle határozatok és nyilatkozatok gyakorta megmaradtak a jó szándék szintjén. Az európai intézmények és a tagállamok nem látják át a fiatalok támogatását célzó politikai irányvonalak összességét, és így az ezekhez tartozó programtípusok sokaságát sem. Ifjúsági kérdésekben az európai együttműködés jelen formájában elérte határait, és fennáll a veszélye, hogy nem tud már megfelelni az újabb kihívásoknak (ld. 2. pont), úgymint:

- a demográfiai és társadalmi változások, amelyek egyre bonyolultabbá teszik a generációk közötti kapcsolatokat;
- az egyre mélyülő szakadék a fiatalok és a helyi, nemzeti és nemzetközi szintű közügyek között, amely magában hordozza az „állampolgári deficit”, azaz a nem kielégítő mértékű polgári szerepvállalás veszélyét;
- a demokrácia szempontjából okvetlenül szükséges befektetés az Európai Unió jövőjéről szóló vita minőségébe, az emberekkel, a civil társadalommal, a helyi szereplőkkel való szorosabb kapcsolattartás ösztönzése, mint azt az európai kormányzásról szóló *Fehér Könyv* javasolja.⁷

A Bizottság által kitűzött négy stratégiai jelentőségű prioritás egyike az európai kormányzás új formáinak bevezetése. A „kormányzás” vagy „kormányzati cselekvés” (*governance*) kifejezés vonatkozik minden olyan szabályozásra, mechanizmusra és gyakorlatra, amely befolyásolja a különböző jogkörök, a hatalom alkalmazásának módját, de magában foglalja azt a folyamatot is, amelynek során az EU döntéshozási mechanizmusai nyitottabbá válnak, lehetővé téve az emberek számára, hogy részt vegyenek az őket érintő döntések kialakításában.

Az európai közéleti tevékenység illetően modernizációja öt alapelvre épül: nyitottság, részvétel, felelősségre vonhatóság, hatékonyság és következetesség.

Az ifjúság egy olyan terület, ahol mindenekelőtt az alábbi elveknek kell érvényesülniük:

- **Nyitottság:** információt és aktív kommunikációs lehetőségeket kell biztosítani a fiataloknak saját nyelvükön, hogy megértsék Európa működési mechanizmusait és az őket érintő politikai irányvonalakat.
- **Részvétel:** biztosítani kell, hogy a fiatalok véleményét kikérjük, és nagyobb mértékben vonják be őket az őket érintő döntések meghozatalába, és általában a közösségek életébe.
- **Felelősségre vonhatóság:** a tagállamok és az európai intézmények között új, strukturált együttműködési formát kell kialakítani, ami lehetővé teszi, hogy a fiatalok törekvései a megfelelő felelősségvállalás mellett válhassanak valóra.

⁷ Az Európai Bizottság *Fehér Könyve az európai kormányzásról*, 2001. július 25., Brüsszel: COM(2001)428.

- **Hatékonyság:** a lehető legjobban ki kell aknázni a fiatalok kapacitását annak érdekében, hogy a fiatalok maguk válaszolhassanak a társadalom kihívásaira, hozzájárulhassanak az őket érintő politikai irányvonalak sikerre viteléhez, és felépíthessék a jövő Európáját.
- **Következetesség:** átláthatóan kell összefoglalni a fiatalokat érintő politikai irányvonalakat, és azon pontok összességét, ahol a beavatkozás hasznos lehet.

A döntés, hogy kiadásra kerüljön ez az ifjúságpolitikáról szóló *Fehér Könyv*, és különösképp a megjelenését megelőző konzultációs tevékenység ennek a „kormányzási” elvnek az eredménye.

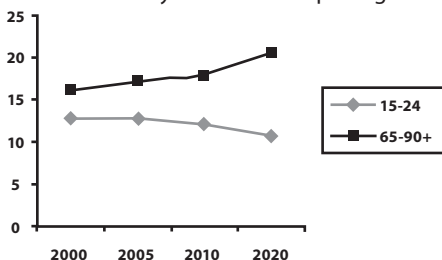
2. KIHÍVÁSOK

2.1. Demográfiai mutatók

Az alacsonyabb születési ráták és az élettartam növekedésének együttes eredményeként társadalmaink elöregednek. 2000 és 2020 között a 65 és 90 év közötti korosztály az Európai Unió össznépességén belül 16%-ról 21%-ra emelkedik, míg a 15 és 24 év közötti korosztály 11%-ra esik vissza.⁸

A népesség öregedése az EU 15 tagállamában 2000 és 2020 között

Százalékos arányuk az EU-15 népességében:

Forrás: Eurostat, Demográfiai statisztikák, 1999, országokénti előrejelzések, 202-205.o.

Az idősök és a fiatalok közötti mennyiségi különbség minőségi változást eredményez majd a generációk közti kapcsolatokban. Ennek a kihívásnak csak az egyik aspektusa a szociális juttatási rendszerekre nehezedő pénzügyi nyomás. Nemcsak a fiatalok és szüleik vagy nagyszüleik közti szolidaritás gyakorlásának új rendszerét kell kitalálnunk, de, mindenki megelégedésére, meg kell szerveznünk a generációk közti átmenetet is, miközben társadalmaink alapvető változásokon mennek keresztül.

8 Forrás: **Eurostat**, demográfiai statisztikák, 1999.

A társadalom elöregedése az Európai Unión kívüli emberi erőforrások bevonását is szükségessé teszi, a fellépő munkaerőhiány kiegyenlítésére. Társadalmainknak etnikai, vallási, szociális és nyelvi szempontból színesebbé, összetettebbé kell válniuk. És mindezt megfelelően kell szabályozni és irányítani, különösen a fiatalok esetében, ha el akarjuk kerülni a társadalmi feszültségeket vagy a fentieknek az oktatási rendszerekre és a munkaerőpiacra gyakorolt negatív hatását.

2.2. Változó fiatalok

A fiatalok mint csoport társadalmi, gazdasági és kulturális jellemzői jelentősen módosultak a demográfiai változások, a társadalmi környezet, az egyéni és kollektív viselkedés, a családi kapcsolatok és a munkaerő-piaci helyzet változása miatt.⁹

Először is, a fiatalkor tovább tart. Demográfiai kutatók megfigyelték, hogy gazdasági tényezők (foglalkoztathatóság, munkanélküliség stb.) és szociokulturális tényezők hatására a fiatalok egyre idősebb korban érik el életútjuk fontos állomásait: a formális (iskolarendszerű) oktatásban való részvétel végét, a munkába lépést, a családalapítást stb.

Másodszor, az életutak nem-lineárisává válnak. Manapság „az élet színpadán összekeverednek a különböző szerepeink”¹⁰ – lehetséges, hogy valaki egyszerre diák, felelős a családjáért, állása van és állást keres, és a szüleivel él. A fiatalok manapság egyre gyakrabban mozognak ezek között a szerepek között. Az életutak egyre kevésbé lineárisak, mivel a társadalom már nem tud olyan garanciákat nyújtani, mint korábban (biztos állás, társadalombiztosítási juttatások stb.).

Harmadszor, a hagyományos közösségi modellek fokozatosan teret vesztenek, miközben az egyéni életutak egyre individuálisabbá válnak. „Az egyén családi kapcsolatai, házassága és karrier-tervei már nem sablonokhoz igazodnak”.¹¹ Ez különösen a közizgatgatás politikai irányvonalaira van nagy hatással.

2.3. A fiatalok közéleti szerepvállalása

Az európai fiatalok általában lelkesen támogatják a demokráciát, és szívesen vesznek részt a működésében. De az intézményi struktúrák iránt nagymértékben megrendült a bizalom. A fiatalok manapság sokkal kevésbé kötelezik el magukat a politikai és társadalmi cselekvés hagyományos struktúrái mellett (pl. pártok, szakszervezetek), és a demokratikus párbeszédben is csak kismér-

9 Lásd a 2001 márciusában az Umeå-i szemináriumra beterjesztett kutatói jelentést.

10 „Ifjúság, a jövő feladata.” („Jeunesse, le devoir d'avenir”), Commissariat Général du Plan – Jelentés a Dominique Charvet által vezetett Bizottságtól, 2001. március, 33. o.

11 „Ifjúság, a jövő feladata.” („Jeunesse, le devoir d'avenir”), uo., 35. o.

tékben vesznek részt. Az ifjúsági szervezetek is érzik ennek hatását, és felismerik, hogy át kell alakulniuk.¹²

Ez egyáltalán nem jelenti azt, hogy a fiatalokat nem érdekli a közéletben való részvétel. Legtöbbjük világosan kimondja, hogy szeretne részt venni, szeretné befolyásolni a társadalom döntéseit, de a régi részvételi struktúrákon és mechanizmusokon kívül, egy egyénibb, egyszeri alkalomra szóló részvételi formában.

A közigazgatás feladata, hogy áthidalja a szakadékot, ami a fiatalok lelkesedése, kifejezési vágya és a társadalom által kínált módszerek és struktúrák között tátong. Ennek hiányában felléphet az „állampolgári deficit”, vagy rosszabb esetben tiltakozásra kerülhet sor.

2.4. Európai integráció

A fenti trend az Európai Unióra is vonatkozik, amellyel szemben a fiatalok általában vegyes érzelmekkel viseltetnek. Számukra Európa fogalma az alapvető értékek tiszteletben tartását jelenti, ugyanakkor ez az a hely, ahol élnek, tanulnak, dolgoznak és utaznak. Mindazonáltal úgy érzik, hogy az intézmények, amelyek ennek a területnek az irányításáért felelnek, távoliak és zárt ajtók mögött működnek. Ez a szakadék a fiatalok és Európa között jól illusztrálja a távolságot az európai emberek és „Brüsszel” között.¹³ De a Közösség céljainak elérésében, különösen a bővítésben, nagyon sok múlik azon, mennyire sikerül a folyamatba bevonni a jövő generációit. Elengedhetetlen, hogy a fiatalokat is „bevegyük” mint partnereket a helyzetükhöz, törekvéseikhez és képességeikhez szabott konkrét projektekbe.

2.5. Globalizáció

Ugyanez a kettősség jellemzi a fiatalok globalizációhoz való viszonyulását. Az európai fiatalok a külvilág kulturális és gazdasági hatásaira nyitott társadalmakban élnek. Az egész világ a referenciarendszerük, és pillanatok alatt magukévá tesznek olyan termékeket, amelyek a globalizációt szimbolizálják.¹⁴ Ugyanakkor

12 *Eurobarométer 55.1, Fiatalok Európában 2001-ben* (EB 55.1). Az Eurobarométer jelzi, hogy a fiatalok némiképp kiábrándultak a szervezett csoportosulásokból. Ugyanitt minden második fiatal állítja, hogy semmilyen szervezetnek, csoportnak nem tagja. Továbbra is vannak országonkénti eltérések (Hollandiában a fiatalok közel 80%-a tagja valamilyen szervezetnek, szemben Portugália 30%-ával). Ez a változó mértékű elégedetlenség Belgium és Luxemburg kivételével minden országra vonatkozik. A különféle csoportokhoz tartozó fiatalok körében a sportegyesületek a legnépszerűbbek (28%), messze megelőzve az ifjúsági szervezeteket (7%), a szakaszervezeteket és a politikai pártokat (4%).

13 Lásd *Fehér Könyv az európai kormányzásról*.

14 Ide tartoznak az információs technológiák, mint például az internet, az elektronikus levelezés vagy a mobiltelefon. Az *Eurobarométer 55.1* szerint a 15 és 25 év közötti korosztályon belül 1997 óta több mint kétszeresére, 21%-ról 43%-ra emelkedett azok száma, akik rendszeresen használnak számító-

a társadalmi igazságosság, a nyitottság és a fenntartható fejlődés szempontjából a globalizáció számos velejáróját bírálják. Kétségeik vannak a nemzetközi intézményekkel kapcsolatban, mert ezek hozzáférhetetlenek, titokzatosnak, és a fiatalokat foglalkoztató kérdések iránt közönyösnek tűnnek a számukra. Ez a finoman szólva is ellentmondásos kapcsolat a fiatalok és a globalizáció között a rossz közérzet jele, és semmiképp sem elhanyagolandó.

Ez jórészt megerősíti a globalizációt illető legfőbb problémát: „Akár tetszik, akár nem, a globalizáció itt van. A mi feladatunk az, hogy irányítsuk, és az emberiség jávára fordítsuk.”¹⁵

Mindez hatalmas kihívást jelent. Megfelelő feltételeket kell teremtenünk ahhoz, hogy Európában a fiatalok pluralisztikus társadalmak felelősségteljes, másokat segítő, aktív és toleráns polgáraiként lássák magukat, és ennek szellemében cselekedjenek. A fiatalok bevonása a helyi, nemzeti és európai közösségek mindennapi életébe, az aktív polgári szerepvállalás fejlesztése az egyik legfőbb kihívás nem csak most, de a jövőre nézve is.

3. EGY EREDMÉNYES KONZULTÁCIÓS FOLYAMAT

A Bizottság, a változtatás szükségességét felismerve, a kihívások mértékét és a jelenlegi együttműködési rendszer korlátait látva, az Ifjúsági Tanács 1999 végén tartott ülésén javasolta egy *Fehér Könyv* összeállítását, melynek témája az európai együttműködés új formája az ifjúságpolitika terén. A *Fehér Könyv* megjelenését megelőző széles körű konzultációs gyakorlat az EU tagállamai, az egymást követő elnökségek és az Európai Parlament feltétlen támogatását élvezte.

Egy példa nélküli konzultációs folyamat

Ez a Fehér Könyv egy 2000 májusától 2001 márciusáig tartó konzultációs folyamat eredménye. A konzultációkban különféle háttérű fiatalok, ifjúsági szervezetek, a tudományos társadalom képviselői, politikusok és közigazgatási intézmények vettek részt. Léptékét, időtartamát, a megkérdezett emberek sokféleségét és az összegyűjtött információ értékességét tekintve Európai szinten példa nélküli gyakorlat volt. Néhány tagállam számára pedig az első ilyen jellegű tapasztalat. Rengeteg embert és eseményt érintett:

- A tagállamok 17 nemzeti konferenciát szerveztek. Ezeken több ezer fiatal vett részt, és 440 javaslat született.
- Az európai ifjúsági találkozó 2000 októberében Párizsban, a francia elnökség ide-

gét, kapcsolódnak a világhálóra, játszanak videojátékokat stb. Egy másik jelentős adat, hogy a fiatalok 80%-a rendszeresen használ mobiltelefont.

15 Lásd Romano Prodi 2001. június 20-án tartott beszédét.

je alatt, már európai perspektívából vizsgálta a nemzeti konferenciák eredményeit; 31 ország képviseletében 450 fiatal küldött 80 javaslatban egyezett meg.

- Több mint 60 szervezet vett részt a Gazdasági és Szociális Bizottság meghallgatásán 2001 februárjában, Brüsszelben.
- A tudományok területét egy tucat multidiszciplináris kutató képviselte, tőlük a fejlődés várható irányát illetően kértek véleményt.
- Minden európai fővárosban tartottak megbeszéléseket a politikaalkotók és végrehajtók, valamint a nemzeti ifjúsági tanácsok részvételével. Az ifjúságért felelős államigazgatási vezetők számára is rendeztek két megbeszélést (egyet a bilaterális megbeszélések kezdetén, egyet pedig a konzultáció befejeztével).
- 2001 márciusának közepén, a svéd elnökség alatt, Umeåban tartottak egy találkozózt. Ezen fiatalok, ifjúsági szervezetek, kutatók és a közigazgatás szereplői nevezték meg a prioritásaikat a politikai lépések vonatkozásában.
- 2001. április 24-én vitanapot tartottak az Európai Parlamentben. Közel 300 ember, főként fiatalok vettek részt az eseményen.

A konzultációs folyamat folytatódik. A belga elnökség 2001 novemberében konferenciát szervez Ghentben. Ez alkalmat ad a Bizottságnak a *Fehér Könyv* bemutatására, és arra, hogy megnyissa a vitát a benne foglalt javaslatokról.

A konzultációs folyamat, melynek részletes elemzését az 1. melléklet tartalmazza, megerősítette az előző pontokban leírtakat, és támogatta az elképzelést, hogy új lendületre van szükség.

Minden fiatal szeretné, ha a politikai irányvonalak megfelelnek az elvárásainak. A fiatalok úgy érzik, hogy a helyi, regionális, nemzeti és Európai szintű, kormányzati intézkedések nem megfelelőek és távol állnak a fiatalok napi gondjaitól. A fiatalok radikális változásokat szeretnének elméletben és gyakorlatban egyaránt, és mindenkifelett ragaszkodnak ahhoz, hogy teljes mértékben részt vehessenek a politikai irányvonalakat meghatározó folyamatokban.

3.1. Főbb kérdéskörök

A konzultációs folyamat során négy fő kérdéscsoport körvonalazódott.

• A fiatalok aktív polgári szerepvállalása

A fiatalok, akik részt vettek a konzultáción, felelős állampolgároknak tartják magukat. Szeretnének aktívabban részt venni közösségük életében. Számos kérdésben szeretnének véleményt nyilvánítani. Ennek az egyértelmű részvételi szándéknak teret kell biztosítani különböző szinteken, a helyitől a nemzetköziig; formába kell önteni – aktív és reprezentatív formákba, és a forma semmilyen jellegű elkötelezettséget nem zárhat ki, legyen az egyszeri vagy folyamatos, spontán vagy szervezett.

A fiatalok részvételét nem lehet egyetlen konzultációra vagy közvélemény-kutatásokra korlátozni. A fiatalokat be kell vonni a döntéshozatali folyamatokba is. A részvételt kivétel nélkül ösztönözni kell, ami annyit jelent, hogy könnyebbé kell tenni azok számára, akik a legtöbb nehézséggel küszködnek, illetve nagyobb hozzáfértést kell biztosítani a fennálló struktúrákhoz azoknak a fiataloknak, akik semmilyen szervezetnek sem tagjai.

Az aktív polgári szerepvállalás fejlesztéséhez elengedhetetlen a megfelelő információszolgáltatás, és ez egy olyan terület, amelyről nagyon sokat várnak a fiatalok: tudatában vannak annak, hogy a különböző területek rendkívül széles skáláját kell lefedni (foglalkoztatás, munkakörülmények, lakáshoz jutás, tanulmányok, egészség stb.), és ez jóval túlmutat az EU programjairól nyújtott információn. Ezért a fiatalok elsősorban azt várják, hogy elismerést nyerjen a tény, hogy ez egy létező szükséglet. Hangsúlyozták továbbá az egyenlő esélyek fontosságát az információhoz való hozzáférésben, a közelség elvét, és az etikus magatartásra vonatkozó magas szintű elvárásokat. Nagy jelentőséget tulajdonítottak még a felhasználóbarát információnak, ami mind a tartalmat, mind a terjesztést illetően bevonja a fiatalokat.

- **A fiatalok tapasztalatszerzési lehetőségeinek kiterjesztése, tapasztalataik elismerése**

A fiatalok szeretnék, ha a döntéshozók felismernék, hogy a tanulás és a képzés nem korlátozódhat a jelenleg elérhető hagyományos és formális (iskolarendszerű) oktatási és képzési lehetőségekre. Véleményük szerint életüknek ez a rendkívül fontos, tapasztalatszerzéssel töltött időszaka holisztikus megközelítést igényel, az oktatás és képzés nem-formális (iskolán kívüli) elemeinek figyelembe vételével.

Nagyobb hangsúlyt kell fektetni tehát a mobilitásra és az önkéntes szolgálatra, amelyek még nem terjedtek el kellően széles körben, és elismertségük sem megfelelő: a fiatalok prioritásnak tekintik a fenti területek fejlesztését és az oktatási és képzési irányelvekbe való beépítését. Szeretnék, ha ezek a tágabb értelemben vett tapasztalatok elismerést és anyagi támogatást kapnának. Ahhoz, hogy teljes mértékben sikeres legyen ez az elképzelés, a tanulás formális és nem-formális dimenzióinak összekapcsolásakor figyelembe kell venni az egyéni fejlődés elvét, és olyan, a fiatalokra szabott eszközöket és módszereket kell alkalmazni a kortárs csoportok közti interakciók ösztönzésére, amelyek a hangsúlyt a tanulási folyamatra, nem pedig a végeredményre helyezik.

- **A fiatalok önállóvá válásának elősegítése**

A fiatalok számára az önállóság alapvető igény, amelynek teljesülése a rendelkezésükre álló forrásoktól függ, elsősorban az anyagi forrásaiktól. Ezért rendkívül

jelentős kérdés a jövedelem. A fiatalokra nemcsak a munkavállalást, a társadalombiztosítást vagy a munkaerőpiaci integrációt szabályozó döntések vannak hatással, de ugyanígy a lakáshelyzetet vagy a közlekedést szabályozó döntések is. Ezek a területek mind fontosak a fiatalok mielőbbi önállóvá válásának elősegítéséhez, és fejlesztésükkor figyelembe kell venni a fiatalok elképzeléseit és érdekeit, és fel kell használni az ifjúságpolitika erre vonatkozó tapasztalatait. Mivel a fiatalok egyre aktívabban szeretnének részt venni a társadalom életében, miközben saját bőrükön érzik az életük különféle területeire vonatkozó irányelvek hatását, tiltakoznak az ifjúságpolitika meghatározott területekre való korlátozása ellen.

• Az Európai Unió mint pozitív értékek hordozója

A fiatalok döntő többsége olyan értékrendet vall magáénak, amely megegyezik az európai integráció főbb értékeivel. Ennek ellenére a fiatalok javarészt megközelíthetetlennek és önmagáért valónak látják az európai intézményeket.

Igaz, hogy a fiatalok, életük és pályájuk sokfélesége miatt – vagy ennek ellenére – bizonytalanok és tudatában vannak a magánéletükben és a szakmai előrehaladásuk során rájuk váró nehézségeknek. Saját helyzetük törekenységének tudata magyarázatot ad arra, miért aggódnak a perifériára kerültekért, illetve a kirekesztettekért. Meggyőződésük, hogy sokkal többet kell tenni annak érdekében, hogy minden egyes személy alapvető jogait garantálják, és ami még fontosabb, hogy a kisebbségek jogait garantálják, és minden elérhető eszközzel küzdenek a diszkrimináció és a rasszizmus ellen.

Az európai fiatalok ugyanazokat az alapvető értékeket vallják magukénak, mint az Európai Unió. A fiatalok elvárják az EU-tól, hogy törekvéseik megvalósításában melléljük álljon.

4. EGY ÚJ TÖREKVÉS

Ez a *Fehér Könyv* valamennyi kérdésre kitér, amely a konzultációs folyamat során felmerült, kompetenciaszintre való tekintet nélkül. Igaz, hogy a szigorúan vett ifjúságpolitika elsősorban az EU tagállamok kompetenciája, számos országban ráadásul regionális feladat, és gyakorta inkább helyi szinten foglalkoznak vele. Mindenképp a helyi szinten hozott döntéseknek van a legnagyobb hatása a fiatalok mindennapi életére. Az ifjúságpolitika terén tehát nemcsak elvi szinten, de a hatékonyság növelésének érdekében is fontos alkalmazni a szubszidiaritás elvét, a döntéshozás jogának helyi szintre való átruházását. De ez nem mond ellent az európai szintű együttműködés fejlesztésének, ami a nemzeti ifjúságpolitikai irányelvek hatását és következetességét növelné.

Ezért tekinti fő céljának a *Fehér Könyv*, hogy egy olyan új keretet teremtsen az ifjúsági területen való együttműködéshez az Európai Unió számára, amely egyszerre ambiciózus, a fiatalok törekvéseinek megvalósítását célozza, realista, fontossági sorrendet tud felállítani a konzultációs folyamat során felmerült számtalan kérdéskör között, és szem előtt tartja a különböző kompetenciaszinteket. Ennek az együttműködésnek a már létező tevékenységekre kell épülnie, a jelenlegi kezdeményezéseket ki kell egészítenie, vagy azokkal összehangolhatónak kell lennie, különösképp a munkavállalás, az oktatás és a társadalmi integráció terén – amennyiben ez szükséges. Végül, de nem utolsó sorban, meg kell könnyítenie az együttműködést a különböző kompetenciaszintek és a különféle szereplők között. Ennek az új együttműködési keretnek két fő eleme van:

- a **nyitott koordinációs módszer** alkalmazása a kimondottan ifjúsági kérdésekben,
- a fiatalokkal kapcsolatos kérdések figyelembe vétele az egyéb politikai irányvonalak megalkotásánál.

4.1. A kifejezetten fiatalokra vonatkozó kérdéskörök

4.1.1. A nyitott koordinációs módszer

A Szerződés 149. cikke a tagállamok közti együttműködés ösztönzésével a minőségi oktatás fejlesztéséhez szeretne hozzájárulni.

Amint az a konzultációs folyamat során is nyilvánvalóvá vált, pusztán a jogalkotás nem fedheti le a fiatalokat érintő valamennyi témakört. Másrészt, a közös munka eredményeként keletkező értéktöbbletet minden szereplő elismeri. A tagállamok egyértelmű óhaja a jövőbeni szorosabb együttműködés.

Ezért a nyitott koordinációs módszer a legmegfelelőbb módszer az együttműködésre, és jelenleg adottak a hatékony működéséhez. A módszer az alábbi elemekből áll: „irányelvek kijelölése az Unió számára, amelyeket kombinálnak a tagállamok rövid-, közép- és hosszútávú céljainak megvalósítását összefoglaló specifikus ütemtervekkel; ahol ez lehetséges, a mennyiségi és minőségi mutatók kijelölése és olyan mércék készítése, ahol a viszonyítási alap a világon elért legjobb eredmény, mindez a különböző tagállamok és a különböző szektorok igényeihez igazítva (mint a legjobb gyakorlatok összehasonlításának módja); a fenti európai irányelvek nemzeti és regionális politikai irányelvekké való leképezése, konkrét célok kijelölésével, szabályozások elfogadásával, a nemzeti és regionális eltérések figyelembe vételével; időszaki monitorozás, értékelés és az azonos szinteken megszervezett, egymást értékelő beszámolók készítése, amelyek a kölcsönös tanulási folyamatot segítik elő”¹⁶.

16 Elnökségi záróbeszéd, Lisszabon, Európai Tanács, 2000 március 23-24, 37. bekezdés.

A nyitott koordinációs módszer tehát lehetőséget ad – mint azt a kormányzásról szóló *Fehér Könyv* is hangsúlyozza – „az együttműködés ösztönzésére, a legjobb gyakorlatok megosztására, és a tagállamok számára közös célok és irányelvek felállítására... ez a módszer a célok elérése érdekében tett lépések rendszeres értékelésén alapszik, lehetővé téve a tagállamok számára, hogy összehasonlítsák munkájukat, és tanuljanak a többiek tapasztalataiból.”

A kimondottan az ifjúságpolitikai kérdéskörök számára átdolgozott nyitott koordinációs módszer az oktatáspolitikában alkalmazott nyitott koordinációs módszerre épül. Prioritást képező témaköröket határoz meg, közös célokat és irányelveket állít fel, és biztosítja a megfelelő ellenőrzési mechanizmusokat. A fiatalokkal való konzultációra vonatkozó kitételeket is tartalmaz.

A Bizottság az alábbi tervet javasolja.

- A Bizottság javaslata alapján a Miniszterek Tanácsa időszakosan új, közös érdeklődésre számot tartó prioritási területet határoz meg.
- Minden tagállam kinevez egy koordinátort, aki a fiatalokkal kapcsolatos kérdésekben a Bizottság kapcsolattartó partnere lesz. A koordinátorok adják be az Európai Bizottsághoz a politikai kezdeményezések részletes leírását, a legjobb gyakorlatként említhető példákat, és más, releváns anyagokat a kiválasztott témakörökben.
- Az Európai Bizottság ezen anyagok összefoglalását és elemzését továbbítja a Miniszterek Tanácsának, kiegészítve azt a közös célok meghatározására tett javaslatokkal.
- A Miniszterek Tanácsa minden egyes témakörben meghatározza a közös irányvonalakat és célokat, és előírja a rendszeres és folyamatos értékelés folyamatát, valamint, ahol erre lehetőség van, kijelöli a mutatókon alapuló mércéket.
- Az Európai Bizottság felelős a rendszeres és folyamatos értékelés végrehajtásáért. Jelentését az Ifjúsági Miniszterek Tanácsának teszi meg.
- Az Európai Parlamentnek megfelelő szerepet kell kapnia ebben a folyamatban és a rendszeres értékelésben. A Gazdasági és Szociális Bizottság valamint a Régiók Bizottsága szintén lehetőséget kell, hogy kapjon a véleménynyilvánításra.
- A prioritást élvező témakörökben és ezek kidolgozásában, értékelésében kerül sor a fiatalokkal való konzultációra (lásd 4.1.2-es pont, „Részvétel”).
- A tagjelölt országokat a lehető legnagyobb mértékben be kell vonni a folyamatba.

A javasolt nyitott koordinációs módszer bővíti a Közösség rendelkezésére álló eszközök tárházát. Nem jelent jogi kötelezettséget az Európai Unióról szóló Szerződés értelmében hozandó döntésekre, amelyek például a Bizottságot arra készíthetik, hogy a 149-es cikk hatáskörében bizonyos ajánlásokat tegyen.

4.1.2. A nyitott koordinációs módszer alkalmazásának hatóköre az ifjúsági területen

Azon kérdéskörök közül, amelyeket az ifjúsági terület a sajátjának tekint, és amelyekre alkalmazható a fentebb leírt nyitott koordinációs módszer, az Európai Bizottság az alábbi témaköröket javasolja kiemelni: a fiatalok részvétele, az önkéntes szolgálat, az információ, a fiatalokat érintő kérdések jobb megismerése, és bármely más olyan téma, ami hozzájárulhat az ifjúsági területen végzett tevékenységek (pl. az ifjúsági munka, az ifjúsági klubok, az utcai szociális munka, a polgári szerepvállalást növelő projektek, az integráció, a fiatalok közötti szolidaritás stb.) fejlesztéséhez és szélesebb körű elismertségéhez, és amelyet egyéb, például a munkavállalás, a társadalmi integráció és az oktatás területén zajló szakpolitikai folyamatok eddig még nem fedtek le. Ez nagyjából megegyezik a nemzeti szintű ifjúságpolitikákban általában jelen lévő tevékenységi körökkel és forrásokkal.

A nyitott koordinációs módszer alkalmazásakor támaszkodni lehet a konzultációs folyamat eredményeként létrejött elemzésekre és javaslatokra, amelyeket az 1. melléklet tartalmaz. Ez hasznos lehet az ifjúságpolitika területén való együttműködés javítása és a különféle kihívásokra adott válaszok szempontjából.

A komplementaritás és a következetesség érdekében a nyitott koordinációs módszer alkalmazásának eredményei az egyéb politikai irányelvek, kezdeményezések vagy a közösségi folyamatok számára mind a tartalom, mind az erőforrások szempontjából értéktöbbletet kell, hogy teremtsenek.

A fent meghatározott hatókör alapján az Európai Bizottság a nyitott koordinációs módszer alkalmazására az alábbi, prioritást élvező témaköröket jelölte ki – köztük is legelsőként a fiatalok részvételét.

• **Részvétel**

A fiatalok részvétele jellemzően a tagállamok hatáskörébe tartozó kérdés. Ennek ellenére a nyitott koordinációs módszer alkalmazása európai szinten is értéktöbbletet eredményezhet, különösen azért, mert a fokozott társadalmi részvétel hozzájárul a fiatalok tanulási folyamatainak és polgári szerepvállalásának fejlődéséhez.

A részvételt elsősorban a helyi közösségek szintjén kell fejleszteni, beleértve az iskolákat is, amelyek remek lehetőséget nyújtanak a részvétel gyakorlására. Ebbe a folyamatba be kell vonni azokat a fiatalokat, akik semmilyen szervezethez vagy csoportosuláshoz nem tartoznak.

A nyitott koordinációs módszer alkalmazása arra készítheti a helyi önkormányzatokat, hogy rugalmas és újszerű részvételi mechanizmusokat vezessenek be, továbbá

eredményezheti az olyan regionális vagy országos ifjúsági tanácsok elterjedését, amelyek a civil szervezetekben nem feltétlenül aktív fiatalok számára is nyitottak.

A fiataloknak szóló fontos jelzésként a Bizottság javasolja egy európai szintű, a fiatalokat meghallgató konzultációs rendszer megerősítését. Anélkül, hogy kizárná a közvetlen konzultáció lehetőségét, vagy más, egyszeri kezdeményezések megvalósítását, az Európai Bizottság az Európai Ifjúsági Fórumot¹⁷ (European Youth Forum) javasolja mint a fiatalokkal való konzultációk kivitelezésére alkalmas területet a nyitott koordinációs módszer keretében prioritásként megjelölt témakörökben és a munka nyomon követésében. Ehhez azonban az Európai Ifjúsági Fórumot oly módon kell átalakítani, hogy a civil szervezetekhez tartozó és a szervezeteken kívüli fiatalok képviselét egyaránt képes legyen ellátni. Lehetőséget kell teremteni továbbá a fiatalok képviselétének növelésére a Gazdasági és Szociális Bizottságban.

A Bizottság úgy találja, hogy bizonyos szabályozásokat késedelem nélkül be lehet vezetni a nyitott koordinációs módszer támogatására. Szándékában áll:

- 2002 folyamán meghatározott témákról szóló rendszeres találkozók formájában közvetlen párbeszédet szervezni a fiatalokkal;
- 2002-től kezdődően bevonni a fiatalokat az Európa jövőjéről szóló kezdeményezésbe, amelyet az Európai Tanács Nizzában tartott ülését követően indítottak útjára;
- 2003-ra és 2004-re kísérleti projekteket javasolni a fiatalok részvételének növelését célzó helyi, regionális és országos szintű kezdeményezések támogatására.¹⁸ Ezeknek a projekteknak az eredményeit figyelembe veszik majd az Ifjúság 2000-2006 Program felülvizsgálatakor¹⁹ és a későbbi programok kidolgozása során.

• Információ

A fiatalok közéletben való részvétele szorosan összefügg a számukra biztosított információ kérdésével. Elsősorban a tagállamok dolga a fiatalok információval való ellátása, például az európai ügyekről. Ezért kell ezt a témakört is a nyitott koordinációs módszer keretében megvizsgálni. Fontos elérni magukat a fiatalokat, illetve legalábbis azokat a személyeket, akik napi kapcsolatban vannak velük az iskolákban, a klubokban, a civil szervezetekben stb. Ehhez a tömegtájékoztatási feladathoz összehangolt cselekvésre és jelentős forrásokra lesz szükség, továbbá

17 Az Európai Ifjúsági Fórum szervezetről és tevékenységéről bővebben lásd a Bevezetőt a 13. oldalon – a szerk.

18 Pl. az internet-használathoz kapcsolódó projektek az „elektronikus demokrácia” kezdeményezés programjainak kiegészítéseként (IST Key Action 1). (Az IST Key Action 1 az információs technológiai rendszereknek az állampolgárok számára biztosított szolgáltatásokhoz való felhasználását célzó uniós program. Bővebben: <http://cordis.europa.eu/ist/ka1/home.html> – a szerk.)

19 Az Európai Bizottság Ifjúság 2000-2006 Programjának felülvizsgálatakor lásd: COM (2004) 58, teljes értékeléséről lásd: COM (2008) 398 – a szerk.

arra, hogy a fiatalokat bevonják a kommunikációs eszközök kidolgozásába és alkalmazásába. Ezt a megközelítési módot az EU új információs politikája alapján kell koordinálni. Ez az információs politika elsősorban a kormányzási irányelvekből nőtte ki magát, és jelenleg öntik végleges formába, az Európai Parlamenttel szoros együttműködésben.

A Bizottság úgy találja, hogy a nyitott koordinációs módszer támogatására bizonyos szabályozásokat késedelem nélkül be lehet vezetni. Szándékában áll:

- 2002 elején létrehozni egy elektronikus portált, hogy minél több fiatal hozzáférhessen az Európáról szóló információkhoz.²⁰ Mindezt oly módon, hogy a már létező oldalak és a tervezett portál közötti lehetséges szinergiákat kiaknázzák.
- Létrehozni egy elektronikus fórumot.

• A fiatalok és az önkéntes szolgálat

Az önkéntes szolgálat a társadalomban való aktív részvétel egyik formája, tanulási folyamat, foglalkoztathatóságot növelő tényező és beilleszkedést segítő tényező is egyben. Mint ilyen, megfelel mind a fiatalok, mind a társadalom igényeinek.

A nyitott koordinációs módszer alkalmazásán keresztül a következő néhány évben jelentősen fejleszteni kell az önkéntes szolgálatot nemzeti, regionális és helyi szinten is. Ennek keretében szükségessé válhat a fiatal önkéntesek jogi és szociális védelmének átgondolása.

Az **Európai Önkéntes Szolgálat** pozitív tapasztalatai hasznosak lesznek a fiatalok által végzett önkéntes szolgálat szabványrendszerének kidolgozásához (felügyeleti módok, finanszírozási típusok stb.). Európai szinten fontos biztosítani, hogy az önkéntes szolgálatot mint a nem-formális tanulási folyamat részét képező tanulmányi időszakot ismerjék el. Az Európai Önkéntes Szolgálat programját ki lehetne szélesíteni, és bekapcsolni a különféle, önkéntességgel foglalkozó, tevékenységükkel az egész világot lefedő szervezetekkel való együttműködést is. A tagállamoknak azonnal lépéseket kell tenniük annak érdekében, hogy a fiatal önkéntesek mobilitásának útját álló akadályokat megszüntessék.

• A fiatalok helyzetének jobb megértése

Európai szinten szükség van a fiatalok valós helyzetének jobb megértésére. Ennek érdekében az Európai Bizottság a nyitott koordinációs módszer alkalmazását javasolja, az alábbi módon:

- az Európai Unión belül már meglévő ifjúsági struktúrák és folyamatban lévő ifjúságkutatások és tanulmányok összegyűjtése és köztük hálózatok kiépítése;

20 Ez a jelenleg is működő Európai Ifjúsági Portál, magyarul lásd: http://europa.eu/youth/index.cfm?_id=hu – a szerk.

- a komplementaritás érdekében más nemzetközi testületek (Európa Tanács, OECD, ENSZ stb.) munkáját és kezdeményezéseit is számba kell venni;
- a megfelelő megközelítési mód középpontba állítása az európai szintű vitákban;
- ahol erre mód van, egy tudományos és kutatási program kidolgozása, amely elsősorban az országos szinten véghezvitt tudományos munkán alapul, és kihasználja a hatodik **Európai Kutatási Keretprogram**²¹ adta lehetőségeket;
- a szükséges statisztikai források biztosítása, az **Európai Statisztikai Rendszerben** rendelkezésre álló források optimális kihasználása.

4.2. A fiatalokkal kapcsolatos kérdések figyelembe vétele az egyéb politikák megalkotásánál

A konzultációs gyakorlat során felmerült minden egyéb témakör, úgymint a munkavállalás, az oktatás, a formális és nem-formális tanulás, a társadalmi integráció, a rasszizmus és a **xenofóbia**, a bevándorlás, a fogyasztóvédelem, az egészségvédelem és a prevenció, a környezetvédelem, a férfiak és a nők közötti esélyegyenlőség stb., szoros egyeztetést igényel a témában felelős szervekkel mind országos, mind európai szinten.

Az európai szintű szabályozások és programok alapját a jövőben is az Európai Unióról szóló Szerződés képezi, és a különféle meglévő eszközöket fogják felhasználni.

Az Európai Bizottság biztosítani fogja, hogy a szabályozások meghatározásában és a különféle programok kidolgozásában nagyobb mértékben veszik majd figyelembe a fiatalokkal kapcsolatos politikákat, amikor csak lehet, a felhasznált eszközöktől függetlenül. A konzultációs folyamat eredményeit, amint azt az 1. melléklet tartalmazza, ennek értelmében fogják figyelembe venni.

Az ifjúságpolitikáért felelős miniszterek feladata, hogy biztosítsák a fiatalokkal kapcsolatos kérdések figyelembevételét az egyéb politikai irányvonalak megalkotásánál, mind nemzeti szinten, mind pedig az európai irányelvek végrehajtásakor.

A konzultációs folyamat tapasztalatai alapján az Európai Bizottság úgy véli, hogy a legfontosabb témakörök, amelyekben figyelembe kell venni a fiatalokkal kapcsolatos kérdéseket, a következők: oktatás, egész életen át tartó tanulás, mobilitás, foglalkoztatás és társadalmi integráció, valamint rasszizmus és xenofóbia. A fiatalok önállóvá válásának kérdése is hasonlóan mélyreható vizsgálatot érdemel.

21 A 2002-2006-os kutatási keretprogram 7-es prioritása: „Polgárok egy fejlődő tudás-alapú társadalomban”. (A keretprogramról bővebben lásd a http://ec.europa.eu/research/leaflets/enlargement/page_56_hu.html weboldalt – a szerk.).

• Oktatás, egész életen át tartó tanulás és mobilitás

Az oktatás és képzés – legyen az iskolai, egyetemi oktatás vagy a nem-formális tanulás valamely formája – témakörével kapcsolatos kérdések a Tanácshoz kerülnek (ami az oktatási és képzési rendszerek céljaival, az **egész életen át tartó tanulás** és képzés európai keretének megteremtésével foglalkozik), az irányvonalak gyakorlati megvalósítására pedig közösségi szinten kerül sor.

Ennek megfelelően sok országban az ifjúsági szervezetek, az ifjúságsegítők, a szociális munkások és a helyi önkormányzatok sokrétű, mélyreható munkát végeznek a fiatalokkal. Jóllehet ez a munka továbbra is újító jellegű és nem-formális marad, az egész életen át tartó tanulásról szóló szabályozások keretében javára válna:

- az alapelgondolások, a munka során elsajátított készségek és a minőségi követelmények egyértelműbb meghatározása;
- nagyobb megbecsülés az ilyen jellegű tevékenységet végző emberek számára;
- az ilyen jellegű tevékenységek szélesebb körű elismerése;
- nagyobb mértékű komplementaritás a formális oktatás és képzés területével.

Készült egy cselekvési terv²² és egy ajánlás²³ a mobilitásról, amelyeket az Európai Tanács 2000. decemberi nizzai, illetve az Európai Parlament 2001. júliusi ülésén hagytak jóvá, ez utóbbi esetében a közös döntés módszerének alkalmazásával. Ezeknek a kezdeményezéseknek illeszkedniük kell a nyitott koordinációs módszer alkalmazásából eredő minden egyéb ifjúsági témájú kezdeményezéshez.

• Foglalkoztatás

Az Európai Unió már évek óta nagyon sokat tesz a munkavállalás kérdéskörében. Az Európai Tanács 1997. novemberi, luxemburgi ülését követően az Unió kidolgozott egy, az *Amszterdami Szerződés*²⁴ „foglalkoztatás” fejezetén alapuló, európai foglalkoztatási stratégiát.

A tagállamoknak olyan irányvonalakat kell életbe léptetniük, amelyek elősegítik valamennyi jelenlévő integrációját és előrehaladását a munkaerőpiacon. Ezek az irányvonalak négy fő „pilléren” nyugszanak: a foglalkoztathatóság javítása; a vállalkozókedv fejlesztése és munkahelyek létesítése; a cégek és a munkaadók

22 A Tanács és a tagállamok képviselőinek határozata a mobilitásról szóló cselekvési tervről, amely a Tanács 2000. december 14-i ülésén született – a Hivatalos Lap C 371/4-ben található a 200/C371/03 alatt, 2000. december 23. (A cselekvési terv angol nyelvű változata: http://ec.europa.eu/employment_social/news/2002/feb/ap_en.pdf – a szerk.)

23 Az Európai Parlament és a Tanács ajánlása a Közösségen belüli mobilitásról diákok, képzésben résztvevő személyek, fiatal önkéntesek, tanárok és trénerek részére – a Hivatalos Lap C 178-ban található COM (1999) 708 – C5 – 0052/ 2000 –2000 /0021(COD) alatt, 2001. június 22.

24 Az *Amszterdami Szerződés* szövegét lásd a <http://eur-lex.europa.eu/hu/treaties/index.htm> honlapon.

rugalmasabbá válásának ösztönzése; a férfiak és nők közötti esélyegyenlőség megvalósítása.

Lévén a fiatalok különösen érintettek e kérdésben, a Foglalkoztatási Irányelvek olyan szabályozások szükségességét hangsúlyozzák, amelyek: egyénre szabott tanácsadás segítségével akadályozzák meg a hosszantartó munkanélküliséget; javítják az oktatási és képzési rendszereket; csökkentik az oktatási és képzési rendszereket túl korán elhagyó fiatalok számát; és általánosan elérhetővé teszik az új technológiákkal kapcsolatos oktatást.

• Társadalmi integráció

Az Európai Tanács 2000 márciusában, Lisszabonban tartott ülésén döntés született a nyitott koordinációs módszernek a társadalmi integráció elősegítése érdekében történő alkalmazásáról. Az európai foglalkoztatási stratégiára alapozva ez a módszer kombinálja a társadalmi kirekesztés és a szegénység leküzdését tartalmazó közös célokat (amelyeket az Európai Tanács 2000. decemberi, nizzai ülésén fogadtak el) és a nemzeti akcióterveket (amelyeket először 2001 júniusában mutattak be).

A Tanács szorgalmazta, hogy a tagállamok nevezzék meg prioritásaikat és főbb politikai irányvonalait a nemzeti akciótervekben, amelyek a Nizzában elfogadott négy közös célon alapulnak, ezek: a munkaerőpiacon való részvétel és a szükséges forrásokhoz, jogokhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés előmozdítása mindenki számára; a kirekesztődés veszélyének megelőzése; pozitív cselekvés a társadalom legsebezhetőbb tagjai érdekében; minden szereplő mobilizálása és a közéletben való részvétel ösztönzése.

A kimondottan a fiatalokra vonatkozó kérdéseket számos szempontból vizsgálták, mind a közös célok kitűzésekor, mind pedig a nemzeti akciótervekben. A témakörök a következők voltak: a fiatalok integrálását támogató munkaerőpiac kiépítése; elégséges források és bevételek garantálása a nehéz helyzetben lévő fiatalok, különösen a kisebbségi fiatalok, a veszélyes körülmények között dolgozó fiatal nők és a fogyatékkal élő fiatalok számára; az oktatásban jelen lévő egyenlőtlenségek kezelése; a minőségi szolgáltatásokhoz való hozzáférés elősegítése (lakáshoz jutás, egészség, kultúra és jogorvoslat); a többszörösen hátrányos helyzetű területek fejlesztése, újjáélesztése.

• Fiatalok a rasszizmus és a xenofóbia ellen

Az *Amszterdami Szerződés* 13. cikke nagymértékben megerősített minden, a diszkrimináció megszüntetésére irányuló erőfeszítést, és az Európai Unió új eszközökre tett szert ezen a téren (két irányelv és egy közösségi akcióprogram formájában).²⁵

25 2000/43/EC jelű irányelv: a faji és etnikai hovatartozástól függetlenül mindenkit megillető azonos

A fiatalok körében különösen érzékeny fülekre talál a diszkrimináció elleni küzdelem kérdése, és még inkább a rasszizmus és a xenofóbia elleni fellépés, mivel ők kötelezték el magukat leginkább a multikulturális társadalom ügye mellett.

Közösségi szintű ajánlás, hogy minden olyan közösségi programban és szabályozásban, ami hatással van a fiatalok életére, kapjon prioritást a rasszizmus és a xenofóbia elleni harc. Növelni kellene az együttműködést a **Rasszizmus és Idegenellenesség Európai Megfigyelőközpontjával**²⁶ (European Monitoring Centre for Racism and Xenophobia), és szükség lesz ezen a területen a civil szféra tevékenységeinek támogatására is. A Bizottság munkájának alapját a hálózatépítés fogja képezni, melynek során összehozza a rasszizmus és a xenofóbia elleni küzdelemben aktívan részt vevő ifjúsági szervezeteket. A cél az, hogy lehetővé tegyék a fiatalok számára, hogy hozzájáruljanak az EU e téren kifejtett, átfogó erőfeszítéseéhez.

Nemzeti szinten, a fiatalokat érintő szabályozások készítésekor a tagállamoknak szintén prioritásként kell kezelniük ezt a kérdéskört. Kulcsszerepet kell, hogy kapjon továbbá a periférián élők körülményeinek javítását célzó munka – a szolidaritást és az egymás iránti felelősségvállalást erősítő helyi projektek formájában.

• A fiatalok önállóvá válása

Miután a konzultációs folyamat során kiderült, mennyire fontos a fiatalok számára az önállóság, az Európai Bizottság javasolja egy magas szintű munkacsoport felállítását, amely ebben a kérdéskörben tanácsadóként működne a Bizottság és a Miniszterek Tanácsa mellett, annak különféle konfigurációiban. Ez egy komplex probléma, ami multidiszciplináris szakértelmet kíván, és a megoldásokhoz szükség van az ifjúságpolitikán kívül számos terület (a munkavállalás, a család, a szociális védelem, az egészségügy, a közlekedés, a jogorvoslás és a belügyek) politikai irányelveinek összehangolására.

4.3. Az Ifjúság 2000-2006 Program szerepe

Az **Ifjúság 2000-2006 Program** célja, hogy arra ösztönözze a fiatalokat, aktívan járuljanak hozzá az európai integrációs folyamathoz, a kultúrák közötti

bánásmód elvének érvényesítése.

2000/78/EC jelű irányelv: keret létrehozása az azonos bánásmód megvalósításához a foglalkoztatás és munkavállalás terén.

2001-2006-os Közösségi akcióprogram a diszkrimináció leküzdésére: a program olyan tevékenységeknek nyújt támogatást, amelyek célja a rassz vagy az etnikai hovatartozás, a vallás és hit, a foglalkoztatás, életkor és szexuális orientáció alapján való diszkrimináció leküzdése.

- 26 A Központ időközben átalakult, jogutódja az Európai Alapjogi Ügynökség. Az Ügynökség honlapja: <http://fra.europa.eu>. Az Ügynökség Magyarországi Információs Központjának honlapja: www.fra.mtaki.hu. – a szerk.

megértés fejlesztéséhez, az olyan alapvető értékek, mint az emberi jogok vagy a rasszizmus és a xenofóbia elleni harc erősítéséhez, a szolidaritás érzésének fejlesztéséhez, a vállalkozókedv, a kezdeményezőkészség és a kreativitás ösztönzéséhez, a nem-formális nevelés elismertségéhez, és az ifjúsági téren tevékenykedő szereplők közötti együttműködés javításához. A program a tagjelölt országok számára is nyitva áll.

Az Ifjúság 2000-2006 Programot tehát a *Fehér Könyvben* javasolt új együttműködési forma egyik forrásának kell tekinteni. Az Európai Parlament és a Tanács e programot létrehozó döntését²⁷ a legmesszebbmenőig tiszteletben tartva, az Európai Bizottság minden évben, a program munkatervének elkészítésekor, olyan prioritási témaköröket fog javasolni, amelyek megfelelnek a nyitott koordinációs módszer eredményeként lefektetett irányelveknek. A félidős értékelés és a 2007-ben kezdődő új program előkészítése is segít abban, hogy a program maximális támogatást nyújtson a nyitott koordinációs módszer keretében az ifjúsági területen végzett munkához.

5. ÖSSZEGZÉS

A *Fehér Könyv* új keretet szeretne biztosítani az Európai Uniónak az ifjúságpolitika terén való együttműködéshez.

Ezzel a javaslatával a *Fehér Könyv* minden, az ifjúságpolitikában érintett fél – köztük a tagállamok – kívánságának eleget tesz.

Ez az együttműködés a már létező nemzeti és közösségi programokra is támaszkodni fog, de alapját a nyitott koordinációs módszernek az ifjúsági területre való alkalmazása és a fiatalokkal kapcsolatos kérdéseknek az egyéb politikák megalkotásánál való figyelembe vétele fogja képezni.

A *Fehér Könyvet* elsőként a Ghentben tartandó szimpóziumon fogják bemutatni, amelyet a belga elnökség szervez, és ahol összehívják a konzultációs folyamat során megkérdezett összes partnert. Az Oktatási/Ifjúsági Tanács november 29-én tartandó ülésén a Bizottság bemutatja a folyamat eredményét a minisztereknek. A *Fehér Könyvet* véleményezésre bemutatják továbbá az Európai Parlamentnek, a Régiók Bizottságának és a Gazdasági és Szociális Bizottságnak.

A Bizottság ezután mozgásba hozza az együttműködési mechanizmusokat, és magára vállalja a munka folyamatos követésének és értékelésének a feladatát.

27 1031/2000/EC számú döntés, 2000. április 13.

MELLÉKLETEK

1. MELLÉKLET

A KONZULTÁCIÓS FOLYAMAT EREDMÉNYE

A *Fehér Könyvet* előkészítő konzultáció nemcsak méreteiben volt figyelemre méltó, de új lendületet is hozott és nagyszámú javaslat megszületéséhez vezetett.

Ezek a javaslatok az ifjúsági terület valamennyi szereplője – azaz a fiatalok, az ifjúsági szervezetek képviselői, a kutatók, a közigazgatásban dolgozók és a döntéshozók – közötti párbeszéd és eszmecsere eredményeként születtek.

Nyilvánvaló, hogy az európai fiatalok nem egyformák. Társadalmi, gazdasági, kulturális és regionális különbségek figyelhetők meg közöttük csoportosan és egyénileg is, és erre a tényre a nemzeti és az európai döntéshozó testületeknek is figyelemmel kell lenniük. A javaslatok számos területet lefednek, és javarészt megerősítik a Bizottság elemzését az ifjúsági területen Európára váró kihívások és az újszerű politikai fellépés szükségességének tekintetében. A javaslatok minősége sok új lehetőséget kínál a cselekvésre. A konzultációs folyamat során a fiatalok öt fő témakört jelöltek meg:

- részvétel;
- oktatás;
- foglalkoztatás, szakmai képzés, társadalmi integráció;
- jólét, önálló életvitel, kultúra;
- európai értékek, mobilitás, kapcsolat a világ többi részével.

Az alább leírt eredmények ezeket a pontokat veszik alapul. A Bizottság a konzultáció eredményeit témakörönként kielemezte, nagy erőfeszítéseket téve arra, hogy hűen adja vissza, amit a fiatalok mondtak. Az alábbi példák jól illusztrálják, hogy már most is sok érdekes projekt létezik az ifjúsági területen (lásd a szürkével kiemelt részeket). Ám meg kell említeni, hogy ez a felsorolás a teljesség igénye nélkül készült, és nem feltétlenül a létező legjobb projektek szerepelnek benne.

Végül pedig ez a rész tartalmazza a fiatalok és a konzultációs folyamat többi résztvevőjének azon javaslatait, amelyeket a döntéshozóknak címeztek. Ezek a javaslatok döntéshozatali szintek szerint csoportosítva szerepelnek a dokumentumban, sok javaslat igazán a tagállamoknak szól. Ebben a dokumentumban a Bizottság igyekezett a lehető legpontosabban idézni a konzultációs folyamat során született ajánlásokat, hogy azokat eredeti formájukban adhassa át Európa döntéshozóinak. Ennek ellenére fontos megemlíteni, hogy az alább szereplő javaslatok nem feltétlenül tükrözik a Bizottság véleményét.

NINCS DEMOKRÁCIA RÉSZVÉTEL NÉLKÜL

1.1. Az eredmények elemzése

A fiatalok társadalmi részvétele örökké visszatérő téma, amelyről Európában és világszerte már sokszor, sokféleképpen írtak. A konzultációs folyamat is azt a politikai akaratot tükrözte, hogy a fiatalok részvételének különféle formái prioritást élvezzenek. A konzultációs folyamat lehetővé tette, hogy a fiatalok javaslatokkal álljanak elő, de ezen felül remek példája volt az olyanmire támogatott részvételnek is.

• Egyértelmű követelés

A fiatalok legegységesebb kinyilatkoztatása az volt, hogy aktívan részt akarnak venni az őket körülvevő társadalom életében. Ha őket kizárják, ez egyben azt is jelenti, hogy a demokrácia nem működik megfelelően. Alapvetően és igazságtalannak tartják azt a véleményt, hogy ők közönyösek vagy el nem kötelezettek lennének. Úgy érzik, hogy nem kapják meg sem a megfelelő forrásokat, sem a szükséges információt és képzést ahhoz, hogy aktívabb szerepet vállaljanak. Az ifjúsági szervezetek azt is hozzátették, hogy a közéletben való részvétel joga alapvető jog, és mindenre érvényesnek kell lennie, mindenfajta diszkrimináció nélkül. Sok ifjúsági szervezet dolgozik azon, hogy a fiatalok ezt a jogukat a gyakorlatban is érvényesíthessék.

Meglehetősen alacsony azoknak a 25 év alatti fiataloknak a száma, akik részt vesznek a helyi, nemzeti vagy európai választásokon. Ennek ellenére számos jel mutat arra, hogy élénken érdeklődnek a közügyek iránt. A kutatók szerint ez, a fiatalok elvárásai és a gyakorlat között lévő szakadék magyarázza a társadalom életében való fokozottabb részvétel iránti igényt. Ez a követelés se nem meglepő, se nem új, kifejezésmódja azonban változott. A részvétel mértéke is rendkívül változatos és egyéntől függő.

• Egy globális fogalom, egy egyetemes jog, sokféle megközelítés

A fiatalok érvényesíteni akarják azt a jogukat, hogy véleményt nyilváníthassanak mindennapi életük összes területéről, a családról, az iskoláról, a munkáról, a csoportos tevékenységekről, a helyi ügyekről stb. És miközben így tesznek, nagyobb horderejű gazdasági, társadalmi és politikai ügyek részeseivé is válnak.

Hozzáférés és párbeszéd

„Young Voice – Llais Ifanc” (A Fiatalok Hangja): a walesi parlament kezdeményezése, amely lehetővé teszi a fiatalok számára, hogy kifejtsek véleményüket, és tanácsot ad az információk fellelhetőségéről, illetve vitafórumokat szervez.

A fiatalok érdeklődését nem csak a helyi ügyek kötik le. Érdeklí őket a régió, az ország, Európa és a világ. Vagyis, a társadalmi részvétel jogát nem szabad limitálni, gyakorlását mindenféle korlátozások nélkül lehetővé kell tenni. Amikor a fiatalok síkra szállnak azért, hogy a részvétel lehetőségét kiterjesszék a hátrányos helyzetű, marginalizált, etnikai kisebbséghez tartozó vagy illegális bevándorló fiatalokra, akkor ez valójában egy nagyobb kampány része, ami a diszkriminációmentes, egyetemes részvételért zajlik.

A civil szervezetek tevékenysége is hasonló formát ölt, bár nekik a gyakorlatban konkrétabb célokra vagy csoportokra kell irányítaniuk a figyelmüket (pl. a helyi környezetükben vagy a kistérségeken élő fiatalok, a társadalom sebezhetőbb, illetve veszélyeztetettebb csoportjai, a fiatal nők stb.). A civil szervezetek egy hosszabb távú, egységesebb megközelítést javasolnak, azaz a részvétel minden formáját támogatják, ösztönzik a fiatalok egyéni elkötelezettségén alapuló tevékenységeket és az önkéntes szolgálatot.

• A fiatalok részvétele – egy tanulási folyamat

A társadalmi részvétel megkívánja a fiataloktól, hogy új készségekre tegyenek szert, vagy, hogy fejlesszék a már meglévőket.

Az első lépés, amelyre általában saját közvetlen környezetükben (az iskolában, a kerületben, a városban, az ifjúsági házban, a szervezetben stb.) kerül sor, döntő fontosságú. Ez a lépés ad lehetőséget arra, hogy a fiatalok szert tegyenek a következő szinteken történő lépésekhez szükséges önbizalomra és gyakorlatra. A részvétel továbbá, különösen a helyi közösségekben, olyan változásokat eredményezhet, amelyek kézzel foghatók, láthatók, és amikről maguk a fiatalok is megbizonyosodhatnak. Ezen a szinten a fiataloknak nem csak a véleménynyilvánításra van lehetőségük, hanem arra is, hogy bekapcsolódjanak a döntéshozatali folyamatokba.

A helyi szintű részvétel támogatása

A koppenhágai Østerbro kerület, 16 más dán önkormányzattal együtt, részt vesz egy kísérleti projektben, ami számos programlehetőséget kínál. A cél az, hogy a fiatalok megtapasztalják a demokráciát, érezzék saját felelősségük súlyát és részvételük hatását. Østerbro létrehozott egy ifjúsági házat, személyre szóló tanácsadási szolgáltatással, kommunikációs eszközökkel és színjátéskörrel. A ház különlegessége, hogy fiatalok működtetik. Nem neveztek ki igazgatót vagy vezetőséget. Minden 12 és 25 év közötti fiatal számára nyitva áll. Tagsági nem szükséges: a fiatalok eljönnek, végigvizsgálnak egy projektet, amit senki sem bírál, mivel a ház egyetlen célja, hogy segítse a fiatalokat projektjeik sikeres kivitelezésében.

Második lépésként a fiatalok megértik, hogy a helyi téren ható döntések közül sokat a döntéshozatal magasabb szintjein hoznak, főként európai szinten. Tehát a szintek közötti mozgás elősegítésére kapcsolatokat és hálózatokat kell létrehozni.

A részvétel során a fiatalok olyan készségekre tesznek szert, amiket aztán az élet más (gazdasági, társadalmi, kulturális, politikai stb.) területein és különféle intézményi környezetekben kell majd meggyőzően alkalmazniuk. A formális és nem-formális nevelés szétválasztása csökkenti a hatékonyságot. Míg az iskola remek terepet nyújt a tanuláshoz és a részvételi mechanizmusok elsajátításához, a fiatalok szerint megvan az a hátránya, hogy ez az intézmény nem tekinti őket aktív polgároknak.

• **Részt venni a közéletben?**
Igen,... de hogyan?

A fiatalok nem tartják kielégítőnek a ma létező részvételi mechanizmusokat. Fenntartásokkal viseltetnek a képviselői demokrácia bizonyos formái iránt, de a helyi szintű részvételt, ami sokkal közvetlenebb és azonnali hatású, már nem nézik ilyen gyanakvással. Az ifjúsági szervezetekről megoszlanak a vélemények. Vannak, akik ezeket tartják a legmegfelelőbb struktúráknak a fiatalok társadalmi részvételéhez, míg mások nem igazán látják vonzerejüket és inkább a többé-kevésbé formális, helyi szinten működő csoportokat részesítik előnyben: pl. az ifjúsági klubokat, a helyi szerveződések, az ifjúsági parlamenteket stb. Nagyon kevesen gondolják, hogy a közéletben részt vevő fiatalok alacsony százalékos aránya azt jelenti, hogy a fiatalok egyszerűen elutasítják a részvétel lehetőségét, vagy, hogy a társadalom netán szándékosan szorítja ki őket.

Mivel a fiatalok közvetlen részvételét támogatják, a szervezetek az intézményrendszer hasznos ellenpontjának tartják magukat. Vannak, akik úgy gondolják, hogy a részvétel egyik feltétele, hogy valamilyen szervezethez tartozzanak. Mások szerint viszont a létező szervezetek ma már nem felelnek meg a fiatalok egy része által támasztott elvárásoknak, és azt szeretnék, ha a szervezeteket újfajta kezdeményezésekkel tennék hozzáférhetőbbé. Akárcsak a fiatalok, az ifjúsági területen működő szervezetek is azt szeretnék, ha társadalmi szerepükkel arányosan több anyagi forrás jutna a nem-kormányzati szervezeteknek.

A kutatók hangsúlyozták, hogy szükség van a szervezetek újjáélesztésére, felrázására, mert úgy látják, ezek – társadalmi bázisukat és gyakorlataikat tekintve – egyre távolabb kerülnek a fiatalok törekvéseitől. A hagyományos tagsági rendszeren kívül a szervezeteknek lehetővé kell tenniük, hogy olyan fiatalok is bekapcsolódhassanak a munkájukba, akik nem akarnak belépni semmiféle egyesületbe. Az új kommunikációs technológiáknak – különösen az internetnek – köszönhetően új lehetőségek jelentek meg: ezek az információhoz való hozzáférést segítik elő, és jobban illeszkednek a kollektív részvételtől egyre távolodó, az egyéni részvételi módokat előnyben részesítő elvárásokhoz.

• Kirakat-részvétel helyett valódi részvétel

A fiatalok ellenzik a részvétel szimbolikus, valódi tartalom nélküli formáit. A konzultációs folyamatot ellenben jó módszernek találták, feltéve, ha azt eredményezi, hogy véleményeiket és javaslataikat valóban figyelembe veszik majd.

A Fehér Könyv egy „terméke”

„Gestalte Deine Zukunft selbst! – Magad alakítsd a jövőd!”: Ez a projekt egy ifjúsági vitafórumból és egy hálózattól áll. A fórumot maguk a fiatalok működtetik. Minden felvetett témára elektronikus formában vagy nyomtatott formában reagálnak. A fő cél az, hogy az információ körbeérjen, és az ötleteket megvitassák. Ez a kezdeményezés egy, a Fehér Könyv létrejöttét elősegítő folyamat részeként megrendezett németországi konferencia produktuma. Az ifjúságért felelős minisztérium biztosítja a projekthez az anyagi forrásokat. www.u26.de

Az ifjúsági szervezetek is támogatják az ilyen jellegű konzultációk rendszeres alkalmazását, európai szinten is. A **ko-menedzsment**, azaz a közös irányítás egyes formáit – mint például az Európa Tanács gyakorlatában alkalmazott közös vezetést²⁸ – a részvétel olyan formájaként említették, amiből szintén ihletet lehet meríteni.

A kutatók nagyon határozottan felszólaltak a fiataloknak a döntéshozatali folyamatokba való bevonása mellett. A kirakat-részvétel alááshatja az intézményekbe vetett bizalmukat, valamint azt a hitüket, hogy az intézmények képesek vagy egyáltalán óhajtanak nekik teljes jogú szerepet biztosítani.

• A részvétel feltételei

A fiatalok azon az állásponton vannak, hogy a közéletben való részvétel egyik fő feltétele a megfelelő jogi keret. Segítséget kell nyújtani az érintett struktúráknak, és hangsúlyozni kell a demokráciára nevelés elvét. Az ifjúsági szervezetek sürgetik továbbá a részvétel minden formájának támogatását – legyen az hagyományos vagy egészen újszerű. Ennek előfeltétele a létező és a jövőbeni, új struktúrák elismerése és támogatása. Nagyobb forrásokra van szükség, mind időben, mind anyagiakban. Figyelembe kell venni a részvételt akadályozó (társadalmi, kulturális, fizikai, pszichológiai stb.) tényezőket, és mindenkinek megfelelő képzést kell biztosítani a polgári szerepvállalásról. Végül pedig, a fiatalok ragaszkodnak ahhoz,

28 Több mint 30 éve az Európa Tanács az egyetlen nemzetközi intézmény, amely az ifjúsági területen a közös vezetés rendszerét alkalmazza. Ez a gyakorlatban úgy néz ki, hogy döntéshozatali struktúrájában ifjúsági szervezetek képviselői együtt dolgoznak a kormányzati képviselőkkel az intézmény irányelveinek és programjainak meghatározásában. Ezeket az irányelveket és programokat azután jóváhagyásra benyújtják az Európa Tanács legfőbb döntéshozó testületéhez, a Miniszteri Bizottsághoz. Ez a „ko-menedzsment” elv a **Miniszteri Bizottság** 1971. január 12-i nyilatkozatából ered (CM/Del/Concl (71) 196 XXII).

hogy véleményüket és hozzászólásaikat építsék be a döntésekbe, és erről tájékoztassák a fiatalokat.

A fiatalok szerint ez a jogi keret tartalmazhatná a választói alsó korhatárra és a választhatóságra vonatkozó alapelveket, szabályokat és kötelezettségeket (ideértve az alsó korhatár lejjebbvitelének kérdését is), tartalmazhatná a szavazati jog kiterjesztését (például a bevándorlókra), és helyet kaphatna benne az aktív polgári szerepvállalásról szóló képzés is.

Egy jogi keret létrehozása

A Társadalmi Kezdeményezésekért Alap (Social Initiative Fund) segítségével Antwerpen városa 1977-ben elindította a „A fiatalok és a város” („Jeunesse et Cité”) c. projektet, annak érdekében, hogy a városban élő fiatalok véleményét és szükségleteit jobban figyelembe tudják venni. Ennek érdekében bevezettek egy jogi rendelkezést (az „Ifúsági Paragrafust”), amely kimondta, hogy meg kell vizsgálni az önkormányzat által hozott összes határozat a fiatalokra vonatkozó hatásait. Ezen felül a városban élő fiatalok életminőségére vonatkozó kutatásokat végeznek.

Egy másik, sokat emlegetett előfeltétel a megfelelő tájékozottság. Évek óta különféle szervek próbálkoznak a fiataloknak szóló információ minőségének javításával, de úgy tűnik, sikertelenül. A fiatalok általában nem az információ hiányára panaszkodnak, hanem arra, hogy a meglévő információ nem igazán használható. A fiataloknak olyan információra van szükségük, ami megfelel mindenkori igényeiknek és szükségleteiknek, ugyanakkor mentes mindenféle előítéllettől és olyan megjegyzésektől, amelyek sértőek lehetnek a fiatalokra vagy a kisebbségekre nézve. Az internet az egyik olyan kommunikációs eszköz, amelynek használatát fejleszteni kell, feltéve, ha a hozzáférés könnyen elérhető és olcsó lesz. Az ifjúsági szervezetek hangsúlyozták a célzottabb, kevésbé centralizált és valódi stratégián alapuló információs szolgáltatás szükségességét.

A kutatók úgy érzik, hogy a jogi keret létrehozása, a polgári szerepvállalásra nevelés és a fiatalok tapasztalatain alapuló párbeszéd kialakítása mind előfeltételei a fiatalok aktív részvételének. De innen is tovább kell lépünk, olyan egészen új területre, amelyben a fiatalok, a tanárok, az ifjúsági munkások és a közigazgatás közös vállalkozásba fog, amely csak akkor lesz sikeres, ha helyi szintű döntésekhez és eredményekhez vezet.

1.2. A konzultációs folyamat során született javaslatok

• A fiatalok részvétele a közéletben

Ennek a kérdéskörnek két aspektusa van: az egyik inkább formai, és a képviseleti demokrácia mechanizmusaival foglalkozik, a másik kevésbé formális, és a részvétel új

formáinak kialakításával foglalkozik. Csak akkor tudjuk megfelelően kiaknázni a fiatalok által képviselt társadalmi tőkét, ha mindkét dimenziót figyelembe vesszük.

A javasolt programok, tevékenységek az alábbi elvekre épülnek:

- a helyi szint fontossága;
- annak szükségessége, hogy a közéletben való részvételt kiterjesszék a szervezetekhez nem tartozó fiatalokra is, és a nem csak kimondottan fiatalokat érintő kérdéskörökre is;
- az iskola maradjon továbbra is a részvétel azon területe, amely prioritást élvez, bár a nem-formális nevelés fontosságát is el kell ismerni;
- a fiatalok részvételének segítése nem korlátozódhat véleményük megkérdésére.

Az országos, regionális és helyi szintre vonatkozó javaslatok

- A helyi önkormányzatok Európa-szerte vezessenek be rugalmas és újszerű részvételi mechanizmusokat, különböző környezetekben (pl. iskolákban, sportközpontokban, szervezetekben stb.), amelyek közvetítőkre támaszkodnak, és amelyek lehetővé teszik a fiatalok számára, hogy maguk válasszák ki munkamódszereiket. Helyi eljárások segítségével meg lehetne teremteni a különböző döntéshozatali szintek és hálózatok közötti párbeszéd feltételeit – a tapasztalatcsere és a legjobb gyakorlatok megosztása érdekében.
- Konzolidálni kell a területen dolgozók szerepét, el kell ismerni a részvételi folyamatban támogatóként és közvetítőként elfoglalt fontos helyüket.
- Regionális és országos szinten széles körben be kell vezetni az ifjúsági tanácsok intézményét. Ezeknek a szervezetekhez nem tartozó fiatalok előtt is nyitva kell állniuk, és függetleneknek kell lenniük a politikai hatalmaktól. A regionális és országos szintű döntéshozóknak ezekkel a tanácsokkal kellene konzultálniuk minden olyan döntés meghozatala előtt, amely jelentősen befolyásolja majd a fiatalok helyzetét.
- A nemzeti szint nagyon fontos kapocs a helyi és az európai szintek között, ezért:
 - javaslatokat és ajánlásokat kell tennie Európa felé, és továbbítania kell a legjobb gyakorlatokat tartalmazó példákat;
 - a nemzeti szint felelős az európai szinten kijelölt célok értelmezéséért és a tagállamok saját politikai, intézményi és szervezeti jellegzetességeihez való igazításáért.
- A tagállamok tegyék nyilvánossá, hogy hogyan próbálják meg bevonni a fiatalokat a közéletbe; ezeket a prioritásokat célszámokkal együtt közöljék (nevezzék meg például a célcsoportot, a határidőket stb.), és a megvalósítás nyomon követésének módját is írják le.
- A *Fehér Könyv* példája nyomán a fiataloknak a folyamatba való bevonása szerves része lenne a kezdeményezésnek.

Az Európai szintre vonatkozó javaslatok

- Az Európai Ifjúsági Fórum (European Youth Forum) ne csak az ifjúsági szervezetek és a nemzeti ifjúsági tanácsok (és rajtuk keresztül a regionális és helyi ifjúsági

szervezetek) tagjai számára legyen hozzáférhető, hanem azon fiatalok számára is, akiket nem képviselnek ezek a struktúrák. Egy ily módon kiszélesített Ifjúsági Fórum az európai intézmények és a fiatalok közötti párbeszéd nyilvánvaló eszköze lenne.

- Támogatni kell a hálózatépítést és a közvetlen párbeszédet, különösen rendszeres találkozók, konferenciák formájában (például a *Fehér Könyvben* szereplő, kiemelt témakörökben).
- Finanszírozni kell (a tagállamokkal közösen) a fiatalok részvételét minden szinten és minden formában támogató helyi, regionális és nemzeti szintű kísérleti projekteket.
- A tagállamokkal való együttműködésben meg kell szervezni a fiatalok bevonását az Európa jövőjéről szóló vitába, a Nizzában tartott Európai Tanács ülésének értelmében.
- Erősíteni kell az együttműködést az Európa Tanáccsal.
- Növelni kell a fiatalok jelenlétét a Gazdasági és Szociális Bizottságban (azáltal, hogy a tagállamokat felkérjük, hogy több, az ifjúsági területet valamilyen módon képviselő személyt nevezzenek ki).
- Ki kell nevezni egy ifjúsági ombudsmant (ez nemzeti szinten is követendő).

• **Az információ és a részvétel szétválaszthatatlanok**

Az európai programok célja nem az, hogy növeljék az információ, valamint az információk struktúrák és csatornák mennyiségét, hanem az, hogy a fiatalok rendelkezésre álló információ minőségét javítsák.

Elsősorban a tagállamok felelőssége, hogy megfelelő információval lássák el a fiatalokat, európai ügyekben is. Az EU kiegészíti ezt az információt. Minden információnyújtással kapcsolatos rendelkezésnek az alábbi alapelvekre kell épülnie:

- a fiatalok információs igényének és egy fiataloknak szóló, koordinált információs stratégia szükségességének az egyértelmű elismerése;
- egyenlő esélyek az információhoz jutásban;
- ingyenes hozzáférés minden gyakorlati információhoz;
- közelség, rugalmasság, felhasználóbarát kommunikáció;
- magas követelményeknek megfelelő, etikus magatartás;
- a fiatalok részvétele az őket érintő kommunikációs eszközök megtervezésében, létrehozásában és továbbfejlesztésében.

Egy fiataloknak szóló információs és kommunikációs kampánynak az alábbi pontokat kell alapul vennie:

- az információ tartalmának a fiatalok elvárásaira kell épülnie;
- az információ terjesztésére használt eszközök és csatornák legyenek könnyen hozzáférhetőek és felhasználóbarát jellegűek. Az információnak a fiatalokat leggyakoribb tartózkodási helyükön kell elérnie (ez a többség számára az iskola, de

az otthonukhoz közeli területekre és az utcára is gondolni kell).

- Ezek az eszközök és csatornák kapcsolódnak egymáshoz (hálózatépítés).

Az országos, regionális és helyi szintre vonatkozó javaslatok

- Olyan emberekre kell támaszkodni (ezeket néha forrás-személyeknek nevezzük), akik aktívan részt vesznek ifjúsági szervezetek, sportegyesületek, iskolák és egyetemek életében. Ők közvetítsék a releváns információkat a fiatalok felé. A fiatalokat magukat kell mozgósítani, hogy információforrássá váljanak.
- Ösztönözni kell az ifjúsági információs hálózatokat. Az általános információszolgáltatást jó minőségű, személyre szóló tanácsadással kell kombinálni, különösen helyi szinten. Növelni kell a fiataloknak szóló információszolgáltatáshoz szükséges szakmai képzések lehetőségét országos és regionális szinten.
- Az Európáról szóló információt országos és regionális hálózatokon keresztül kell terjesztetni, figyelembe véve a specifikus földrajzi vagy kulturális sajátosságokat. Rutinná kell válnia annak, hogy a fiatalok csoportjai részt vesznek a nekik szóló információs anyagok elkészítésében.

Az Európai szintre vonatkozó javaslatok

- Fel kell mérni egy, a fiatalokat és a politika-alkotókat összekapcsoló, elektronikus fórum megvalósíthatóságát. A fórum maximális kihasználását az tenné lehetővé, ha összekapcsolódna a már létező interaktív szolgáltatásokkal. Ezt az átfogó interaktív szolgáltatást a Közösség ifjúsági kezdeményezéseinek az előkészítéséhez és kivitelezéséhez szükséges konzultációk során lehetne használni.²⁹
- Az EURODESK³⁰ hálózat tapasztalatai alapján kellene kezdeményezni és/vagy létrehozni egy elektronikus portált, amely optimális hozzáférést biztosítana a fiataloknak az őket érdeklő információkhoz Európáról. Az európai szinten működő ifjúsági információs hálózatokat és ifjúsági szervezeteket fel kell kérni, hogy vegyenek részt az új eszköz kidolgozásában.
- Fel kell állítani/Fejleszteni kell a fiataloknak és a fiatalokkal dolgozóknak szóló európai információk összegyűjtésére, továbbítására és frissítésére szakosodott rendszert. Ennek a tevékenységnek a jelenleg működő hálózatok munkájára kell támaszkodnia. Nagyobb hangsúlyt kell fektetni a fiatalokkal dolgozó forrás-személyek fontosságára.
- Az információk nem elektronikus módon való terjesztését is folytatni kell, például a fiatalokkal való közvetlen kommunikáció módszerével.

29 Ez a javaslat a Bizottság által támogatott eLearning és eEurope (elektronikus tanulás és elektronikus Európa) programok hatáskörébe esik, és a kormányzásról szóló Fehér Könyvben leírtaknak is megfelel.

30 Az EURODESK Európáról szolgáltat információt a fiataloknak. Alapja egy weboldal, ami a tagállamokhoz kapcsolódik. Ezt a szolgáltatást egy olyan szervezet működteti, amely a fiatalok és a tagállamok érdekeit képviseli. (A szervezet központi honlapja: www.eurodesk.eu, magyarországi központjának weboldala: www.eurodesk.hu – a szerk.)

2. TANULMÁNYOK – EGY DÖNTŐ FONTOSSÁGÚ IDŐSZAK A FIATALOK ÉLETÉBEN

2.1. Az eredmények elemzése

A fiatalok egyre több időt töltenek el az oktatásban. Az iskolákban, egyetemeken és szakmai képzéseken zajló formális tanulás, akárcsak az ezeken a kereteken kívül zajló nem-formális és informális tanulás elengedhetetlenül szükséges ahhoz, hogy kifejlesszék azokat a készségeket, amelyekre manapság a fiataloknak szükségük van.

A tanulásnak három általános célja van: a személyes kiteljesedés, a társadalmi integráció és az aktív polgári szerepvállalás. A tanulásnak alapvető szerepe van továbbá a foglalkoztathatóság növelésében. Az Európai Unió számos, a tanulóhoz kapcsolódó programot (például a Socrates és a Leonardo) indított útjára és kezdeményezést (például az eLearning akcióterv, egy kommuniké „*Legyen valóság az egész életen át tartó tanulás Európában*” címmel, valamint az oktatási és képzési rendszerek jövőendő céljairól szóló jelentés).³¹ Amikor csak lehetséges és helyénvaló, ezek a programok és kezdeményezések említésre kerülnek, a konzultációs folyamat szereplői által kifejezett vélemények alátámasztására és kiegészítésére. Ez segít azoknak a területeknek a behatárolásában, ahol az Európai Unió több és jobb program fejlesztésén dolgozik.

• Az oktatási rendszerek minősége és hatékonysága

Az oktatási és képzési rendszereket erősen kritizálták mind a fiatalok, mind pedig a szakértők.³² Számos tagállam alapjaiban megreformálta iskolarendszerét. Ennek ellenére az iskolai oktatás jelenlegi minőségét és hatékonyságát javítani kell, hogy lehetővé tegye a fiatalok számára azon készségek elsajátítását, amelyek által tájékozott, aktív és felelősségteljes polgárokká válhatnak. Az oktatásnak biztosítania kell továbbá a fiatalok társadalmi integrációját és a munkaerőpiacra való felkészülését. Gyakori megjegyzés volt, hogy az iskolák és az oktatási struktúrák nem elég demokratikusak, nem ösztönzik kellőképpen a részvételt, és nem biztosítanak elegendő tanulási lehetőséget. Az volt az általános vélemény, hogy az oktatási intézményeknek nyitottnak kell lenniük a társadalom valós gazdasági és szociális helyzetére és követeléseire, valamint az európai kérdésekre.

31 További információkért ld. a 2-es mellékletet. (A 2. melléklet jelen kiadványban nem szerepel, az Európai Unió oktatási területen működő programjait Magyarországon a Tempus Közalapítvány kezeli, a programokról bővebben lásd: www.tpf.hu/pages/content/index.php?page_id=8, a Bizottság közleménye az eLearning Akcióterv elindításáról: COM 172 (2001) megtalálható a <http://eur-lex.europa.eu> honlapon, az e-learningről magyarul bővebben lásd: www.elearningeuropa.info – a szerk.)

32 Európai szinten megbeszélések kezdődtek az oktatási rendszerek minőségének javításáról; lásd például a Bizottság jelentését az oktatási rendszerek konkrét céljairól, COM(2001)59 végleges, 2001. január 31.

A fenntartható társadalmi és gazdasági fejlődés eléréséhez Európának tudással felvértezett polgárokra van szüksége, minden területen, beleértve a természet-tudományokat és a technológiát is. Ha növelni akarjuk a természettudományos vagy technológiai pályán elhelyezkedő fiatalok számát, az oktatási rendszereknek ehhez alkalmazkodniuk kell, és minél több fiatal érdeklődését kell a természet-tudományok felé irányítaniuk.

Sok fiatal hagyja el az oktatási vagy képzési intézményeket, még mielőtt hivatalos végzettségre tenne szert. Az arányuk még mindig magas az Unió egész területén. Ennek ellenére nem csak az az egyetlen elképzelhető megoldás, hogy megpróbáljuk rábírní a fiatalokat a formális oktatási vagy képzési intézményekben való maradásra. A tanulást, a munkát és a szabadidőt informális, nem-formális és formális tanulási élményekkel kombinálva elérhető az oktatás és képzés minőségének és hatékonyságának javulása, és ezáltal a fiatalok számára is vonzóbbá válnak.

Manapság az iskolák hiányosságait nem elsősorban a tanárok vagy az iskolák hibájaként róják fel, hanem az oktatási rendszer egészének a hibájaként. Az oktatási rendszer három szereplő együttműködésén alapul: a család, a társadalom és az iskola. A tanárok az iskolarendszernek csak egy részét képezik, és szerepüket a szélesebb társadalmi, politikai és intézményi kontextusban kell vizsgálni. Mindennek ellenére tény, hogy a tanároknak jobb képzésre és jobb munkakörülményekre van szükségük.

Teljeskörű iskola-értékelés

Ebbe a kísérleti projektbe 17 középiskolát és 18 általános iskolát vontak be Írország különböző részein. Az oktatási rendszer minden szereplőjének támogatásával megvizsgálták az iskolai tervezés, az iskolavezetés, valamint a tanulás és az oktatás minőségének értékelési folyamatait a kísérletben részt vevő iskolákban. A projekt eredményei bebizonyították, hogy sikeresen lehet ötvözni az iskolák önértékelését a külső ellenőrzéssel – ez mérföldkő az iskolák és oktatási rendszerek minőségbiztosításának terén.

www.irlgov.ie/educ

• Elérhető oktatás

A fiatalok felhívják a figyelmet arra, hogy túl sok társadalmi és gazdasági akadály áll a tanulás útjába. Az oktatás és képzés minőségének javítása elsősorban abban kell, hogy megnyilvánuljon, hogy ezek nyitott és folyamatos hozzáférést biztosítanak az egész életen át tartó és az élet minden területére kiterjedő tanuláshoz. Hatékony tanácsadó rendszerekkel kell támogatni minden fiatalt, pl. a személyre szóló tanácsadás módszerének bevezetésével. Növelni kell a fogvatartott fiatalok az általános oktatási rendszerbe való integrálásának a támogatását, például azáltal, hogy biztosítják számukra az ingyenes oktatást az általános iskolától az egyetemig.

Amint azt a Bizottság „*Legyen valóság az egész életen át tartó tanulás Európában*” című kommunikációjában³³ is említi, az egyik fő feladat, hogy közelebb hozzuk egymáshoz a tanulást – vagy képzést – és a tanulókat. E cél megvalósításának előfeltétele az elért eredmények kölcsönös elismerése, valamint az információs rendszerek fejlesztése (ideértve az internet és a multimédiás eszközök mindenki számára biztosított könnyebb elérhetőségét).³⁴ Továbbá több gazdasági támogatásra van szükség a jó eredmények eléréséhez.

Tanácsadás az oktatásban

A Nemzeti Oktatási Tanácsadó Központ az ír Oktatási és Tudományos Szakminisztérium egyik szolgáltató egysége. Főbb feladatai közé tartozik a formális és nem-formális oktatás minden területén jelen lévő tanácsadási szolgáltatás támogatása, és a szakminisztérium irányelveinek formálása a tanácsadás területén. A különféle oktatási helyzetekben helyi projektek nyújtanak személyre szóló tanácsadást.

• Szemléletmód-változás a tanulás és az oktatás terén

A konzultációból kitűnt, hogy itt az ideje egy szemléletmódváltásnak az oktatásban és a tanulásban egyaránt. Egy sokkal tanuló-központúbb megközelítésre van szükség, szorosabb tanár-diák kapcsolatra, növelni kell a fiatalok részvételét az oktatási ügyekben, valamint dinamikus és alkalmazkodóképes oktatási intézményeket kell kifejleszteni. A tanulási folyamatokat úgy kell megszervezni, hogy azok „ajtókat nyissanak”, növeljék a tanulás iránti motivációt, és további választási lehetőségekhez vezessenek. Az iskoláknak meg kellene könnyíteniük diákjaik részvételét saját tanulási folyamatuk formálásában, és általában lehetőséget és ösztönzést kellene nyújtaniuk a részvétel és a demokrácia gyakorlásához (például a tanárok értékelésének lehetőségével).

Továbbá (megfelelő arányban vegyített) „kombinált” oktatást kellene biztosítani, amely a különböző módszerek és anyagok széles skáláját vonultatja fel annak érdekében, hogy a fiatalok szert tehessenek az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges készségekre és eszközökre. Az internet és a multimédiás eszközök használata; a tantermi, elméleti órák; az otthoni tanulás; az ifjúsági programok; a szakmai gyakorlat és munkatapasztalat – erre mind szükség lesz. Ez is egy módja lehet bizonyos tantárgyak – például a kutatás és a technológia – vonzóbbá tételének.

33 A Bizottság *Legyen valóság az egész életen át tartó tanulás Európában* (Making a European Area of Lifelong Learning a Reality) című kommunikéja, amelyet 2001 novemberében fogadtak el, széleskörű konzultációs folyamat eredménye. Alapját az egész életen át tartó tanulásról szóló memorandum képi, amelyet az Európai Közösség Bizottsága 2000 októberében indított útjára. (Az oktatás és képzés uniós célkitűzéseiről bővebben lásd: <http://www.szmm.gov.hu/main.php?folderID=16202&articleID=27125&ctag=articlelist&iid=1> – a szerk.)

34 Lásd az eLearning akcióterv javaslatait, a *Holnap oktatásának megtervezése* címmel, COM(2001)172, 2001. március 28.

A formális és nem-formális tanulás közötti kapcsolat építése

A Peace Child International tanulói elkészítették saját, felhasználóbarát ifjúsági verziójukat az Agenda 21 című kiadványból („Mentőakció a Földnek – az Agenda 21 gyermek kiadása” címmel), mivel az „eredetit” teljesen érthetetlennek találták.³⁵ Létrehoztak továbbá egy 16 kérdőívből álló csomagot „Ifjúsági akció indikátorok” néven, amely lehetővé teszi a fiatalok számára, hogy tüzetesen megvizsgálják környezetüket, és megállapítsák, hogy a közösségben, ahol élnek, – a statisztikák és szemléletmódok tükrében – egyre inkább vagy egyre kevésbé tartható fenn a fejlődés.

www.peacechild.org

• Többféle tudás és készség

A fiatalok élesen kritizálták számos ország oktatási rendszerének teljesítményét. Úgy vélték, az oktatási rendszerek képtelenek a fiatalok szükségletei és érdeklődése számára releváns tartalmat biztosítani. Az oktatást nem szabad csak a munkaerőpiac szempontjából fontos készségekre korlátozni. Az oktatás a korai évektől kezdve hozzájárul az egyén szocializációjához, integrációjához és megerősödéséhez. Az oktatás lehetővé teheti továbbá a személyes kiteljesedést, ami növelheti a fiatalok foglalkoztathatóságát. A fiatalok elvárásai között szerepel az idegennyelv-oktatás és az Európai Unió ifjúsági cserékre és mobilitási programokra való felkészítés. Sok más terület is érdekli őket, például a modern információs és kommunikációs technológiák, különösen az internet, és szeretnék, ha az oktatásban nagyobb hangsúlyt helyeznének a gyakorlati tárgyra. Alapvető fontosságú továbbá számukra az egészségügyi oktatás, különösen a szexuális kérdésekről és a szülővé válás folyamatáról szóló nevelés. A fiatalokat ösztönözni kellene arra, hogy érdeklődjenek a tudományos kutatás, a matematika és a technológia iránt.

Nagy kihívást jelent kiegyensúlyozott, mindenre kiterjedő, de mégsem túlszűrt tanterveket összeállítani. Ezeket úgy kell megtervezni, hogy ellássák a fiatalokat minden szükséges tudással és készséggel, és tükrözzék társadalmunk multikulturális jellegét. Ha valóban meg akarjuk érteni, hogy melyek az új, alapvető készségek,³⁶ és hogy hogyan lehet őket megtanítani és megtanulni, ahhoz közös stratégiát kell kialakítanunk a különféle oktatási intézmények és szervezetek (iskolák, képzési központok, vállalatok, közösségek, ifjúsági munka) számára és együttműködésével.

35 Az Agenda 21 egy akciótér, ami a világ 21. századi fenntartható fejlődésével foglalkozik. 1992-ben, Rioban, az ENSZ Föld Csúcstalálkozóján készült, ahol 179 állam- és kormányfő gyűlt össze. A fenntartható fejlődés azt jelenti, hogy kielégítjük a jelen szükségleteit anélkül, hogy veszélyeztetnénk az eljövendő generációk lehetőségét saját szükségleteik kielégítésére.

36 2000 márciusában a Lisszabonban tartott Európai Tanács az egész életen át tartó tanulás során elsajátítható új, alapvető készségekről szóló európai keretegyezmény létrehozását javasolta. (Az egész életen át tartó tanulásához szükséges **kulcskompetenciákról** lásd a Szószedetet – a szerk.)

A változatosság szárnyakat ad

Berlinben minden évben, pünkösdkor megrendezik a Kultúrák Karneválját, ami egy négynapos utcabál, közel 5000 aktív résztvevővel és legalább 700 000 nézővel. A BVAA (Berliner Verband für Ausbildung und Arbeit) különböző etnikai háttérű, hátrányos helyzetű fiatalokkal dolgozik, képi őket, segít nekik az iskolából vagy a munkanélküliségből való továbblépésben és az álláskeresésben. A Kultúrák Karneválján számos, a BVAA-t képviselő csoport szerepel, ami által ezek a fiatalok szakmai, kulturális, szociális és gyakorlati készségekre tesznek szert. A mottójuk így szól: „A változatosság szárnyakat ad”, és az alcsoporthoz különféle repülő tárgyakat választanak emblémául.
www.bvaa-online.de

• A végzettségek és szakismeretek elismerése

A végzettségek és szakismeretek elismerése európai szinten a mobilitás fejlődésének egyik kulcseleme.³⁷ Hatékony módszereket kell találni a formális és nem-formális tanulással elsajátított ismeretek és készségek elismertetésére. Nagyobb hangsúlyt kell helyezni a nem-formális tanulásra és az ifjúsági munkán keresztül szerzett, nem-formális módon elsajátított készségek elismerésére. Javítani kell továbbá az oktatás és az oktatási rendszerbe épülő szakmai képzés komplementaritását és kölcsönös elismerési rendszerét.

A szabadidős tanulmányi napló

Ez a könyvecske, amelyet 1994-ben hozott létre a finn Ifjúsági Akadémia, fiataloknak és diákoknak nyújt segítséget a munkába lépéshez. A naplóba projektek, felelősségteljes tisztségek betöltése, elvégzett tanfolyamok és más szabadidős tevékenységek kerülnek bejegyzésre. A könyvecske 13 évnél idősebb fiatalok számára készült. Személyre szóló, ára 5 euró. Az elért eredményeket, elsajátított készségeket tartalmazza; az egyetemen lehet extra pontokat gyűjteni, vagy fel lehet használni az összegyűjtött eredmény-pontokat a kötelező tantárgyak egy részének kiváltására. A szabadidős tanulmányi naplóba lejegyzett tapasztalatok megkönnyíthetik az álláskeresést. A könyvecskében a bejegyzéseket valamely erre jogosult személynek alá kell írnia és megjegyzéssel kell ellátnia. Jelenleg a fiataloknak közel 30%-a vesz részt ebben a programban.
www.nuortenakatemia.fi

• A formális és a nem-formális tanulás kiegészítik egymást

Az egész életen át tartó és az élet minden területére kiterjedő tanulás szükségessége egyértelművé tette az elmúlt néhány év során, hogy az ehhez tartozó készségeket a formális, az informális és nem-formális tanulási környezetekben

37 A felsőoktatás területén nagy előrelépések történtek ez ügyben, az ECTS, azaz Európai Kreditátviteli Rendszer (European Credits Transfer System) és a NARIC-ok, azaz Nemzeti Akadémiai Elismerési Információs Központok (National Academic Recognition Information Centres) segítségével.

lehet elsajátítani³⁸. A nem-formális tanulást általában alulértékelik, nem tekintik „igazi” tanulásnak.

Amit formális környezetben tanulunk (iskolában, főiskolán, képzési központokban stb.), az a készségek elsajátításának csak egy része. Nem-formális és informális környezetben is tanulunk (pl. az ifjúsági klubokban, a sportegyesületekben, a családban, a politikai színtéren). Amikor a civil szféra és társadalmi környezetünk különböző tevékenységein, programjain keresztül tanulunk meg valamit, ez olyan informális vagy nem-formális tanulás, ami nem véletlenül történik, hanem célzottan és szervezetten.

A fiatalok nagyon sokféle, a hagyományos oktatási rendszeren kívüli tevékenységben vesznek részt, és ez mind nem-formális tanulásnak számít. Az ifjúsági szektor az évek során nagy tapasztalatra tett szert a nem-formális nevelés terén. Európai szinten jó példa erre az Ifjúság 2000-2006 Program, és azok a tapasztalatok, amelyekre a fiatalok ezen keresztül szert tesznek.

A fiatalokkal való konzultációk során a nem-formális tanulás gyakran úgy jelent meg, mint a jórészt hatékonyságát veszített, legkevesbé sem vonzó formális oktatási rendszer legpozitívabb, hatékony és vonzó ellenpárja. A nem-formális tanulás előnye, hogy önkéntes alapon, gyakran önszerveződéssel működik, rugalmas, részvételi lehetőséget biztosít, elismeri a „tévedés jogát”, és szorosan kapcsolódik a fiatalok érdeklődési köréhez és céljaihoz.

Egyre fontosabbá válik, hogy a formális oktatási és képzési rendszereken kívül szerzett készségek és tudás elismerésére hatékony és rugalmas módszereket dolgozzanak ki. Nehéz és odafigyelést igénylő feladat lesz megtalálni a megfelelő egyensúlyt a nem-formális oktatás terén a képesítések és elismerések kérdésében kielégítő megoldások, és ezzel párhuzamosan a minőségi szttenderdek és (ön)értékelési eljárások kidolgozásában. Nem szabad, hogy a nem-formális oktatás elveszítse nyílt jellegét, és valamiféle formális struktúrává váljon, a formális oktatási rendszer imitálásának következtében.

A konzultációs folyamat rámutatott, hogy általában nagyon kevésbé közismertek a nem-formális tanulás előnyei. Ezért tehát nagy szükség van a társadalom, az

38 A *formális tanulás* általában valamilyen oktatási vagy képzési intézményben történik, és valamilyen hivatalos képesítést eredményez. A folyamat strukturált (a megtanulandó anyag, a ráfordítható idő és a tanulás segítésének jellegét illetően) és a tanuló részéről szándékos. A *nem-formális tanulás* nem oktatási vagy képzési intézményekben történik, és általában nem eredményez hivatalos képesítést. Ugyanakkor szintén strukturált és szándékos. Az *informális tanulás* nem oktatási vagy képzési intézményekben történik, nem eredményez hivatalos képesítést, és nem strukturált. Munkával, családdal, szabadidővel kapcsolatos napi tevékenységek eredménye. Lehet szándékos, de leggyakrabban nem az (hanem véletlenszerű).

üzleti és a politikai élet kulcsfontosságú szereplőinek és intézményeinek, a főbb partnereknek (szociális partnerek, nem-kormányzati szervezetek, oktatási szakemberek stb.), és maguknak a fiataloknak a széles körű tájékoztatására, annak érdekében, hogy a nem-formális nevelést a tanulás és az oktatás és képzés szerves részeként ismerjék el.

Mivel az ifjúsági munka segíthet a fiataloknak a szükséges társadalmi, politikai, és kulturális tudás és készségek elsajátításában, minden erőfeszítéssel azon kell lenni, hogy bevonjuk a fiatalokat a nem-formális tanulás folyamatába. Az Ifjúság 2000-2006 Program egyik célja, hogy hozzájáruljon a fiatalok nem-formális tanulásának fejlődéséhez. Sajnos, annak ellenére, hogy évente 100 000 fiatal vesz részt a programban, ez kevés a programországokban élő 75 millió fiatal igényeinek kielégítéséhez. Az Ifjúság 2000-2006 Program tehát kísérleti jelleggel, példamutatóként működik, és nemzeti, regionális valamint helyi szintű programokkal és tevékenységekkel kell kiegészíteni.

2.2. A konzultációs folyamat során született javaslatok

Az oktatási szektor körülményeinek és eredményeinek javítására nagyszámú – általános és konkrét – javaslat született. Az ajánlások főként a formális és nem-formális oktatási és képzési rendszerekre irányultak.

Az iskolákban és az egyetemeken

Az országos, regionális és helyi szintre vonatkozó javaslatok

- A fiatalok részvételét, egyéniségük tiszteletét, és a demokratikus és európai polgári szerepre való nevelés alapelgondolását nem szabad vitatni; meg kell változtatni a tanár-diák viszony jellegét; a tanuló-központú megközelítést és a tanárok rugalmas, a tanulási folyamatot segítő szerepét kell ösztönözn.
- Minden fiatal számára garantálni kell az oktatás hozzáférhetőségét; a fiataloknak szóló, személyre szabott oktatás rugalmas irányítást, tanácsadást, valamint megfelelő információs rendszereket feltételez; az oktatási rendszereknek figyelembe kell venniük az életmódok sokféleségét, és lehetővé kell tenniük a különféle tevékenységek és szerepek ötvözését.
- A tanulási és képzési lehetőségek minőségét és alkalmazhatóságát javítani kell.
- Nagyobb nyitottságra van szükség a valóság és a társadalom felé, azaz nagyobb rugalmasságra és kevesebb merevségre minden érintett részéről.
- Minden iskolában biztosítani kell az internet-hozzáférést, amelyhez az információtovábbítás fejlettebb módszereit kell társítani, a célból, hogy mindez hatékony oktatási eszközöket eredményezzen.
- A tanárok képzésében túl kell lépni a hagyományos információs technológiák felhasználói készségein, és a „**kritikai szemléletű információs műveltség**” irányába kell elmozdulni.

- Az iskoláknak lehetőséget kell adni arra, hogy az idegen nyelveket jobb felszereltség mellett oktathassák, és részt vehessenek az európai oktatási cserékben és mobilitási programokban.
- Az iskoláknak és egyetemeknek több anyagi forrást kell biztosítani, hogy hatékonyabbá válhassanak, és többet inveszthassanak az emberi erőforrásokba.
- Meg kell reformálni a tanítás gyakorlati aspektusát és feltételeit (képzők képzése, kisebb osztályok, a gyakorlati és elméleti oktatás és tanulás kombinálása, interaktív megközelítés).
- Nagyobb hangsúlyt kell helyezni a vállalkozásalapítással és az egyéni vállalkozással kapcsolatos oktatásra és képzésre, célirányos támogatási szolgáltatást kell létrehozni a (potenciális) fiatal vállalkozók számára. A tananyagoknak tartalmaznia kell olyan elemeket, amelyek felkészítik a fiatalokat a vállalkozásalapításra és az egyéni vállalkozásra.

Az Európai szintre vonatkozó javaslatok

- Meg kell könnyíteni a hozzáférést az európai oktatási és mobilitási programokhoz, és erősíteni kell az olyan közösségi programokat, mint például a **Socrates**.
- Intézkedéseket kell bevezetni az oktatási rendszerek közötti mozgás megkönnyítéséhez, és a fiatalok Európában való szabad mozgásának elősegítéséhez.
- Meg kell valósítani a „Bolognai Nyilatkozatot”,³⁹ amelynek célja, hogy javítsa az európai oktatási rendszerek átláthatóságát, a diplomák kölcsönös elismerését, és támogatja az Európai Kreditátviteli Rendszert⁴⁰ (ECTS, European Credits Transfer System).
- Érthető információt kell nyújtani a diákoknak az Európai Kreditátviteli Rendszerről.
- A legjobb gyakorlatok megosztása és közös célok kijelölése segítségével javítani kell az iskolai oktatás minőségét és hatékonyságát.
- A készségek értékelését nem szabad kizárólag a munkaerőpiac szempontjai szerint végezni (mint például információs technológiák és matematika), hanem további szempont kell, hogy legyen még az egyén szocializációja, integrációja és megerősödése.

Más (iskolán kívüli) tanulási közegekben

Minden szintet érintő javaslatok

- Részletekbe menően meg kell vizsgálni a nem-formális tanulás sajátosságait, céljait és feladatait az ifjúsági területen. Láthatóbbá kell tenni a nem-formális nevelés alkalmazhatóságát, valamint a tényt, hogy a formális és a nem-formális nevelés kiegészítik egymást. A nem-formális nevelés elismertségének javítása érdekében párbeszédre lesz szükség a terület minden érintett szereplőjével, a szociális partnerekkel, a kutatókkal és a politikai döntéshozókkal.

39 A Bolognai Nyilatkozat szövegét lásd az Oktatási és Kulturális Minisztérium honlapján: www.okm.gov.hu/main.php?folderID=1079&tag=articlelist&iid=1&articleID=2960 – a szerk.

40 Bővebben lásd az **Európai Képesítési Keretrendszer** szócikket a Szószedetben – a szerk.

- A minőségi sztenderdek biztosítása érdekében fejleszteni kell a folyamatok nyomon követéséhez és értékeléséhez használt eszközöket.
- A jó minőségű nem-formális nevelés garantálásának érdekében képzéseket kell biztosítani különféle, alapvető fontosságú témákban. A szakembereknek szóló képzési programokban jelen kell lennie az európai dimenzióknak is.

A regionális és helyi szintre vonatkozó javaslatok

- A nem-formális nevelés alkalmazhatóságát az ilyen szolgáltatást nyújtó szereplők támogatásával és az oktatási rendszerben elfoglalt helyük javításával kell növelni; javítani kell az ifjúsági kezdeményezések, az ifjúsági szervezetek és a nem-formális nevelés más formáinak anyagi támogatottságát.
- További közös projektekre van szükség iskolák, képzési helyek, vállalatok és nem-formális nevelést biztosító szervezetek részvételével, a formális és nem-formális rendszerek közti hidak kiépítéséhez.
- Az ifjúsági szervezeteknek rendszeresen népszerűsíteniük kellene a nem-formális tanulási lehetőségek széles skáláját: a nem-formális tanulással foglalkozó projektek eredményeinek dokumentációja és nyilvános bemutatása váljon a tevékenységeik szerves részévé.

Az Európai szintre vonatkozó javaslatok

- Az Ifjúság 2000-2006 Program minőségi sztenderdjeit tovább kell fejleszteni, az Európa Tanáccsal való együttműködésben. Továbbá össze kell állítani egy legjobb gyakorlatok jegyzékét, és ezt megfelelő módon terjeszteni; tovább kell javítani a hátrányos helyzetű fiatalok hozzáférését az Ifjúság 2000-2006 Program és más programok keretében zajló nem-formális neveléshez.
- A Socrates, a **Leonardo Da Vinci** és az Ifjúság 2000-2006 Programok közös kísérleti projektjeinek fejlesztése és anyagi támogatása segít a formális és nem-formális rendszerek közti hidak kiépítésében.
- Ki kell dolgozni az Ifjúság 2000-2006 Programban való részvétel igazolásának és az erről szóló bizonyítvány⁴¹ kiállításának módját. Ezt a kezdő lépést más nem-formális nevelési környezetekben, különféle szinteken is követni lehet majd.
- Több képzést kell biztosítani a nem-formális nevelés terén tevékenykedő multiplikátoroknak és facilitátoroknak.

41 Az **Europass** mintájára időközben létrejött a Youthpass tanúsítvány, amely a Fiatalok Lendületben Program résztvevői számára rendelkezésre álló új típusú tanúsítvány annak bemutatására, hogy mivel foglalkoztak és mit tanultak a projektjük során. Bővebben: <http://www.mobilitas.hu/flp/youthpass> - a szerk.

5. STABIL ÉRTÉKEKEN NYUGVÓ EURÓPA

5.1. Az eredmények elemzése

A 15 és 25 év közötti korosztály számára Európának sok arca van: Babel tornya, bürokrácia, pénznyelőgép, de ugyanakkor egy hely, ahol találkozni lehet, eszmecserét lehet folytatni, és Európa a pozitív, demokratikus értékek hordozója is egyben.

• Európa helye a világban

A fiatalok mind egyénileg, mind pedig kollektíven elutasítják azt az elgondolást, hogy Európa nem több, mint egy nagy szabadkereskedelmi terület, amely gazdasági versenyben áll Észak-Amerikával vagy Délkelet-Ázsiával. A közösségi építkezés célja nem egy bevehetetlen „Európa erőd” megteremtése, amely a múltbéli pozíciókon és reakciókon nyugszik: az, hogy a történelem során Európa más kontinenseket uralt, nem használható indoklásként ahhoz, hogy ezen az úton haladjon tovább. Épp ellenkezőleg, Európának be kell bizonyítania, hogy nyitott a világ többi részére, és önmagát egy olyan helynek kell tekintenie, ahol kultúrák találkoznak, ahol a tolerancia és a nézetek megosztása a fő működési elv.

Az is egyértelmű, hogy a fiatalok számára Európa jóval többet jelent az Európai Uniónál. Támogatják a bővítési folyamatot, bár teljesen tisztában vannak azzal, hogy a tagjelölt országok belépése, a korábbi kommunista rendszerből a demokráciába való átmenet, a tervgazdálkodásról a piacgazdálkodásra való áttérés bizonytalan helyzeteket teremthet ezen országok fiataljai számára.

• Az Európai Unió mint pozitív értékek hordozója

A fiatalok és az ifjúsági szervezetek továbbra is ragaszkodnak a béke, a jólét és a demokrácia alapjain nyugvó európai eszméhez. Mindenki számára nyilvánvaló, hogy manapság sokkal fontosabb egy jogokat és szabadságot tiszteletben tartó terület egyértelmű megerősítése, mint egy gazdasági alapokon nyugvó Európáé. A fiatalok és szervezeteik nem közönyösek a sokféleségben megrealizálható egység eszméje iránt sem.

A diszkrimináció leküzdésének kérdése minden beszélgetésben felbukkant. A szolidaritás, az egyenlőség és a multikulturalitás azok az értékek, amelyeket mindenki egyhangúlag támogat. Ezek az értékek állnak az európai integráció középpontjában, de a világ többi részével való együttműködésnek is ezek az alapjai. Minden résztvevő közös kívánsága volt egy, az egyetemes és alapvető jogok védelmére kidolgozandó európai politikai irányelv.

A fiatalok azt követelik, hogy következetesen alkalmazzák az *Amszterdami Szerződésben* található diszkriminációellenes kikötést (13. cikk);⁴² ez lehetővé teszi az európai intézmények számára, hogy olyan rendelkezéseket hozzanak, amelyek leküzdik a nem, a rassz vagy az etnikai hovatartozás, a vallás vagy a hit, az életkor vagy a szexuális orientáció alapján történő hátrányos megkülönböztetést. Ezt a cikket először a diszkrimináció elleni akciótervben öntötték hivatalos formába. Az akcióterv célja az volt, hogy az embereket rávegye a bevett gyakorlat és a hozzáállásuk megváltoztatására. Ezeknek az erőfeszítéseknek folytatódniuk kell.

A fiatalok tartanak a globalizáció bizonyos hatásaitól, amelyek egyenlőtlenségeket eredményezhetnek, vagy felerősíthetik a már létező egyenlőtlenségeket népcsoportok és régiók között, világszerte. Nagyon aggasztja őket az emberkereskedelem, ami az elszegényedés nemzetközi következménye.

„Ifjúsági kártyák Timornak” szolidaritási alap létrehozása Portugáliában

... avagy hogyan valósítsuk meg a szolidaritás eszméjét egy alapvetően fogyasztói cikknek szánt tárggyal. Kétféle Ifjúsági Kártya létezik Portugáliában: a szabvány, ami 6 euróba kerül, és a „MegaCartãoJovem”, ami 12 euró. 1999 június elseje óta minden megvásárolt szabvány kártya után 0,5 eurót, és minden Mega kártya után 1 eurót adományoznak a Kelet-Timorban folyó projektek támogatására.

<http://www.timorlorosae.fdti.pt/campanhas/cartaojovem.htm>

• Küzdelem a rasszizmus és a xenofóbia ellen

Ennek két alkotóeleme van: a megelőzés és a határozott kiállás (zéró tolerancia) mindenfajta szélsőséges viselkedéssel szemben.

A fiatalok általában nyitottak mások felé, érzékenyek a rasszizmus problémakörére, és készek szerepet vállalni az ellene való küzdelemben. De különösen védtelennek érzik magukat mindenfajta észlelhető manipulációval szemben.

Politikai lépések esetén tehát észben kell tartani az alábbi alapelveket:

- Az oktatásban és a foglalkoztatásban való részvétel, valamint a társadalmi integráció előfeltételek a rasszizmus és xenofóbia megelőzéséhez.
- A legjobb erőforrásokat ebben a küzdelemben a fiatalok – különösen a kisebbségi fiatalok – részvétele, a helyi szintű projektek, valamint a nem-formális tanulás és az oktatás jelentik.

42 *Amszterdami Szerződés*, 13. cikk: „E szerződés egyéb rendelkezéseinek sérelme nélkül és a szerződés által a Közösségre átruházott hatáskörök keretén belül a Tanács, a Bizottság javaslata alapján és az Európai Parlamenttel folytatott konzultációt követően, egyhangúlag megfelelő intézkedéseket tehet a nem, faji vagy etnikai származáson, valláson vagy meggyőződésen, fogyatékonyságon, koron vagy szexuális irányultságon alapuló megkülönböztetés leküzdésére.” – a szerk.

- A fiatalok ÁLTAL adott információ a legalkalmasabb arra, hogy felkeltse a fiatalok érdeklődését, különösen ebben a kérdéskörben.
- A különféle szinteken létrehozott hálózatok és a köztük kiépített új kommunikációs csatornák alkalmas eszközök a további tevékenységekhez.

Te is más vagy, te sem vagy más (All different - All equal) Kampány

1996-ban az Európa Tanács kampányt szervezett a rasszizmus, az antiszemitizmus, a xenofóbia és az intolerancia ellen. Ez a kampány kiváló forrásműveket és nagyfokú motivációt eredményezett a kirekesztettség elleni kortárs képzéshez. Rövid időtartama ellenére a kampány során értékes képzési anyagok készültek, melyeket az európai ifjúsági szervezetek ma is használnak.⁴³
<http://alldifferent-allegal.info>

Európai Kortárs Képzési Szervezet (EPTO, The European Peer Training Organisation)

Ez a szervezet fiatal trénerek (képzésvezetők) európai hálózata, akik a rasszizmus és a xenofóbia leküzdéséért dolgoznak. Céljuk, hogy a fiatalokat, és különösen az ifjúsági szervezetek vezetőit ellássák olyan oktatási eszközökkel, amelyek segítségével a multikulturális sokszínűség tiszteletére nevelő műhelymunkát tudnak szervezni. Ez a hálózat tíz európai országban van jelen.
www.epto.org

• Egy olyan Európa, amelyben a fiatalok részt akarnak venni

A fiatalok és képviselőik olyan Európát követelnek, ami odafigyel az aggodalmaikra, és ahol nincs helye a kirekesztésnek és a megfélemlítésnek. Európát olyan területnek tekintik, ahol nincsenek határok, hogy ezáltal könnyebbé váljon a tanulás, az utazás, a munkavállalás és általában a mindennapi élet. Végül pedig azt szeretnék, ha egy olyan eszmei helyé válna, ahol törvények védik a környezetet, óvják a kulturális örökséget, leküzdik a másokkal szembeni szélsőséges megnyilvánulások minden formáját, megerősítik a szociális jogokat, és egyenlő esélyeket biztosítanak stb.

Európa egy folyamatban lévő munka, amit mind a nagy politikai előrelépések, mind pedig a helyi szintű, különféle apróbb programok formálnak. Néhány fiatal rosszállását fejezte ki Európa hiányosságai miatt, rámutatva érthetlenségére és bonyolultságára; mások reményüknek adtak hangot. De mindannyian egyetértettek abban, hogy részt akarnak venni az európai integrációs folyamatban, hallatni akarják a hangjukat azokban a kérdésekben, amelyek érdeklik vagy érintik őket, és nem csak fiatalként, de polgárként is szeretnék véleményt nyilvánítani. De nem elég csak meghallgatni őket.

43 A Kampány azóta egy újabb fázisába lépett, második szakaszának középpontjában a sokféleség, az emberi jogok és a részvétel álltak, bővebben lásd a *Bevezetőben* – a szerk.

A szervezetek, amelyek jellegükénél fogva gyakrabban kényszerülnek a Közösség intézményeivel való kapcsolattartásra (pályázati űrlapokon keresztül, különféle programok keretén belüli projektek létrehozása révén stb.) vehemensen kifogásolják a fennálló struktúrák bonyolultságát. Egy kiterjedtebb ifjúságpolitika keretein belüli általánosabb technikai segítségnyújtás érdekében az Európai Ifjúsági Fórum egy iroda felállítását kérte.

InfoMobil – gyakorlati információk Európa országairól

Az InfoMobil az ERYICA Ifjúsági Információs Hálózat⁴⁴ webes szolgáltatása. Több mint 20 országról nyújtanak információt a mobilitáshoz kapcsolódó alábbi témakörökben: tanulás, munka, képzés, lakás, kultúra és sport, egészség, ifjúsági információs szolgáltatások, szociális szolgáltatások, közlekedés stb.

www.infomobil.org

A fiatalabb generációk és Európa között akkora szakadék tátong, hogy a kutatók ismételten figyelmeztetnek egy bizonyos, széles körben hangoztatott elgondolás tévességére, miszerint a mai fiatalok lesznek az első „igazi európaiak”. Nagyon sok fiatal erős szálak fűznek helyi környezetéhez és nemzeti szemléletmódjához. Az európai tudat és az európai polgári szerep megerősítéséhez vezető út hosszú, és sok türelmet igényel.

Európa a gyakorlatban a Majna-Rajna Eurégióban az EFI hálózattal

(Euregionális szabadidős és információs egyesület fiataloknak)

A Majna-Rajna Eurégió egy többnyelvű, multikulturális régió, amely három országból áll – Belgium, Németország és Hollandia – és összekapcsolja Liège, Maastricht és Aachen városait. Mottója, hogy mindenkinek részt kell vennie Európa építésében. Ez azt jelenti, hogy lehetőséget kell teremteni a fiataloknak, hogy szabadidejükben, a határokon túli fiatalokkal együtt, megismerjék a környék népeit. Az EFI nem csak szemináriumokat és beszélgetéseket szervez gyerekek, fiatalok és a szociokulturális területen dolgozók számára, hanem műhelymunkákkal és más kreatív tevékenységekkel ösztönzi a fiatalok részvételét.

Felismerve, hogy a jelentős döntések egyre inkább európai szinten születnek, a fiatalok részt akarnak venni Európa életében. Új európai ifjúsági kezdeményezéseket akarnak, jobban koordinált nemzeti ifjúságpolitikákat, azt akarják, hogy a fiatalokat vegyék figyelembe az őket érintő különféle politikai irányelvek készítése során, és el akarják érni, hogy ne problémaként kezeljék őket, hanem fontos tényezőként a problémák megoldásában.

• Mobilitás – az európai integráció legnagyobb előnye

Két témakör merült fel:

– Az első, ami pozitív és biztató, hogy egyre szélesebb körben terjed a mobilitás.

⁴⁴ Az Európai Ifjúsági Információs és Tanácsadó Ügynökség (ERYICA) honlapja: www.eryica.org

És az általa teremtett értéktöbbletet is széles körben elismerik ma már. Akár országok közötti mozgásként definiáljuk, akár a vidék és a városi területek közti mozgásként, akár több millió európai diákot érint, akár a képzésben részt vevő fiatalokat, akár fogyatékos, akár kisebbségi vagy hátrányos helyzetű fiatalokról van szó – a mobilitás utat nyit a világ felé, és tapasztalatokkal gazdagít.

- A második témakör már sokkal kevésbé pozitív. Továbbra is vannak akadályok, melyek a minden szinten tapasztalható információhiányból, a pszichológiai korlátokból (pl. sztereotípiák), bizonyos gyakorlatokból (pl. vízumok), a végzettségek és tapasztalat ekvivalens elismerésének hiányából és a nyelvi készségek hiányából erednek. A mobilitás ezért csak a fiatalok kis csoportja számára elérhető.

A mobilitásnak el kell jutnia a különlegességtől az általánossá válásig: a tanulás integráns részévé kell válnia, egészen fiatal kortól kezdve. Tehát a programoknak nyitva kell állniuk minden fiatal előtt, szociális és gazdasági helyzetüktől, illetve földrajzi származásuktól függetlenül.

Hogy ezt elérhessük, további anyagi támogatásra van szükség, további partnereket kell bevonni, és minőségi kritériumokat kell meghatározni. Bár a közösségi programok lehetővé tették a tapasztalatszerzést, és utat mutattak a mobilitás terén, korlátozott forrásaik miatt mégsem tudják egyedül folytatni a mobilitást népszerűsítő munkájukat. Elengedhetetlen a különféle döntéshozatali szintek koordinálása.

• Önkéntes szolgálat – válasz a fiatalok igényeire

A fiatalok úgy tekintenek az önkéntes szolgálatra (azaz mindenféle, fizetés nélküli munkára), mint egy lehetőségre, amely révén olyan készségekre és tapasztalatokra tehetnek szert, amiket későbbi szakmai életük során hasznosíthatnak, illetve továbbfejleszthetnek. Hangsúlyozzák azonban, hogy az önkéntes szolgálat nem helyettesítheti a fizetett állást.

A társadalomban végbemenő változásokat is tükrözi: az önkéntes szolgálat szocializációs felületet biztosít a fiataloknak, de a társadalomnak is előnye származik ezekből a nem-piacorientált tevékenységekből, amelyek iránt az utóbbi években megnőtt a kereslet. Gyakran emlegetik azt a célt, hogy az önkéntes szolgálatban való részvétel érje el a 30%-ot. Vannak országok, ahol ez a fajta szolgálat az általánosan kötelező sorkatonai szolgálat megszűnésével vált népszerűvé.

Az önkéntes szolgálat egyszerre a társadalom életében való részvétel egyik formája és tanulással járó tapasztalatszerzés. Fontos tényező a társadalmi integrációban, és az előítéletek leküzdésének kézzelfogható módszere. Lehetőség szerint egyetemesen elterjedt, és mindenki számára nyitva is kell, hogy maradjon. Mindezek következtében példaértékű választ nyújt a *Fehér Könyv* konzultációs folyamata során felmerült igényekre.

Az önkéntes szolgálat történhet helyi, országos, vagy európai szinten. Európai szinten fontos szerepe van az európai identitás megteremtésében, és hatékony eszköz lehet arra, hogy közelebb hozza egymáshoz az embereket, amikor új tagállamok lépnek be az Unióba.

Mindaz a munka, amit ezen a téren végeznek – az Európa Tanács⁴⁵ nemzeti polgári szolgálatos programjai, az EU Miniszterek Tanácsában zajló munka (jelenleg is tárgyalják ezt a kérdéskört), az EU Ifjúság 2000-2006 Programja, vagy az ENSZ tevékenysége⁴⁶ – mind az önkéntes szolgálat fejlődésének irányába mutat.

Önkéntes szociális vagy ökológiai év

Németországban az önkéntes szociális évre vonatkozó szövetségi törvény (Freiwilliges Soziale Jahr – FSJ) lehetővé teszi, hogy 16-27 éves fiatalok teljes munkaidőjű tevékenységet folytassanak a szociális támogatás, gondozás vagy oktatás terén, 6-12 hónapig terjedő időtartammal. 1993-ban kiegészítették a törvényt az önkéntes ökológiai évvel (Freiwilliges Ökologisches Jahr – FÖJ). A törvény biztosítja, hogy önkéntes szolgálatuk ideje alatt a fiatalok továbbra is különféle támogatásokban részesüljenek (családi pótlék, pluszpontok az egyetemi felvételihez), és hogy a fogadó szervezet fizeti a tb-járulékokat. A törvény hangsúlyozza az önkéntes év tanulmányi értékét, és leírja az önkéntesnek a szervezeten belül nyújtandó segítség minimum követelményeit.
www.ijgd.de

5.2. A konzultációs folyamat során született javaslatok

• Kapcsolat a világ többi részével

Az Európai szintre vonatkozó javaslatok

Az alábbi javaslatok főként a fiatalokkal való konzultációkból származnak:

- Annak érdekében, hogy az emberek mindenütt egyforma lehetőséget kapjanak a jóléthez és a fejlődéshez:
 - csökkenteni kell a harmadik világ adósságát (azzal a feltétellel, hogy tiszteltben tartják az emberi jogokat és a demokrácia értékeit);
 - eleget kell tenni az ENSZ azon kérésének, hogy a bruttó hazai termék (GDP) 0,6%-át közsegélyezésre fordítsák, a szegény országok fejlődésének előmozdítása érdekében;
 - rendelkezéseket kell elfogadni a déli országok hatékony megsegítése érdekében.
- Támogatni kell az ifjúságpolitikát a fejlődő országokban, és az együttműködési programokba be kell építeni az ifjúsági dimenziót.

⁴⁵ Lásd: Az ifjúságpolitikában tevékenykedő fiatal önkéntesekről szóló európai határozat.

⁴⁶ Lásd: 2001 – az Önkéntesek Nemzetközi Éve (A nemzetközi év honlapja: www.iyv-2001.org, illetve az ENSZ önkéntes programja honlapjának összefoglalója az eseményről: www.worldvolunteerweb.org/tools/about-us/iyv-2001.html – a szerk.)

- Létre kell hozni egy intézményt, melynek célja, hogy megakadályozza a konfliktusokat Európában és annak közvetlen környezetében.
- Programokat kell bevezetni az Európában és a világ többi részén jelentkező konfliktusok megakadályozására, figyelembe véve azt, hogy a békéhez milyen nagy mértékben járulnak hozzá a fiatalok közötti kapcsolatok kiépítése és az ifjúsági cserék. Az ifjúságpolitika általában, a csereprogramok pedig különösen nagy hatással vannak a nemzetközi szintre.

• Ki- és bevándorlás

Az Európai szintre vonatkozó javaslatok

- Segélyezési programokat kell létrehozni azon országok számára, ahonnan nagy mértékű a kivándorlás. Egész konkrétan, saját területükön kell gazdasági segítséghez és munkalehetőséghez juttatni őket.
- Különös figyelmet kell szentelni a menekülteknek és a menedékkérelt kérőknek, ha már eljutottak Európába, és ösztönözni kell a rájuk irányuló kezdeményezéseket.
- A közösségi programokat harmadik országbeli fiatalok számára is elérhetővé kell tenni (az információcsere, a nyelvi és bürokratikus akadályok megszüntetése révén).

• Az alapvető értékek védelme, az emberi jogok tiszteletben tartása

Az országos, regionális és helyi szintre vonatkozó javaslatok

- Meg kell változtatni a nemzeti törvényeket oly módon, hogy a homoszexuális párok a heteroszexuális párokkal azonos jogokat kapjanak, beleértve a házasság és az örökbefogadás jogát.
- Az iskolákban foglalkozni kell a társadalmi és a viselkedéskultúrát érintő trendekkel. A szexuális oktatás során a szexuális gyakorlatok minden típusáról szólni kell.
- Támogatni kell egy átfogó és kötelező kurzus bevezetését az emberi jogokról vagy a „világgal kapcsolatos” nevelés területén.
- Különleges kurzusokat kell bevezetni a tanárok, a közigazgatásban dolgozók és a rendőrök számára.

Az Európai szintre vonatkozó javaslatok

- Az európai polgár alapvető jogait bele kell foglalni a Szerződésekké oly módon, hogy a 2000 decemberében Nizzában aláírt Chartát⁴⁷ - ami az *Emberi Jogok Európai Egyezményét*⁴⁸ is tartalmazza és még hozzá is ad bizonyos pontokat – be-

47 Az Európai Unió Alapvető Jogok Chartája magyar nyelven letölthető: www.szmh.gov.hu/main.php?folderID=16318&articleID=21422&ctag=articlelist&iid=1

48 Az *Emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezményt* (Emberi Jogok Európai Egyezménye) 1950. november 4-én, Rómában írták alá az Európa Tanács tagjai, az egyezmény hivatalos

leveszik a Szerződésbe. A fiatalok, akik részt vettek a konzultációs folyamatban, úgy érzik, hogy az Európai Uniónak is alá kellene írnia a Egyezményt. Ezeket az alapvető jogokat a bevándorlókra és a menekültekre is alkalmazni kell.

- Egy európai ombudsmani státuszt kell létrehozni arra, hogy felügyelje a diszkriminációellenes törvények betartását.

• **Küzdelem a rasszizmus és a xenofóbia ellen**

Az országos, regionális és helyi szintre vonatkozó javaslatok

- A nemzeti ifjúsági programokban prioritást kell, hogy kapjon ez a témakör.
- A szolidaritás és a felelősségérzet elősegítése érdekében ösztönözni és támogatni kell a helyi projekteken keresztül megvalósuló felkereső munkát. Következésképp el kell ismerni, és fejleszteni kell az ifjúsági szervezetek munkáját.
- Az Ifjúsági Tanács 2001. májusi nyilatkozatának értelmében szükség van a rasszista vagy xenofób tartalmú információk – például interneten való – terjesztésére és megjelentetésére vonatkozó törvények egységes értelmezésére.
- Vállalatokkal közös eszközöket és intézkedéseket kell fejleszteni, bemutattva a sokszínűség sikeres menedzseléséből eredő előnyöket.
- Az oktatásnak és a képzésnek hangsúlyt kell helyeznie a rasszizmus és a xenofóbia megszüntetésére: a kisebbségeknek és a bevándorlóknak idegennyelv-oktatást kell biztosítani, de saját anyanyelvükön is elérhetővé kell tenni az oktatást; a tanárképzésben nagy figyelmet kell szentelni a sokféleségnek; és legfőképp: a bevándorlóknak és a kisebbségeknek is lehetővé kell tenni az oktatási rendszer alakításában való részvételt.

Az Európai szintre vonatkozó javaslatok

- A miniszteri találkozók napirendi pontjai közt rendszeresen szerepeltetni kell ezt a kérdéskört.
- Az EU által 2001-ben elfogadott akciótervbe be kell építeni az ifjúsági kezdeményezéseket is.
- Minden fiatalokra vonatkozó közösségi programban és cselekvési tervben – ideértve az **Európai Szociális Alapot**⁴⁹ is – elsőbbséget kell biztosítani a rasszizmus és xenofóbia kérdésének.
- Az Ifjúság 2000-2006 Program segítségével létre kell hozni egy internetes portált a rasszizmus és a xenofóbia leküzdésére.
- Növelni kell az együttműködést a **Rasszizmus és Idegenellenesség Európai Megfigyelőközponttal** (European Monitoring Centre for Racism and Xenophobia), és támogatni kell a civil szféra tevékenységeit ezen a területen.
- A közösségi programokban megkülönböztetett figyelmet kell fordítani az etnikai kisebbségekből származó vagy a második, illetve harmadik generációs bevándorló fiataloknak.

magyar fordítása letölthető a <http://www.lb.hu/egyezmény.html> honlapról - a szerk.

49 Az Európai Szociális Alap honlapja: http://ec.europa.eu/employment_social/esf.

- Vitát kell nyitni az EU bevándorlási politikája és a rasszizmus legyőzésének szándéka között feszülő politikai ellentmondásról.
- Nagyobb erőfeszítéseket kell tenni az európai polgári szerep és az európai identitás fejlesztése érdekében.
- Európa-szerre harmonizálni kell a menekültek és bevándorlók jogait, és javítani kell státuszukat.

Minden szinten

- Minden szinten fel kell kérni a döntéshozókat arra, hogy emeljék ki a helyi szintű projektek értékét, annak érdekében, hogy közelebb kerüljenek a fiatalokhoz.
- A végrehajtó hatalomnak és a közintézményeknek tükrözniük kell a társadalom sokszínűségét, és a kisebbségeket megfelelő módon kell reprezentálni ezekben a testületekben.
- Meg kell könnyíteni az információhoz és kommunikációhoz való hozzáférést, támogatni kell a kezdeményezéseket és a projekteket, különösen helyi szinten, de a vállalatoknál is, a munka világában, valamint a kulturális és a művészeti területen.
- Minden szinten támogatni kell a hálózatépítést, és konzultációkat kell szervezni az összes szereplő között.

• Az európai intézmények és az ifjúságpolitika

Az Európai szintre vonatkozó javaslatok

- Közösségi szinten erősíteni kell a meglévő politikai irányvonalakat és programokat, ösztönözni kell a tagállamokat az ifjúságpolitika támogatására.
- Erősíteni kell az együttműködési mechanizmusokat a tagállamok és az európai intézmények között, és a fiatalok okulására népszerűsíteni kell a sikeres tapasztalatokat.
- Áttekintő listát kell kidolgozni a különféle, fiatalokat érintő rendelkezéscsomagokról.
- Konzultálni kell a fiatalokkal minden olyan új kezdeményezésről, ami közvetlenül vagy közvetve érintheti őket, például olyan internetes portálokon keresztül, amiket kimondottan erre a célra hoztak létre európai szinten.
- A Bizottság tevékenységét kiegészítendő, az Ifjúságért felelős Miniszterek Tanácsának növelnie kell a tevékenységeit, és a Tanács Ifjúsági Munkacsoportjának továbbra is részt kell vennie a döntések előkészítésében. Az intézményeknek együttesen pozitívabb légkört kell teremtenie a fiatalabb generációk számára.
- Az EU és az Európa Tanács közötti szorosabb együttműködés révén ellenőrzési/monitorozási eszközöket kell kifejleszteni. Rendszeres párbeszédet kell folytatni az Európa Tanáccsal, a lehetséges jövőbeni közös tevékenységek céljából.

• Mobilitás

Az országos, regionális és helyi szintre vonatkozó javaslatok

- Meg kell valósítani a mobilitásról szóló cselekvési tervben és ajánlásban foglaltakat, így biztosítva, hogy a fiatalok mobilitásának soha semmi ne álljon útjába, és hogy a mobilitási programokban részt vevő fiatalok valóban ugyanazokkal a lehetőségekkel, kedvezményekkel számolhatnak, mint az adott ország állampolgárai: tömegközlekedési kedvezmények, segítség a lakáshoz jutásnál, elérhető egészségügyi ellátás stb.
- Ki kell bővíteni a kétoldalú csereprogramokat, amik a mobilitás területén az együttműködés magvát jelentik. Ezek a kétoldalú cserék kiegészítik az Ifjúság 2000-2006 Program alatt futó multilaterális cseréket.
- Mivel a helyi szintű mobilitás általában a legjobb ugródeszka a nemzetközi mobilitás felé, a helyi szinten érdekelt emberek között kapcsolatokat kell kiépíteni, oly módon hogy:
 - növelni kell a kistelepülési és a városi területek közötti mobilitást;
 - „mobilitási partnerkapcsolatokat” kell kialakítani a helyi önkormányzatok, a szociális partnerek, valamint számos vállalat és nem-kormányzati szervezet részvételével.
- Az egyetemeken, szervezetekben és a közigazgatásban dolgozó, cserék szervezéséért felelős személyek képzését (különösen nyelvi képzését) támogatni kell. A mobilitás fejlődése az elkövetkező években azon múlik, hogy ezek az emberek milyen támogatást kapnak, és hogyan tudják majd megosztani a tapasztalataikat. Növelni kell a tanárok mobilitását is. Például 2006-ra minden nyelvtanár számára lehetőséget kell biztosítani arra, hogy részt vegyen egy mobilitási programban.
- Javítani kell a mobilitási projektek színvonalát, és mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy a mobilitási programokban részt vevő fiatalok megőrizhessék önállóságukat (az információellátás minősége, szupervízió, nyelvi és kulturális felkészítés, anyagi támogatás).
- Minden fiatal nevelésébe, oktatásába és képzésébe be kell építeni az európai, interkulturális dimenziót, mind az iskolákban, mind az informális tanulás keretei között. Ez megkönnyítené a fizikai mobilitást.
- És végül, a fiatalokra is tekintettel kell lenni a közlekedéssel kapcsolatos szabályozások előkészítésénél.

Az Európai szintre vonatkozó javaslatok

- Alkalmazni kell a mobilitásról szóló cselekvési tervben és ajánlásban leírt folyamatos értékelési mechanizmusokat.
- Szélesíteni kell a programokban részt vevő fiatalok körét. Konkrétan:
 - elsőbbséget kell biztosítani azoknak a fiataloknak, akik számára a mobilitás szociális okokból jelent nehézséget;
 - ösztönözni kell a szakmunkásképzésben részt vevő fiatalok és a fiatal munkások mobilitását;

- minél hamarabb fel kell hívni a fiatalok figyelmét a mobilitással kapcsolatos kérdésekre;
- több anyagi támogatást kell nyújtani.
- A fogyatékos fiatalok körében minden részletre kiterjedő beszélgetést kell kezdeményezni a mobilitásról.
- Kimondottan gyakorlatias intézkedéseket kell hozni, amelyekkel az elutazás előtt és a hazaérkezés után segítik a fiatalokat.
 - Meg kell könnyíteni az adminisztratív folyamatokat, például a vízumigénylést a harmadik országból érkező fiatalok számára. Egy európai szintű „mobilitási útlevél” hiánya gyakran akadályt gördít a szabad mozgás útjába.
 - Be kell vezetni az „Ifjúsági Kártya”⁵⁰ (Youth Card) általános használatát, és biztosítani kell, hogy egész Európában érvényes legyen. E kártyának több kedvezményt kell biztosítania a fiatalok számára, több szolgáltatást kell elérhetővé tennie, és több információt kell nyújtania ezekről a szolgáltatásokról.
 - Nagyobb hangsúlyt kell helyezni a nyelvi előkészítésre.
 - Biztosítani kell, hogy a mobilitási lehetőségekről szóló információ jobban illeszkedjen a fiatalok igényeihez, legyen célirányosabb, könnyen érthető és könnyen elérhető, és végül, legyen jól kombinálható az ezen a területen már működő kezdeményezésekkel.
 - Hivatalosan is el kell ismerni az így szerzett formális és informális tapasztalatokat.

• Önkéntes szolgálat

Az országos, regionális és helyi szintre vonatkozó javaslatok

- A következő tíz évben minden szinten (helyi, regionális, nemzeti és európai) jelentősen növelni kell az önkéntes szolgálatban való részvételt a fiatalok körében.
- Minden tagállamban meg kell teremteni az önkéntes szolgálat valamely formáját, létre kell hozni a megfelelő struktúrákat, növelni kell a fogadószervezetek számát, és anyagi támogatást kell biztosítani a tevékenységhez. A helyi önkormányzatoknak, a régióknak, az egyesületeknek és az ifjúsági szervezeteknek fontos szerepet kell vállalniuk ebben. Lényeges, hogy maguk a fiatalok is megoszthassák egymással a tapasztalataikat, és segítsenek az önkéntes szolgálat definiálásában és megvalósításában.
- Össze kell állítani egy országos szintű feltételrendszert a fiatal önkéntesek számára, esetleg egy szélesebb körű szabályozás részeként. Ebben meghatároznák az önkéntesek jogait és kötelezettségeit, ami megkönnyitené az önkéntes munka fejlődését, és garantálná a fiatalok szociális védelmét.
- Késedelem nélkül alkalmazni kell a mobilitásról szóló cselekvési tervet és ajánlást.
- A munkaadók figyelmét fel kell hívni az önkéntes munka során elsajátított készségekre (kezdeményezőkészség, önbizalom, csapatmunka stb.).

50 Az Európai Ifjúsági Kártyák hálózata (EYCA) honlapja: www.eyca.org/opencms/opencms/eyca_org. Az EYCA hálózat magyarországi partnere az EURO<26 Kht. Az EURO<26 Kártya honlapja: www.euro26.hu – a szerk.

- Be kell vonni a fiatalokat az önkéntes munka népszerűsítésébe és továbbfejlesztésébe.

Az Európai szintre vonatkozó javaslatok

- Folyamatosan figyelemmel kell kísérni, és minőségi és mennyiségi kritériumok alapján értékelni a helyi, regionális és európai önkéntes szolgálati programokat. Ki kell jelölni néhány indikátort a jövőbeni összehasonlítások, tapasztalatcserék és trendmeghatározások céljaira.
- Világszerte rengeteg önkéntes szolgálattal foglalkozó köz- és magánszervezet működik. Ezek programjai általában nehezen érhetők el a fiatalok számára. Az Európai Bizottságra hárulhatna az a feladat, hogy tárgyaljon ezekkel a szervezetekkel annak érdekében, hogy váljanak nyitottabbakká a fiatalok irányában.
- Az Európai Önkéntes Szolgálatot a nehéz körülmények közt élő vagy fogyatékos fiatalok számára még hozzáférhetőbbé kell tenni.
- El kell ismerni az önkéntes szolgálatban rejlő nem-formális tanulási tapasztalatot és erősíteni kell az önkéntesség ezen pozícióját.

MI TÖRTÉNT AZ „ÚJ LENDÜLET EURÓPA FIATALJAI SZÁMÁRA ” CÍMŰ FEHÉR KÖNYV ÓTA?¹ A FIATALOK RÉSZVÉTELÉVEL ÉS TÁJÉKOZTATÁSÁVAL KAPCSOLATOS KÖZÖS CÉLOK MEGVALÓSÍTÁSA A FIATALOK AKTÍV EURÓPAI POLGÁRI SZEREPVÁLLALÁSÁNAK ÖSZTÖNZÉSE ÉRDEKÉBEN

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE A TANÁCSNAK
A FIATALOK RÉSZVÉTELÉVEL ÉS TÁJÉKOZTATÁSÁVAL
KAPCSOLATOS EURÓPAI POLITIKÁRÓL²

1. BEVEZETÉS

1.1. Döntő pillanat

Az ifjúságpolitika elengedhetetlenül fontos az Európai Unió (EU) céljainak eléréséhez. Ezen a ponton futnak ugyanis össze a növekedést és foglalkoztatást célzó **liszaboni stratégia** és az európai polgári szerepvállalással kapcsolatos programok számai, mert az ifjúságpolitikai programok egyszerre törekszenek arra, hogy megkönnyítsék a fiatalok bejutását a munkaerőpiacra, és hogy aktív polgári szerepvállalásra neveljék őket.

Az ifjúság nem statikus és homogén csoport. Igényeik és kifejezési formáik folyamatosan változnak. Az európai népességben csökken a fiatalok aránya, ugyanakkor a fiatalok később lépnek be a felnőtt világába. Szakmai pályájuk az elmúlt években egyre egyénibb lett, és nem mindig könnyű munkához jutniuk. Emellett a fiatalok egyre kevesebb érdeklődést mutatnak a közügyek iránt, amivel együtt jár a nem kielégítő mértékű polgári szerepvállalás veszélye.

1 Az Európai Közösség Bizottsága 2001. november 21-i közleménye, Brüsszel: COM(2001) 681 végleges. (A közlemény hivatalos fordításában a *Fehér Könyv* címe: *Lendületbe hozzuk az európai ifjúságot*. A Mobilitás által megjelentetett magyar kiadás címe: *Az Európai Bizottság Fehér Könyve – Új lendület Európa fiataljai számára*, lásd jelen kiadvány 15. oldalát – a szerk.)

2 Az Európai Bizottság Közleménye, 2006. július 20., Brüsszel, (COM (2006) 417 végleges) – a szerk.

A közlemény célja, hogy értékelje a tagállamok munkáját a fiatalok részvételével és a nekik szóló információval kapcsolatos azon közös célok tekintetében, amelyeket a Tanács 2003-ban az ifjúságpolitika terén alkalmazott **nyitott koordinációs módszer** keretében fogadott el. A dokumentum emellett javaslatokat tesz hasznos változtatásokra. A közleményt belső munkadokumentum kíséri, amely részletes elemzést nyújt a tagállamoknak a fiatalok részvételével és az ifjúsági információszolgáltatással kapcsolatos nemzeti jelentéseiről.

Ez az áttekintés ugyanakkor része az Európai Unió Európát az állampolgárokkal összekapcsoló intézkedéssorozatának, és az EU jövőjéről folytatott vita döntő pillanatában kerül rá sor.³

Az európai kommunikációs politikáról szóló *Fehér Könyvében*⁴ és annak a demokrácia, a párbeszéd és a vita (azaz: Demokrácia, Dialógus és Diszkusszió) érdekében készült D-tervében⁵ a Bizottság nemrégiben újra leszögezte, hogy a polgárok – mindenekelőtt a fiatalok – számára biztosítani kell annak módját, hogy aktívan részt tudjanak venni az európai döntéshozatal alakításában, valamint meg kell erősíteni bennük azt a tudatot, hogy az európai projekt az ő projektjük is. A Bizottság üzenetét a legfelsőbb politikai szinten⁶ is megerősítették, de megerősítették ezt maguk a fiatalok is, akik hangot adtak azon kívánságuknak, hogy nagyobb szerepet kaphassanak az Európai Unió alakításában, és ezáltal formálhassák aktív európai polgári szerepüket⁷. Kérésükre válaszolnunk kell, illetve meg kell erősíteniük azt az elvet, amelyet már a Bizottság 2001-ben közzétett, az ifjúságpolitikáról készült *Fehér Könyve*⁸ is hangsúlyozott: a fiatalokat be kell vonni az európai ügyekbe.

3 Lásd a polgárközpontú programról készült közleményt (COM (2006) 211). (Jelenleg is folyik nyilvános vita Európa jövőjéről a Bizottság honlapján: http://europa.eu/debateeurope/index_hu.htm - a szerk.)

4 COM (2006) 35 végleges. *Az európai kommunikációs politikáról szóló Fehér Könyv, Eszmecsere Európáról a polgárok bevonásával.*

5 COM(2005) 494 végleges. *A Bizottság hozzájárulása az elméleti útkeresési szakasz munkájához, és azon túl: D-terv a Demokrácia, Dialógus és Diszkusszió érdekében* - A Bizottság közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának (Lásd jelen kiadvány 155. oldalát - a szerk.); valamint Az útkeresés időszakáról és a D-tervről készült közlemény (COM (2006) 212).

6 Lásd az Európai Tanács június 15-16-i ülésének elnökségi következtetéseit, amelyben az Európai Tanács üdvözli az Európai Bizottságnak az útkeresés időszaka során végzett munkáját, és arra bátorítja a Bizottságot, hogy folytassa munkáját, illetve tegyen még nagyobb erőfeszítéseket a polgárokkal folytatott párbeszéd elősegítésére.

7 „Szót kap az ifjúság” Ami az európai fiatalokat foglalkoztatja, és amit elvárnak az Európai Unió alakulásával kapcsolatban, a *Standard Eurobarométer* 63. kötetének elemzése, 2005. december.

8 14441/01 – COM (2001) 681 végleges. *Az Európai Bizottság Fehér Könyve – Új lendület Európa fiataljai számára.*

Az ifjúságpolitikai *Fehér Könyv* elfogadása óta több kezdeményezés is létrejött ezen a területen, ami azt mutatja, hogy nő az ifjúságpolitika szerepe Európában és a tagállamokban is.

A *Fehér Könyv* legfontosabb eredményeként 2002-ben európai ifjúságpolitikai együttműködési keretet⁹ fogadtak el, amelyben a tagállamok megegyeztek arról, hogy egyrészt bevonják a fiatalokat a **fiatalok társadalmi** és foglalkoztatási **integrációjával** foglalkozó egyes kulcsfontosságú szakpolitikák alakításába, másrészt fejlesztik aktív és felelősségteljes polgári szerepvállalásukat.

Ami az európai együttműködési keret aktív polgári szerepvállalással foglalkozó részét illeti, a tagállamok megegyeztek abban, hogy négy sajátosan ifjúsági témára fognak összpontosítani, amelyekre a nyitott koordinációs módszert (OMC) fogják alkalmazni. Ezek a témák a fiatalok részvétele, a nekik szóló információ, az önkéntes tevékenységek és a fiatalokról való tudásunk és ismereteink gyarapítása. Ezt követően a tagállamok 2003-ban közös célokban egyeztek meg a részvétel és az információ terén¹⁰, majd 2004-ben az önkéntes tevékenységek¹¹ és a fiatalokról való ismereteink gyarapítása¹² terén is. Az ifjúságpolitikai nyitott koordinációs módszer részeként a tagállamok vállalták, hogy négy év után jelentést készítenek a kiemelt területeken elért eredményekről. Nagy pillanat ez az ifjúságpolitika számára, hiszen a közleményre abból az alkalomból kerül sor, hogy a Bizottság megkapta az első jelentéseket. A fiatalok részvételével és az ifjúsági információval foglalkozó jelentések elkészítéséből nyert tapasztalat minden bizonnyal segítségül fog szolgálni a két további kiemelt területről – az önkéntes tevékenységekről (2006 vége) és a fiatalokról való tudásunk és ismereteink gyarapításáról (2008 vége) – szóló jelentések elkészítéséhez. Ez a tapasztalat szintén hasznos lesz az európai ifjúsági együttműködési keret általános értékelése során, mely 2009 végére készül el.

Az *Európai Ifjúsági Paktum*¹³ 2005-ös elfogadása jelentősen megerősítette a fiataloknak egyes, a fiatalokkal kapcsolatos, kulcsfontosságú szakpolitikákba való bevonását, ahogyan azt az ifjúságpolitikai *Fehér Könyv* javasolta. Az átdolgozott lisszaboni stratégia keretében a hangsúly ezzel a fiataloknak a szakmai és társadalmi életbe való integrálására helyeződött.

9 HL C 168., 2002.07.13., 2. o. A Tanács ülésének keretében a Tanács és a tagállamok kormányképviselőinek állásfoglalása az ifjúság területén az európai együttműködés keretéről.

10 HL C 295., 2003.12.5., 6. o. A Tanács ülésének keretében a Tanács és a tagállamok kormányképviselőinek állásfoglalása: közös célkitűzések a fiatalok részvétele és tájékoztatása érdekében.

11 13996/04 sz. tanácsi dokumentum, 2004.11.15., nincs közzétéve.

12 13997/04 sz. tanácsi dokumentum, 2004.11.15., nincs közzétéve.

13 Az Európai Tanács elnökségi következtetései 1. melléklete (7619/05). (A Napirenden az európai fiatalokat foglalkoztató kérdések: az Európai Ifjúsági Paktum végrehajtása és az állampolgári szerepvállalás ösztönzése című bizottsági közlemény szövegét lásd jelen kiadvány 130. oldalán, az Európai Ifjúsági Paktum szövegét lásd a 128. oldalán – a szerk.)

A szakpolitikai keretet az **Ifjúság 2000-2006 Program** egészíti ki, amely a fiatalok aktív európai szerepvállalásának és a társadalomba való integrálásának értékes forrásként nyert elismerést. Ezeket a célokat támogatja a jövőben a **Fiatalok Lendületben Program**¹⁴ is.

1.2. Általános helyzetkép

Jelentéseikben a tagállamok általában véve elismerik, hogy a fiatalokért tett intézkedések jelentős hatással vannak a társadalom egészére. Ez alátámasztja annak fontosságát, hogy az ifjúságpolitikát az integráció és az életciklus szempontjából közelítsük meg.

A jelentések elismerik, hogy a fiatalok részvétele és az ifjúsági információszolgáltatás európai szinten való kiemelt kezelése lendületet adott a nemzeti ifjúságpolitikának, és továbbra is elengedhetetlen a fiatalok aktív polgári szerepvállalásának fejlesztéséhez.

Ugyanakkor azt is elismerik a jelentések, hogy további erőfeszítésekre van szükség, amelyek azonban meghozzák eredményüket, ha a tagállamok – a szubszidiaritás elvével összhangban – továbbra is együttműködnek egymással és saját országuk regionális, illetve helyi hatóságaival.

Elengedhetetlen része a hosszú távú szakpolitikáknak és a részvételi demokráciának, hogy a fiatalokat – beleértve a kevesebb lehetőséghez jutó fiatalokat is – minden szinten bevonjuk a politikaformálásba és -megvalósításba. Éppen ezért tovább kell fejleszteni a fiatalok és az európai intézmények között létrejött párbeszédet.

2. A FIATALOKNAK SZÓLÓ INFORMÁCIÓ

2.1. A információszolgáltatás területén elfogadott célok megvalósítása

2.1.1. A fiatalok információhoz juttatása

Bár a tagállamok egy sor információs eszközt kifejlesztettek a fiatalok számára, csak mintegy 12 tagállam alakított ki olyan információs stratégiát, amely számol minden olyan kérdéssel, amely fontos a fiatalok számára, és amely integrálja a helyi, a regionális, a nemzeti és az európai szintet.

14 A 2007-2013-as időszakra vonatkozó *Youth in Action* támogatási program magyar változataként a fordításban „*Cselekvő ifjúság elnevezésű program*” szerepel. A programot a magyarországi nemzeti iroda az Európai Bizottság beleegyezésével *Fiatalok Lendületben Program* elnevezéssel használja – a szerk.

A tagállamok a fiatalokat tájékoztató internetes oldalakat tekintik a legfontosabb információs eszköznek. Jelenleg 19 tagállamban létezik nemzeti ifjúsági portál. Nagyon sikeresnek bizonyult a 2003-ban létrehozott Európai Ifjúsági Portál¹⁵ a nemzeti portálokhoz vezető összeköttetésekkel. A tagállamok elismerik, hogy mindez elősegíti a minisztériumok közötti együttműködést és párbeszédet az ifjúsági információ területén.

A tagállamok egyértelműen kifejezik azon akaratukat, hogy továbbfejlesszék az egyéni arculatú információs irodákat, és foglalkozzanak a kevesebb esélyhez jutó fiatalok azon problémájával, hogy nem érik el az információs csatornákat. Ezen azzal kívánnak segíteni, hogy megkönnyítik számukra az információs társadalom eszközeihez – például az internethez – való hozzáférést.

A tartalom tekintetében az intézkedések elsősorban a szabadidő, az ifjúsági szervezetek és az önkéntes tevékenységek témájára összpontosítanak, és néha elhanyagolják a részvétel, az oktatás, a foglalkoztatás és az Európában való utazás témáját.

Az Egyesült Királyságban (Angliában) a nemzeti internetes ifjúsági tanácsadó, információs és segítő szolgálat, a Connexions Direct (CXD) telefonon, szöveges üzenetekben, internetes tanácsadó révén és e-mailben nyújt tanácsot. **Szlovéniában** az ifjúsági információs és tanácsadó irodák különös figyelmet fordítanak a fiatal roma népességre. **Cipruson és Spanyolországban** mobil egységek jöttek létre a vidéken élő fiatalok elérésére és információval való ellátására.

2.1.2. Minőségi információs szolgáltatás

A legtöbb tagállam alkalmazza az *Európai Ifjúsági Információs Chartát*,¹⁶ hogy ezzel biztosítsa az ifjúsági információs szolgálatok által nyújtott információk megfelelő minőségét.

A tagállamok a hálózatépítést is elengedhetetlennek tekintik az ifjúsági információval foglalkozó szakemberek hozzáértésének és képzésének javítása szempontjából. Az EURODESK, az ERYICA és az EYCA európai hálózatok¹⁷ kulcsszerepet játszanak a tagjaiknak szánt képzések kidolgozásában.

15 Az Európai Ifjúsági Portál a <http://europa.eu/youth> weboldalon érhető el – a szerk.

16 Az *Európai Ifjúsági Információs Chartát* az Európai Ifjúsági Információs és Tanácsadó Ügynökség (ERYICA) fogadta el 1993. december 3-án Pozsonyban, a Charta szövege megtalálható jelen kiadvány 95. oldalán, illetve letölthető a http://www.eryica.org/files/166_hu-HU_charter_04hu_final.pdf weboldaltól – a szerk.

17 Honlapok: www.eryica.org, www.eurodesk.eu, ill. www.eurodesk.hu, www.eyca.org – a szerk.

Franciaországban 32, nemzeti hatóságok által alapított ifjúsági információs iroda nyújt saját képzést alkalmazottai számára, hogy ezzel biztosítsa a minőségi előírásoknak megfelelő képzést. Az Európai Ifjúsági Információs Chartát további nemzeti minőségi előírásokkal együtt alkalmazzák. Az európai ifjúsági információs hálózatok gyűjteményt készítettek a minőségi kezdeményezésekről.

2.1.3. A fiatalok részvétele az információs szolgáltatásban

A tagállamok jóformán egy intézkedést sem tettek e közös cél megvalósítása érdekében. Mindazonáltal néhány nemzeti jelentés megemlíti, hogy egyeztetni lehet fiatalokkal vagy ifjúsági szervezetekkel az információs stratégiákról vagy az információs anyagok kidolgozásáról.

Szlovákiában az ifjúsági információs irodák önkéntesekkel működnek együtt, akik eljuttatják a fiatalokat érintő információkat az iskolákba, egyetemekre és más helyekre.

2.2. A felmerült problémák

A tagállamok által érzékelt nehézségek különbözőek, és az alábbiak szerint csoportosíthatók:

1. **Módszertan:** egyes tagállamok különösen nehéznek találják annak a kezdőpontnak a meghatározását, amelytől az eredményeket mérik, illetve azon mutatók megállapítását, amelyek segítségével értékelni tudják az elért eredményeket.
2. **A szereplők koordinálása:** nagy kihívást jelent a különböző, az ifjúságért eltérő szinteken felelős intézményi szereplők koordinálásának javítása.
3. **Források hiánya, mindenekelőtt helyi szinten.**

2.3. A további együttműködésre kiválasztott fontosabb témák

A tagállamok általában véve az elfogadott közös célok és irányvonalak további megvalósítása mellett foglalnak állást. A közeljövő legnagyobb kihívásai a következők: koherens nemzeti információs stratégiák kidolgozása, jobb kapcsolatok kialakítása az országos ifjúsági tanácsok között, a kevesebb esélyhez jutó fiatalok fokozott figyelemben részesítése, valamint az Európai Ifjúsági Információs Charta szélesebb körben való megismertetése.

3. A FIATALOK RÉSZVÉTELE A DEMOKRÁCIÁBAN

3.1. A fiatalok részvételének területén elfogadott célok megvalósítása

A jelentések vizsgálata azt mutatja, hogy a nemzeti ifjúságpolitikák bizonyos mértékben közelítenek egymáshoz, mivel a fiatalok részvétele érdekében tett lépések koordináltabbak, mint korábban.

A fiatalok részvételével kapcsolatos közös célok megvalósítása jórészt a következő módokon történik:

3.1.1. A jogi keretek megerősítése

Javultak a fiatalok részvételének jogi keretei. Egyes tagállamok új jogszabályokat fogadtak el, mások stratégiai terveket dolgoztak ki vagy új kötelezettségeket vállaltak a fiatalokkal való konzultáció vonatkozásában.

Írország ifjúsági törvényt, a **Cseh Köztársaság** ifjúsági koncepciót, **Portugália** nemzeti ifjúsági reformprogramot, **Svédország** „A döntés hatalma” címmel kormányjavaslatot, **Észtország** és **Szlovénia** stratégiai tervet, **Lettország** az ifjúságnak szóló politikai programot, **Szlovákia** pedig a fiatalok részvételét célzó tervet fogadott el. **Olaszország** külön forrásokat állított az ifjúságpolitika szolgálatába.

3.1.2. A részvételi és képviseleti struktúrák támogatása

Számos intézkedésre került sor az ifjúságpolitika területén a részvételi struktúrák támogatása és a partnerek közötti párbeszéd elősegítése érdekében. Mára a legtöbb tagállamban létezik országos ifjúsági tanács, és jelentősen megnövekedett a regionális és helyi tanácsok száma is. Más struktúrák is kialakultak, pl. ifjúsági parlamentek, illetve specifikus ifjúsági bizottságok. Továbbra is szükség van azonban a helyi, regionális, országos és európai szintek közötti együttműködés javítására.

Ezzel párhuzamosan az utóbbi két évben gyakrabban került sor rendszeres egyeztetésekre, találkozókra és meghallgatásokra a fiatalok és a döntéshozók között. Néhány esetben partnerségi szerződéssel formalizálták ezt a fajta párbeszédet.

Egyes országokban ombudsmant vagy ifjúsági ügyekkel foglalkozó összekötőt neveztek ki a fiatalokat érintő területekért felelős minisztériumokban, míg mások inkább horizontális megoldásokat választottak, pl. minisztériumközi értekezletek formájában.

A nemzeti jelentések azt mutatják, hogy nagyobb erőfeszítésekre van szükség a helyi szinten, illetve a fiatalok bizonyos csoportjainak részvételét hátráltató akadályok megszüntetése terén.

Ugyancsak különös figyelmet kell fordítani a fiatalokkal való rendszeres és strukturált párbeszédre az őket érintő kérdésekben. Ez nem csak a nyitott koordinációs módszer esetében vagy az *Európai Ifjúsági Paktummal* kapcsolatos kérdésekben van így, hanem minden olyan területen, ahol a fiatalok véleménye számíthat.

Egyes országokban konkrét, a fiatalokkal kapcsolatos ügyekért felelős személyt neveztek ki: **Finnországban** például ombudsmant, az **Egyesült Királyságban** országos ifjúsági összekötőt, **Litvániában** pedig önkormányzati ifjúsági koordinátorokat. Mások konzultációs struktúrát hoztak létre: például ifjúsági bizottságokat és helyi tanácsokat **Luxemburgban** és **Belgiumban**, ifjúsági parlamenteket **Cipruson** és **Máltán**, a fiatalok részére kiépített részvételi struktúrákat alakítottak ki **Görögországban** és **Spanyolországban**, illetve speciálisan a hátrányos helyzetű fiatalok részére **Németországban**, valamint a vidéki fiatalok számára **Lengyelországban**; **Ausztriában** ifjúsági projektek támogatására hoztak létre ilyen struktúrákat.

A fiatalok képviseleti demokráciában való részvételének tekintetében elmondható, hogy érdektelenségük fokozódott, és ez azonnali figyelmet igényel. Ugyanakkor csak korlátozott számú tagállamban mutatkozik meg, hogy foglalkoznak a helyzettel.

Figyelemre méltók a fiatalok választási részvételi arányának növelését célzó megoldások a következő államokban:

- **Hollandia:** párhuzamos szavazás serdülőknek;
- **Finnország:** szavazati jog helyi választásokon 16 éves kortól;
- **Franciaország:** automatikus regisztráció a választási listán;
- **Belgium, Hollandia és az Egyesült Királyság:** az internet használata.

3.1.3. Projektek támogatása

Az intézkedések közös alapelvei a következők:

- a fiatalok legyenek a főszereplői a részvételi projektjeiknek;
- a legelismertebb tanulási forma a cselekvés általi tanulás;
- a fiatalok részvételét minden olyan területen támogatni kell, ahol projektekre kerül sor.

Számos tagállam hangsúlyozza azon erőfeszítéseit, hogy a kevesebb esélyhez jutó fiatalok előtt is megnyissa a kezdeményezéseket és a projekteket. Elengedhetetlen a projektek és struktúrák, mindenekelőtt az ifjúsági szervezetek támogatása. Az Ifjúság 2000-2006 Program fontos multiplikáló hatást vált ki ezen a területen.

Franciaországban Cselekvőkedv („Envie d'agir”) néven programot hoztak létre, melynek célja a fiatalok első projektjeinek, illetve a fiatalokért létrejött első projektek támogatása és díjazása, továbbá innovatív és kreatív projektek, valamint önkéntes tevékenységek és vállalkozói projektek finanszírozása. **Dániában** – számos önkormányzattal és ifjúsági szervezettel vagy klubbal együttműködésben – „Ifjúságpolitika a dán településeken” címmel projektet hoztak létre, amelynek célja, hogy hangsúlyozza a fiatalok a szakpolitika alakításába való fokozottabb bevonásának szükségességét.

3.2. A felmerült problémák

A tagállamok által érzékelt nehézségek különbözőek és az alábbiak szerint csoportosíthatók:

1. *Módszertan*: egyes tagállamok különösen nehéznek találják annak a kezdő-pontnak a meghatározását, amelytől fogva az eredményeket mérik, illetve azon mutatók megállapítását, amelyek segítségével értékelni tudják az elért eredményeket.
2. *A közvetlen vagy közvetett támogatás hiánya*: a struktúráknak és projekteknek juttatandó források jelentősége mellett a hatóságoknak fel kell ismerniük a tartós segítségnyújtás fontosságát, történjen az jogalkotói tevékenység, a fiatalokkal kialakítandó társulások vagy közös eszközök (pl. részvételi útmutatók) kidolgozása révén.
3. *A szerepvállalás hiánya maguknak a fiataloknak a részéről*: természetesen joguk van a fiataloknak arra, hogy ne vállaljanak szerepet. Mindazonáltal sok még a tennivaló a fiatalok szerepvállalásának ösztönzése terén, elsősorban a képvisleti demokrácia vonatkozásában. Feltárára vár a tapasztalataikat megosztó, „követ” szerepét betöltő kortársaik hatása a fiatalokra. Növelni lehetne a fiatalok részvételét a szerepvállalásból származó egyéni és társadalmi előnyök fokozottabb elismerésével és támogatásával.
4. *Az intézményi szereplők tértelensége – az ifjúsági és egyéb területeken*: javítani kell a helyi, regionális, országos és európai szintek közötti együttműködést. Továbbra is támogatni kell a fiatalok részvételi struktúráinak kiépítését, és több kérdésben kell párbeszédet kialakítani a fiatalokkal. A helyi hatóságok mobilizálása központi szerepet játszik a fiatalok helyi részvételének elősegítése szempontjából.

3.3. További együttműködésre kiválasztott fontosabb témák

A tagállamok általában véve támogatják az elfogadott közös célok és irányvonalak további megvalósítását. Alátámasztják annak fontosságát, hogy jobban mobilizálják a helyi hatóságokat, megfelelő mechanizmusokat alakítsanak ki a fiatalok széles rétegeivel történő, a témák szélesebb skáláját érintő konzultációhoz interaktív szakpolitikai részvételre szánt információs társadalmi eszközök (pl. szakpolitikai webnaplózás – „policy blogging”) segítségével is, valamint növeljék a fiatalok választási részvételi arányát az ifjúsági miniszterek megegyezésének¹⁸ megfelelően, illetve támogassák a részvétel módjainak megtanulását és a polgári szerepvállalásra nevelést. Jobban ki lehetne használni az iskolák kínálta lehetőségeket a civil társadalmi szerepvállalásra való nevelés tananyagának kidolgozása, illetve „a részvétel részvétel általi megtanulását” elősegítő tevékenységek szervezéséhez rendelkezésre álló iskolai források jobb kihasználása révén.

18 HL C 141., 2005.06.10., 3. o.

4. A FIATALOK AKTÍV RÉSZVÉTELE AZ EURÓPAI UNIÓ ALAKÍTÁSÁBAN

4.1. A fiatalokkal Európa jövőjéről folytatott strukturált párbeszéd javítása

Elengedhetetlenül szükséges a fiatalok aktív bevonása a politika alakításáról folytatott vitába és párbeszédbe Európa jövője kapcsán is. Ezt már eddig is gyakran hangsúlyozta mind a Bizottság, mind a tagállamok.

A 2001-es ifjúságpolitikai *Fehér Könyvet* megelőző konzultációs folyamat, az ifjúsági szervezetekkel tartott rendszeres találkozók, az **Európai Ifjúsági Hét**, az Európai Ifjúsági Portálon tartott konzultációk, a soros **elnökség által szervezett ifjúsági események**,¹⁹ valamint a tagállamokban tartott egyéb konferenciák, kampányok, fórumok és konzultációk mind az uniós intézmények és a tagállamok azon erőfeszítését tükrözik, hogy az elveket gyakorlatra váltsák, és a fiatalokat jobban bevonják az EU alakításába.

A Bizottság azonban azon a véleményen van – különösen annak okán, hogy a nemrégiben tartott európai fórumokon a fiatalok folyamatos, hiteles és konstruktív lehetőségeket kértek a párbeszédre –, hogy fejleszteni és strukturálni lehetne az európai témákkal kapcsolatos már létező konzultációs lehetőségeket az európai, nemzeti, regionális és helyi szinteken.

Ki kellene aknázni azt a lendületet, amelyet a fenti rendezvények és a D-tervhez hasonló újabb kezdeményezések adnak, hogy olyan demokratikus infrastruktúra támogatásával tudjuk táplálni az emberekben az európai polgári identitást, amely hozzájárul ahhoz, hogy megtaláljuk az utat az emberekhez, és „Európának emberi arca” legyen.

4.2. Milyennek képzei a Bizottság a strukturált párbeszédet?²⁰

Ahhoz, hogy a párbeszéd folyamatos, hiteles és konstruktív legyen, a következőképpen kell strukturálódnia:

- a 2009-ig tartó európai ifjúságpolitikai programnak megfelelően kell felépülnie: soros elnökségenként egy általános téma, az év első elnöksége alatt az *Európai Ifjúsági Paktum* kiemelt területeivel, a második elnökség alatt pedig a nyitott koordinációs módszer kiemelt területeivel kell foglalkoznia, valamint más horizontális ifjúságpolitikai prioritásokkal; továbbá
- térben és időben strukturálódnia kell: a helyi szinttől az európai szintig,

19 Az **Elnökségi Európai Ifjúsági Eseményekhez** lásd még a http://ec.europa.eu/youth/news/news1314_en.htm weboldalt - a szerk.

20 Az Európai Bizottság Oktatásügyi és Kultúra Főigazgatóságának szakmai anyaga *Az európai strukturált párbeszéd a fiatalokkal* címmel jelen kiadvány 164. oldalán található, illetve letölthető a <http://www.mobilitas.hu/flp/ifjpolitika> weboldaltól - a szerk.

hogy mindenkor időben és eredményesen járuljon hozzá az EU szakpolitikáinak alakulásához, pl. a soros elnökség ifjúsági eseményét, az Európai Ifjúsági Hetet, a nyitott koordinációs módszer és a lisszaboni stratégia keretében készülő jelentéseket, a szerződéses megerősítését és az európai választások megelőzően.

A fiatalok részvételével zajló vitáknak a lehetőségekhez mérten széles körben és a fiatalok különböző csoportjait bevonva kell zajlaniuk, hogy legitimitásuk maximális legyen. Éppen ezért szorgalmazniuk kell a hátrányos helyzetű fiatalok részvételét, illetve azokat is, akik nem tartoznak semmilyen szervezethez. A befogadás és a sokféleség legyen az alapelve az ifjúsági nem-kormányzati szervezetek és képviseleti szervek munkájának.

A viták célja továbbá, hogy találkozási lehetőséget nyújtsanak mindazoknak, akik – közvetve vagy közvetlenül – ifjúsági ügyekkel foglalkoznak, hogy ezáltal koherensebb és több részterületet átfogó megközelítés váljon lehetővé. Fel kell tárnunk azt, hogy milyen szerepet játszhatnak az önkormányzatok és az iskolák egy ilyen párbeszéd megteremtésében, az ifjúsági szervezetekkel (mindenekelőtt az ifjúsági tanácsokkal) való együttműködésben.

A vitalehetőségek megteremtése céljából a 2007–2013-ig tartó Fiatalok Lendületben Program nemcsak az ifjúsági tanácsokhoz hasonló struktúrákat támogathatná, hanem a fiatalok határokon átnyúló hálózatait, illetve olyan határokon átnyúló, jelentős rendezvényeket is, amelyek hozzájárulnak ahhoz, hogy a strukturált párbeszéd sokak számára érzékelhető és eredményes legyen.

5. A NYITOTT KOORDINÁCIÓS MÓDSZER IRÁNYÍTÁSA

A nyitott koordinációs módszer sikere azon múlik, hogy eredményesen be lehet-e vonni a fiatalokat ennek megvalósításába. A nemzeti jelentések készítésénél például ki kellene kérni a fiatalok és szervezeteik véleményét. Az első jelentések elkészítése azt mutatja, hogy erre különböző mértékben került sor az egyes tagállamokban.

A tagállamok kiemelték továbbá, hogy nehézségekbe ütköztek a közös célok megvalósítása terén elért eredmények értékelése, valamint a jó megoldások hatékony egymás közötti cseréje tekintetében.

És végül: tartós és hiteles ifjúságpolitikát csak úgy lehet kialakítani, ha megbízható ismeretekkel rendelkezünk a fiatalokat érintő kérdésekben. Éppen ezért továbbra is létfontosságú marad az, hogy a fiatalokról való tudásunk és ismereteink gyarapításával kapcsolatos közös célokat a többi céllal egyidejűleg valósítsuk meg.

Ezen elvárásokra, valamint az ifjúságpolitika terén folytatott európai együttműködés keretében végzett tevékenységek mérlegéről szóló, 2005. májusi 24-i állásfoglalásra²¹ reagálva a Bizottság javaslatokat tesz a nyitott koordinációs módszer alkalmazásának támogatása és az értékelési mechanizmus megerősítése érdekében (lásd a 6. pontot).

6. ÖSSZEFOGLALÁS

A fiatalok részvételéről és az ifjúsági információszolgáltatásról készült nemzeti jelentések elemzésére az EU szempontjából döntő pillanatban kerül sor, amikor is a fiatalok azt szeretnék, hogy az őket érintő politikák formálói partnernek tekintsek őket.

Ezen elemzést alapul véve a Bizottság **a fiatalok részvételével és a nekik szóló információval kapcsolatos közös célok relevanciájának és érvényességének megerősítését, valamint az elfogadott irányvonalak kismértékű kiigazítását és korrekcióját javasolja** a következő módon:

Az információ területén:

Javítani kell a fiatalok információs szolgáltatásokhoz való hozzáférését

- A tagállamoknak a területükön kínált információs szolgáltatások jobb összehangolása révén koherens, átfogó információs stratégiákat kell kidolgozniuk, melyek számolnak minden, a fiatalok számára releváns kérdéssel.
- Népszerűsíteni kell az információs társadalom eszközeit és az innovatív megközelítéseket az ifjúsági információszolgáltatás területén, köztük azokat is, amelyek lehetővé teszik a kevesebb esélyhez jutó fiatalok információhoz való hozzáférését.

Minőségi információ

- Tovább kell fejleszteni az egyéni tanácsadó szolgáltatásokat.
- Szisztematikusan kell alkalmazni az *Európai Ifjúsági Információs Chartát* az információszolgáltatás magas színvonala érdekében.

A fiatalok részvétele az információszolgáltatásban

- Jobban be kell vonni a fiatalokat az információs stratégiákba, és meg kell erősíteni az ifjúsági szervezetek szerepét a fiatalokkal kapcsolatos információk terjesztésében.

A részvétel területén:

A fiatalok részvétele a civil társadalomban

- Strukturált konzultációt kell biztosítani a fiatalok számára azokban a kérdésekben,

21 HL C 141., 2005.06.10., 1. o. A Tanács állásfoglalása az ifjúságpolitika terén folytatott európai együttműködés mérlegéről.

amelyek foglalkoztatják őket; ennek mindenekelőtt ki kell terjednie az országos ifjúsági tanácsok szerepének megerősítésére a konzultációs folyamatban, biztosítva, hogy azon fiatalok érdekeit is képviseljék, akik nem tagjai egy szervezetnek sem.

- Ki kell alakítani a helyi részvételi struktúrákat (pl. ifjúsági tanácsok), amelyek révén a fiatalok rendszeresen részt vehetnek a helyi döntéshozó szervek munkájában, és amelyek mobilizálják a regionális és helyi hatóságok támogatását.
- Meg kell vizsgálni azokat az akadályokat, amelyek hátrányosan hatnak a fiatalok egyes csoportjainak részvételére, hogy ezzel segítsünk az ifjúsági szervezeteknek több fiatal eredményes bevonásában, így biztosítva reprezentatív jellegüket.
- Ki kell fejleszteni a részvételt fokozó segédeszközöket, pl. útmutatót a részvételi mechanizmusokról²² vagy interaktív szakpolitikai részvételi fórumokat az interneten.

A fiatalok nagyobb arányú részvétele a képviseleti demokrácia rendszerében

- Konkrét intézkedéseket kell kidolgozni annak biztosítására, hogy a fiatalok nagyobb arányban vegyenek részt a képviseleti demokrácia intézményeiben. Ezek közé tartozik a politikai pártokban való szerepvállalásuk támogatása, pártlistára vételük ösztönzése, illetve jobb helyek biztosítása a jelöltlistán, a fiatalok és a politikai vezetők közötti párbeszéd megkönnyítése, a már aktív fiatalok elkötelezettségének kiemelése és ösztönzésük arra, hogy „követként” tevékenykedjenek kortársaik körében, továbbá az információs társadalmi eszközök jobb felhasználása a szavazás megkönnyítésére.

Támogatás a részvétel megtanulásának különböző módjaihoz

- Szinergiákat kell kialakítani az oktatás területén tett intézkedésekkel. Európai szinten ez az oktatási és képzési nyitott koordinációs módszerhez való szorosabb kapcsolódás révén érhető el, nemzeti szinten pedig az aktív polgári szerepvállalást célzó iskolákon belüli kezdeményezések kidolgozásával.
- Fokozottabban el kell ismerni a fiatalok részvételének különböző formáit.

A fiatalok részvétele az EU alakításában

A Bizottság a tagállamokkal és az ifjúsági szervezetekkel szoros együttműködésben **a konstruktív partnerség nyílt légkörében folytatott hároméves állandó és strukturált párbeszéd mellett foglal állást.** Ebben a tekintetben a Bizottság a következő konkrét lépéseket javasolja:

Nemzeti, regionális és helyi szinten

- Az európai politikai napirenddel párhuzamosan folyó strukturált párbeszédet és eszmecserét kell létrehozni, mely időrendben a helyi szinten indul, hogy a fiatalok véleménye mindenkor kellő időben és hatékonyan befolyásolja az uniós vitákat.

²² Az Európa Tanács részvételi chartája (EYF) alapján. (A fiatalok helyi és regionális közéletben való részvételéről szóló módosított Európai Charta szövege jelen kiadvány 111. oldalán található, illetve letölthető a http://www.europatanacs.hu/pdf/Mniszteri_Bizottsag_13_ajanlasi.pdf weboldalaról – a szerk.)

Európai szinten

- Meg kell állapodni az uniós szinten 2009-ig megvitatandó kiemelt témákban; ezek 2007-ben a befogadás és a sokféleség, 2008-ban a kultúrák közötti párbeszéd, 2009-ben pedig az ifjúság területén tovább folytatandó együttműködéssel kapcsolatos kilátások. Ezeket a témákat a jelenlegi gyakorlatnak megfelelően a nyitott koordinációs módszer és az *Európai Ifjúsági Paktum* keretében kezelt kiemelt területekkel, valamint az ifjúságpolitika területén megállapított olyan horizontális prioritásokkal kell együtt tárgyalni, mint az egyenlő bánásmód és az egészség kérdése.
- A Bizottság támogatja annak az informális fórumnak az ötletét, amely a fiatalok képviselői, a soros elnökség, az Európai Parlament és a Bizottság részvételével jönne létre, és rendszeresen találkozna – mindenekelőtt ősszel és tavasszal, az **Oktatási, Ifjúsági és Kulturális Tanács** ülései előtt Brüsszelben – annak érdekében, hogy javítsa a soros elnökségek ifjúságpolitikai programjainak koherenciáját, folytonosságát és eredményességét.
- Európai biztosok és más európai intézmények képviselőinek részvételével rendszeresen meg kell rendezni az **Európai Ifjúsági Hetet**, amelyet, amikor csak lehetséges, konzultáció előzne meg az Európai Ifjúsági Portálon, a korábbi rendezvények tanulságainak levonása, a kilátások körvonalazása és az európai ifjúsági napirend érzékelhetővé tétele céljából.
- Találkozókat kell szervezni olyan fiatalokkal, akiknek általában nincs kapcsolata az európai intézményekkel.
- Szervezni kell egy külön a fiatalokkal foglalkozó *Eurobarométer* felmérést²³ (2006 vége).
- Fel kell szólítani az Európai Ifjúsági Fórumot, hogy amennyire csak lehet, éljen a Bizottság által az interneten, a fiatalok számára fontos témákban rendszeresen meghirdetett nyilvános konzultációk adta lehetőségekkel.
- Mobilizálni kell az európai információs hálózatokat²⁴ a strukturált párbeszéd támogatására.

Az ifjúsági nyitott koordinációs módszert – amellett, hogy továbbra is az ifjúságpolitika sajátosságainak megfelelően kell alkalmazni – meg kell erősíteni. E célból a Bizottság a következő javaslatokat teszi:

- A tagállamok 2006 végéig válasszák ki azokat az intézkedéseket, amelyekre összpontosítani kívánnak a fiatalok részvétele és a nekik szóló információ területén, és dolgozzák ki, hogyan kívánják ezeket megvalósítani.
- A tagállamok alakítsanak ki a fiatalokat és szervezeteiket a további munkába be-

23 Ez időközben megvalósult: *Youth EB 2007: A számadatok mögött – az ifjúságra irányuló 2007. évi Eurobarométer felmérés fő eredményei*. A felmérésben a 27 tagállamból összesen 19.000 15 és 30 év közötti európai fiatal vett részt. A felmérésből készült kiadvány letölthető a http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/publ/pdf/youth/results-eurobarometer2007_en.pdf weboldaltól - a szerk.

24 ERYICA, EURODESK és EYCA.

vonó mechanizmusokat, és 2008 végéig készítsenek erről mérleget.

- A tagállamok önkéntes alapon lehetőséget kapnak arra, hogy a Bizottság szervezésében kísérleti jelleggel áttekintsék egymás munkáját az ifjúsági információ és a fiatalok részvétele területén.
- A tagállamok támogassák nemzeti szinten a közös célok elérését a regionális és helyi hatóságok, ifjúsági szervezetek és általában véve a fiatalok körében.
- A Bizottság rendszeresen konzultál a fiatalokkal, különösen az Európai Ifjúsági Fórummal a nyitott koordinációs módszerrel kapcsolatos javaslatok tekintetében.
- A Bizottság munkacsoportot állít fel a fiatalok részvételével és az ifjúsági információszolgáltatással kapcsolatos közös célok megvalósítását tükröző mutatók meghatározására.

* * *

A Bizottság felkéri a Tanácsot, hogy támogassa az e közleményben ismertetett javaslatokat.

A FIATALOK TELJES KÖRŰ RÉSZVÉTELÉNEK ELŐSEGÍTÉSE AZ OKTATÁSBAN, A FOGLALKOZTATÁSBAN ÉS A TÁRSADALOMBAN A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK¹ - RÉSZLETEK -

1. BEVEZETÉS

Az Európai Unió megfelelő gazdasági és társadalmi fejlődéséhez – különösen a globalizáció, a tudásalapú gazdaságok és az öregedő társadalmak hátterével, ahol elengedhetetlen, hogy minden fiatalnak lehetősége nyíljon képességei kiteljesítésére – kulcsfontosságú a fiatalok képzése és az olyan kedvező körülmények kialakítása, amelyek lehetővé teszik, hogy a fiatalok fejleszthessék képességeiket, dolgozhassanak, és aktívan részt vehessenek a társadalomban. ...

Ezért többszintű ifjúsági stratégiára van szükség, amely a politikai döntéshozók és az érdekeltek közötti európai, nemzeti, regionális és helyi szintű együttműködésre épül. Az ifjúságpolitika végrehajtásában a főszerepet a tagállamok játsszák. Ebből a szempontból az *Európai Ifjúsági Paktumban* már kötelezettséget vállaltak arra, hogy a **lisszaboni stratégián** belül különleges figyelmet fordítanak a fiatalokra.² Az EU kiegészítő szerepet játszhat ebben pénzügyi támogatás nyújtásával és politikai koordinációval. Az ifjúságról szóló *Fehér Könyv*³ megjelenése óta az **Európai Parlament** és a többi intézmény támogatásával az ifjúságpolitikai keret fokozatosan kialakulóban van. Ha szorosabb együttműködés valósul meg e keret és az ifjúság helyzetére kiható más szakpolitikák között, valamint e szakpolitikákon belül

1 Az Európai Bizottság közleménye, Brüsszel, 2007. szeptember 5., COM(2007) 498 végleges.

2 COM (2005) 206 A Bizottság közleménye a Tanácsnak az ifjúságot érintő európai szakpolitikákról. *Napirenden az európai fiatalokat foglalkoztató kérdések: az Európai Ifjúsági Paktum végrehajtása és az állampolgári szerepvállalás ösztönzése.* (Lásd jelen kiadvány 128. és 130. oldalát – a szerk.)

3 COM (2001) 681 Az Európai Bizottság *Fehér Könyve – Új lendület Európa fiataljai számára.* (Részleteként lásd jelen kiadvány 12. oldalát – a szerk.), C 168/2 (2002) A Tanács ülésének keretében a Tanács és a tagállamok kormányképviseleinek állásfoglalása az ifjúság területén az európai együttműködés keretéről.

nagyobb hangsúly helyeződik az ifjúságra, hatékonyabbá válna a fiatalok előtt álló kihívások kezelése – és ez ennek a közleménynek a célja.

Ezen túlmenően a társadalomban a fiatalok teljes körű részvételének elősegítése az EU és a fiatalok közötti szilárd partnerségből merítene. Az a javaslat született, hogy mindez az EU és a tagállamok részéről a fiatalok számára jobb lehetőségek kialakítása iránti elkötelezettség, a fiatalok részéről pedig az aktív részvétel iránti elkötelezettség formájában nyilvánulhat meg.

2. HATÉKONYABB ÉS TÖBBIRÁNYÚ OKTATÁS VALAMENNYI FIATAL SZÁMÁRA

Az oktatás elengedhetetlen a fiatalok munkaerőpiacra kerüléséhez, valamint sikeres integrációjukhoz és részvételükhöz a társadalomban. Számos fiatal azonban úgy hagyja el az oktatási rendszert, hogy nem szerezte meg a munka világába való zökkenőmentes átlépéshez szükséges készségeket.

A jelenlegi sokszínű kisgyermekkori nevelés,⁴ amelynek kétségkívül számos előnye van,⁵ ugyancsak fejlesztésre szorulna Európában. Elsősorban arra kell törekedni, hogy a **kulcskompetenciák**⁶ már egész kisgyerekkortól kialakuljanak, kezdve a hátrányos helyzetű területeken élő gyermekekkel, és kísérő mechanizmust kell kialakítani az iskolai lemorzsolódás elkerülése érdekében.

Az oktatási rendszereknek egész életre szólóan hatékony és releváns oktatást kell biztosítaniuk, amely ösztönzi az egyén kreativitási és önállósági potenciálját, miközben igazodik a munkaerőpiac igényeihez. A fiatalokat fel kell készíteni a munkaerőpiacra lépésre, és egyben arra is, hogy saját egyéni fejlődésük érdekében egész életükön át folytathassák tanulmányaikat, valamint segíteni kell őket a változó szakmai környezethez való idomulásban. Ezzel összefüggésben elő kell segíteni az idegen nyelven történő kommunikáció készségét.

Ezek azok a globalizált és tudásalapú gazdaságban egyre sürgetőbb fő kihívások, amelyeket az oktatási rendszereknek kezelniük kell, ha ki akarják elégíteni a mai fiatalok igényeit. Az **Oktatás és képzés 2010** című munkaprogram⁷ uniós szintű

4 Az általános iskolai oktatás előtti nevelés.

5 COM (2006) 481 A Bizottság Közleménye a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek - *Hatékony és igazságos az európai oktatási és képzési rendszerekben*

6 Az Európai Tanács és a Parlament ajánlása az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról (2006/962/EK): anyanyelven folytatott kommunikáció, idegen nyelveken folytatott kommunikáció, matematikai kompetencia és alapvető kompetenciák a természet- és műszaki tudományok terén, digitális kompetencia, a tanulás elsajátítása, szociális és állampolgári kompetencia, kezdeményező-készség és vállalkozói kompetencia, valamint kulturális tudatosság és kifejezőkészség.

7 *Oktatás és képzés 2010*. COM (2001) 501.

keretet biztosít, amely támogatja a tagállamok oktatási és képzési rendszereinek korszerűsítését. Előnyös lenne, ha az ebből a folyamatból kitűnő helyes politikákra és gyakorlatokra erősebb politikai összpontosítás irányulna. Azáltal, hogy a tagállamok befektetéseket irányoznak a kisgyermek nevelésének fejlesztésére, valamint a szolgáltatások minőségének javítására, hatékonyabban tudják orvosolni az iskolai lemorzsolódás problémáját és az iskolázottsági hátrányokkal küzdők helyzetét.

A Bizottság

- felkéri a tagállamokat, hogy az egész életen át tartó tanulásra irányuló nemzeti stratégiáikban a kisgyermek nevelésébe való befektetés mértékét és minőségét kezeljék prioritásként;
- felkéri a tagállamokat, hogy az irányítás, a finanszírozás és a tanterv megváltoztatásával korszerűsítsék felsőoktatásukat;
- felkéri a tagállamokat, hogy a nemzeti reformprogramokban fektessenek nagyobb hangsúlyt az oktatásra és képzésre, hogy az iskolákból kilépők kielégíthessék a munkaerőpiac igényeit pl. a fiatalok számára több és hatékonyabb tanácsadási lehetőség, illetve az oktatási intézmények és a munka világa között szorosabb kapcsolat kialakításával;
- felkéri a tagállamokat, hogy javítsák a szakoktatás és -képzés relevanciáját, vonzerejét és nyitottságát a munkaerőpiacon, hogy a fiatalokat jobban fel lehessen készíteni a munkaerőpiacra lépésre, pl. az érdekeltek - ideértve a szociális partnereket és az ágazati szervezeteket - közötti partnerségeken keresztül;
- felkéri a tagállamokat, hogy hajtsák végre az **Európai Képesítési Keretrendszert**, amely támogatja a fiatal diákok és munkavállalók mobilitását, illetve a formális és informális úton szerzett tudásuk érvényre juttatását;
- a tagállamokkal együtt a Fiatalok Lendületben Program keretén belül megvalósított „Youthpass” alapján kidolgozza az **Europass**⁸ ifjúsággal kapcsolatos elemeit, hogy a fiatalok számára megkönnyítse a mobilitás és az egész életen át tartó tanulás igénybe vételét.

3. IFJÚSÁG ÉS FOGLALKOZTATÁS: KIHÍVÁS EURÓPA ELŐTT

Az ifjúságban rejlő lehetőségek teljes körű kiaknázása elengedhetetlen az Unió jövőbeli gazdasági növekedéséhez és társadalmi kohéziójához. A munkaerőpiacoknak sürgősen választ kell adniuk ezekre a kihívásokra, hogy érvényre juttathassák az ifjúságban rejlő lehetőségeket.

8 Az Európai Parlament és a Tanács 2004. december 15-i 2241/2004/EK határozata a képesítések és a szakmai alkalmasság átláthatóságának egységes közösségi keretéről (Europass). (HL L 390, 2004.12.31. 6.o.). Az Europass a képzettségek és kompetenciák átláthatóságára vonatkozóan közösségi keretet biztosít, és kibővíti a fiatalok lehetőségeit, hogy képességeik láthatóbbá váljanak.

3.1. Fiatalkori munkanélküliség: elpazarolt források⁹

... Az oktatási hiányosságok következtében a fiatalok negyede megfelelő képesítés nélkül lép a munkaerőpiac küszöbére. Jelenleg az EU-ban létrehozott összes új munkahely fele felsőfokú, és a maradék nagy része legalább középfokú képzettséget igényel. Nem túl meglepő módon az alacsony képzettségűek körében a munkanélküliség aránya jóval nagyobb, mint az iskolázottabbak körében. ...Néhány országban még a magasan képzett fiatalok is nehezen találnak munkát az olyan makrogazdasági vagy munkaerő-piaci intézmények miatt, amelyek nem kedveznek a pályakezdők belépésének, valamint amiatt, hogy a képzettségek és a munkaerő-piaci igények nem felelnek meg egymásnak.

A fiatalkori inaktivitás nagy aránya (ami független az oktatásban és képzésben való részvételtől) a munkaerő-piaci integráció kudarcának újabb megnyilvánulási formája, amely általában a munkanélküliség nagy arányával párosul. Az inaktivitás káros hatással van a fiatal felnőttek családalapítási szándékára és az ehhez szükséges anyagi feltételek kialakítására. A szülők munkanélkülisége és inaktivitása a gyermekszegénységet illetően is jelentős kockázati tényező (lásd a 4. fejezetet).

3.2 Az átmenet megkönnyítése a fiatalok számára: rugalmas biztonság

A munkaerőpiacon való elhelyezkedés gyakran fokozatosan történik, probléma azonban akkor jelentkezik, ha a munkanélküliként töltött időszakok alatt a fiatalok nem folytatnak érdemleges tevékenységet. Ez csökkenti az egyének foglalkoztathatóságát. Számos tagállamban minden harmadik fiatal egy évvel az iskolapad elhagyása után sem talál munkát. ...

Az oktatási és munkaerő-piaci intézményeknek arra kell törekedniük, hogy minden fiatalnak személyre szabott iránymutatást nyújtsanak, és tanácsot adjanak, hogy a fiatalok kiválaszthassák a munkaerőpiacra vezető, számukra leginkább megfelelő képzési útvonalat,¹⁰ és ezáltal az iskolából kilépők jobban kielégítsék a munkaerőpiac igényeit.

A fiataloknak személyre szabott munkakeresés biztosításával több támogatást kell kapniuk, ideértve a külföldi munkalehetőségek számbavételét is. Az EU a mobilitás elősegítése érdekében fokozottabb támogatást nyújt a tagállamok együttműködéséhez (pl. **EURES** „Your first job abroad” – „Az első külföldi munkahelyed” kezdeményezés).

9 Lásd a közleménnyel együtt bemutatott SEC (2007) 1093 dokumentumban található részletes elemzést és a foglalkoztatási megfigyelőközpont 2005. évi áttekintését.

10 Tanácsai állásfoglalás a politikák, rendszerek és gyakorlatok megerősítéséről az iránymutatás területén. (2004. május) http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/resolution2004_en.pdf. *Pályaválasztás – Kézikönyv politikai döntéshozóknak*. Bizottsági munkadokumentum és közös kiadvány az OECD-vel.

Az oktatás és a munkaerőpiac közötti mielőbbi kapcsolatok kialakítása nélkülözhetetlen ahhoz, hogy a fiatalok megismerjék a munka világát. Ebből a szempontból a képzéshez vagy a tanulmányokhoz kapcsolódó szakmai gyakorlati idő fontos eszközt jelent. Azonban az olyan gyakornoki helyeket, amelyek nem vagy csak alig biztosítanak díjazást, és amelyek oktatási szempontból csak korlátozott hozzáadott értéket képviselnek, el kell kerülni. A tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a szakmai gyakorlatok megfelelő módon legyenek meghatározva. ...

Annak ellenére, hogy a tagállamok komoly erőfeszítéseket tesznek a fiatalkori munkanélküliség leküzdése érdekében, az ifjúságra irányuló aktív munkaerő-piaci politikák értékelései arra mutattak rá, hogy az eredményeken még mindig lehetne javítani.¹¹ A tagállamoknak a lisszaboni stratégián belül, ideértve az *Európai Ifjúsági Paktumot* is, a fiatalkori munkanélküliség okaival módszeresebben és szélesebb összefüggésben kell foglalkozniuk. A 2006/2007. évi lisszaboni gyakorlat számos ajánlást tett a fiatalkori munkanélküliség problémájának orvoslására.

A rugalmas biztonság általános elvei a fiatalkori foglalkoztatási problémák és bizonytalanságérzet okaival foglalkozó keretrendszer részét képezik.¹² Ezzel egyidőben érintik a biztonság és rugalmasság kérdéseit is. A 2008-ban kezdődő következő lisszaboni ciklusban a tagállamokat felkérjük, hogy saját egyedi kihívásaik alapján és a szociális partnerek aktív részvételével a négy fő politikai összetevő (rugalmas és megbízható szerződéses viszonyok, egész életen át tartó hatékony tanulási rendszerek, aktív munkaerő-piaci politikák, modern társadalombiztosítási rendszerek) integrálásával alakítsanak ki rugalmas biztonsági stratégiákat. A politikai szerepvállalást és a foglalkoztatási intézkedéseket felül kell vizsgálni, és a nemzeti körülményekhez és preferenciákhoz kell szabni. A tagállamoknak az **Európai Szociális Alapot** kell használniuk arra, hogy a fiataloknak az oktatásból a munka világába való átlépéséhez irányt mutassanak, főleg azokon a területeken, ahol a szakképzési rendszerek kevésbé fejlettek, a regionális egyenlőtlenségek csökkentésére irányuló strukturális politikáikban pedig nagyobb hangsúlyt kell fektetniük az ifjúságra.

3.3 A vállalkozói kedv ösztönzése

Európának több vállalkozóra van szüksége. ...Az *Európai Ifjúsági Paktum* és a legutóbbi bizottsági kezdeményezések¹³ szintén rámutatnak annak szükségére,

11 *Foglalkoztatás Európában 2006*, 139. oldal

12 COM (2007) 359. A Bizottsági közleménye: *A rugalmas biztonság közös elveinek kidolgozása felé: több és jobb munkahely a rugalmasságon és biztonságon keresztül*.

13 COM (2006) 33 végleges. Bizottsági közlemény a Közösség lisszaboni programjának végrehajtásáról: *A vállalkozói készségek előmozdítása az oktatás és a tanulás révén*. Lásd még: *A vállalkozói ismeretek európai oktatására irányuló oslói menetrend* (Oslo Agenda for Entrepreneurship Education in Europe): http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/support_measures/training_education/doc/oslo_agenda_final.pdf.

hogya a tanulási folyamatok a lehető legkorábban támogassák a fiatalok részvételi készségét, vállalkozói magabiztosságát és szakértelmét.

Információkkal, pénzügyi ösztönzőkkel és a szükségtelen jogi és adminisztratív terhek megszüntetésével kedvező körülményeket kell teremteni a fiatal vállalkozók számára. A vállalkozás létrehozása és vezetése terén a fiatal nők előtt álló sajátos akadályok elhárítására is szükség van. A fiatal vállalkozók mobilitásának elősegítése érdekében a Bizottság kísérleti projektet alakít ki.

A Bizottság

- fokozza a tagállamokban a fiatalkori foglalkoztatottság felügyeletét, és elősegíti a helyes gyakorlatok egymással való megosztását;
- az EURES-en keresztül fokozza a földrajzi mobilitás támogatását, és 2007 őszén a fiatal munkavállalók részére elindítja a „Első külföldi munkahelyet” („Your first job abroad”) kezdeményezést, hogy elősegítse számukra a mobilitással kapcsolatos első tapasztalatok megszerzését;
- 2008-ban javasolni fogja egy, a szakmai gyakorlatokra és gyakornoki állásokra vonatkozó *Európai Minőségi Karta* kezdeményezését;
- felkéri a tagállamokat, hogy nemzeti reformprogramjaikban és a többoldalú felügyeleti eljárásokban fordítsanak nagyobb figyelmet az ifjúságra;
- felkéri a tagállamokat, hogy többek között a fiatalkori foglalkoztatottság célkitűzéseire összpontosítva hozzanak létre rugalmas biztonsági stratégiákat, különösen a rugalmas biztonságról szóló júniusi közleményben meghatározott megközelítés és az Európai Tanács a rugalmas biztonság kapcsán végzett további munkájának fényében;
- felkéri a tagállamokat, hogy a képzéssel és tantervvel szoros összefüggésben támogassák a szakmai gyakorlatokat, és ehhez biztosítsanak megfelelő kereteket;
- felkéri a tagállamokat, hogy támogassák a vállalkozói oktatást mint kulcskompetenciát, és javítsák a fiatal vállalkozók körülményeit pl. vállalkozási és innovációs programok támogatásával a vállalatok és a pénzügyi intézmények körében, hogy a fiatal vállalkozók könnyebben pénzhez juthassanak kis- és középvállalkozások létrehozásához;
- arra ösztönzi a tagállamokat, hogy a fiataloknak az oktatásból a munkavállalásba való átmenetének támogatásához és ezzel összefüggésben a regionális egyenlőtlenségek csökkentéséhez használják fel a nemzeti politikákat és az EU alapjait, különösen az Európai Szociális Alapot, az **Európai Regionális Fejlesztési Alapot**, a **Kohéziós Alapot**, a **Vidékfejlesztési Alapot**, illetve bármely más vonatkozó uniós alapot és programot.

4. A FIATALOKBAN REJLŐ LEHETŐSÉGEK TELJES KIHASZNÁLÁSA

A fiatalok oktatásban, foglalkoztatásban és társadalomban való részvételére hivatással van a szegénység, a társadalmi marginalizálódás, a megkülönböztetés és

a rossz egészségi állapot. Európa érdekei mind gazdasági, mind társadalmi okokból azt diktálják, hogy egyetlen gyermek és fiatal se legyen kirekesztve.

4.1 Társadalmi befogadás

Komoly aggodalmakra ad okot a gyermekszegénység, amely a 18 évesnél fiatalabb gyermekek és fiatalok 19%-át érinti.¹⁴ A gyermekjólétnek jelentős hatása van a későbbi oktatásra és foglalkoztatásra nézve. A gyermekeket és fiatalokat érintő szegénység által jobban sújtott országokban a munkanélküliség aránya általában nagyobb. A nemzedékről nemzedékre öröklődő szegénység megszüntetése fontos kihívás, és a politikáknak átfogó módon szem előtt kell tartaniuk mind a gyermekek, mind a szüleik igényeit. Nagyobb hangsúlyt kell fektetni a kisgyermekek nevelésére és a hátrányos helyzetű területeken élő diákok oktatására.

Néhány országban a bevándorló háttérű vagy hátrányos helyzetű kisebbségi (főleg roma) **fiatalok társadalmi integrációja** eddig még nem járt sikerrel. Ezekre a fiatalokra, akiknek szülei gyakran kedvezőtlen társadalmi és gazdasági helyzetűek, és akik a hátrányos helyzetű fiatalok jelentős részét teszik ki, nagyobb arányban jellemző az iskolai lemorzsolódás, és gyakran rosszabb olvasási készséggel rendelkeznek. Néhány országban az etnikai kisebbségekhez tartozó fiatalok körében a gazdasági inaktivitás kockázata egyharmaddal nagyobb, mint az átlagos fiatal népesség körében.

A társadalmi befogadás és az esélyegyenlőség a fogyatékkal élő fiatalok számára is kulcsfontosságú. Az oktatásban és képzésben való részvételük, valamint a polgári, politikai és közösségi életük előtt álló akadályokat el kell hárítani. Minden szerényebb képességekkel rendelkező fiatal számára rendkívül fontosak az aktív munkaerőpiaci politikák és a szakképzésben való részvételük növelésére irányuló intézkedések, hogy növekedjenek az esélyeik a társadalomban való teljes beilleszkedésre.

4.2 Nemi egyenlőtlenségek

A fiatal nők körében a férfiakhoz képest nagyobb a munkanélküliség aránya, és gyakrabban fordul elő, hogy rossz minőségű, rész munkaidős vagy határozott időre szóló munkát végeznek. Bár a nők körében az utóbbi évtizedekben oktatási szempontból nagy előrelépés történt, a bennük rejlő lehetőségek a munkaerőpiacon még mindig csak részben mutatkoznak meg, pl. még mindig vannak fizetésbeli különbségek, amelyek az életkorral csak tovább nőnek. A nemi sztereotípiák ebből a szempontból fontos szerepet játszanak, hiszen a nők és férfiak a hagyományos oktatási és képzési irányvonalakat követik, azaz a nők gyakran ke-

14 SEC (2007) 329. Bizottsági munkadokumentum – *Közös jelentés a szociális védelemről és a társadalmi integrációról* – kísérő dokumentum.

vésbé értékes és szerényebben javadalmazott foglalkozásokat űznek. Műszaki területeken sokkal kevesebb nő dolgozik, pedig a munkaerőpiac hiányosságokkal küszködik. Az iskolai lemorzsolódás a fiatal férfiak körében a legjellemzőbb.

4.3 Jobb egészségi állapot

Az emberi tőke kiépítése és a teljes részvétel előfeltétele a jó egészség. Sok később bekövetkezendő betegség kellő időben még megelőzhető. Viszonylag sok és egyre növekvő számú fiatal azonban már most egészségügyi problémákkal küzd: pl. minden ötödik gyermek túlsúlyos vagy el van hízva, illetve a fiatal nők 10%-ának és a fiatal férfiak 25%-ának a halálát az alkohol okozza. A fiatalok egészségét a család, az iskola és a társadalmi körülmények nagymértékben befolyásolják. A mentális és fizikális egészségügyi problémák, a kábítószeresítés és a tinédzserkori terhesség az alacsonyabb társadalmi-gazdasági státusszal, illetve az alacsonyabb szintű iskolázottsággal is kapcsolatba hozhatók.

Az EU (az alkohol, a kábítószer-fogyasztás, a dohányzás, a fogyasztói egészségvédelem, a táplálkozás, az elhízás, a HIV/AIDS és nemsokára a mentális egészség terén folytatott) egészségügyi és megelőzési politikáinak egyik jelentős célcsoportja az ifjúság. A fiatalok egészségének javítása érdekében nagyobb együttműködésre van szükség az ágazatok között az egészségügy társadalmi vetületének megvizsgálásához és az igényekhez mért intézkedések meghozatalához. A Bizottság hangsúlyozta a helyes táplálkozás és a testmozgás fontosságát a fiatalok körében, egészségük javítása érdekében.¹⁵

A Bizottság

- felkéri a tagállamokat, hogy fokozzák a gyermekszegénység elleni küzdelmet a szülők munkaerő-piaci részvételének elősegítésével, valamint a gyermekek és fiatalok az oktatás terén megvalósuló esélyegyenlőségének előmozdításával – ideértve az általános iskolai oktatást megelőző nevelést is;
- felkéri a tagállamokat, hogy biztosítsanak megfelelő felszereltséget az ifjúsági szervezetek és az ifjúsági munkások számára ahhoz, hogy foglalkozni tudjanak az egészségügyi kérdésekkel;
- 2007-ben olyan új egészségügyi stratégiát készít, amely támogatja a fiatalok igényeihez mért intézkedéseket;
- a nemek közötti esélyegyenlőség érvényesítésének elősegítésével és az uniós oktatási és kulturális programok speciális eszközeivel fokozottan támogatja azokat az intézkedéseket, amelyek a nemi sztereotípiák megszüntetésére irányulnak az oktatásban, a kultúrában és a munkaerőpiacon.

15 COM(2007) 391. *Fehér könyv a sportról*: az EU és a sport: elvárások összeegyeztetése és mellékelt cselekvési terv és COM(2007) 279. *Fehér könyv a táplálkozással, túlsúllyal és elhízással kapcsolatos egészségügyi kérdésekre vonatkozó európai stratégiáról*.

5. AKTÍV FIATAL POLGÁROK

Az ifjúságról szóló *Fehér Könyv* megjelenése óta a Bizottság és a tagállamok olyan politikákon dolgoznak, amelyek elősegítik a fiatalok részvételi készségét és aktív társadalmi szerepvállalását.¹⁶ A siker érdekében elengedhetetlen, hogy az ifjúsági politikák a fiatalokkal együtt folytatott folyamatos párbeszéddel összhangban alakuljanak ki.

5.1 A fiatalok részvétele

... A Bizottság a közelmúltban¹⁷ felkérte a tagállamokat, hogy továbbra is törekedjenek a fiatalok részvételének növelésére, és hogy dolgozzanak ki koherens információs stratégiát a fiatalok számára. A Bizottság egyben nyílt párbeszédet is kezdeményezett a fiatalokkal, a helyitől egészen az európai szintig, amelyet teljes mértékben végre kell hajtani. A 2007 márciusában Rómában tartott „*A Te Európád - a Te jövőd*” (Your Europe – Your Future) elnevezésű európai ifjúsági csúcstalálkozó¹⁸, az **Európai Ifjúsági Hét** és a rendszeres **elnökségi ifjúsági események** fontos előrelépést jelentenek a fiatalokkal folytatott strukturált párbeszéd¹⁹ felé.

A kulturális tevékenységekben való részvétel szintén lehetővé teszi, hogy a fiatalok érvényre juttassák kreatív energiájukat, és hozzájárul az aktív polgári szerepvállalás támogatásához. Ezen kívül a kulturális tevékenységek elősegítik a befogadást, és az egyének közötti kapcsolatok kialakításával és a nemzeti identitáson való felülemelkedés előmozdításával megkönnyítik a nemzedékek és a kultúrák közötti párbeszédet. ...

5.2 Önkéntes tevékenységek

Az önkéntes tevékenységek olyan értékes informális tanulási tapasztalatot nyújtanak, amely lehetővé teszi, hogy a fiatalok készségeket sajátítsanak el, és megkönynyítik az oktatásból a foglalkoztatásba való átlépést. Az önkéntes tevékenységeken keresztül a fiatalok olyan értékeket alakítanak ki, mint pl. a kölcsönös megértés,

16 C 168/2 (2002). A Tanács ülésének keretében a Tanács és a tagállamok kormányképviselőinek állásfoglalása az ifjúság területén az európai együttműködés keretéről.

17 COM (2006) 417 Bizottsági közlemény a fiatalok részvételével és tájékoztatásával kapcsolatos európai politikáról: *Mi történt az „Új lendület Európa fiataljai számára” című Fehér Könyv óta? A fiatalok részvételével és tájékoztatásával kapcsolatos közös célok megvalósítása a fiatalok aktív európai polgári szerepvállalásának ösztönzése érdekében.* (A közlemény szövegéhez lásd jelen kiadvány 68. oldalát – a szerk.)

18 Az ifjúsági csúcstalálkozóról lásd a http://europa.eu/50/across_europe/070324_hu.htm honlapot – a szerk.

19 Az Európai Bizottság Oktatásügyi és Kultúra Főigazgatóságának összefoglalója *Az európai strukturált párbeszéd a fiatalokkal* címmel jelen kiadvány 164. oldalán található, illetve letölthető a <http://www.mobilitas.hu/flp/ifjpolitika/weboldalrol> – a szerk.

a párbeszéd és a szolidaritás. Hangsúlyozni kell azonban, hogy az önkéntes tevékenységek nem helyettesítik a megfizetett foglalkoztatást. ...

A tagállamok jelentései a **nyitott koordinációs módszer** (OMC)²⁰ keretén belül az önkéntes tevékenységekre vonatkozóan elfogadott közös célkitűzések végrehajtásáról azt mutatják, hogy a helyes gyakorlat egymással való megosztása, az egymástól tanulás és az értékelési eszközök hozzáadott értéket jelentenek az önkéntes tevékenységek kialakításában.²¹

El kell hárítani az olyan akadályokat, mint pl. a vízumproblémák és a biztosítás hiánya, és támogatni kell a társadalombiztosítási jogosultságok, többek között a munkanélküli segély igénybevételét. Az egyes ágazatokban együttműködésre van szükség a különböző hatóságok és a megfelelő jogi keretek között.²² A fiatalok által az önkéntes tevékenységek során szerzett készségek elismerése megkönnyíti az oktatásból a munkavállalásba való átmenetet. Helyes gyakorlatok már léteznek, de koherensebb megközelítésre van szükség az uniós szinten elindított, már folyamatban lévő mérlegelés alapján.²³

5.3. Az EU fiataljai: megerősített partnerség

Az intézmények és a politikák kulcsszerepet játszanak a fiatal nemzedék társadalmi szerepvállalási lehetőségeinek kibővítésében, de a fiataloknak is felelősségteljesen kell hozzáállniuk az oktatáshoz, az egészségügyhöz, a szakmai életbe történő integrációhoz és a társadalomban való részvételhez.

Ebből a szempontból az ifjúsági szervezetek alapvető forrást jelentenek. Az Európai Ifjúsági Fórum²⁴ fontos szerepet játszik e szervezetek, különösen a nemzeti és helyi ifjúsági tanácsok, valamint a politikai döntéshozókkal folytatott strukturált párbeszédben kevesebb esélyhez jutó fiatalok bevonásában. ...

A Bizottság azt javasolja, hogy az uniós intézmények és az ifjúsági képviselők között már meglévő partnerséget meg kell erősíteni egy olyan nyilatkozattal, amely hangsúlyozza a fiatalokkal folytatott strukturált párbeszéd fontosságát minden szinten

20 13996/04 Tanácsi állásfoglalás az önkéntes tevékenységek célkitűzéseiről

21 Lásd az e közleménnyel együtt bemutatott SEC (2007) 1084-es személyzeti munkadokumentumban található részletes elemzést az önkéntes tevékenységekre vonatkozó közös célkitűzések végrehajtásáról a nemzeti jelentések alapján.

22 Az akadályokat illető további alátámasztott információkért lásd a fiatalok önkéntes tevékenységeiről szóló személyzeti munkadokumentum 3. szakaszát.

23 Az Európai Parlament és a Tanács 2004. december 15-i 2241/2004/EK határozata a képesítések és a szakmai alkalmasság átláthatóságának egységes közösségi keretéről (Europass).

24 Az Európai Ifjúsági Fórumról (EYF) bővebben lásd a Bevezetőt a 13. oldalon. Az EYF honlapja: <http://www.youthforum.org> – a szerk.

az e közlemény által érintett területeken. A napirendet a fiatalokkal együttműködve kell meghatározni. A párbeszédnek kapcsolatot kell kialakítania az érdekeltek és az ifjúsági szervezetek között. Be kell vonnia a szerényebb lehetőségekkel rendelkező fiatalokat és a szervezetekben tagsággal nem rendelkezőket is. ...

A fiatalok közreműködésével az ifjúságról háromévente jelentést kell készíteni, amely a meglévő információkból von le következtetéseket, és beszámol a közleményben érintett területeken bekövetkezett fejleményekről. A miniszterek örömmel fogadták egy ilyen jelentés gondolatát.²⁵

A Bizottság

A részvétel tekintetében

- felkéri az ifjúsági nyitott koordinációs módszerben részt vevő tagállamokat, hogy hajtsák végre a fiatalok részvételére vonatkozó közös célkitűzéseket, nyújtsanak kellő információt a fiataloknak, és valósítsák meg a strukturált párbeszédet;
- felkéri a tagállamokat, hogy jelöljék ki a fiatalok szerepét a Kultúrák Közötti Párbeszéd Európai Évének keretén belül tervezett tevékenységekben;
- a tagállamokkal együttműködve és a kompetenciáikra való különös figyelemmel tanulmányozza a fiatalok kultúrához való hozzáférése terén meglévő nemzeti gyakorlatokat azzal a céllal, hogy megkönnyítse ezt a hozzáférést;
- a tagállamokkal együttműködve, koordinált megközelítés keretében használja fel a megfelelő uniós programokat²⁶ a fiatalok szerepvállalásának elősegítésére.

Az önkéntes tevékenységek tekintetében

- felkéri a tagállamokat, hogy dolgozzanak ki programokat és stratégiákat, tárják fel a jogi keretek javításának lehetőségeit, hárítsák el az akadályokat, és bátorítsák a szerényebb lehetőségekkel rendelkező fiatalokat az önkéntes tevékenységekre;
- felkéri a tagállamokat, hogy az Europass alapján támogassák és ismerjék el az önkéntes tevékenységeket;
- felkéri a tagállamokat, hogy az önkéntes tevékenységek terén szilárdítsák meg a nyitott koordinációs módszert, szervezzenek kortársképzési tevékenységeket, és fejlesszenek ki európai szintű ellenőrzési eszközöket;
- uniós szinten konzultációt és hatásvizsgálatot kezd az új kezdeményezésről, hogy elősegítse és elismerje a fiatalok önkéntes tevékenységeit.

25 8771. tanácsi következtetések (2007): *Az ifjúságpolitika területén folytatott európai együttműködés jövőbeli kilátásairól.*

26 Például a Fiatalok Lendületben Program, az Egész életen át tartó tanulás program, a Versenyképességi és innovációs keretprogram és ennek konkrét vállalkozói és innovációs programja, valamint az egészségügy területén javasolt Közösségi Cselekvési Program 2007–2013.

A megerősített partnerség tekintetében

- felkéri az európai intézményeket és a fiatalokat, hogy még az idén közös nyilatkozatban erősítsék meg partnerségüket;
- felkéri az Európai Ifjúsági Fórumot, hogy a strukturált párbeszéd keretén belül adjon hangot a szerényebb lehetőségekkel rendelkező és a szervezetekben tagsággal nem rendelkező fiatalok aggodalmainak;
- az ifjúságról uniós jelentést készít, amelyet háromévente megismétel.

...

EURÓPAI IFJÚSÁGI INFORMÁCIÓS CHARTA¹

ELŐSZÓ

Az egyre összetettebb társadalmakban és az integrált Európában, amely sok kihívást és lehetőséget kínál, az információhoz való hozzáférés és az információ elemzésének, valamint használatának képessége egyre fontosabb lesz Európa fiataljai számára. Az ifjúsági információs munka segítséget nyújthat nekik abban, hogy elérjék céljaikat, és támogathatja őket abban, hogy a társadalom aktív tagjaivá váljanak. Az információt úgy kell biztosítani, hogy az szélesítse a fiatalok választási lehetőségeit, és elősegítse önállóvá válásukat.

A demokrácia, az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok tiszteletben tartása magában foglalja a fiatalok azon jogát, hogy a részükről felmerülő összes kérdés és igény vonatkozásában szabadon hozzáférhessenek a teljes, objektív, érthető és megbízható információhoz. Ezt az információhoz való jogot elismeri az *Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata*², az *Egyezmény a gyermek jogairól*³, az *Egyezmény az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről*⁴, valamint az *Európa Tanács R (90) 7. sz. ajánlása*⁵ az európai fiataloknak nyújtandó információra és tanácsadásra vonatkozóan. Ez a jog képezi az Európai Unió által vállalt ifjúsági információs tevékenységek alapját is.

BEVEZETÉS

Általánosan az ifjúsági információs munka magában foglal minden olyan témát, amely érdekli a fiatalokat, különböző módszerek és tevékenységek széles skáláját alkalmazva: úgymint információs szolgáltatás, tanácsadás, életvezetési támogatás, segítségnyújtás, képzés, hálózatépítés és speciális szolgáltatások ajánlása. Ezek

¹ Az alapdokumentumot az Európai Ifjúsági Információs és Tanácsadó Ügynökség (ERYICA) a 4. általános közgyűlésén fogadta el 1993. december 3-án Pozsonyban (Szlovák Köztársaság). A Chartát az ERYICA 15. közgyűlése módosította 2004. november 19-én Pozsonyban. (A Charta szövege letölthető a www.eryica.org/files/166_hu-HU_charter_04hu_final.pdf weboldaltól – a szerk.)

² Lásd az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata 19. cikkét, a Nyilatkozat szövege elérhető a www.ohchr.org/EN/UDHR/Pages/Language.aspx?LangID=hng honlapon – a szerk.

³ Lásd az Egyezmény a gyermek jogairól 17. cikkét, az Egyezmény elérhető a http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99100064.TV, illetve a www.unicef.hu/gyermekek-jog-egeyzmeny.jsp weboldalon – a szerk.

⁴ Lásd az Emberi Jogok Európai Egyezménye 10. cikkét, az Egyezmény szövege elérhető a www.lb.hu/egyezmény.html honlapon – a szerk.

⁵ Az ajánlás magyar nyelvű szövegét lásd a www.mobilitas.hu/niida/informaciotar/publikaciok/392 weboldalon – a szerk.

a szolgáltatások elérhetők az ifjúsági információs irodákon, központokon keresztül vagy egyéb intézmények ifjúsági információs pontjainál, illetve az elektronikus és egyéb média használatával. Jelen Charta alapelveit kívánjuk alkalmazni az átfogó ifjúsági információs munka minden formájára vonatkozóan. A benne foglaltak alapul szolgálnak azoknak a minimális standardoknak és minőségi elvárásoknak a kialakításához, amelyeknek minden országban az ifjúságpolitika részét alkotó ifjúsági információs munka átfogó, összefüggő és koordinált megközelítéseként kell megjelenünnük.

ALAPELVEK

Az alábbi alapelvek útmutatásokat jelentenek az ifjúsági információs munka számára, amely munka célja biztosítani a fiatalok számára az információhoz való jogot:

1. Az ifjúsági információs irodák, központok és szolgálatok kivétel nélkül nyitva állnak minden fiatal előtt.
2. Az ifjúsági információs irodák, központok és szolgálatok arra törekcsenek, hogy minden fiatal számára biztosítsák az információhoz való egyenlő hozzáférést, helyzetükre, származásukra, nemükre, vallásukra, illetve társadalmi helyzetükre való tekintet nélkül; különös figyelmet fordítva a hátrányos helyzetű csoportokra, valamint a sajátos élethelyzetben lévő fiatalokra.
3. Az információs irodáknak, központoknak és szolgálatoknak könnyen elérhetőnek kell lenniük előzetes időpont egyeztetése nélkül. A fiatalok számára vonzóknak és barátságos hangulatúaknak kell lenniük. A nyitvatartási idejüknek igazodnia kell a fiatalok igényeihez.
4. A rendelkezésre álló információknak a fiatalok kérésein, fclmért információs igényein kell alapulniuk. Minden, a fiatalokat érdeklő témakört le kell fedni a szolgáltatásokkal. A témaköröket folyamatosan hozzá kell igazítani az igényekhez, fejleszteni kell tartalmukat.
5. Minden felhasználót önálló személyiségként kell elfogadni és minden kérdésre adott válasznak személyre szabottnak kell lennie. Ezt úgy kell megvalósítani, hogy a felhasználó képessé váljon autonóm jogainak gyakorlására, és fejlődjön az információk elemzéséhez és alkalmazásához szükséges képessége.
6. Az ifjúsági információs szolgáltatások ingyenesek.
7. Az információnyújtás során tiszteletben kell tartani a felhasználók magánszféráját és anonimitáshoz való jogát.

8. Az információszolgáltatást professzionális módon végzik a külön erre a célra képzett munkatársak.
9. Az ügyfelek részére szolgáltatott információk teljesek, naprakészek, pontosak, gyakorlatiak és felhasználó-barátok.
10. Minden körülmények között biztosítani kell a közzétett információk objektivitását a felhasznált források ellenőrzésével és azok pluralizmusának megteremtésével.
11. Az ügyfelek részére szolgáltatott információk vallási, politikai, ideológiai, illetve kereskedelmi befolyástól mentesek.
12. Az ifjúsági információs irodák, központok és szolgálatok arra töreksenek, hogy a lehető legnagyobb számú fiatalat érjék el hatékony és a különböző csoportoknak és igényeknek megfelelő módon. Stratégiáik, módszereik és eszközeik kiválasztása tekintetében kreatívak és innovatívak.
13. Meg kell adni a lehetőséget a fiataloknak arra, hogy megfelelő módon részt vehessenek az ifjúsági információs munka különböző tevékenységeiben, helyi, regionális, nemzeti és nemzetközi szinten egyaránt. Ilyenek lehetnek többek között: az információs igények feltárása, az információk gyűjtése és közvetítése, információs szolgáltatások, projektek vagy kortárscsoportos tevékenységek irányítása és értékelése.
14. Az ifjúsági információs irodák, központok és szolgálatok együttműködnek egyéb ifjúsági szolgálatokkal és intézményekkel, különösen a saját földrajzi környezetükben. Hálózati kapcsolatot alakítanak ki közvetítőkkal és egyéb, fiatalokkal foglalkozó szervezetekkel.
15. Az ifjúsági információs irodák, központok és szolgálatok segítik a fiatalokat a modern információs és kommunikációs technológiák használatában, az ezen keresztül információszerzésben, valamint az eszközök használatával kapcsolatos képességeik fejlesztésében.
16. Az ifjúsági információs irodákat, központokat vagy szolgálatokat a Chartában rögzített alapelvek alkalmazásában nem korlátozhatják vagy akadályozhatják a számukra nyújtott anyagi támogatások és források.

EURÓPAI CHARTA A FIATALOK RÉSZVÉTELÉRŐL A HELYI KÖZÖSSÉGEK ÉS RÉGIÓK ÉLETÉBEN¹

I. RÉSZ: ÁGAZATI POLITIKA

1. Meggyőződésről, hogy a fiatalok részvétele a helyi közösségek és/vagy régiók életében egy átfogó, az ágazati politikával szorosan összefüggő politika része, a helyi és regionális önkormányzatok vállalják, hogy az ebben a Chartában foglalt elvek alapján járnak el, és a fiatalokkal és képviselőikkel egyeztetve megvalósítják a Charta által javasolt különféle részvételi formákat.
2. Az elvek és a javasolt különféle részvételi formák minden fiatalra vonatkoznak, bármilyen fajta, különösen az etnikai, a faji, a nemzeti, a szociális és a kulturális kisebbségekkel szembeni megkülönböztetés nélkül.

Szabadidő, társadalmi és kulturális tevékenységek

3. A helyi közösségek és régiók vállalják, hogy szervezett társadalmi és kulturális tevékenységet – ifjúsági egyesületek és szervezetek, ifjúsági csoportok, közösségi központok munkáját – elősegítő politikát valósítanak meg, amely a családdal, az iskolával és a munkahellyel együtt:
 - i. a társadalmi összetartás egyik pillére a helyi közösségekben vagy régiókban; és amely
 - ii. a fiatalság részvételének és a fiatalokkal kapcsolatos politika megvalósításának ideális útja a sport, a kultúra, a kézművesség területén, a zenei alkotásban és kifejezésben, a színjátszásban és a művészetben, valamint a társadalmi tevékenység kérdéseiben.
4. Figyelembe véve a fiatalok mikro-projektek kidolgozására és helyi elképzelések megvalósítására irányuló törekvéseit és képességeit, a helyi közösségek és régiók javasolják, hogy támogatni kell olyan rugalmas, közösségi célú struktúrák és formák kialakítását, mint pl. a fiatalok által saját maguknak szervezett ifjúsági központok vagy ifjúsági csoportok.

¹ Az Európa Tanács 237. határozatának függeléke, a határozatot az **Európai Helyi és Regionális Önkormányzatok Állandó Értekezlete** fogadta el az 1992. évi 27. ülésén. A magyar változat az Új Pedagógiai Szemle 1997. januári számában jelent meg, és letölthető a <http://epa.oszk.hu/00000/00035/00001/1997-01-xx-Tobbek-Europai.html> weboldalaról – a szerk.

5. A helyi és regionális önkormányzatok vállalják, hogy bátorítják azon fiatalok szervezeteinek fejlődését, akik a bennük felgyülemlett bizonytalanság-érzés következtében a legmesszebb állnak bármilyen közösségi élettől.
6. A helyi és regionális ifjúsági egyesületek hálózatának kiépítése érdekében a helyi és regionális önkormányzatok vállalják, hogy megfelelő lépések megtételével támogatják különösen azokat a szervezeteket és egyesületeket, amelyek ifjúsági klubok és szervezetek vezetőit és irányítóit képezik ki, valamint a fiatal szociális munkásokat, akik alapvető szerepet játszanak helyi és regionális szinten.
7. Amennyiben az érvényben lévő helyi vagy országos törvények erre módot adnak, a helyi és regionális önkormányzatok vállalják, hogy 16 éves kortól lehetővé teszik a fiataloknak, hogy szavazzanak, és aktívan részt vegyenek azon ifjúsági szervezetek és egyesületek döntéshozó testületeiben, amelyekben aktív tagsággal rendelkeznek.

A foglalkoztatottság növelése és a fiatalkori munkanélküliség csökkentése

8. A helyi és regionális önkormányzatok vállalják, hogy a rendelkezésükre álló megfelelő eszközökkel munkanélküliséggel foglalkozó gazdasági és szociális programokat valósítanak meg vagy támogatják azokat, felvéve ezzel a küzdelmet az egyik olyan tényező ellen, amely a fiatalokat kirekeszti a társadalomból.
9. Azzal a céllal, hogy meghatározott szerződéses rendszert alakítsanak ki a fiatalok foglalkoztatása érdekében, vállalják, hogy helyi és regionális szinten létrehozzák vagy jobbá teszik a kommunikációt a gazdaság szereplői, az oktatásért és a képzésért felelős szervek, valamint a helyi és regionális ifjúsági szervezetek képviselői között.
10. Vállalják továbbá, hogy felelős lépéseket tesznek a fiatalok foglalkoztatottségének biztosítására, különösen az alábbi területeken:
 - i. az iskolákkal és a szakképzési intézményekkel szorosan együttműködve felveszik a harcot a tanulmányi eredmények javításáért;
 - ii. helyi központokat hoznak létre azoknak a fiataloknak a megsegítésére, akik nagyon nehezen tudnak állást találni, mivel vagy hiányzik a megfelelő képesítésük, vagy egyéb szociális vagy családi hátrányokkal küzdenek;
 - iii. kiemelten kezelik a fiatalok kisvállalkozások vagy szövetkezetek létrehozására való ösztönözését, logisztikai támogatást nyújtanak felszerelés rendelkezésre bocsátásával, valamint pénzügyi és kereskedelmi tanácsadás formájában;
 - iv. szerződésen alapuló pénzügyi segéllyel, valamint adó- és társadalombiztosítási hozzájárulás alóli mentességgel, illetve képzés és felszerelés biztosításával támogatják az ifjúsági szervezetek, ifjúsági egyesületek és ifjúsági klubok tevékenységét – amelyek a társadalmi

élet fontos tényezői helyi szinten –, különösen azokat, amelyek a hátrányos helyzetű fiatalokkal foglalkoznak;

- v. támogatják azokat a projekteket, amelyek bátorítják az önkéntes munkát mint a munkanélküliek társadalmi beilleszkedésének alternatív eszközét, amely az oktatás kiegészítéseként játszik szerepet a munkanélküliséggel szembeni harcban, és amely biztosítja a fiatalok aktív részvételét helyi és regionális környezetükben.
11. Európa építésével kapcsolatban a helyi közösségek és régiók támogatásukról biztosítják azokat az egyesületeket és csoportokat, amelyek elősegítik a fiatalok mobilitását fiatal dolgozók vagy tanulók csereprogramjain keresztül, és szervezett cserelehetőségeket teremtenek a fiatal dolgozók számára.

Lakásépítés és városfejlesztés

12. A helyi közösségek és régiók a fiatalok képviselőivel együtt vállalják, hogy megteremtik a feltételeket egy olyan városfejlesztési politika kialakításához, amely integráltabb, kevésbé széttöredezett életkörnyezeten alapul, ahol a lakások, a szabadidő eltöltésének lehetőségei, az üzletek, az iskolák, a játszótérek és még a munkahelyek is közel vannak egymáshoz.
13. A városi közlekedési rendszerek szervezésekor a helyi és egyéb közösségeknek olyan közreműködő szervezetet kell létrehozniuk, amely lehetővé teszi a fiatalok számára a szervezésben való részvételt. Ennek a szervezetnek azt is lehetővé kell tennie, hogy közösségeket átfogó együttműködés is létrejöhessen.
14. A helyi és regionális önkormányzatok vállalják, hogy olyan lakásépítési és városfejlesztési politikát követnek, amely szorosan bevonja a fiatalokat azokba a konzultációs folyamatokba, amelyek a helyileg vagy regionálisan választott képviselők, a gazdasági döntéshozók, a szervezetvezetők és az építésszek között zajlanak.

Ennek célja:

- i. programok létrehozása egy olyan, harmonikusabb környezet kialakítása érdekében, amely elősegíti a személyes kibontakozást és a generációk közötti valódi szolidaritás kialakulását;
 - ii. olyan egységes városfejlesztési politika kialakítása, amely a lakásépítési vagy felújítási programok megtervezésekor figyelembe veszi a lakosság szociális és kulturális adottságait.
15. A helyi önkormányzatok vállalják, hogy az ifjúsági szervezetekkel, a lakásbérlet szervezeteivel és/vagy a fogyasztói szervezetekkel, a szociális lakásokkal foglalkozó ügynökségekkel és a szociális munkásokkal szorosan együttműködve elősegítik, vagy a meglévő szociális rendszer keretében támogatják:
- i. a fiatalok lakásügyeihez kapcsolódó helyi információs központok létrejöttét; e központok feladata:
 - teljes körű információs szolgáltatás a lakáshoz jutás lehetőségeiről, tekintetbe véve az egyéni erőforrásokat és igényeket;

- teljes körű információszolgáltatás az érvényben lévő jogszabályokról és az ezek által nyújtott jogokról és előnyökről;
 - segítségnyújtás a szociális vagy családi nehézségekkel küzdő fiatalok elhelyezéséhez;
- ii. helyi garanciális alapok létrejöttét, amelyek segítik a fiatalok lakáshoz jutását.

Oktatás és képzés a fiatalok részvételének elősegítésére

16. A helyi és regionális önkormányzatok vállalják, hogy saját hatáskörükön belül olyan iskolapolitikát valósítanak meg, amely elősegíti az emberi jogi nevelést, és arra bátorítja a fiatalokat, hogy teljes szerepet vállaljanak az iskolai életben és az ahhoz kapcsolódó, pl. iskolán kívüli tevékenységekben, valamint a diákcserékben.
17. A helyi és regionális önkormányzatok vállalják, hogy különleges bátorítást és pénzügyi támogatást nyújtanak azon iskolai projektek számára, amely a fiataloknak a közösségi életbe való bevonására irányulnak:
- i. támogatják a fiatalok által kezdeményezett újságokat és más média-projektek, segítve ezzel a fiatalokat abban, hogy erősödjön véleménynyilvánítási, kifejező- és kommunikációs készségük;
 - ii. bátorítják a fiatalok részvételét az iskolai szervezeti életben annak érdekében, hogy szokjanak hozzá a demokrácia működéséhez;
 - iii. támogatják a fiatalok csereújtait, valamint az európai fiatalok és iskolák közötti többoldalú kapcsolatokat abból a célból, hogy felkészülhessenek a multikulturális társadalomban való életre.
18. Az iskolai tananyagról és képzési programokról döntést hozó helyi és regionális önkormányzatok vállalják, hogy bevonják a fiatalokat azokba a tanácsadó testületekbe, amelyek megtervezik a tanterveket és kidolgozzák azokat az oktatási tevékenységeket, amelyek ösztönzik a fiatalok kifejezőkészségét, pl. a dráma, a képzőművészet, a zene, az irodalom és a média terén.

A fiatalok mobilitása mint az európai regionális gazdasági egyensúly eszköze

19. A helyi és regionális önkormányzatok elkötelezettek abban, hogy munkájukat annak szem előtt tartásával végezzék, hogy ifjúságpolitikájuk – és különösképpen a nemzetközi ifjúsági cserék ösztönzésének politikája – szerepet játszhat Európa kiegyensúlyozott regionális gazdasági fejlődésében:
- i. Azokon a területeken, ahol alacsony a jövedelmi színvonal, magas a munkanélküliség mértéke, vagy egyéb strukturális problémák vannak, a helyi és regionális önkormányzatok vállalják, hogy aktívan támogatják és bátorítják a területükön működő iskolákat és a fiatalokat

abban, hogy alakítsanak ki nemzetközi testvérintézményi kapcsolatokat, bonyolítsanak le multikulturális iskolai cserelátogatásokat, és kapcsolódjanak be különböző európai hálózatokba. A helyi és regionális önkormányzatok készek pénzügyileg is támogatni az ilyen típusú csereprogramokat, mivel a jövő egyre integráltabb Európájában a regionális fejlődés szempontjából stratégiaileg fontosnak tartják, hogy a fiatalok minél korábban jussanak nemzetközi tapasztalatokhoz. Ezzel a politikával a helyi és regionális önkormányzatok megpróbálják a lehető legtöbb lehetőséget megteremteni a fiatalok számára ahhoz, hogy nemzetközi piacon működő cégeknél dolgozhassanak.

- ii. A helyi és regionális önkormányzatok a gazdaságilag sikeres régiókban is aktívan bátorítják iskoláikat és ifjúságukat arra, hogy vegyenek részt nemzetközi testvériskolai tevékenységekben és multikulturális iskolai csereutakon, illetve, hogy vállaljanak részt európai hálózatok munkájában is. Ezek az önkormányzatok készek pénzügyileg is támogatni ezeket a csere-formákat, különösen azokon a területeken, ahol alacsonyabb a gazdaság fejlettsége, a távolabb eső régiókban, és ott, ahol a nyelv és a kultúra a többségitől nagyon eltérő.

Szociális és egészségügyi megelőző politika

20. Abból a célból, hogy elő lehessen segíteni a fiatalok által kezdeményezett projektek érvényesülését és megvalósítását, valamint össze lehessen egyeztetni az átfogó egészségügyi elképzeléseket és a közösségi élet fejlesztését, a helyi és regionális önkormányzatok vállalják, hogy intézményes konzultációs rendszert hoznak létre vagy fejlesztenek ki az ifjúsági szervezetek, a választott képviselők, továbbá a társadalmi jóléttel és az egészség javításával foglalkozó valamennyi társadalmi és szakmai szervezet között.
21. Szembesülve azzal a pusztítással, amelyet a kábítószer és az alkohol okoz a fiatalok körében, a helyi és regionális önkormányzatok vállalják, hogy a fiatalok szervezeteinek képviselőivel együtt helyi információs politikát és tanácsadói rendszert vezetnek be, dolgoznak ki vagy mozdítanak elő az ilyen problémákkal küzdő fiatalok számára, valamint speciális képzési politikát alakítanak ki a fiatal szociális munkások, valamint azon szervezetek vezetői és önkéntesei számára, amelyek megelőző és rehabilitációs rendszereket és módszereket működtetnek az érintett fiatalok javára.
22. A fiatalok számos gazdasági, szakmai és kulturális akadállyal szembesülnek a nemi és a családi élettel kapcsolatban, jöllehet ezek az élet alapvető alkotóelemei, különösen a fiatalok számára. A helyi és regionális önkormányzatok vállalják, hogy előmozdítják szexuális nevelési és családtervezési szolgálatok

létrehozását vagy támogatását. Úgyszintén vállalják, hogy elősegítik a fiatalok részvételét az e szolgálatok és központok által működtetett projektek tervezésében és kiértékelésében.

23. Tekintettel a szexuális úton terjedő betegségek napjainkban tapasztalható növekedésére, a helyi és regionális önkormányzatok vállalják, hogy intenzívebbé teszik a fiatalokat célzó információs kampányokat és megelőző intézkedéseket, ezáltal segítve elő a közösségen belül a szolidaritás eszméjét, amely erősíti az olyan társadalmi kapcsolatokat kialakulását, amelyekben morális értékítéleteknek és kiközösítésnek helye nincs. Ezeknek az információs és akcióprogramoknak a kidolgozásában és végrehajtásában a fiataloknak és a helyi ifjúsági szervezeteknek szorosan részt kell venniük.

Információs központok és adatbankok programja a fiatalok számára

24. A fiatalok igényeire válaszolva a helyi közösségek és régiók vállalják, hogy segítik és támogatják az olyan információs és tanácsadó központokat, amelyek minden fiatal részére szolgáltatást biztosítanak, közvetlenül látva el őket széles körű információval mindenfajta kérdésben, mint pl. szabadidős tevékenységek, sport, kultúra, lakáskérdések, ifjúsági egyesületek, ideiglenes munkavállalás, szakmai tanácsadás és képzés.

Egyenlő esélyek

25. A helyi közösségek és régiók szilárdan elkötelezik magukat amellett, hogy optimális feltételeket teremtenek mind a férfiak, mind pedig a nők számára ahhoz, hogy részt vehessenek a helyi és regionális életben, és különösen amellett, hogy egy határozott politika biztosítsa a fiatal nők számára, hogy felelős pozíciókat tölthessenek be egyesületekben, a politikai pályán és a helyi önkormányzatokban.
26. Hatáskörükön belül a helyi és regionális önkormányzatok vállalják, hogy olyan oktatási politikát támogatnak, amely kora gyermekkortól kezdve a férfiak és a nők közötti egyenlőséget tanítja, biztosítva a tanároknak a nevelési eszközöket a társadalmi és kulturális sztereotípiák elleni küzdelemhez.
27. A férfiak és a nők közötti egyenlőség politikáját támogatva a helyi és regionális önkormányzatok vállalják, hogy:
- a költségvetésben külön biztosítják egy szakképzett személy felvételét, aki az egyenlőségért és a nők ügyeiért felelős;
 - középtávú tervet készítenek arra, hogy miképpen lehet a fiatalok közötti egyenlőtlenségeket kiküszöbölni;
 - éves jelentést készítenek nemek és korcsoportok szerinti bontásban

azokról a lépésekről, amelyeket az egyenlőség elősegítése érdekében tettek, valamint éves értékelő jelentést állítanak össze az egyenlő bánásmód politikájának érvényesüléséről;

- iv. a lányok és a fiatal nők érdekében speciális politikát alakítanak ki azáltal, hogy aktívan támogatják a férfiak és a nők közötti egyenlőség politikájának koordinálását végző bizottságok létrejöttét.

28. Ennek a politikának különösképpen lehetővé kell tennie a lányok és a fiatal nők számára, hogy:

- i. megfelelő tájékoztatást kapjanak a szakképesítést adó szakmai tanfolyamokról;
- ii. ösztöndíjak és célzott tanfolyamok révén bátorítást kapjanak ahhoz, hogy szakmát tanuljanak;
- iii. képzést kapjanak a közügyek vitelében olyan módon, hogy egészen a legmagasabb szintig felelősséget vállalhassanak egy, a nők számára fenntartott helykvóta alapján;
- iv. pénzügyi intézkedések bevezetésével a lányok és a fiatal nők szociális szolgáltatásokon keresztül támogatásban részesüljenek.

Speciális politika vidéki régiók számára

29. A vidéki régiók érdekében a regionális önkormányzatok és vidéki közösségek vállalják, hogy:

- i. elsőbbséget biztosítanak a fiatalok által alapított kisvállalkozások és szövetkezetek támogatásának, egyúttal meggyorsítják a vidéki foglalkoztatottsági politika végrehajtását különösen a kis- és középvállalkozásoknak nyújtott segítséggel, valamint a helyi mezőgazdasági termékek feldolgozásának támogatásával;
- ii. olyan lakáspolitikát támogatnak, amely lehetővé teszi a fiatalok számára, hogy helyben élhessenek;
- iii. olyan oktatáspolitikát dolgoznak ki, amely támogatja a vidéki, kistélepusú iskolahálózatokat abban, hogy biztosítsák azokat az oktatási létesítményeket és eszközöket, amelyek lehetővé teszik a fiatalok számára, hogy teljes mértékben részt vegyenek a községük és régiójuk életében;
- iv. olyan szakképzési lehetőségeket tartanak fenn vagy teremtenek meg, amelyek garantálják a fiatalok jogát ahhoz, hogy saját vidékükön részesüljenek képzésben;
- v. bátorítják ifjúsági klubok és egyesületek megalakulását, közösségi központokat és/vagy mindenki számára elérhető mobil eszközöket, szolgáltatásokat hoznak létre vagy támogatnak, valamint bátorítják azokat az ifjúsági tevékenységeket és szervezeteket, amelyek élénkítik a társadalmi és a kulturális életet, és amelyek kivételes menekülési lehetőség-

- get biztosítanak a fiatalok számára az elszigeteltségből, lehetővé téve számukra, hogy sorsukat saját kezükbe vegyék, és azokkal a kérdésekkel foglalkozzanak, amelyek a leginkább érintik őket;
- vi. segítik a fiatalokat abban, hogy aktív szerepet játszhassanak a helyi ügyek szervezésében és bonyolításában.

Sajátos kulturális politika

30. A helyi és regionális önkormányzatok arra törekednek, hogy olyan eszközöket és körülményeket biztosítsanak a fiatalok számára, amelyek lehetővé teszik önkifejezésüket és kreativitásuk gyakorlását, például:
- a kreatív zenei, tömegkommunikációs és művészeti önkifejezés és képzés támogatása;
 - a véleménynyilvánítás és a kommunikáció modern eszközeinek, a modern információs és kommunikációs technológiáknak az elérhetővé tétele a fiatalok számára;
 - a fiataloknak olyan eszközökkel való ellátása, mint pl. helyiségek, információs csatornák és logisztikai infrastruktúra, amelyek elengedhetetlenül szükségesek kreatív, kifejező és kulturális tevékenységeikhez;
 - kommunikációs központok, pl. helyi és regionális rádióadók és TV-csatornák felállítása, amelyekben a fiatalok aktívan részt vesznek.

Környezetvédelem

31. Annak tudatában, hogy a környezetvédelmi problémák elsődlegesen a fiatalokat érintik, akik a jövőben kénytelenek lesznek majd a múltban elkövetett hibák következményeivel megküzdeni, a helyi és regionális önkormányzatok vállalják, hogy egy ifjúsági környezetvédelmi alapítványt hoznak létre, amely gazdasági döntéshozókból, választott képviselőkből és ifjúsági szervezetek vezetőiből áll, annak érdekében, hogy az az adott régió környezetvédelmi prioritásait meghatározza.
32. Mivel életstílusunk és rövidlátó gondolkodásunk miatt a környezet egyre észrevehetőbben károsodik, ezért a helyi és regionális önkormányzatok vállalják, hogy pénzügyi támogatással segítik azokat a projekteket, amelyek növelik a környezetvédelmi problémákkal kapcsolatos tudatosságot az iskolákban és az egyesületekben, akár hagyományos, akár kísérleti oktatási projektekről legyen is szó.
33. A helyi és regionális önkormányzatok vállalják, hogy támogatják az interkulturális cserét annak érdekében, hogy elősegítsék a környezetvédelem problémáinak globális megközelítését és megértését, és az ebből eredő igény tudatosítását, amely egy nemzetek feletti rendszerre irányul.

II. RÉSZ: A FIATALOK INTÉZMÉNYES RÉSZVÉTELE A HELYI ÉS REGIONÁLIS ÉLETBEN

34. Ezen ágazati politika kivitelezése érdekében a helyi és regionális önkormányzatok vállalják, hogy optimalizálják azokat az intézményi feltételeket, amelyek szabályozzák a fiatalok részvételét a döntésekben és az azokról folytatott vitákban.
35. A részvételt szabályozó intézményi feltételek olyan struktúrákban testesülnek meg, amelyek különböző formát ölthetnek egy nagyvárosi környezetben, egy kisvárosban, egy faluban vagy egy régióban; a struktúráknak lehetőséget kell adniuk arra, hogy a fiatalok és képviselőik valódi partnerek legyenek az őket érintő politikában.
36. A partnerkapcsolatok létrehozása – egyike azon módszereknek, amelyen keresztül a fiatalok hallatni tudják hangjukat, növelni tudják szerepüket, és javítani tudják helyzetüket a közösségben – kulcsfontosságú ahhoz, hogy a gyakorlatban is alkalmazni lehessen e Chartát a fiatalok a közösség életében való részvételéhez.

Ifjúsági küldött²

37. Hogy a fiatalok valóban képviselőt nyerjenek a helyi közösségek és régiók testületeiben, szükség van egy „ifjúsági küldött” pozícióra a helyi vagy regionális önkormányzaton belül.
- Ahol ez a gyakorlat nem intézményes, a helyi és regionális önkormányzatok vállalják, hogy megvizsgálják az érvényben lévő helyi szabályozás keretén belül, hogy milyen módon lehetséges egy ilyen pozíció megteremtése, amelyet egy fiatal töltené be, akit például egyesületek jelölnek ki erre a posztra.
 - Meghatározott hivatali ideje alatt az ifjúsági küldött segíti a fiatalok ügyeiben illetékes önkormányzati osztályt, gondoskodik az ifjúságpolitikai célkitűzések következtetességéről, és koordinál a fiatalokat érintő döntésekben.

Közös projekt-irányítási rendszer

38. Felismerve azokat a társadalmi és kulturális változásokat, amelyek egy közösség, egy környék vagy egy falu életében végbemennek, a fiataloknak közvetlen felelősséget kell vállalniuk projektek létrehozására, és aktív szerepet kell játszaniuk a kapcsolódó politikákban. Ebből a célból a helyi és regionális önkormányzatok vállalják, hogy olyan ifjúsági tanácsokat hoznak létre vagy támogatnak,

² Magyarországon az önkormányzatok ifjúsági referenseinek feladatköre felel meg ennek – a szerk.

amelyek az aktív részvétel szerveiként működnek, és amelyekben:

- i. a fiatalokat társaik választják meg;
- ii. az ülés elnökének megválasztott fiatal általában a polgármesterrel vagy az ifjúsági ügyekért felelős képviselővel együtt gyakorolja az elnöki funkciót;
- iii. a polgármester és az ifjúsági ügyekért felelős városi képviselő kivételével az ifjúsági tanács tagjai fiatalok.

39. Ezekbe a tanácsokba a fiatalokat az érintett közösségek a valós szociológiai helyzet alapján választják, beleértve a környékbeli ifjúsági csoportokat, az ifjúsági egyesületeket és szervezeteket, az ifjúsági és közösségi központokat, az ifjúsági tanácsokat és az iskolákat.

40. A helyi vagy regionális önkormányzatok által biztosított költségvetés alapján ezek az ifjúsági tanácsok négy módon működnek:

- i. figyelemmel kísérik a fiatalok szükségleteit és vágyait, valamint megvizsgálják a felmerülő problémákat, mint pl. lakáskérdések, városfejlesztés, szabadidős tevékenységek, kulturális lehetőségek;
- ii. szakértők, helyi választott képviselők és közalkalmazottak bevonásával albizottságokban tanulmányozzák a projektek megvalósíthatóságát;
- iii. költségvetéseket készítenek, döntéseket hoznak és hajtanak végre;
- iv. figyelemmel kísérik az eredményeket.

41. A projektek megvalósítása mellett az ifjúsági tanácsokat felkérhetik arra, hogy vitassák meg egy adott környék, kisváros vagy falu fiataljait érintő kérdéseket.

Azzal, hogy lehetőséget adunk a fiataloknak arra, hogy szóljanak az őket érintő problémákról, egyben neveljük is őket a demokratikus életre és a közügyek vitelére.

Konzultációs szervezet

42. Olyan fórumról van szó, amely rendszeres és állandó strukturált párbeszédet biztosít a választott képviselők és az ifjúsági egyesületek és szervezetek képviselői vagy küldöttei között. Ez utóbbiak lehetnek a társaik által megválasztott fiatalok, fiatal szociális munkások, illetve ifjúsági egyesületek, ifjúsági klubok, közösségi központok, szociális központok, információs és szolgáltató központok vezetői vagy képviselői, valamint az ifjúsági tanács vezetői. Az ifjúsági tanács az a koordinációs testület, ami összekötő kapcsolatot jelent a helyi közösségekben vagy régiókban működő ifjúsági szervezetek és egyesületek között.

Ez az a fórum, ahol a fiatalokkal konzultálva és a fiatalok érdekében megfogalmazzák és nyomon követik az ágazati politikát.

A MINISZTERI BIZOTTSÁG 13 (2004) SZ. AJÁNLÁSA A FIATALOK HELYI ÉS REGIONÁLIS KÖZÉLETBEN VALÓ RÉSZVÉTELÉRŐL¹

- A **Miniszteri Bizottság**, az **Európa Tanács** Alapszabálya 15.b cikke alapján
- figyelemmel az Európa Tanács ifjúsággal és a helyi és regionális önkormányzatokkal kapcsolatos célkitűzéseire;
 - tekintettel a Miniszteri Bizottság 7 (2003) sz. Határozatára,² mely az Európa Tanács tagállamainak ifjúságpolitikájára vonatkozik;
 - figyelemmel a Miniszteri Bizottság 19 (2001) sz., az állampolgárok helyi közéletben való részvételéről szóló Ajánlására;³
 - figyelemmel az ifjúságért felelős európai miniszterek – 1985 és 2002 között megtartott – hat konferenciájának idevágó megállapításaira, és különösen a hatodik konferencia (Thessaloniki, 2002. november 7-9.) által az elsődleges cselekvési területként megjelölt részvétellel kapcsolatosan elfogadottakra;
 - visszaulva a fiatalok települési és regionális közéletben való részvételéről szóló *Európai Chartának* az **Európai Helyi és Regionális Önkormányzatok Állandó Értekezlete** által 1992-ben történt elfogadására;⁴
 - támaszkodva a „*Fiatalok: a városok és régiók aktív szereplői*” címmel 2002. március 7-8-án Krakkóban tartott konferencia tapasztalataira, mint az **Európai Helyi és Regionális Önkormányzatok Kongresszusa** és az **Ifjúsági és Sport Igazgatóság** közötti együttműködés jó példájára;
 - figyelembe véve az Európai Unióban végzett folyamatos munkát, mely az ifjúsági részvétellel kapcsolatos közös célkitűzések kidolgozására irányul, az *Európai Bizottság Fehér Könyve - Új lendület Európa fiataljai számára*⁵ című programjának végrehajtása érdekében, csakúgy mint az Európa Tanács és az Európai Bizottság együttműködése e folyamatban;

- 1 Elfogadta a Miniszteri Bizottság 2004. november 17-én, 904. nagyköveti szintű ülésén. (Az Ajánlás szövege magyar nyelven elérhető a www.europatanacs.hu/pdf/Mniszteri_Bizottsag_13_ajanlasi.pdf weboldalon – a szerk.)
- 2 A Határozat angol nyelven elérhető a http://www.coe.int/t/cm/adoptedTexts_en.asp weboldalon – a szerk.
- 3 Az Ajánlás angol nyelven elérhető a http://www.coe.int/t/cm/adoptedTexts_en.asp weboldalon – a szerk.
- 4 A fiatalok részvételéről szóló Európai Charta szövegét lásd jelen kiadvány 98. oldalán. Az 1992-es Charta szövege letölthető a <http://epa.oszk.hu/00000/00035/00001/1997-01-xx-Tobbek-Europai.html> weboldalról – a szerk.
- 5 Az Európai Közöség Bizottsága 2001. november 21-i közleménye, Brüsszel: COM(2001) 681 végleges. (A magyar kiadás címe: *Az Európai Bizottság Fehér Könyve – Új lendület Európa fiataljai számára*, Részletekért lásd jelen kiadvány 15. oldalát – a szerk.)

- megerősítve, hogy a civil társadalom felépítésében a fiatalok részvételének létfontosságú szerepe van, és annak érdekében, hogy minden ifjúságpolitika sokkal inkább erőforrásként tekintsen a fiatalokra, semmint problémára;
- tekintettel arra, hogy a fiatalok részvétele meghatározó tényezője a társadalmi kohézió erősítésének és a demokrácia működtetésének;
- emlékeztetve az Európa Tanács által végzett munkára, mellyel a demokratikus állampolgári nevelést segíti elő;
- rámutatva annak szükségességére, hogy a nemzeti ifjúságpolitikáknak helyi szintre kell eljutniuk annak érdekében, hogy megfelelő és rugalmas módon hasznalják a fiatalok szükségleteire, vágyaira és kultúrájára;
- tekintettel arra a körülményre, hogy Európa jelenleg számos, a fiatalok intézményi és civil közösségi (pl. egyesületi) részvételével kapcsolatos kihívással szembesül, különösen a tradicionális rendszerekben;
- hangsúlyozva a tényt, hogy a közösségi élet, különösen a fiatalok számára, kedvező lehetőséget teremt a demokrácia elsajátítására, és hozzájárul a civil társadalom, valamint az európai kontinens demokratikus biztonságának megerősítéséhez, azzal az ajánlással fordulunk a tagállamok kormányaihoz, hogy tekintsék át saját jogalkotásukat, közigazgatási és alkotmányos rendelkezéseiket, és segítsék elő és támogassák a *Fiatalok helyi és regionális közéletben való részvételéről szóló módosított Európai Charta* végrehajtását. A Chartát az Európai Helyi és Regionális Önkormányzatok Kongresszusa 128 (2003) sz. Ajánlásában fogadták el.⁶

A tagállamok kormányai a Charta végrehajtása érdekében:

- a. bátorítsák a helyi és regionális önkormányzatokat, hogy tekintsék át a módosított Chartában lefektetett alapelveket, amikor programokat dolgoznak ki és hajtanak végre a fiatalokat érintő bármely kérdést illetően;
- b. a helyi és regionális önkormányzatok támogatásával teremtsenek kedvező környezetet a fiatalok helyi és regionális életben való aktív részvételéhez:
 - i. támogassák a fiatalok civil közösségi életben való részvételét, különösen az ifjúsági szervezetekben, és alakítsanak ki együttműködést az ifjúsági szervezetek és a helyi és regionális önkormányzatok között – akár partnerségek létrehozásával, ahol szükséges;
 - ii. alapítsanak helyi és regionális szinten például olyan ifjúsági tanácsadó testületeket, mint a települési ifjúsági tanácsok, az ifjúsági parlamentek és fórumok, lehetővé téve ezzel minden fiatal számára – akár tagjai valamely szervezetnek vagy szövetségnek, akár nem –, hogy kinyilváníthassák véleményüket és megfogalmazhassák javaslataikat az őket érintő politikák alakításáról és végrehajtásáról;⁷
 - iii. segítsék elő a gyermekek és fiatalok aktív részvételének minden formáját az oktatási intézményekben;

6 Jelen Ajánláshoz függelékként szerkesztve.

7 Szem előtt tartva a *Regionális és Kisebbségi Nyelvek Európai Chartája* alapelveit (CETS No.148). (A Charta szövegét lásd a www.hhrf.org/prominoritate/1996/nyar12.htm weboldalon - a szerk.)

- iv. támogassák az ifjúságvédelmi szakemberek, tanárok és más, az adott területen működő személyek – köztük a köztisztviselők – a fiatalok részvételével kapcsolatos képzését helyi és regionális szinten;
- v. biztosítsanak információt és adjanak tanácsot a részvétellel kapcsolatban a fiataloknak;
- c. bátorítsák arra kormányaikat, hogy biztosítsanak lehetőséget a területükön folyamatosan és legálisan tartózkodó, választókorú fiataloknak, hogy részt vehessenek a helyi és regionális választásokon;
- d. támogassák a helyi és regionális önkormányzatokat abban, hogy a helyi és regionális demokrácia gyakorlatába átültessék az Európa Tanács demokratikus állampolgári nevelésben elért eredményeit;
- e. kérjék föl a helyi és regionális önkormányzatokat arra, hogy a fiatalokkal és a velük foglalkozó szakemberekkel együttműködésben kövessék és kísérik figyelemmel a *Fiatalok helyi és regionális közéletben való részvételéről szóló módosított Európai Charta* érvényesülését.

Felhívjuk a Főtitkárt, hogy juttassa el a jelen Ajánlást az **Európai Kulturális Egyezmény** azon tagállamaihoz is, amelyek nem tagjai az Európa Tanácsnak.

Felszólítjuk a Főtitkárt, továbbítsa a fenti Ajánlást az Európai Helyi és Regionális Önkormányzatok Kongresszusához, annak érdekében, hogy azt a Kongresszusnak a helyi és regionális demokráciáról szóló jelentésében figyelembe lehessen venni.

MÓDOSÍTOTT EURÓPAI CHARTA A FIATALOK HELYI ÉS REGIONÁLIS KÖZÉLETBEN VALÓ RÉSZVÉTELÉRŐL¹

PREAMBULUM

Ahhoz, hogy demokratikusabb, befogadóbb és virágzóbb társadalmat építhesünk, nélkülözhetetlen a fiatalok aktív részvétele a helyi és regionális döntéshozásban és intézkedésekben. A közösség demokratikus életében való részvétel többet jelent, mint a választást vagy a választhatóságot, bár ezek is fontos elemei. A részvétel és az aktív polgári szerepvállalás azt jelenti, hogy megfelelő jogokkal, eszközökkel, térrel, lehetőséggel és – amennyiben szükséges – támogatással rendelkezünk ahhoz, hogy részt vegyünk a döntéshozatalban és befolyásoljuk azt, illetve, hogy cselekedjünk, tevékenységekbe kezdjünk annak érdekében, hogy hozzájárulhassunk egy jobb társadalom megteremtéséhez.

A helyi és regionális önkormányzatoknak, mivel leginkább ők állnak közvetlen kapcsolatban a fiatalokkal, fontos szerepük van az ifjúsági részvétel előmozdításában. A helyi és regionális önkormányzatoknak éppen ezért gondoskodniuk kell arról, hogy a fiatalok ne csak hallomásból és tanulóanyagukból ismerjék meg a demokráciát és az állampolgári magatartást, hanem lehetőségük legyen azt ki is próbálni. A fiatalok részvétele ugyanakkor nem csak arra szolgál, hogy aktív polgárokat neveljünk, vagy hogy a jövő demokráciáját építsük. Ahhoz, hogy a részvételnek jelentősége legyen egy fiatal számára, nagyon lényeges az, hogy már fiatalon, és ne csak életének egy későbbi szakaszában nyíljon lehetősége befolyásolni és formálni az őt érintő döntéseket és intézkedéseket.

A helyi és regionális önkormányzatok az ifjúsági részvétel támogatásával és előmozdításával **a fiatalok társadalmi integrációjához** is hozzájárulnak azáltal, hogy segítik őket abban, hogy ne csak a fiatalokat érintő kihívásokkal és problémákkal birkózzanak meg, hanem modern társadalmak kihívásaival is, amelyekben az anonimitás és az individualizmus igen gyakori probléma. Ugyanakkor ahhoz, hogy a fiatalok helyi és regionális részvétele sikeres, tartós és érdemi legyen, több szükséges, mint a politikai és közigazgatási rendszerek fejlesztése és átalakítása. Minden, a fiatalok részvételét előmozdítani szándékozó politikának

1 Függelék a Miniszteri Bizottság a fiatalok helyi és regionális közéletben való részvételéről szóló 13. (2004) számú Ajánlásához. A Chartát 2003. május 21-én fogadta el az **Európai Helyi és Regionális Önkormányzatok Kongresszusa**. (A Charta szövege elérhető a www.europatanacs.hu/pdf/Mnizsteri_Bizottsag_13_ajanlasi.pdf weboldalon – a szerk.)

vagy programnak meg kell győződnie arról, hogy a kulturális környezet tiszteletben tartja a fiatalokat, illetve tekintettel kell lennie a fiatalok eltérő szükségleteire, körülményeire és vágyaira is, valamint célszerű némi élményszerű és szórakoztató elemet is tartalmaznia.

Alapelvek

1. A fiatalok helyi és regionális életben való részvétele részét kell, hogy képezze az állampolgárok közéletben való részvételére vonatkozó átfogó politikának, amint azt a Miniszeri Bizottság tagállamokhoz címzett 19 (2001) sz., az állampolgárok helyi közéletben való részvételéről szóló Ajánlása is leszögezi.
2. A helyi és regionális önkormányzatok meggyőződése, hogy minden ágazati politikának rendelkeznie kell ifjúsági dimenzióval is. Ezért vállalják, hogy eleget tesznek a jelen Chartában foglalt rendelkezéseknek, és a fiatalokkal és azok képviselőivel való konzultáció és együttműködés révén a részvétel számos formáját valósítják meg.
3. A részvétel jelen Charta által javasolt alapelvei és különböző formái megkülönböztetés nélkül minden fiatalra egyaránt érvényesek. Ennek megvalósítása érdekében különös figyelmet kell fordítani minden olyan fiatal részvételének elősegítésére, akik a társadalom hátrányos helyzetű rétegeihez, illetőleg etnikai, nemzeti, szociális, szexuális, kulturális, vallási vagy nyelvi kisebbséghez tartoznak.

I. RÉSZ

Ágazati politikák

1.1. Sport, szabadidő, közösségi élet

4. A helyi és regionális önkormányzatoknak támogatniuk kell az ifjúsági egyesületek és szervezetek, ifjúsági csoportok és közösségi házak által működtetett, szervezett szociokulturális tevékenységeket, amelyek a családdal, az iskolával vagy a munkahellyel együtt a társadalmi összetartás fő pillérei a helyi közösség vagy a régió életében. És amelyek egyúttal kitűnő csatornát jelentenek a fiatalok részvételéhez és az ifjúságpolitikák megvalósításához a sport, a kultúra, a kézművesség, a művészi alkotómunka és az önkifejezés egyéb formái terén, valamint a társadalmi tevékenységek területén.
5. A helyi és regionális ifjúsági egyesületi szektor fejlesztése érdekében a helyi és regionális önkormányzatoknak megfelelő intézkedések révén támogatniuk kell azokat a szervezeteket, amelyek képzést biztosítanak az ifjúsági klubok

segítői és vezetői számára, illetve mindazon ifjúságsegítők számára, akik létfontosságú szerepet játszanak a fiatalok életében helyi és regionális szinten.

6. A helyi és regionális önkormányzatoknak bátorítaniuk kell az ifjúsági szervezeteket, hogy segítsék elő a fiatalok aktív részvételét törvényhozó testületeikben.

1.2. A fiatalok foglalkoztatottságának támogatása, a munkanélküliség elleni küzdelem

7. A fiatalokat érintő gazdasági és társadalmi körülmények hatással vannak arra, hogy képesek-e, illetve kívánnak-e részt venni a helyi közösség életében. Ha egy fiatal munkanélküli vagy szegénységben él, kevéssé valószínű, hogy rendelkezik kellő motivációval, erőforrásokkal és társadalmi támogatással ahhoz, hogy aktív szerepet vállaljon a helyi és regionális közéletben. A munkanélküli fiatalok a társadalom számkivetettjei, ezért a helyi és regionális önkormányzatoknak olyan politikát kell kialakítaniuk, és olyan kezdeményezéseket kell elindítaniuk, amelyek csökkentik az ifjúsági munkanélküliséget.
8. Ezért a helyi és regionális önkormányzatoknak:
 - i. olyan politikákat és programokat kell kidolgozniuk a fiatalokkal (beleértve a munkanélkülieket, illetve akiket a munkanélküliség fenyeget), a helyi munkaadókkal, a szakszervezetekkel, az oktatási és képzési intézményekkel, a munkaügyi hatóságokkal, valamint az ifjúsági szervezetekkel együttműködve, amelyek feltárják az ifjúsági munkanélküliség okait, és munkalehetőséget biztosítanak a fiatalok számára;
 - ii. helyi munkaügyi központokat kell létrehozniuk, melyek speciális segítséget és támogatást nyújtanak a munkanélküli fiataloknak, annak érdekében, hogy értelmes és tartós munkát találhassanak maguknak. A munkanélküli fiataloknak legyen joguk részt venni az ilyen munkaügyi központok irányításában, ha úgy kívánják;
 - iii. pénzügyi vagy egyéb támogatás – helyiség, tárgyi eszközök, képzés és szakmai tanácsadás – biztosításával segíteniük kell a fiatalokat, illetve csoportjaikat cégek, vállalkozások és együttműködések létrehozásában;
 - iv. bátorítaniuk kell a fiatalok társadalmi, gazdasági, közösségi önszervező kezdeményezéseit és szövetkezeti kísérleteit.

1.3. Városi környezet és lakóhely, lakáspolitikai és közlekedés

9. A helyi és regionális önkormányzatoknak az ifjúsági szervezetek képviselőivel együttműködve meg kell teremteniük a feltételeket egy olyan városfejlesztési politika megalkotásához, amely egy integráltabb, kevésbé szétaprózódott, a társadalmi interakciót és a minőségi közösségi terek kialakulását segítő lakókörnyezeten alapul.

10. A helyi és regionális önkormányzatoknak olyan lakás- és várospolitikát kell megvalósítaniuk, amely szorosan bevonja a fiatalokat azokba a konzultációs folyamatokba, amelyek a helyi és regionális képviselők, a gazdasági döntéshozók, a szervezeti vezetők és az építészek részvételével zajlanak. Ezek célja:
 - i. olyan programok kidolgozása, amelyek hozzájárulnak egy harmonikusabb, az önmegvalósítást és a generációk közötti valódi szolidaritás megteremtését elősegítő környezet kialakításához;
 - ii. olyan összehangolt városfejlesztési politika kialakítása, amely a lakás- és/vagy felújítási programok kidolgozásakor figyelembe veszi a lakosság valós társadalmi és kulturális jellemzőit.
11. Az ifjúsági szervezetekkel, a lakásbérlet szervezeteivel és/vagy a fogyasztói szervezetekkel, a szociális bérlakásokkal foglalkozó szervek képviselőivel és a szociális munkásokkal való szoros együttműködésben, a helyi és regionális önkormányzatoknak vállalják, hogy elősegítik, vagy a meglévő szociális struktúra keretében támogatják, hogy létrejöhessenek
 - i. helyi információs szolgáltatások a fiatalok lakásügyeivel kapcsolatban;
 - ii. olyan helyi megoldások, amelyek segítenek a fiataloknak, hogy lakáshoz jussanak (pl. alacsony kamatozású kölcsönök vagy kedvező hitellehetőségek, garantált bérletek)
12. A fiatalok mobilitását a tömegközlekedés elérhetősége teszi lehetővé. Leginkább ők veszik igénybe a tömegközlekedést, mobilitásuk pedig nélkülözhetetlen ahhoz, hogy a társadalmi életben részt vegyenek, és hogy teljes jogú állampolgárok lehessenek.
13. A fiataloknak ezért részt kell venniük a tömegközlekedés megszervezésében, mind helyi, mind regionális szinten. A leginkább hátrányos helyzetű fiatal utasok esetében speciális díjszabást kell alkalmazni.
14. A kisebb településeken a mobilitás és a közlekedés nemcsak a részvételhez szükséges, hanem a megfelelő életszínvonal megteremtéséhez is elengedhetetlen. Ezért a helyi és regionális önkormányzatoknak támogatniuk kell a települési közlekedés fejlesztésére vonatkozó (állami vagy magán-, egyéni vagy közösségi) kezdeményezéseket, és növelniük kell a mobilitási lehetőségeket a kistépüléseken az olyan csoportok számára, mint például a fiatalok, akik jelenleg a közlekedési eszközök hiánya miatt elszigeteltek.

1.4. A fiatalok részvételét elősegítő oktatási és képzési politika

15. Az iskola nem csupán egy intézmény, amelyben a fiatalok életük tekintélyes hányadát töltik és iskolarendszerű képzésben részesülnek, hanem olyan hely is, amely befolyásolja az életről alkotott nézeteiket és jövőbeni kilátásaikat.

Rendkívül fontos, hogy a fiatalok az iskolában is tanuljanak a részvételről és a demokráciáról, és hogy a demokráciáról, részvételről és állampolgárságról szóló kurzusok elérhetőek és megfelelően kidolgozottak legyenek. Az iskolának emellett olyan helynek kell lennie, ahol a fiatalok a gyakorlatban is meg tapasztalhatják a demokráciát, és amely támogatja, elősegíti, és hatékonynak tekinti a fiatalok döntéshozatalban való részvételét. Ennek érdekében:

- i. a helyi és regionális önkormányzatoknak aktívan támogatniuk kell a fiatalokat az iskolai életben való részvételben. Pénzügyi és egyéb támogatást – például találkozási helyet – kell biztosítaniuk a fiatalok számára, hogy demokratikus iskolai diákszervezeteket hozhassanak létre. Ezek a szervezetek legyenek függetlenek, rendelkezzenek önkormányzattal, és a tanárokkal és az iskola vezetésével együttműködve vegyenek részt az iskola irányítását illető kérdésekkel kapcsolatos döntéshozásban;
- ii. amennyiben a helyi és regionális önkormányzatok felelősek a tanterv kialakításáért, gondoskodniuk kell arról, hogy a diákok és a diákszervezetek folyamatos tájékoztatást kapjanak a tantervről és annak változásairól. Biztosítaniuk kell azt is, hogy az állampolgári és politikai nevelés az iskolai tananyag része legyen, és hogy szükséges súllyal és mértékben jelenjen meg minden diák nevelési programjában.

1.5. Mobilitás és csereprogramok

16. A helyi és regionális önkormányzatoknak a csereprogramokra vonatkozó politikájuk révén támogatniuk kell azokat a szervezeteket és csoportokat, akik hozzájárulnak a fiatalok (fiatal munkavállalók, diákok vagy önkéntesek) mobilitásához, ezek kívül hálózatiépítési politikákat kell kialakítaniuk, és fejleszteniük kell az európai polgári szerepvállalással kapcsolatos ismereteket.
17. A helyi és regionális önkormányzatok feladata, hogy bátorítsák a fiatalokat, az ifjúsági szervezeteket és az iskolákat a nemzetközi kétoldalú (testvérvárosi) és egyéb csereprogramokban és az európai hálózatokban való részvételre. Az önkormányzatok legyenek készek pénzügyileg is támogatni ezeket a tevékenységeket annak érdekében, hogy előmozdítsák a nyelvtanulást, az interkulturális csereprogramokat és a különböző tapasztalatcseréket.
18. A fiatalokat és/vagy képviselőiket be kell vonni a nemzetközi (testvérvárosi) kapcsolatokért felelős bizottságokba és más olyan testületekbe, amelyek e cserék megvalósításáért felelnek.

1.6. Egészségpolitika

19. Azzal a szándékkal, hogy elősegítsék az olyan, a fiataloktól származó projektek létrejöttét és végrehajtását, amelyek hozzájárulnak az általános testi-lelki

egészség fogalmának és a közösségi élet dinamikájának fejlesztéséhez, a helyi és regionális önkormányzatoknak meg kell teremteniük a megfelelő intézményes mechanizmusokat a fiatalok, az önkormányzati képviselők és a társadalmi jóléti, illetve egészségügyi kérdésekben érintett társadalmi és szakmai szervezetek közötti párbeszédhez.

20. A dohányzás, az alkoholfogyasztás és a droghasználat ártalmait felismerve a helyi és regionális önkormányzatoknak az ifjúsági szervezetek és az egészségügyi szolgálatok képviselőivel közösen helyi információs politikát kell kialakítaniuk, bevezetniük és támogatniuk, valamint tanácsadási szolgáltatásokat kell kialakítaniuk a kérdésben érintett fiatalok számára, továbbá speciális irányelveket is meg kell határozniuk a fiatal szociális munkások, az önkéntesek és azon szervezetek vezetőinek képzését illetően, amelyek prevenciós vagy rehabilitációs programokat működtetnek.
21. Tekintettel a szexuális úton terjedő betegségek gyakoriságának növekedésére, a helyi és regionális önkormányzatoknak fokozniuk kell a fiataloknak szóló felvilágosító kampányokat és a prevenciót szolgáló intézkedéseket, így segítve elő a közösségen belüli szolidaritást, és az olyan társas kapcsolatok kialakítását, melyekben nincs helye sem az erkölcsi ítéletnek, sem a kirekesztésnek. Ezen információs és cselekvési programok tervezésébe és megvalósításába szorosan be kell vonni a fiatalokat és az ifjúsági szervezetek és az egészségügyi szervek képviselőit.

1.7. A nemek közötti egyenlőség politikája

22. Mivel a helyi és regionális önkormányzatok politikájának fontos része, hogy a férfiaknak és a nőknek a helyi és regionális ügyekben való egyenlő részvételéhez optimális körülményeket biztosítsanak, az önkormányzatoknak **megerősítő intézkedéseket** kell tenniük annak érdekében, hogy a fiatal férfiak és nők felelős pozíciókhoz juthassanak a szakmai, társadalmi és politikai életben, valamint a helyi és regionális önkormányzatokban.
23. A helyi és regionális önkormányzatoknak lehetőségeikhez mérten olyan oktatáspolitikát kell kidolgozniuk, mely már a korai gyermekkortól a férfiak és nők közötti egyenlőség elvét tartja szem előtt.
24. A férfiak és nők közötti egyenlőség politikájának támogatása érdekében a helyi és regionális önkormányzatoknak:
 - i. olyan középtávú programot kell felvázolniuk, amely a fiatal nők és férfiak közötti egyenlőtlenség megszüntetésére irányul;
 - ii. olyan intézkedéseket kell végrehajtaniuk és kiértékelniük, amelyek előmozdítják a lányok és a fiatal nők esélyegyenlőségét.

25. E célok elérése érdekében az esélyegyenlőségi politikáknak lehetővé kell tenniük a lányok és fiatal nők számára, hogy:
- közvetlen információhoz jussanak a szakmai végzettséghez szükséges képzésekről;
 - speciális kurzusok és ösztöndíjak révén megfelelő szakmai jártasságot szerezzenek olyan foglalkozások területén is, amelyeket hagyományosan férfiak végeznek;
 - felelősségteljes megbízások útján a közügyek vitelére is felkészüljenek. Ennek érdekében a nők számára kvótát kell felállítani;
 - rendelkezésre álljanak a szükséges pénzügyi eszközök a fiatal nők és lányok támogatásával foglalkozó szociális szolgáltatások működéséhez.

1.8. A kistélepülésekre irányuló speciális politika

26. A helyi és regionális önkormányzatoknak figyelemmel kell lenniük a vidéken élő fiatalok eltérő szükségleteire a fiatalok részvételének fejlesztésével kapcsolatos programok és tevékenységek szervezése során. Ennek érdekében:
- meg kell győződniük arról, hogy az oktatás-, foglalkoztatás-, lakás-, közlekedés- és egyéb ágazati politikák megfelelnek a vidéken élő fiatalok speciális szükségleteinek. Ezeknek a politikáknak alkalmasnak kell lenniük arra, hogy azt a fiatalt, aki vidéken kíván élni, támogassák e szándékában. A vidéken élő fiataloknak nem járhat alacsonyabb szintű szociális ellátás és gondoskodás, mint a városokban élő társaiknak;
 - pénzügyi és egyéb támogatást kell biztosítani a vidéken működő ifjúsági és más közösségi és civil szervezeteknek. Az ilyen szervezetek élénkítik a vidéki közösségek társadalmi és kulturális életét, és fontos alkalmat kínálnak a fiataloknak a megnyilvánulásra. Az ifjúsági és egyéb közösségi szervezetek nemcsak az ifjúsági részvétel elősegítésében játszanak fontos szerepet, hanem egyúttal javítják az életminőséget és többek között a vidéki elszigeteltség problémáját is orvosolják.

1.9. A kultúrához való hozzáférés politikája

27. A művészet és a kultúra összetett és ízléstől, helytől és időtől függően állandóan változó formákban mutatkozik meg. Ugyanakkor mindkettő a régi, a jelenlegi és a jövőbeni személyes és kollektív örökségünk részét képezi, amelyhez minden soron következő nemzedék hozzájárul. Bizonyos szempontból társadalmaink tükörképei tehát. A fiatalok kultúrájuk gyakorlása révén és kezdeményezőképességüknek, illetve a felfedezésre és az újításra való képességüknek köszönhetően szerepet játszanak ezekben a kulturális folyamatokban. Éppen ezért fontos, hogy biztosítsunk számukra hozzáférést a kultúra minden lehetséges válfajához, és támogassuk őket abban, hogy kreatív tevékenységet folytathassanak, beleértve annak új területeit is.

28. A helyi és regionális önkormányzatoknak a fiatalokkal és szervezeteikkel közösen olyan politikát kell kidolgozniuk, mely révén a fiatalok a kultúra szereplőivé válhatnak, hozzáférést biztosítva számukra a tudáshoz, a kulturális és kreatív tevékenységekhez, és az e célra szolgáló helyekhez és módszerekhez.

1.10. A fenntartható fejlődésre és a környezetre irányuló politika

29. Az egyre nyilvánvalóbb környezetrombolással szembesülve a helyi és regionális önkormányzatoknak pénzügyi támogatást kell biztosítaniuk az iskolák és szervezetek azon környezeti nevelési projektjeihez, amelyek a környezetvédelmi problémákra hívják fel a figyelmet.
30. Annak tudatában, hogy a környezetvédelmi problémák elsősorban a fiatalokat érintik, akik a múltban elkövetett hibák következményeivel kényszerülnek majd szembesülni a jövőben, a helyi és regionális önkormányzatoknak támogatniuk kell minden olyan kezdeményezést vagy projektet, amely a fenntartható fejlődést vagy a környezetvédelmet szolgálja, és amelyben fiatalok vagy ifjúsági szervezetek is részt vesznek.

1.11. Az erőszak és a bűnözés elleni küzdelem politikája

31. Tekintetbe véve, hogy a fiatalok gyakran áldozatai bűncselekményeknek és erőszaknak, és elismerve annak szükségességét, hogy megfelelő megoldásokat találjunk a bűncselekmények és az erőszak problémájára a jelenkori társadalmakban, és felismerve azt az igényt, hogy ezen problémák megoldásába a fiatalokat közvetlenül is be kell vonni;
32. A helyi és regionális önkormányzatoknak:
- be kell vonniuk a fiatalokat a bűnmegelőzési tanácsokba, ahol ilyenek működnek;
 - kiemelten foglalkozniuk kell azokkal a fiatalokkal, akiknél fennáll a bűncselekmény elkövetésében való részvétel kockázata, vagy akik már kötöttek el bűncselekményt;
 - minden lehetséges eszközzel küzdeniük kell a rasszista indíttatású erőszak ellen;
 - meg kell szüntetniük az iskolai erőszak minden formáját, az összes érintett szereplővel, azaz az oktatási és nevelési intézményekkel, a rendőri szervekkel, a tanárokkal, a szülőkkel és a fiatalokkal való együttműködésben;
 - közre kell működniük azoknak a szervezeti hálózatoknak a létrehozásában és olyan programok kiírásában, melyek – mind az iskolában, mind az iskolán kívül – előmozdítják az erőszakellenes projektek megvalósulását és a toleranciát;

vi. mindent meg kell tenniük annak érdekében, hogy megvédjék a fiatalokat a szexuális kizsákmányolástól, a szexuális erőszak és visszaélés minden egyéb formájától és olyan szervezeteket kell létrehozniuk, amelyek anyagi támogatást biztosítanak, valamint lelki segítséget és bizalmas tanácsadást nyújtanak az áldozatoknak.

33. A fentiek végrehajtásával a helyi és regionális önkormányzatok hozzájárulnak a fiatalok és a helyi hatóságok – pl. a rendőrség – közötti bizalom és kölcsönös tisztelet légkörének kialakulásához.

1.12. Antidiszkriminációs politika

34. A helyi és regionális önkormányzatoknak elő kell segíteniük az emberi jogok érvényesülését, és lépéseket kell tenniük a kisebbségek (köztük a kisebbséghez tartozó fiatalok) és a fogyatékkal élő fiatalok, illetőleg a hátrányos megkülönböztetéstől szenvedő más népcsoportok elleni diszkrimináció felszámolása érdekében. Támogatniuk kell a multikulturális közösségek kialakulását a kisebbségek integrálásával, miközben tekintettel kell lenniük a kisebbségek eltérő szükségleteire és szokásaira, kultúrájára és életmódjára.

35. Ezzel összefüggésben, a helyi és regionális önkormányzatoknak:

- i. olyan antidiszkriminációs jogszabályokat kell alkotniuk, amelyek minden állampolgárnak egyenlő hozzáférést biztosítanak a közintézményekhez és közterületekhez, a szakmai képzéshez, az oktatáshoz, lakhatáshoz, a kulturális tevékenységekhez és az élet egyéb területeihez. Az egyenlő hozzáférés meglétét olyan közös testületeknek kell figyelemmel kísérniük és garantálniuk, amelyekben egyaránt részt vesznek a helyi önkormányzatok és a kisebbségek képviselői, valamint maguk a fiatalok is;
- ii. az iskolai tanterv részeként támogatniuk kell a vallások közötti párbeszédet, a multikulturális és antirasszista nevelést, és a diszkriminációellenes nevelést.

1.13. Szexuálpolitika

36. A gyermekkori, a családi, az iskolai, a vallási közösségi vagy egyéb „tekintélyektől” való függésből az önálló, felnőtt életbe való átlépés során a fiataloknak számos olyan kérdésre kell választ találniuk, mely személyes (családjukhoz vagy közvetlen környezetükhöz, a kortársaikhoz, a barátaikhoz vagy a partnerükhöz fűződő) kapcsolataikat érinti. A szexualitás megjelenése és felfedezése gyakran okoz nehézségeket a fiatalok számára, még ha ezt nem is szívesen vallják be. Ráadásul a szexuális egészség kérdéseit illetően változatlan az általános tudatlanság, és az egyes szexuális magatartásformák kockázataira vonatkozó hivatalos álláspontokkal szemben jelen van egyfajta bizalmatlanság is.

37. Azzal a céllal, hogy segítsék a fiatalokat eligazodni ezen a téren annak érdekében, hogy a fiatalok egészséges és kielégítő érzelmi életet élhessenek, a helyi és regionális önkormányzatoknak a szülőkkel, az iskolákkal és az ezen a területen működő civil szervezetekkel együttműködésben segíteniük és támogatniuk kell:
- i. **a nondirektív szexuális nevelést** az iskolákban;
 - ii. azokat a szervezeteket és szolgáltatásokat, amelyek a párkapcsolatokkal, a szexuális élettel és a családtervezéssel kapcsolatos információk terjesztésével foglalkoznak;
 - iii. az ezen a területen zajló kortárs csoportos tevékenységeket.
38. A fiatalokat ezen a területen is aktívan be kell vonni a nekik szóló információs és egyéb anyagok és szolgáltatások megtervezésébe, megvalósításába, terjesztésébe és értékelésébe.

1.14. A jogokhoz és a törvényhez való hozzáférés politikája

39. A békés együttélés érdekében a társadalmak olyan szabályokra épülnek, amelyeket mindenkinek tiszteletben kell tartania. A demokratikus társadalmakban ezeket a szabályokat az állampolgárok választott képviselői vitatják meg, fogadják el és juttatják kifejezésre, elsősorban jogi dokumentumok és törvénykönyvek formájában, amelyek a mindenkire egyaránt érvényes jogokat és kötelezettségeket foglalják írásba.
40. E szövegek számának növekedésével egyre bonyolultabbá válik az egyének számára a jogok ismerete, tiszteletben tartása és érvényesítése, ez pedig az állampolgárok közti egyenlőtlenséghez vezet. Ez a jelenség természetesen a fiatalokat is érinti.
41. A helyi és regionális önkormányzatoknak ezért segíteniük kell a fiatalokat a jogaikhoz való hozzáférésben, azáltal, hogy:
- i. információk terjesztése útján fejlesztik a fiatalok ezirányú ismereteit, különösen az iskolákban, a kortársi csoportok körében és az információs szolgálatokban;
 - ii. segítséget biztosítanak számukra a jogalkalmazásban, olyan szervezetek támogatása révén, melyek feladata az erre igényt támasztó fiatalokkal való együttműködés;
 - iii. lehetővé teszik a fiatalok számára, hogy részt vegyenek az új jogszabályok előkészítésében.

II. RÉSZ

Eszközök a részvételhez

42. A valós ifjúsági részvétel érdekében számtalan eszközt kell a fiatalok rendelkezésére bocsátanunk. Ez maga után vonja a részvétellel kapcsolatos ifjúsági képzések elindítását, a folyamatos tájékoztatást, a fiatalok kommunikációs eszközökkel való ellátását, projektjeik támogatását, valamint a fiatalok a közösségi ügyek és az önkéntes tevékenységek iránti elkötelezettségének felismerését és hangsúlyosabbá tételét. A részvétel csak akkor nyer teljes értelmet, ha elismerjük a fiatalok politikai pártokban, szakszervezetekben és szervezetekben játszott szerepét, és legfőképpen, ha kifejezetten támogatjuk azokat az ifjúsági szervezeteket, amelyeket a fiatalokkal együtt vagy maguk a fiatalok hoznak létre.

II.1. A részvételre nevelés

43. A helyi és regionális önkormányzatoknak, annak tudatában, hogy az iskola mennyire meghatározó szerepet játszik a fiatalok életében, iskolai keretek között is támogatást és képzést kell nyújtaniuk az emberi jogok, az ifjúsági részvétel és a nem-formális tanulás terén. Képzést és támogatást kell nyújtaniuk továbbá a fiataloknak a szervezeti életben és a helyi közösségben való részvételéhez oly módon, hogy :

- i. szakmai képzéseket szerveznek a tanároknak és a fiatalokkal foglalkozó szakembereknek a fiatalok részvételének gyakorlatáról;
- ii. támogatják a diákok iskolai életben való részvételének minden formáját;
- iii. támogatják az állampolgári nevelési programokat az iskolákban;
- iv. a szükséges hely és eszközök biztosítása, valamint a jó gyakorlatok cseréjének elősegítése útján támogatják a kortárs-képzéseket.

II.2. A fiataloknak szóló információszolgáltatás

44. Gyakran az információ a részvétel kulcsa. Egyre inkább tükröződik az európai és nemzetközi hivatalos dokumentumokban² annak felismerése, hogy a fiataloknak joguk van az őket érintő lehetőségekről és ügyekről szóló információkhoz, és nem csak a helyi és regionális élethez kapcsolódóan.

45. Annak érdekében, hogy a fiatalok részt vehessenek különböző tevékenységekben és a közösségeik életében, illetve, hogy részesülhessenek a nekik szóló szolgáltatásokból és lehetőségekből, elsősorban meg kell ismerniük ezeket.

2 Lásd például az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának 1990. február 21-én elfogadott R(90) 7 Ajánlását a fiataloknak szóló információkról és tanácsadásról. (Az Ajánlás magyar nyelvű szövegét lásd a www.mobilitas.hu/niida/informaciotar/publikaciok/392 weboldalon – a szerk.)

Gyakran a számukra érdekes vagy éppen az általuk szervezett tevékenységeken és projektekben való részvétel jelenti az első lépést abban a folyamatban, ami komolyabb szerepvállalásra ösztönzi őket a helyi közösségben, vagy akár annak politikai életében.

46. A helyi és regionális önkormányzatoknak éppen ezért támogatniuk és fejleszteniük kell a már meglévő információs és tanácsadó központokat annak érdekében, hogy azok olyan minőségű szolgáltatást nyújthassanak, amely megfelel a fiatalok szükségleteinek. Ahol ilyen központok nem működnek, a helyi és regionális önkormányzatoknak és más illetékes szereplőknek kell gondoskodniuk a megfelelő információs szolgálatok felállításáról, többek között olyan, már kiépített struktúrák útján, mint az iskolák, az ifjúsági szolgálatok és a könyvtárak. Különleges intézkedések szükségesek annak érdekében, hogy a fiatalok azon csoportjai is információhoz jussanak, akikhez az valamilyen okból (pl. a nyelvi akadályok, vagy az internet-kapcsolat hiánya miatt) nem jut el.
47. A fiatalok számára létrehozott információs központoknak meg kell felelniük bizonyos szakmai alapelveknek és előírásoknak.³ A közigazgatási szerveket bátorítani kell arra, hogy biztosítsák ezen előírások folyamatos alkalmazását, ahol arra lehetőség van, ott a nemzeti, vagy regionális minőségi mércékkel és előírásokkal összhangban. A fiataloknak lehetővé kell tenni, hogy részt vegyenek az információs központok/szolgálatok tevékenységének és működésének előkészítésében, megvalósításában és értékelésében, illetve, hogy azok vezető szervezeteiben képviselőhöz jussanak.

II.3. A részvétel támogatása az információs és kommunikációs technológiák útján

48. Az információs és kommunikációs technológiák új lehetőségeket kínálhatnak a fiataloknak szóló információs szolgáltatásra és az ifjúsági részvétel elősegítésére. Alkalmasak a széleskörű információcserére, és interaktív jellegüknek köszönhetően fokozzák a fiatalok részvételét. Ezért a helyi és regionális önkormányzatoknak információs és részvételi politikájukban használniuk kell ezeket a technológiákat, azzal a feltétellel, hogy minden fiatal számára biztosított az eszközökhöz való hozzáférés, mind a hozzáférési helyek, mind a felhasználói ismeretek oktatása tekintetében.

II.4. A fiatalok médiában való részvételének előmozdítása

49. A fiatalok a legfőbb médiafogyasztók, ugyanakkor alkotó szereplőivé is válhatnak e területnek, amennyiben több lehetőséget kapnak arra, hogy kifejezzék

3 Lásd például az *Európai Ifjúsági Információs Chartát*, melyet az Európai Ifjúsági Információs és Tanácsadó Ügynökség (ERYCA) fogadott el. (Az *Európai Ifjúsági Információs Charta* szövegét lásd jelen kiadvány 95. oldalán – a szerk.)

magukat, illetve, ha maguk is részt vehetnek a média által kínált információ összeállításában. Azzal, ahogyan bizonyos dolgokat megközelítenek, sokféle és a társaik érdeklődésére még inkább számot tartó módon tudnak információt közvetíteni. A részvételnek ez a módja arra is kiválóan alkalmas, hogy megértesse a fiatalokkal az információ működését, és hogy kialakítsa bennük a szükséges kritikai képességet.

50. A helyi és regionális önkormányzatoknak ezért támogatniuk kell a fiatalok által és számára létrehozott média (rádió, televízió, írott és elektronikus sajtó stb.) készítését és működését, és az ehhez kapcsolódó képzési programokat.

II.5. A fiatalok ösztönzése, hogy önkéntes tevékenységeket folytassanak és elkötelezzék magukat a közösségi ügyeknek

51. Támogatni kell a fiatalokat, hogy önkéntes tevékenységekben vegyenek részt. Egy olyan világban, ahol egyre erősebb nyomás nehezedik a fiatalokra a tekintetben, hogy sikeresek legyenek, és jól teljesítsenek az iskolában vagy a munka terén, nagyon fontos, hogy az önkéntesség elismerést és támogatást szerezzen. A helyi és regionális önkormányzatoknak ezért:
- i. támogatniuk kell az önkéntes központok alapítását és azokat a kezdeményezéseket, amelyek célja a fiatalok önkéntes tevékenységekbe – például információs és népszerűsítő kampányokba – való bevonása;
 - ii. a fiatalokkal, az önkéntes szervezetekkel, az oktatási intézményekkel és a munkaadókkal együttműködve olyan rendszert kell kiépíteniük, amely elismeri és erősíti az iskolarendszerű oktatásban és a foglalkoztatásban megvalósított önkéntességet.

II.6. A fiatalok programjainak és kezdeményezéseinek támogatása

52. A fiatalok vágyai és reményei közül számos elképzelés olyan projektek és helyi tevékenységek formájában is megvalósítható, amelyek mindenki számára egyformán hasznosak lehetnek. Megfelelő támogatással ezek a projektek – a sikeresek és a sikertelenek egyaránt – hozzájárulnak a fiatalok felelősségérzetének és önállóságának fejlődéséhez, akik ily módon válnak társadalmi szereplőkké. A helyi és regionális önkormányzatoknak tehát támogatniuk kell az ilyen programok megvalósítását, akár kisebb, akár nagyobb volumenűek, egyrészt a végrehajtásukhoz nyújtott szakértői segítséggel, másrészt a szükséges pénzügyi, dologi és technikai segítség biztosításával.

II.7. A fiatalok szervezeteinek támogatása

53. A fiatalok szervezetei egyedülállóak abban a tekintetben, hogy elsősorban a fiatalok álláspontját tükrözik, az ő szükségleteiket és érdekeiket szolgálják. Teret

biztosítanak ezenkívül arra is, hogy a fiatalok megismerjék és megtapasztalják a többi fiatallal közös döntésekben és tevékenységekben való részvétel lehetőségét és kihívásait. Lehetnek ezek struktúrával rendelkező szervezetek és informális alapon szerveződő csoportok egyaránt. A fontos az, hogy a fiataloknak, ha úgy kívánják, lehetőségük legyen a közösségükön belül a saját maguk által választott ifjúsági szervezethez csatlakozni. A fiataloknak, ha úgy akarják, jogukban áll saját szervezetet is alapítani, és támogatni is kell ebben őket, ezért:

- i. a helyi és regionális önkormányzatoknak rendelkezniük kell olyan elkülönített forrással, amely kifejezetten a fiatalok azon szervezeteinek támogatására szolgál, amelyek programokat vagy szolgáltatásokat nyújtanak a fiatalok számára, vagy kifejezik a fiatalok álláspontját és képviselik az érdekeiket a közösségen belül. Előnyben kell részesíteni azokat a szervezeteket, amelyeket a fiatalok maguk működtetnek önmaguk számára és/vagy amelyeknek olyan politikájuk és szervezetük van, ami elősegíti a fiatalok aktív részvételét;
- ii. a helyi és regionális önkormányzatoknak a fiatalokkal és szervezeteikkel való együttműködésben ki kell alakítania az Európa Tanács ifjúsági területén működő, közös vezetésen alapuló, **ko-menedzsment**⁴ jellegű döntéshozatal elvét és rendszerét a fiatalokat érintő politikák terén. Nagyon lényeges, hogy azokon a területeken, ahol érvénybe lép a ko-menedzsment struktúra, a fiatalokat és szervezeteiket teljes értékű partnerként tisztelik, és ahhoz is joguk van, hogy ha úgy kívánják, távol maradjanak.

II.8. A fiatalok részvétele a civil szervezetekben és a politikai pártokban

54. Az igazán demokratikus társadalom alapeleme az élénk, független és aktív civil szektor. Az is fontos, hogy a civil társadalom többi szegmensei – mint például a politikai pártok – helyi és regionális szinten is erősek és tevékenyek legyenek. Az ország, a régió vagy a helyi közösség demokratikus közéletében való részvétel többet jelent, mint a választójog időnkénti gyakorlását. Azért olyan fontos a civil szervezetekben és a politikai pártokban való részvétel, mert lehetővé teszi az állampolgárok számára, hogy folyamatosan részesei és befolyásolói legyenek a döntéseknek és tevékenységeknek. Ezért van rendkívül nagy jelentősége annak, hogy bátorítsuk és támogassuk a fiatalok részvételét a közösségek szervezeti életében.
55. A helyi és regionális önkormányzatoknak pénzügyi és egyéb forrásokat is biztosítaniuk kell azon civil szervezetek számára, amelyek tevékenyen előmozdítják a fiatalok részvételét programjaikban, illetve demokratikus döntéshozatali rendszereikben és folyamataikban.

⁴ A ko-menedzsment rendszerről bővebben lásd még a Bevezetőt a 11. oldalon – a szerk.

56. A helyi és regionális önkormányzatoknak – a politikai pártokkal együttműködve, részrehajlás nélkül – segíteniük kell a fiatalok részvételét a pártpolitikai rendszerben, és támogatniuk kell az olyan specifikus tevékenységeket, mint például a képzések.

III. RÉSZ

A fiatalok intézményes részvétele a helyi és regionális ügyekben

57. Az első részben kifejtett ágazati politikák végrehajtása érdekében, a helyi és regionális önkormányzatoknak vállalniuk kell, hogy felállítsák a megfelelő struktúrákat⁵ és megteszik mindazokat az intézkedéseket, amelyek lehetőséget adnak a fiataloknak arra, hogy részt vegyenek az őket érintő döntésekben és vitákban.
58. Ezek a struktúrák különböző formát ölthetnek attól függően, hogy egy falu, egy város, egy városon belüli kisebb lakókörnyezet, vagy akár egy régió szintjén kerülnek kialakításra. Meg kell teremteniük a fiatalok és a helyi és regionális önkormányzatok közötti valódi párbeszéd és együttműködés feltételeit, és lehetővé kell tenniük a fiatalok és képviselőik számára, hogy teljes jogú szereplői legyenek az őket érintő politikáknak. Ezen struktúráknak állandóaknak kell lenniük és a képviselet elvén kell működniük, és minden olyan kérdéssel foglalkozniuk kell, amely iránt a fiatalok érdeklődést mutatnak. Mindezen túl azt is szem előtt kell tartani, hogy egyes speciális ügyekben ad hoc jellegű struktúrák felállítása is szükségessé válhat, sőt bizonyos esetekben akár a különböző formák kombinálása is célszerű lehet.

III.1. Ifjúsági tanácsok, ifjúsági parlamentek és fórumok

59. A fiatalok helyi és regionális ügyekben való részvétele akkor lesz hatékony, ha tisztában vannak a közösségükben végbemenő társadalmi és kulturális változásokkal, és ha olyan állandó képviseleti struktúrák állnak a fiatalok rendelkezésére, mint az ifjúsági tanácsok, az ifjúsági parlamentek és fórumok.
60. Ezen struktúrákat választások útján, illetve a fiatalok szervezetei által tett ki-nevezések és/vagy önkéntes jelentkezés alapján kell kialakítani. A tagságnak a közösség társadalmi összetételét kell tükröznie.
61. A fiataloknak közvetlen felelősséget kell vállalniuk a projektekért, és tevékenyen részt kell venniük az őket érintő politikákban. E célból a helyi és regionális

5 A struktúrák ebben az esetben jelenhetnek a részvételt és a közéleti szerepvállalást előmozdító intézményeket, szervezeteket, a képviselet és a döntéshozatal szerveit és testületeit, illetve olyan strukturált folyamatokat és programokat, amelyek ugyanezt a célt (a fiatalok részvételének intézményes formáját) szolgálják – a szerk.

önkormányzatoknak meg kell szervezniük, és támogatniuk kell az aktív részvételt szolgáló struktúrákat.

62. Ezek az struktúrák biztosítják a tárgyi feltételeket a fiatalok számára ahhoz, hogy szabadon képviselhessék érdekeiket és kifejezhessék aggodalmaikat, különösen, ha a kérdésfelvetés, illetve a megoldási javaslatok és ajánlások az önkormányzatok felé irányulnak. A felmerülő kérdések minden bizonnyal a jelen Charta I. részében foglaltakhoz kapcsolódnak.
63. Az ilyen struktúrák szerepe, hogy:
- fórumot biztosítanak a fiatalok számára ahhoz, hogy szabadon kifejezzék véleményüket és képviseljék az érdekeiket az őket érintő kérdésekben, például az önkormányzatok ajánlásaihoz és politikáihoz kapcsolódóan;
 - lehetőséget biztosítanak a fiataloknak arra, hogy ajánlásokat fogalmazzanak meg a helyi és regionális önkormányzatok felé;
 - lehetővé teszik az önkormányzatok számára, hogy egyes kérdésekben konzultáljanak a fiatalokkal;
 - fórumot biztosítanak a fiatalok részvételével zajló projektek létrehozásához, ellenőrzéséhez és értékeléséhez;
 - fórumot biztosítanak az ifjúsági szervezetekkel és egyesületekkel való konzultáció előmozdításához;
 - elősegítik a fiatalok részvételét a helyi és regionális önkormányzatok egyéb konzultatív testületeiben.
64. Azzal, hogy alkalmat adnak a fiataloknak arra, hogy megnyilvánuljanak és cselekedjenek az őket érintő problémák kapcsán, ezek a struktúrák a demokratikus közéletben való részvételre és a közügyek vitelére készítik fel.
65. Ezért a fiatalokat arra kell biztatni, hogy vállaljanak részt ezekben a struktúrákban és az e struktúrák keretei között folytatott tevékenységekben, annak érdekében, hogy jobban elsajátíthassák a demokratikus polgári szerepvállalás alapelveit és gyakorolhassák azt. Ezek a struktúrák különösen azon fiatalok számára lehetnek a demokratikus vezetés elsajátításának fontos fórumai, akik társaik körében a projektek és az önkormányzatokkal folytatott párbeszéd kezdeményezői.
66. A helyi és regionális önkormányzatok és maguk a fiatalok is hasznélvezői annak a multiplikáló hatásnak, amit a fiatalok ezen struktúrákban való részvétele jelent, különösen abból a szempontból, hogy a fiatalok bátrabban fogják gyakorolni polgári jogait, így választójogukat a választásokon és egyéb szavazások, például a népszavazások alkalmával.

III.2. Az ifjúsági részvétel struktúráinak támogatása

67. A hatékony működés érdekében, az ifjúsági részvétel intézményes struktúrái (legyenek akár formálisak, akár informálisak) forrásokat és támogatást igényelnek. A helyi és regionális önkormányzatoknak e célból helyet, pénzügyi eszközöket és tárgyi támogatást kell biztosítaniuk ezek zökkenőmentes és hatékony működéséhez. Az említett eszközök biztosítása nem zárja ki annak a lehetőségét, hogy ezen struktúrák egyéb úton, magánalapítványoktól és magánvállalatoktól is szerezzenek további pénzügyi és tárgyi támogatást.
68. A helyi és regionális önkormányzatoknak gondoskodniuk kell arról, hogy a fiatalok részvételét szolgáló struktúrák számára a támogatások biztosítva legyenek. E célból – egy jelölt személyében, vagy egy többtagú testület formájában – biztost kell kinevezniük, aki felügyeli a támogatások felhasználását, illetőleg akihez a struktúrák szükség esetén támogatásért fordulhatnak.
69. A kinevezett biztosnak vagy biztosi testületnek függetlennek kell lennie a politikai szervezetektől és a fiatalok részvételét biztosító struktúráktól, és jelöléséhez a fenti két fél egyetértése szükséges.
70. A fent említett támogatások garantálása érdekében, a biztos(ok) feladata, hogy:
- közvetítőként működjön közre a fiatalok és a választott helyi és regionális képviselők között bármelyik fél által felvetett kérdésben;
 - a fiatalok érdekeit képviselje a helyi és regionális önkormányzatokkal szemben a két fél közötti vitás kérdésekben;
 - legyen csatornája a helyi és regionális önkormányzatok és a fiatalok közötti kommunikációnak;
 - készítsen rendszeresen jelentést a fiatalok és a helyi és regionális önkormányzatok számára annak értékelésére, milyen mértékű a fiatalok részvétele a helyi és regionális közéletben, például a projektek megvalósítását vagy az ifjúsági részvétel struktúráiban való bevonásukat és e részvétel hatásait illetően.

KAPCSOLÓDÓ DOKUMENTUMOK

Ülések: A miniszterek küldötteinek 904. ülése/2004. nov. 17.

Egyéb dokumentumok: CM/Del/Dec(2004)904/8.1aE / 2004. nov. 19.

EURÓPAI IFJÚSÁGI PAKTUM¹

Tekintettel az európai népesség öregedésére, az **Európai Tanács** szükségesnek ítéli, hogy az európai fiatalok érdekében és számára egy, a **liszaboni stratégiába** egészében illeszkedő politikai és intézkedési csomag készüljön. Az **Ifjúsági Paktum** célja, hogy javítsa az európai **fiatalok** oktatását, képzését, mobilitását, valamint szakmai és **társadalmi integrációját**, megkönnyítve a munka és a család összeegyeztetését. A Paktumnak biztosítania kell az e területen elindítandó kezdeményezések összehangolását, és kiindulópontként kell szolgálnia a fiatalok érdekében történő intenzív és folyamatos mozgósításhoz. A Paktum sikeréhez szükség van minden érintett szereplő – mindenekelőtt a nemzeti, regionális és helyi szintű ifjúsági szervezetek, valamint az Európai Ifjúsági Fórum,² illetve a regionális és helyi testületek és a szociális partnerek – bevonására.

Az Európai Tanács felkéri az Uniót és a tagállamokat, hogy különösen az európai foglalkoztatási stratégia és a társadalmi integrációra vonatkozó stratégia keretében, saját hatáskörük határain belül a következő cselekvési irányvonalakat vegyék figyelembe:

A foglalkoztatás, az integráció és a társadalmi felemelkedés területén

- különös figyelemmel kell követni a fiataloknak a munkaerőpiacon való tartós integrációjára irányuló politikákat a foglalkoztatással kapcsolatos kölcsönös tanulási program (**Progress Program** – a szerk.) keretében;
- célul kell kitűzni a fiatalok foglalkoztatásának növelését;
- a társadalmi integrációra vonatkozó nemzeti politika keretében elsőbbséget kell adni a leginkább veszélyeztetett fiatalok, különösen a szegénységben élő fiatalok helyzete javításának, valamint a tanulmányok megszakításának megakadályozására irányuló kezdeményezéseknek;
- fel kell kérni a munkáltatókat és a vállalkozásokat, hogy a fiatalok szakmai beilleszkedésének kérdésében adják tanújelét szociális felelősségüknek;
- ösztönözni kell a fiatalokat arra, hogy fejlesszék vállalkozó szellemüket, valamint elő kell segíteni a fiatal vállalkozók kiemelkedését.

Az oktatás, a képzés és a mobilitás területén

- gondoskodni kell arról, hogy a megszerzett tudás összhangban legyen a tudásalapú gazdaság igényeivel, és e célból elő kell segíteni egy, az alapvető képességekre irányuló közös megegyezés kidolgozását; ezzel kapcsolatban az

1 A 2005. március 22–23-i brüsszeli Európa Tanács elnökségi következtetései első melléklete (7619/05) – a szerk.

2 Az Európai Ifjúsági Fórumról bővebben lásd a Bevezetőt a 13. oldalon. Az Európai Ifjúsági Fórum honlapja: www.youthforum.org - a szerk.

erőfeszítéseket elsősorban az iskolarendszer idő előtti elhagyásának problémájára kell összpontosítani;

- ki kell szélesíteni a diákok számára annak lehetőségét, hogy időszakosan más tagállamban végezhesse tanulmányokat;
- ösztönözni kell a fiatalok mobilitását a gyakornokok, az önkéntesek és a munkavállalók, valamint az ezek családjai előtt álló akadályok felszámolása által;
- a kutatók számára elő kell mozdítani a **Marie Curie program** keretében folyamatban lévő kezdeményezéseket;
- a szakmai minősítések átláthatósága és összehasonlíthatósága tekintetében szorosabb együttműködést kell kialakítani a tagállamok között, valamint meg kell valósítani a nem-formális és informális nevelés elismerését.

A munka és a magán-, valamint a családi élet összeegyeztetése érdekében

- elő kell segíteni a munka és a családi élet összeegyeztetését, a partnerek felelősségének megosztásával, különösen a gyermekgondozási hálózatok kiterjesztésével és a munkaszervezés innovatív modelljeinek fejlesztésével;
- tanulmányozni kell a gyermekgondozás támogatására vonatkozó politikákat a Bizottságnak a demográfiai változásokról szóló *Zöld Könyvével*³ kapcsolatos viták fényében.

3 COM (2005) 94 végleges. A Bizottság közleménye: *Zöld könyv - A demográfiai változások kihívása, a nemzedékek közötti szolidaritás új formái* – a szerk.

NAPIRENDEN AZ EURÓPAI FIATALOKAT FOGLALKOZTATÓ KÉRDÉSEK: AZ EURÓPAI IFJÚSÁGI PAKTUM VÉGREHAJTÁSA ÉS AZ ÁLLAMPOLGÁRI SZEREPVÁLLALÁS ÖSZTÖNZÉSE A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE A TANÁCSNAK AZ IFJÚSÁ- GOT ÉRINTŐ EURÓPAI SZAKPOLITIKÁKRÓL¹

Ján Figel biztosnak Vladimir Špidla biztossal együttműködésben kiadott közleménye

1. BEVEZETÉS

Európa jövője egyre inkább attól függ, képes-e elősegíteni a gyermek- és ifjúság-barát társadalmak létrejöttét. A 2005 tavaszán üléselő Európai Tanács a növekedés és a munkahelyteremtés elősegítését célzó, felülvizsgált **lisszaboni stratégia** keretében elfogadta az *Európai Ifjúsági Paktumot*.² A Paktum megszületése annak felismeréséről tanúskodik, hogy a tartós és fenntartható európai fejlődéshez való visszatérés érdekében elengedhetetlenül fontos a fiatalok társadalmi integrációját és foglalkoztatását biztosítani, illetve képességeiket hatékonyabban kamatoztatni.

Ez a kezdeményezés a növekedés és munkahelyteremtés elősegítését célzó lisszaboni partnerség legfontosabb területei vonatkozásában a fiatalokra irányítja a figyelmet, elsősorban az európai foglalkoztatási és társadalmi integrációs stratégiák, illetve az „**Oktatás és képzés 2010**” elnevezésű munkaprogram révén, s hangsúlyozza az ezekben megfogalmazott kezdeményezések összehangolásának fontosságát.

A Paktum elfogadása egybeesik azzal az időponttal, amikor lezárult az európai ifjúság részére új lendületet adni kívánó törekvésekről szóló 2001-es *Fehér Könyvben*³ foglaltak megvalósításának első szakasza. A *Fehér Könyv* célkitűzéseit a 2002. júniusi tanácsi állásfoglalás⁴ fejlesztette tovább. Ez létrehozta annak az ifjúság vonatkozásában megvalósuló európai együttműködésnek a kereteit,

1 Az Európai Közösségek Bizottsága, Brüsszel, COM (2005) 206 Végleges.

2 A 2005. március 22–23-i brüsszeli Európa Tanács elnökségi következtetéseinek első melléklete (7619/05) (Az *Európai Ifjúsági Paktum* szövegéhez lásd jelen kiadvány 128. oldalát – a szerk.)

3 Az Európai Közösség Bizottsága 2001. november 21-i közleménye, Brüsszel: COM (2001) 681 végleges. A magyar kiadás címe: *Az Európai Bizottság Fehér Könyve – Új lendület Európa fiataljai számára*. Részletekért lásd jelen kiadvány 15. oldalát – a szerk.

4 HL C 168, 2002.7.13. Tanácsi állásfoglalás az ifjúságpolitika terén folytatott európai együttműködésről.

melynek célja, hogy a **nyitott koordinációs módszer** (OMC) révén elősegítse a polgári szerepvállalást, s ifjúságpolitikai dimenzióval bővítse a többi szakpolitikai területet.

Jobban, mint valaha, a társadalmi integrációra épülő Európa létrejöttéhez elengedhetetlenül szükséges a fiatalok állhatatos kötelezettségvállalása. Hasonlóképpen, e kezdeményezés eredményessége annak a függvénye, sikerül-e minden érdekelt fél, mindenekelőtt az ifjúsági szervezetek, a regionális és helyi hatóságok, valamint a szociális partnerek részvételét biztosítani.

A Közlemény:

- kifejti, hogyan lehet a Paktumban megfogalmazott elveket átültetni a gyakorlatba;
- meghatározza az ifjúságpolitika terén alkalmazott nyitott koordinációs módszer prioritásait;
- ifjúságpolitikai dimenziót fogalmaz meg a többi szakpolitika vonatkozásában;
- felsorolja az idevágó európai programokat; és
- megvizsgálja, hogyan lehet a fiatalokat bevonni a politika alakításának folyamatába.

2. AZ IFJÚSÁG SZEREPE A NÖVEKEDÉS ÉS MUNKAHELYTEREMTÉS ELŐSEGÍTÉSÉT CÉLZÓ LISSZABONI PARTNERSÉGBEN

2.1. A háttér

Franciaország, Németország, Spanyolország és Svédország az *Európai Ifjúsági Paktum* létrehozására tett javaslat keretében négy problémakört fogalmazott meg:

- a fiatalok sérülékenységet, illetve veszélyeztetettségét;
- a generációs különbségeket átívelő szolidaritás szükségességét napjaink öregező társadalmában;
- a fiatalok oktatás és szakképzés révén történő felkészítésének fontosságát;
- a fiatalokat érintő valamennyi szakpolitikai terület jobb összehangolását.

Ez az elemzés megegyezik a *Fehér Könyvben* foglaltakkal. Az ifjúság alapvető változásokon megy keresztül különféle gazdasági és szociokulturális tényezők kényszerének engedve. A korábbi generációkhoz képest a mai fiatalok életszakaszai kitolódnak; a következő fejlődési szakaszba számukra hosszabb, és több kitérővel tarkított út vezet.

A lisszaboni stratégia felidős értékelésének előkészítése során az Európai Tanács számításba vette, milyen fontos szerepet játszanak a demográfiai tényezők Európa jövőjének alakításában.

A demográfiai változások kihívásáról szóló bizottsági *Zöld Könyv*⁵ megállapításainak megfelelően a születések számának csökkenése és a várható élettartam növekedése drámai változásokat idézett elő az európai népesség számában és korösszetételében. A 15 és 24 év közötti fiatalok száma várhatóan 25%-kal, arányuk pedig a lakosság egészéhez képest 12,6%-ról 9,7%-ra csökken 2005 és 2050 között. A 65 év feletti korosztály aránya ezzel szemben 16,4%-ról 29,9%-ra növekszik.⁶ A Zöld Könyv felhívja a figyelmet arra, hogy milyen következményekkel járnak ezek a változások Európa szempontjából, különös tekintettel az európai fiatalokra. Az új **Szociálpolitikai Menetrend** 2005–2010⁷ is számol a több generációt érintő megközelítés fontosságával.

A fiatalok megjelenése a munkaerőpiacon számos nehézségbe ütközik; munkanélküliségük aránya csaknem kétszerese az európai átlagnak (17,9% a 25 év alattiak esetében, szemben a 25 évesek és 25 év felettiek körében jelentkező 7,7%-os munkanélküliséggel). A fiatalok esetében különösen nagy az elszegényedés veszélye (19% a 16–24 évesek esetében, szemben a 25–64 éves korosztályra jellemző 12%-kal).⁸

A fiatalok jelentős mértékben hozzá tudnak járulni a lisszaboni célkitűzések megvalósításához, azaz a munkahelyteremtés és a növekedés elősegítéséhez, hiszen közülük kerülnek ki a jövő munkavállalói és munkaadói. Számos olyan képesség forrását jelentik, melyre a kutatás, az innováció és a vállalkozások területén igen nagy szükség van. Ezeket a célkitűzéseket csak akkor lehet megvalósítani, ha a fiatalok magas színvonalú, a munkaerőpiaci igényekhez alkalmazkodó oktatásban és képzésben részesülnek, mely biztosítja számukra a szükséges tudást, képességeket és kompetenciákat. Ez pedig kizárólag akkor valósulhat meg, ha útjukból elhárulnak a szegénység és a társadalmi kirekesztés jelentette akadályok. Törekedni kell ezenfelül a nemek közötti egyenlőtlenségek megszüntetésére is; a fiatal nők körében ugyanis magasabb a munkanélküliség és a szegénység aránya, míg a fiatal férfiak esetében nagyobb arányt ölt az iskolai lemorzsolódás.

2.2. Az Európai Ifjúsági Paktum

E tényekre való tekintettel, és összhangban a Bizottságnak a 2005–2009 közötti időszakra szóló stratégiai célkitűzéseivel⁹ az Európai Tanács arra a következtetésre

- 5 COM (2005) 94. A Bizottság közleménye: *Zöld Könyv – A demográfiai változások kihívása, a nemzedékek közötti szolidaritás új formái.*
- 6 2004-es adatokon alapuló Eurostat-előrejelzés a népesség alakulásáról, alapvonal-változat.
- 7 COM (2005) 33. A Bizottság Közleménye a Szociálpolitikai Menetrendről.
- 8 COM (2005) 94. A Bizottság közleménye: *Zöld Könyv – A demográfiai változások kihívása, a nemzedékek közötti szolidaritás új formái.*
- 9 COM (2005) 12. *Stratégiai célkitűzések 2005–2009 – Európa 2010: Partnerség Európa megújulásáért elindulás, szolidaritás és biztonság* - Az elnök közleménye Wallström alelnökkel egyetértésben.

jutott, hogy a fiatalok érdekét szolgáló szakpolitikai intézkedés-csomagot kell beépíteni a felülvizsgált lisszaboni stratégiába, s egy, az alábbi három területet felölelő Paktumot fogadott el:

- foglalkoztatás, integráció és társadalmi érvényesülés
- oktatás, képzés és mobilitás;
- a családi élet és a hivatás összeegyeztetése.

Az ezeken a területeken elvégzendő feladatokat elsősorban az európai foglalkoztatási stratégia, a társadalmi integrációs stratégia és az „Oktatás és képzés 2010” című munkaprogram keretében kell meghatározni. A növekedés és foglalkoztatás elősegítését célzó lisszaboni partnerség ifjúságpolitikai dimenzióval történő kibővítése nem jár együtt új szerkezeti formák létrejöttével. Azáltal, hogy a fiatalság érdekében szükséges intézkedésekre helyezi a hangsúlyt, elősegíti, hogy a lisszaboni stratégia a lehető leghatékonyabban működjön.

A nemzeti lisszaboni reformprogramok¹⁰ számára, melyeket a tagállamok 2005 őszén mutatnak be, kiindulópontul a 2005 áprilisában előterjesztett (gazdaságpolitikai és foglalkoztatáspolitikai iránymutatásokat ötvöző) „*Integrált iránymutatások a növekedésről és a foglalkoztatásról*” elnevezésű bizottsági javaslat¹¹ szolgál.

A Paktum végrehajtásának felügyeletét beépítik a lisszaboni stratégia jelentési mechanizmusai. A Bizottságnak a lisszaboni folyamat terén elért haladásról szóló éves jelentése a tagállamok által minden év őszén benyújtott, nemzeti lisszaboni reformprogramjuk előrehaladásáról beszámoló jelentésére épít. A jelentést a megfelelő tanácsi formációk keretei között megvizsgálják, majd az Európai Tanács tavaszi ülésén megvitatják.

Közösségi szinten a Bizottság meghirdette az ún. közösségi lisszaboni programot,¹² melynek célja a 2005 tavaszán ülésező Tanács által elfogadott lisszaboni félidős felülvizsgálat által megfogalmazott prioritások teljesítése.

Az alábbi szakaszok az integrált iránymutatásoknak és a meghirdetett közösségi lisszaboni programnak a Paktum szempontjából lényeges vonatkozásait tárgyalják.

2.2.1. A fiatalok foglalkoztatását, integrációját és társadalmi előrelépését célzó intézkedések

A 2005–2008 közötti időszakra előterjesztett foglalkoztatáspolitikai iránymutatá-

10 A jelenlegi magyarországi Nemzeti Lisszaboni Akcióprogramról bővebben lásd a www.nfu.hu/content/2613 weboldalt - a szerk.

11 COM (2005) 141. *Integrált iránymutatások a növekedésről és a foglalkoztatásról* (2005-2008).

12 COM (2005) 330. A Bizottság közleménye a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek - *Közös cselekvések a növekedésért és a foglalkoztatásért: a közösség lisszaboni programja*.

sok, amelyek jelenleg az integrált iránymutatások részét képezik, az európai foglalkoztatási stratégia központi elemét alkotják, s kulcsfontosságú szerepet töltenek be a tagállamok foglalkoztatáspolitikáinak összehangolásában. Az iránymutatások azt a kérdést tárgyalják, hogy hogyan segítheti elő a foglalkoztatáspolitikai a mennyiségi és minőségi munkahelyteremtést, s ezzel összefüggésben három prioritást fogalmaznak meg:

- a foglalkoztatás mértékének tartós növelését és a szociális védelmi rendszerek korszerűsítését;
- a munkavállalók és a vállalkozások alkalmazkodóképességének javítását, illetve a munkaerőpiacok rugalmasságának növelését; valamint
- a humán tőke területén történő befektetések növelését az oktatás és a képességek javítása révén.

A fiatalok szempontjából különösen az alábbi iránymutatások bírnak jelentőséggel:

- olyan foglalkoztatás-szemlélet népszerűsítése, mely a teljes életpályát veszi alapul (ide tartoznak többek között azok a már korábban is megjelenő erőfeszítések, melyek célja, hogy a fiatalok számára a foglalkoztatáshoz vezető út könnyebben járhatóvá váljon, s körükben a munkanélküliek aránya csökkenjen, illetve az az elszánt törekvés, hogy a nemek viszonylatában a foglalkoztatás, a munkanélküliség és a bérezés terén jelentkező különbségek megszűnjenek);
- a munkakeresők és a hátrányos helyzetűek munkaerő-piaci integrációja;
- a munkaerő-piaci kereslet és kínálat összhangjának javítása;
- a humán erőforrás-befektetések növelése és fejlesztése;
- az oktatási és képzési rendszerek átalakítása a szakértelem vonatkozásában támasztott új követelményeknek való megfelelés érdekében.

A tagállamok a megfelelő intézkedések végrehajtásának céljára pénzügyi támogatásban részesülnek az Európai Strukturális Alapok, elsősorban az **Európai Szociális Alap** révén. A tagállamokat ösztönzik továbbá, hogy éljenek az **Európai Beruházási Bank** kínálta lehetőségekkel is.

A helyes gyakorlatoknak a tagállamokban történő elterjesztését célzó kölcsönös tanulási program a foglalkoztatás vonatkozásában a hangsúlyt 2005-ben a fiatalok foglalkoztatására helyezi. A Bizottság folytatja továbbá azokat az erőfeszítéseket, melyek célja a foglalkoztatás terén az életkor alapján történő hátrányos megkülönböztetést megtiltó EK-jogszabályok nemzeti jogba történő hiánytalan átvételének és végrehajtásának biztosítása.

A Szociálpolitikai Menetrendről szóló közleménnyel¹³ összhangban a társadalmi integrációs stratégia ifjúsági dimenzióval bővül, és figyelembe veszi a fiatalok társadalmi integrációjával kapcsolatos tanácsi állásfoglalást.¹⁴ Ez valószínűleg azt

13 COM (2005) 33. A Bizottság Közleménye a Szociálpolitikai Menetrendről.

14 2004. május 28-i 9601/04 A Tanács és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében ülésező kép-

eredményezi, hogy a legfontosabb célkitűzést a legveszélyeztetettebb fiatalok helyzetének javítása, a kisgyermekek szegénységének megszüntetése, valamint az iskolai sikertelenség megelőzésére tett kezdeményezések megvalósítása jelenti majd. Egy, a halmozottan hátrányos helyzetű fiatalok társadalmi integrációjával foglalkozó tanulmány elsősorban munkaerőpiacra történő bejutásuk, önállóságuk és aktív társadalmi részvételük kérdését vizsgálja majd.

A Bizottság üdvözli és ösztönözi kívánja a szociális partnerek azirányú elkötelezettségét, hogy a társadalmi párbeszéd keretében tanúsított együttes fellépés révén e kezdeményezés célkitűzéseinek megvalósításához hozzájáruljanak.¹⁵

Intézkedések a foglalkoztatás és a társadalmi integráció terén

- A tagállamok lépéseket tesznek annak érdekében, hogy elősegítsék a fiatalok foglalkoztatását. Céljuk ezzel többek között:
 - a fiatalok munkanélküliségének csökkentése;
 - foglalkoztatási lehetőségek teremtése;
 - személyre szabott cselekvési tervek kialakítása, melyek keretében a munkakereső segítséget kap, illetve tanácsadásban és képzésben részesül a munkakeresés folyamata során.
- 2005-ben a Bizottság és a tagállamok a fiatalokra helyezik a legfőbb hangsúlyt a foglalkoztatással kapcsolatos kölcsönös tanulási program vonatkozásában.
- A társadalmi integrációs stratégia segítségével a Bizottság és a tagállamok a legjobbban rászoruló fiatalok helyzetén könnyítenek.
- A Bizottság 2005-ben tanulmányban kívánja felmérni a halmozottan hátrányos helyzetű fiatalok társadalmi integrációját.

2.2.2. Az oktatás és szakképzés javítása, valamint a mobilitás növelése érdekében hozott intézkedések

A javasolt integrált iránymutatások hangsúlyozzák annak szükségességét, hogy Európa bővítse és fejlessze humán erőforrás-beruházásait, s hogy oktatási és szakképzési rendszereit a képességek vonatkozásában jelentkező új követelményeknek megfelelően alakítsa át. A prioritások között szerepel többek között az iskolai lemorzsolódás visszaszorítása; a szakoktatási, valamint a középfokú és felsőfokú oktatási rendszerek által kínált képzési lehetőségek bővítése, többek között szakmai gyakorlat és vállalkozói képzés biztosítása révén; olyan közös keretek kidolgozása, melyeknek köszönhetően a képesítési rendszerek átláthatóbbá válnak, illetve prioritás még a nem-formális és informális tanulási formák elismerése.

A felsoroltak mindegyike prioritásként szerepel az „Oktatás és képzés 2010” munkaprogramban, mely hozzájárul a gazdasági növekedés és foglalkoztatás elősegítését

viselői által megfogalmazott állásfoglalás a fiatalokat érintő társadalmi integrációról.

15 Az ETUC, CEEP, UNICE/UEAPME 2005. március 22-i hozzájárulása.

célzó lisszaboni partnerség oktatási és szakképzési célkitűzéseinek megvalósításához, s amelynek eredményei beépülnek majd az új lisszaboni kormányzati ciklusba is. Az iránymutatások hangsúlyozzák, hogy a nemzeti oktatási és szakképzési rendszerek reformjának támogatása érdekében mennyire fontos a közösen megállapított európai eszközök és vonatkoztatási rendszerek használata.

A 2010-es munkaprogram részeként a 2005-ös, kortárcsoportos tanulással kapcsolatos tevékenységek olyan területeket is érintenek, melyek a fiatalok szempontjából jelentőséggel bírnak:

- annak biztosítása, hogy az iskolai lemorzsolódás a tervezett mértékben visszaszoruljon, s a végzettek és az írni-olvasni tudók aránya a kívánt mértékben növekedjék;
- a **kulcskompetenciákkal** kapcsolatos keretrendszer¹⁶ bevezetése nemzeti szinten;
- annak biztosítása, hogy a matematikai, természettudományi és műszaki tanulmányaikat sikerrel abszolváló diákok száma a kívánatos mértékben emelkedjen, különös tekintettel a nemek közötti egyenlőtlenségek csökkentésére, és az alap-, valamint a középfokú oktatási rendszerrel fennálló kapcsolódási pontokra.

A kulcskompetenciákkal kapcsolatos tanácsi és európai parlamenti ajánlás elkészítésére 2005-ben tett bizottsági javaslat¹⁷ felhívja a figyelmet ezek fontosságára a kevesebb esélyhez jutó fiatalok esetében.

A Bizottság 2006-ban javaslatot tesz a képesítések vonatkozásában egy olyan európai keretrendszer¹⁸ létrehozására, mely hivatkozási pontul szolgálhat az európai képesítési rendszerek és keretrendszerek számára. Ehhez kapcsolódik majd a keretrendszer használatát segítő kreditátszámítási és minőségbiztosítási szabályozás. A rendszer a nem-formális és informális tanulási formák elismerésére és azonosítására vonatkozó közös európai elvekkel, illetve az **Europass**-keretrendszerrel¹⁹ (az oklevelek, bizonyítványok és kompetenciák átláthatóságát biztosító átfogó európai keretrendszerrel) összhangban működik majd.

16 A *Kulcskompetenciák az egész életen át tartó tanuláshoz – Európai referenciakeret* az Európai Unió L 394. számú Hivatalos Lapjában 2006. december 30-án közzétett, az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról szóló, 2006. december 18-i európai parlamenti és tanácsi ajánlás melléklete. A kiadvány magyarul elérhető a http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/publ/pdf/ll-learning/keycomp_hu.pdf weboldalon – a szerk.

17 COM (2005) 548 végleges. *Az Európai Parlament és a Tanács ajánlása az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról.*

18 A Keretrendszer időközben létrejött. Lásd: COM (2006) 479 végleges. *A Közösség lisszaboni programjának végrehajtása. Javaslat: Az Európai Parlament és a Tanács ajánlása az egész életen át tartó tanulás Európai Képesítési Keretrendszerének létrehozásáról* – a szerk. (Forrás: <http://193.225.13.60/main.php?folderID=2160>) – a szerk.

19 Az Europass keretrendszert az Európai Parlament és Tanács 2004. december 15-i 2241/2004/EK határozata hozta létre (HL L 390, 2004.12.31. 6.o.).

Az ifjúsági munka elismerésére egy speciális eszköz szolgál majd, a végső célt pedig egy ún. „Youthpass”²⁰ dimenzió beépítése jelenti az Europass-keretrendszerbe. A kísérleti szakasz a tervek szerint 2006-ban indul.

Tekintve, hogy egyre több fiatal európai vesz részt a tudásalapú társadalomban, s a mobilitás Európában és világméreteken egyaránt növekszik, a munkaprogram további lényeges célja az idegennyelv-tudás fejlesztése, mely e jelenség szempontjából lényeges feltétel, és egyben fontos következmény is.

Mivel a gazdasági tevékenység során egyre nagyobb szerepet játszanak a magas szintű tudományos és műszaki ismereteket igénylő eljárások, a fiatalok esetében különösen fontos biztosítani annak lehetőségét, hogy természettudományos, valamint az információs és kommunikációs technológiák megismertetését célzó oktatásban részesüljenek.

A Bizottság 2005-ben közleményt ad ki a vállalkozói képzés és a vállalkozói ismeretek elsajátítása tárgyában,²¹ melyben hangsúlyozza a vállalkozói és az alapvető mindennapi életvezetési képességek közötti összefüggést a fiatalok vonatkozásában. A Bizottság „Vállalkozói cselekvési terve”²² ösztönzi a „vállalkozói szellem” térhódítását a fiatalok körében.

Intézkedések az oktatás és a szakképzés terén

- A tagállamok aktívan fellépnek a fiatalok érdekében, pl.:
 - lépéseket tesznek az iskolai lemorzsolódás visszaszorítására,
 - megkönnyítik a szakoktatásban és szakképzésben való részvételt, többek között szakmai gyakorlat és vállalkozói képzés biztosítása révén,
 - keretrendszereket dolgoznak ki az átláthatóság, a képesítések és kompetenciák, illetve a nem-formális és informális tanulási formák elismerése érdekében.
- A tagállamok végrehajtják az Europass-határozatot.
- A Bizottság 2005-ben közleményt ad ki a vállalkozásoktatásról.
- A Bizottság 2006-ban javaslatot tesz a képesítések európai keretrendszerének kialakítására.
- A Bizottság 2006-ban elfogadja a kulcskompetenciákkal kapcsolatos ajánlást.
- A Bizottság a tagállamokkal közösen 2006-tól bevezeti a „Youthpass” keretrendszert.

20 A Youthpass tanúsítvány a Fiatalok Lendületben Program résztvevői számára rendelkezésre álló új típusú tanúsítvány annak bemutatására, hogy mivel foglalkoztak és mit tanultak a projektjük során. Bővebben lásd a www.mobilitas.hu/flp/youthpass weboldalt – a szerk.

21 Lásd COM (2006) 33 végleges.: A Bizottság közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának - *A Közösség liszaboni programjának végrehajtása: A vállalkozói készségek előmozdítása az oktatás és a tanulás révén* – a szerk.

22 A Vállalkozói cselekvési terv honlapja: http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/action_plan/index.htm – a szerk.

A javasolt integrált iránymutatások arra ösztönzik a tagállamokat, hogy a foglalkoztatási és képzési lehetőségek vonatkozásában fokozott átláthatóságot és jobb tájékoztatást biztosítsanak annak érdekében, hogy a foglalkoztatási szolgáltatók korszerűsítésének keretében növeljék a mobilitást. A Munkavállalói Mobilitás Európai Éve keretében 2006-ban különleges kezdeményezésekre kerül sor a munkaerőpiacon megjelenő fiatalok segítése céljából. A Bizottság és a tagállamok által 2002 és 2005 között a szakképzettség és a mobilitás növelése érdekében végrehajtott cselekvési tervek folyamánként 2007-től kezdődően még nagyobb hangsúlyt kap a munkaerőpiacra belépő fiatalok esélyeinek növelése a mobilitás elősegítése révén. Ahol erre szükség mutatkozik, a tagállamoknak növelniük kell a mobilitás akadályainak elhárítását célzó stratégiák hatékonyságát, összhangban azzal a bizottsági jelentéssel,²³ mely az Európai Parlament és a Tanács a diákok, a szakképzésben részesülők, az önkéntesek, a tanárok és a szakoktatók a Közösségen belüli mobilitásáról szóló²⁴ ajánlásának folyamánként született.

A fiatalok európai mobilitásának további ösztönzése céljából a Bizottság még nagyobb hangsúlyt kíván helyezni azokra a programokra, melyek célcsoportját a fiatalok, diákok és önkéntesek alkotják; az önkéntesség új formáinak biztosítása révén e programok célja az „**Európai Önkéntes Szolgálatban**” (EVS - European Voluntary Service)²⁵ való részvétel növelése és elősegítése. Az **EURES**²⁶ (Európai Foglalkoztatási Mobilitási Portál) és a **PLOTEUS**²⁷ (az Európai Tanulási Lehetőségek Portálja) jobban alkalmazkodik a fiatalok szükségleteihez, a Bizottság pedig tanulmány formájában ajánlásokat fogalmaz meg az Európai Ifjúsági Kártya²⁸ kibővítésével kapcsolatban. A Bizottság ösztönözni kívánja a mobilitás terén bevált gyakorlat, pl. a francia „Jobs d’été”²⁹ kezdeményezés átvételét, melyet a kezdeti eredmények kiértékelését követően egész Európára ki lehet terjeszteni.

A mobilitás elősegítését célzó intézkedések

- Felhívás a tagállamok számára, hogy fokozzák az átláthatóságot, nyújtsanak több információt a külföldi tanulmányok és munkavállalás megkönnyítése érdekében.
- 2006: a Munkavállalói Mobilitás Európai Éve keretében különleges intézkedések

23 COM (2004) 21. Az Európai Bizottság jelentése az Európai Parlament és a Tanács a diákok, a szakképzésben részesülők, az önkéntesek, a tanárok és a szakoktatók a Közösségen belüli mobilitásáról szóló ajánlásának nyomonkövetéséről.

24 HL L 215., 2001.8.9. Az Európai Parlament és a Tanács ajánlása a diákok, a szakképzésben részesülők, az önkéntesek, a tanárok és a szakoktatók a Közösségen belüli mobilitásáról.

25 Az EVS-ről bővebben lásd még a www.mobilitas.hu/flp/evs honlapot – a szerk.

26 Az EURES hálózat honlapja: <http://ec.europa.eu/eures/home.jsp?lang=hu> – a szerk.

27 A PLOTEUS honlapja: <http://ec.europa.eu/ploteus/home.jsp?language=hu> – a szerk.

28 Az Európai Ifjúsági Kártyák hálózatának (EYCA) honlapja: www.eyca.org/opencms/opencms/eyca_.org. Az EYCA hálózat magyarországi partnere az EURO<26 Kht.: www.euro26.hu – a szerk.

29 Ifjúsági nyári önkéntes munka hálózat. A Jobs d’été nemzetközi honlapja: www.jobs-ete-europe.com/index.htm – a szerk.

a fiatalok segítése céljából.

- Az EURES és PLOTEUS jellegű eszközök fejlesztésére tett bizottsági törekvés a fiatalok külföldi tanulmányainak és munkavállalásának megkönnyítése céljából.
- 2005: bizottsági ajánlások az európai fiataloknak szánt mobilitási kártyáról.
- 2006: bizottsági vizsgálat a „Jobs d’été” kezdeményezés kiterjesztésének lehetősége tárgyában.
- 2007: az EVS új formáinak bevezetése bizottsági és tagállami szinten.
- 2007– : a szakképzettség és a mobilitás növelése érdekében végrehajtott cselekvési tervek folyamányaként a fiatalok földrajzi és foglalkoztatási mobilitásának fokozását célzó intézkedések.

2.2.3. A családi élet és a hivatás összeegyeztetését célzó intézkedések

Az integrált iránymutatások arra ösztönzik a tagállamokat, hozzanak olyan intézkedéseket, melyek célja a családi élet és a hivatás összeegyeztetése. A családi élet és a hivatás összhangja elősegíti a lakosság előregedésével kapcsolatos problémák megoldását, különösen ami a születések alacsony számát illeti. Az intézkedések között említhető a gyermekek és más eltartottak gondozását biztosító intézmények létrehozása. Kiemelt figyelmet kell szentelni olyan innovatív foglalkoztatási formák kialakításának, melyek előnyösen hatnak a családok életére. A magánélet és a hivatás összeegyeztetése központi eleme a fiatal nők és férfiak közötti esélyegyenlőség biztosítása érdekében tett erőfeszítéseknek.

Az európai demográfiai változásokról szóló *Zöld Könyv* elkészültét követően a Bizottság konzultációs folyamatot indított el, hogy megállapítsa, európai és nemzeti szinten milyen szakpolitikai intézkedéseket kell hozni, illetve mely szakpolitikai döntéseknek kell nagyobb érvényt szerezni.

A családi élet és a hivatás összeegyeztetését célzó intézkedések

- Tagállamok: könnyebben hozzáférhető, olcsóbb és magasabb színvonalú gondozási ellátás biztosítása a gyermekek és más eltartottak részére.
- Tagállamok: új foglalkoztatási formák, pl. rugalmas munkaidő-beosztás, távmunka, szülési szabadság, gyermekgondozási szabadság stb. kialakítása bizottsági támogatással.
- 2005: bizottsági konzultáció a demográfiai változások hatásáról és a lehetséges szakpolitikai megoldásokról.

3. A FIATALOK AKTÍV POLGÁRI SZEREPVÁLLALÁSA

A nyitott koordinációs módszer mindenekelőtt a fiatalok aktív polgári szerepvállalását kívánja megvalósítani. Az ifúságról szóló *Fehér Könyv* megállapítja, hogy a fiatalok egyre kevésbé vállalnak szerepet a közügyekben. Részvételük és tájéko-

zottságuk javítása, az önkéntes tevékenységek fejlesztése, valamint az ifjúsággal kapcsolatos kérdések jobb megismerése érdekében a Tanács 2003-ban és 2004-ben 14 közös célkitűzést fogadott el (lásd a 3. mellékletet).³⁰

2004. októberi közleményében³¹ a Bizottság kedvezően értékelte az európai szinten foganatosított intézkedéseket, ugyanakkor hangsúlyozta: a közös célkitűzések megvalósításához megfelelő intézkedéseket kell hozni nemzeti szinten is.

A tagállamoknak 2005 végéig be kell számolniuk a részvétel és az ifjúsági információ javítása céljából meghatározott közös célkitűzések teljesítéséről. Ezt követően kerül sor az önkéntes tevékenységek fejlesztésével és az ifjúságot érintő kérdések jobb megismerésével kapcsolatos jelentések beterjesztésére 2006-ban. A Bizottság az elért haladásról mindegyik esetben jelentésben számol be a Tanácsnak.

Az egészséges társadalmak létrejöttének nélkülözhetetlen feltétele a fiatalok részvétele és tájékozottsága, az önkéntes tevékenységek fejlesztése, és az ifjúság jobb megismerése és megértése. Tekintettel arra, hogy a közös célkitűzéseket a Tanács csak nemrégiben fogadta el, végrehajtásukat csupán most kezdték meg a tagállamok. A közös célkitűzések teljesítésének központi helyet kell kapnia az ifjúsági kérdésekkel kapcsolatos nyitott koordinációs módszerben. A Bizottság szerint ezeket a már meghatározott prioritásokat kell a jövőben is irányadónak tekinteni.

Ami a részvételt illeti, a hangsúlyt továbbra is a helyi szinten, a képvisleti demokráciák keretében megvalósuló részvétel növelésére, valamint az aktív polgári magatartás elsajátításának a támogatására kell helyezni. Fokozni kell azokat az erőfeszítéseket, melyek célja, hogy elősegítsék az információhoz való hozzáférést, minőségi és mennyiségi szempontból is javítsák a információszolgáltatást, és növeljék a fiatalok részvételét az információs anyagok összeállításában és terjesztésében.

Továbbra is teljesítendő politikai cél, hogy az Európai Unióban felerősödjék az ifjúsági önkéntes tevékenység, mely a fiatalok részvételének és egyéni fejlődésének fontos eszköze. Ahogy azt az utóbbi idők természeti katasztrófái és az érintett területeken jelentkező, a hosszú távú helyreállításra irányuló szükségletek jelzik, az a hozzájárulás, amit az önkéntesek tevékenysége jelent a társadalmak számára, továbbra is figyelmet érdemel.

A Paktum, s annak a lisszaboni kormányzati cikluson belüli utóélete eredményeként a célterületeken, így a fiatalok foglalkoztatása, részvétele, vállalkozásai,

30 HL C 295., 2003.12.5. - a 2004. november 15-i 13996/04 és 13997/04 tanácsi állásfoglalás

31 COM (2004) 694. A Bizottság közleménye a Tanácshoz - Az „új lendület Európa fiataljai számára” című Fehér Könyv nyomán követése: az ifjúságpolitika terén folytatott európai együttműködés keretében végzett tevékenységek mérlege.

mobilitása, valamint az ifjúsági munka elismerése tekintetében az ifjúság jobb megismerését és megértését kell elérni a lisszaboni mechanizmusok segítségével. Az e területeken végzett kutatómunka eredményeinek jobb hasznosítása elősegítené a tényeken alapuló szakpolitikai döntések meghozatalát.

A fiatalok aktív polgári szerepvállalásának ösztönzését célzó intézkedések

- Bizottság: a fiatalok aktív polgári szerepvállalásának előmozdításával kapcsolatos prioritások ismételt megfogalmazása (részvétel, információ, önkéntes tevékenységek).
- A Paktnak a lisszaboni kormányzati ciklusba történő felvétele eredményeként a fiatalok foglalkoztatásával, részvételével, vállalkozásaival és mobilitásával kapcsolatos tények és tapasztalatok jobb megismerése, illetve az ifjúsági munka elismerése.

4. A SZAKPOLITIKÁK IFJÚSÁGPOLITIKAI DIMENZIÓVAL TÖRTÉNŐ BŐVÍTÉSE

Noha az ifjúsággal kapcsolatos kérdések a legtöbb, európai szinten kialakított szakpolitika számára jelentőséggel bírnak, a Bizottság azt javasolja, hogy a figyelem összpontosuljon az *Európai Ifjúsági Paktnak* szakpolitikai területeire.

A fiatalok szempontjából fontos egyéb szakpolitikai intézkedések:

A Bizottság a jövőben ifjúsági szinten is folytatja a rasszizmus és az idegengyűlölet elleni küzdelmet. Az Unió egészét lefedő „*A sokszínűségért. A diszkrimináció ellen.*” című kampányt³² 2005-től a fiatalokra is kiterjesztik. Célja a fiatalok aktív részvételének ösztönzése, valamint a diszkrimináció elleni szakpolitikai intézkedések és közösségi jogszabályok megismertetése.

A Bizottság a fiatalok egészségét is szem előtt tartja, intézkedései kiterjednek a táplálkozás, az elhízás, az alkohol- és kábítószer-fogyasztás, illetve az egészségnevelés területére. A tervek szerint 2006-ban útjára bocsátják a gyermekek és fiatalok egészségének javítására irányuló európai kezdeményezést.³³

A hatodik *Kutatási Keretprogram*³⁴ keretében speciális ifjúságkutatás indul, mely az európai fiatalok beállítottságát, életmódját és részvételének megvalósulási formáit vizsgálja majd. A hetedik Kutatási Keretprogram keretében pedig lehetőség

32 Ötéves páneurópai tájékoztatási kampány, amely a Bizottság Hátrányos Megkülönböztetés Elleni Közösségi Cselekvési Programja (2001-2006), ezt követően pedig a PROGRESS Program támogatásával zajlik. A kampány honlapja: www.stop-discrimination.info

33 Az Unió Youth Health Initiative (Egészségügyi Kezdeményezés az Ifjúságért) programjának honlapja: http://ec.europa.eu/health-eu/youth/theme/index_en.htm – a szerk.

34 A Keretprogramról lásd: http://ec.europa.eu/research/leaflets/enlargement/page_56_hu.html

nyílnak annak felmérésére, milyen hatásai vannak a fiatalok képviselői demokráciákban és önkéntes tevékenységekben tanúsított részvételének.

A Bizottság nyilvános konzultációt indít arról a kérdésről, milyen lehetséges intézkedéseket hozhat az Unió a sport területén annak nevelő jellege és társadalmi jelentősége, illetve a fiatalok életmódja vonatkozásában.

Más szakpolitikai területek ifjúságra irányuló intézkedései

- Bizottság: 2005-től a fiatalok részvételének ösztönzése „*A sokszínűségért. A diszkrimináció ellen*” című kampányban.
- Bizottság: 2006-ban a gyermekek és fiatalok egészségének javítására irányuló európai kezdeményezés elindítása.
- Bizottság: 2005-ben nyilvános konzultáció indítása a sportról azzal a céllal, hogy annak nevelő jellege felerősödjék, és társadalmi jelentősége fokozódjon a fiatalok vonatkozásában.

5. A SZAKPOLITIKAI INTÉZKEDÉSEKET TÁMOGATÓ PROGRAMOK

A fiatalokra irányuló szakpolitikai intézkedéseket olyan programoknak kell kísérniük, amelyek támogatják a fiatalok képességeit fejlesztő és aktív, tevékeny állampolgárrá válását segítő projekteket. Ezeket a projekteket helyi, regionális, nemzeti és európai szinten kell létrehozni.

Számos európai program létezik, mely az ilyen projekteket támogatja:³⁵

- **Európai Szociális Alap**
- **Európai Regionális Fejlesztési Alap**
- **vidékfejlesztési alapok**
- az **Ifjúság 2000-2006 Program** és a **Fiatalok Lendületben Program**
- az integrált, **egész életen át tartó tanulás programja**
- a **Polgárok Európáért** elnevezésű program³⁶
- „Versenyképességi és innovációs keretprogram”³⁷
- „**Marie Curie program**”
- az európai természettudományos oktatással kapcsolatos kezdeményezés.

35 Részletekért lásd a 4. mellékletet a 148. oldalon – a szerk.

36 Jelenleg: Európa a polgárokért program. A programról és a kapcsolódó pályázati lehetőségekről bővebben lásd a 4. mellékletet a 148. oldalon és a http://www.tpf.hu/pages/nlshow/index.php?page_id=481 weboldalt – a szerk.

37 Az EU Versenyképességi és innovációs keretprogramjáról bővebben lásd a 4. mellékletet a 148. oldalon és a <http://www.nkth.gov.hu/hivatal/main.php?folderID=2818&objectID=5005377> weboldalt – a szerk.

6. A FIATALOK RÉSZVÉTELÉNEK BIZTOSÍTÁSA

Az ifjúságról szóló *Fehér Könyv* módszert dolgoz ki a fiatalokkal folytatandó párbeszéd céljára annak érdekében, hogy a fiatalok és szervezeteik részvételét biztos alapokra helyezze.

Az Európai Tanács hangsúlyozta, hogy a Paktum sikeréhez elengedhetetlenül szükséges valamennyi társadalmi szereplő, elsősorban az ifjúsági szervezetek, továbbá a regionális és helyi hatóságok, illetve a szociális partnerek részvétele. Hasznos lenne a fiatalok és szervezeteik véleményét kikérni azt illetően, hogy a nemzeti lisszaboni reformprogramok keretében milyen intézkedésekre van szükség a kezdeményezés célkitűzéseinek megvalósításához, s hogy milyen lépések kövessék azok végrehajtását. Bár a tagállamok önállóan határozhatják meg, hogyan kívánják a fiatalok részvételét biztosítani, a nemzeti ifjúsági tanácsoknak feltétlenül helyet kellene adni a konzultációs partnerek között.

A Bizottság konzultációs fórumot kíván szervezni a fiatalokkal és az Európai Ifjúsági Fórummal az ifjúságpolitika tárgyában folytatandó párbeszéd céljára. E konzultáció kiteljesedését a 2005-ben megrendezésre kerülő „Etats généraux” (Közggyűlés) jelenti majd.

Ezt előkészítendő a Bizottság internetes konzultációs fórumot szervez a fiatalokkal folytatandó átfogó párbeszéd céljára, s felhívja a tagállamokat, hogy tartsanak megbeszéléseket nemzeti szinten. A Bizottság az „Etats généraux”-t követően éves találkozót kíván rendezni a fiatalok és az európai biztosok részvételével.

A fiatalokkal folytatott közvetlen párbeszéd nem helyettesíti a társadalmi párbeszédet, de rendkívül fontos, amennyiben kiegészíti azt. E párbeszéd megvalósítására a Bizottság többi olyan konzultációs kezdeményezésével összhangban kerülne majd sor, melyek arra irányulnak, hogy a civil társadalom a lisszaboni célkitűzéseket sajátjaként kezelje.

A fiatalok véleményének megismerését célzó intézkedések

- Tagállamok: 2005 őszéig annak felmérése, hogy a fiatalok milyen intézkedéseket látnak szükségesnek a Paktum keretében.
- Bizottság: internetes konzultációs fórum szervezése a fiatalok számára 2005-ben.
- Bizottság: ifjúsági „Etats généraux” rendezése 2005-ben, melyet éves találkozók követnek a fiatalok részvételével.

7. KÖVETKEZTETÉSEK

Az *Európai Ifjúsági Paktum* elfogadása kiegészítette a fiatalok aktív polgári szerepvállalásának kialakítását célzó, az ifjúságpolitika terén alkalmazott nyitott koordinációs

módszert azáltal, hogy azokon a szakpolitikai területeken, melyek támogatják a gazdasági növekedés és foglalkoztatás elősegítését célzó lisszaboni partnerséget, napirendre tűzte a fiatalokat érintő kérdéseket. Története során először képes az Európai Unió valóban integrált szakpolitikai megközelítést alkalmazni a fiatalok vonatkozásában. A racionalizálást célzó szakpolitikai megközelítés gyakorlati megvalósítása érdekében az alábbi lépésekre van szükség:

- Nemzeti szinten, nemzeti lisszaboni reformprogramjuk keretében a tagállamoknak ki kell dolgozniuk a Paktum végrehajtása érdekében szükséges intézkedéseket a fiatalokkal folytatott konzultációs mechanizmus segítségével.
- Európai szinten a Bizottság, összhangban a meghirdetett közösségi lisszaboni programmal, intézkedéseket hoz az ebben a közleményben meghatározott területek vonatkozásában.
- A Bizottság véleménye szerint az ifjúságpolitika területén alkalmazott nyitott koordinációs módszer prioritásait meg kell erősíteni és a jövőben is irányadónak kell tekinteni.
- A Bizottság a jövőben is bővíti az ifjúságpolitikai dimenzióval az egyéb fontos szakpolitikai területeket.
- A Bizottság hangsúlyozza azon programok fontosságát, melyek a pénzügyi tervek keretében a fiatalok egész életén át tartó tanulását, mobilitását, vállalkozókedvét és aktív polgári szerepvállalását ösztönzik.
- Az ebben a közleményben ismertetett intézkedések végrehajtása szempontjából elengedhetetlenül fontos a fiatalokkal és ifjúsági szervezetekkel folytatott konzultáció, részvételük biztosítása a döntéshozatal folyamatában.

A Bizottság következtetéseinek elfogadására kéri fel a Tanácsot. Közleményét továbbítja az **Európai Parlamenthez**, a **Gazdasági és Szociális Bizottsághoz**, valamint a **Régiók Bizottsághoz**.

1. MELLÉKLET

*Európai Ifjúsági Paktum*³⁸

...

38 Az Európai Ifjúsági Paktum szövegéhez lásd jelen kiadvány 128. oldalát – a szerk.

2. MELLÉKLET

Az Európai Tanács által az Európai Ifjúsági Paktum vonatkozásában megfogalmazott cselekvési területekhez kapcsolódó szemelvények a Bizottság 2005–2008-ra szóló integrált iránymutatásokkal kapcsolatos javaslatából

(A Bizottság közleménye: *Integrált iránymutatások a növekedésről és a foglalkoztatásról (2005-2008)*, COM (2005) 141)

Makrogazdasági reformok

Iránymutatás – Egy fokozottabb vállalkozói kultúra elősegítése és támogató környezet biztosítása a KKV-k³⁹ számára:

A tagállamoknak fejleszteniük kell a vállalkozási ismeretek tanítását minden oktatási és képzési szinten.

Iránymutatás – A K+F⁴⁰ terén tett befektetések növelése és javítása:

A tagállamoknak tovább kell fejleszteniük intézkedéseiket az üzleti K+F előmozdítása érdekében, többek között a képzett kutatók megfelelő utánpótlásának biztosítása által, a tudományos, technikai és mérnöki pályák több diák számára történő vonzóvá tétele, valamint a szakmai előmenetel és a kutatók nemzetközi és ágazatok közötti mobilitásának javítása révén.

Foglalkoztatási iránymutatás

1. Több személy bevonása és megtartása a foglalkoztatásban, illetve a szociális védelmi rendszerek modernizálása

Iránymutatás – A munka életciklus alapú megközelítésének elősegítése

- A fiatalok foglalkoztatási lehetőségeinek kiépítésére irányuló újabb törekvés
- A fiatalok munkanélküliségének csökkentése
- A foglalkoztatás, a munkanélküliség és a bérek terén meglévő nemi alapú különbségek megszüntetése
- A munka és a magán-, illetve családi élet jobb összeegyeztethetősége
- A gyermekgondozási lehetőségek biztosítása

Iránymutatás – A munkakeresők és a fogyatékkal élők számára integráló szemléletű munkaerőpiac biztosítása

- A szükségletek időben történő azonosítása
- A munkakereséshez nyújtott támogatás és képzés a személyre szabott cselekvési tervek keretében
- A hátrányos helyzetűek munkaerő-piaci integrációjának támogatásához szükséges szociális szolgáltatások biztosítása

39 Kis- és középvállalkozások – a szerk.

40 Kutatás és fejlesztés – a szerk.

Iránymutatás - A munkaerő-piaci igényeknek való megfelelés javítása

- A munkaerő-piaci intézmények modernizálása és megerősítése
- A foglalkoztatási és képzési lehetőségek jobb átláthatósága mind nemzeti, mind európai szinten az európai mobilitás megkönnyítése érdekében

2. A munkavállaló és a vállalkozások alkalmazkodóképességének és a munkaerőpiacok rugalmasságának a javítása

Iránymutatás - A foglalkoztatás-barát bérek és más munkaerőköltségek növekedésének biztosítása

- A nem bérjellegű munkaköltségek szerkezetének és mértékének, illetve mindezek a foglalkoztatásra gyakorolt hatásának felügyelete és adott esetben felülvizsgálata, különösen az alacsony bérezésű munkavállalók és az első ízben a munkaerőpiacon munkát vállalók esetében.

3. A humán tőke terén tett befektetés fokozása a jobb oktatás és képzés révén

Iránymutatás - A humán tőke terén tett befektetések kiterjesztése és javítása

- Az iskolát korán elhagyó tanulók számának jelentős csökkentése
- A szakmai alapképzéshez, a középfokú oktatáshoz és a felsőoktatáshoz való fokozottabb hozzáférés, ideértve a szakmai gyakornokságot és a vállalkozói ismeretek oktatását

Iránymutatás - Az oktatási és képzési rendszereknek az új munkahelyi követelményekhez való igazítása

- A foglalkoztatási igények hatékonyabb azonosítása és a jövőbeli szaktudásbeli és képzettségi követelmények hatékonyabb előrejelzése
- Az oktatási és képzési lehetőségek biztosításának kiszélesítése
- A képesítések átláthatóságát támogató keretek kifejlesztése, illetve a nem-formális és a formális tanulás értékelésének a javítása
- Az oktatási és képzési rendszerek vonzerejének, nyitottságának és minőségi előírásainak biztosítása

3. MELLÉKLET

14 célkitűzés az ifjúsági részvétel eléréséhez

Közös célkitűzések az ifjúságpolitika terén alkalmazott nyitott koordinációs módszer keretében

(A 2003. november 25-i és 2004. november 15-i tanácsi határozatok alapján)

Részvétel⁴¹

A fiatalok részvételének fejlesztése olyan programok bevezetésével és támogatásával, amelyek az aktív polgári szerepvállalás gyakorlására ösztönzik a fiatalokat, és amelyek erősítik a demokráciában való hatékony részvételüket:

1. A fiatalok a közösségük társadalmi életében történő részvételének fokozása.
2. A fiatalok a képviseleti demokrácia rendszerében történő részvételének fokozása.
3. Nagyobb támogatás biztosítása a részvételi lehetőségek és módszerek megismerésének különböző formái számára.

Információ⁴²

Az ifjúsági információszolgáltatás fejlesztése a fiatalok információhoz való hozzáféréseinek növelése révén a közéletben való részvételük fokozása és aktív, felelős polgári szerepvállalásuk megvalósulása érdekében:

4. A fiatalok információszolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek javítása.
5. A minőségi információszolgáltatások növelése.
6. A fiatalok az ifjúsági információszolgáltatásban való részvételének fokozása, például az információk összeállítása és terjesztése terén.

A fiatalok önkéntes tevékenységei⁴³

A fiatalok aktív polgári szerepvállalása és szolidaritása megerősítése érdekében az önkéntes tevékenységeket minden szinten fejleszteni, támogatni és segíteni kell, illetve el kell ismertetni azokat:

7. A fiatalok önkéntes tevékenységeinek ösztönzése a létező lehetőségek ismertetésének és körének növelése és minőségi fejlesztése révén.
8. Az akadályok elhárítása annak érdekében, hogy egyszerűbbé váljon a fiatalok számára az önkéntes tevékenység megvalósítása
9. Az önkéntes tevékenységek támogatása annak érdekében, hogy erősödjön a fiatalok szolidaritása és felelős polgári szerepvállalása
10. A fiatalok önkéntes tevékenységeinek elismerése azzal a céllal, hogy nagyobb megbecsülést kapjon az ily módon megszerzett személyes képességeikért, társadalmi felelősségvállalásuk, és az önkéntes tevékenységeknek az oktatásból a munka világába történő átlépésben játszott segítő szerepe.

A fiatalok jobb megértése és megismerése⁴⁴

Az időben történő, hatékony és fenntartható politikaalkotáshoz nagyon fontos annak ösztönzése, hogy átfogó, releváns és minőségi tudás alakuljon ki Európában

41 A Tanács 2003. november 25-i Határozata a fiatalok részvételére és tájékoztatására vonatkozó közös célkitűzésekről (HL C 295, 2003.12.05.).

42 Uo.

43 A Tanács 2004. november 15-i Határozata a fiatalok önkéntes tevékenységeire vonatkozó közös célkitűzésekről (13996/04 JEUN 89).

44 A Tanács 2004. november 15-i Határozata a fiatalok jobb megértésére és megismerésére vonatkozó közös célkitűzésekről (13997/04 JEUN 90).

az ifjúsági területre vonatkozóan, és hogy a tapasztalatcseréken, a csereprogramokon, a párbeszéden és a hálózatokon keresztül a jövőbeli szükségletek is meghatározásra kerüljenek.

11. Az ifjúsági terület prioritásait, nevezetesen a részvételt, az információt és az önkéntes tevékenységeket illetően – helyi és regionális szinten is – meglévő tudás azonosítása, és intézkedések foganatosítása ezen tudás kiegészítése, frissítése és az ezen tudáshoz való hozzáférés segítése terén.
12. Második lépésként az ifjúsági terület szempontjából érdekes további prioritásokat, pl. az önállóságot, a nem-formális tanulást, a diszkrimináció elleni küzdelmet, az oktatást és a képzést, a foglalkoztatást, a vállalkozást, a kreativitást, az oktatásból a foglalkoztatásba való átmenetet, a társadalmi integrációt, az egészséget illetően – helyi és regionális szinten is – meglévő tudás azonosítása, és intézkedések foganatosítása ezen tudás kiegészítése, frissítése és az ezen tudáshoz való hozzáférés segítése terén.
13. Az ifjúsági területen meglévő tudás minőségének, összehasonlíthatóságának és érvényességének biztosítása a megfelelő módszerek és eszközök használata révén.
14. A tapasztalatcserék, a csereprogramok, a párbeszéd és a hálózatok segítése és előmozdítása az ifjúsági területen meglévő tudás láthatóságának biztosítása és a jövőbeli szükségletek meghatározása érdekében.

4. MELLÉKLET

Az ifjúságpolitika szempontjából releváns közösségi programok

- Az Európai Szociális Alap támogatja a foglalkoztatás, a képzés és a társadalmi integráció területén megvalósuló, fiatalokra irányuló projekteket.
- Az Európai Regionális Fejlesztési Alap finanszírozásában működő közösségi programok olyan fejlesztési területeket is lefednek, amelyek keretében fiatalok számára kialakított projektek is támogathatók, például az oktatás és képzés, az egyetemi kutatások, a vállalkozások, az egészség, a kultúra és a **városrehabilitáció** témakörében.
- A Vidékfejlesztési Szabályozás (Rural Development Regulation (EC) N° 1257/1999) értelmében a fiatal gazdák számtalan intézkedés hasznélvezői lehetnek: pl. támogatás a vállalkozások létrehozásának kezdeti kiadásaihoz, megnövelt támogatási összegek a mezőgazdasági **holdingjaik** további befektetéseikhez és képzési programok a szükséges készségek és **know-how** megszerzéséhez. Ezeket az eszközöket a Tanács a következő periódusra szóló vidékfejlesztési támogatásokról alkotott rendelete (COM (2004) 490 végleges) is tartalmazza.
- Mind az Ifjúság 2000-2006 Program, mind az azt követő Fiatalok Lendületben Program hozzájárul a Paktumhoz, különösen a mobilitás, a nem-formális tanulás, a fiatalok vállalkozása és az aktív polgári szerepvállalás tekintetében.

- Az Egész életen át tartó tanulás program nagyratörő új célokat tűzött ki az európai oktatási és képzési programokban (**Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci**) való részvételre vonatkozólag, és így módon a Paktum végrehajtásának egyik alapvető eszköze.
- A **Polgárok Európáért Program (Citizens for Europe)** lehetőséget teremt majd a polgároknak, beleértve a fiatalokat is, hogy kapcsolatba léphessenek egymással és az Unióval, és hogy megtapasztalhassák a kulturális sokszínűséget, ezáltal erősítve az európai identitást és fejlesztve a kölcsönös megértést. A Versenyképességi és innovációs keretprogram támogatja az ifjúsági vállalkozásokat. A Marie Curie Program és az alapját képező integrált politika – amely a kutatók figyelmét Európára kívánja irányítani – támogatja a kutatók képzését, mobilitását és karrier-fejlesztését, az életútjuk korai szakaszát is beleértve, valamint ösztönzi a fiatalok érdeklődését a tudomány, a technika és a kutatás területén való érvényesülés iránt.
- Az Európai Tudományos Oktatási Kezdeményezés⁴⁵ célja a fiatalok érdeklődésének felkeltése a tudomány iránti az alap- és középfokú oktatás területén. A program a tanárokat segíti abban, hogy hozzáférjenek és alkalmazni tudják a jó gyakorlatokat, a tudományos kísérleteket és a tanítási eszközöket.
- A Bizottság támogatja azokat a kezdeményezéseket, amelyek kifejezetten a hátrányos helyzetű csoportok – köztük a fogyatékkal élőket, a különböző etnikai csoportok képviselőit, a fiatal nőket, és a hátrányos helyzetű vagy elszigetelt régiókban élő fiatalokat – azon folyamatokba való bevonására irányulnak, amelyek előmozdítják a tudományos területen való érvényesülést.
- A megújított **Fenntartható Fejlődés Stratégia** nagyobb figyelmet fordít majd a fenntartható fejlődésre való nevelésre.

45 Az Európai Unió 6. **Kutatási Keretprogramja** a Tudomány és társadalom elnevezésű területén belül támogatja az Európai Tudományos Oktatási Kezdeményezéseket. A keretprogramról bővebben lásd még a <http://www.nkth.gov.hu/nemzetkozi-tevekenység/eu-6-keretprogram/6> weboldalt.

EGYENLŐ ESÉLYEK TEREMTÉSE MINDEN FIATAL SZÁMÁRA – TELJES TÁRSADALMI RÉSZVÉTEL A TANÁCS ÉS A TAGÁLLAMOK KORMÁNYAINAK A TANÁCS KERETÉBEN ÜLÉSEZŐ KÉPVISELŐI ÁLTAL ELFOGADOTT ÁLLÁSFOGLALÁS – RÉSZLET –

A Tanács és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében ülésező képviselői... megállapítják, hogy:

1. a társadalomban való részvétel terén az egyenlő esélyeknek magukban kell foglalniuk minden fiatal azon jogát, hogy elérhető legyen a számára a magas szintű oktatás és képzés, a lakhatás, a „jó munka”, és a szociális biztonsági és/vagy foglalkoztatási rendszerek minden rá vonatkozó területe – a közösségi joggal összhangban álló nemzeti jognak és gyakorlatnak megfelelően; továbbá részt vehessen az őt érintő társadalmi és politikai vitákban és döntéshozatali folyamatokban, és nem utolsósorban, hogy egészséges, önálló életvitelt folytathasson, amelyben a saját érdeklődési körének megfelelően eltölthető szabadidővel is rendelkezik;

2. az „Esélyegyenlőség mindenki számára” európai éve arra irányul, hogy tudatosítsa az Európai Unióban élő emberekben az esélyegyenlőséggel kapcsolatos jogait, és vitát indítson a sokféleségből adódó, mind a társadalmat, mind az egyént érintő előnyökről. A fiataloknak ahhoz, hogy jogait gyakorolhassák, személyre szabott információkra van szükségük, a megkülönböztetés valamennyi formájával szembeni fellépéshez pedig támogatásra. Ezen információkat és ezt a támogatást nemcsak a családjuktól kell megkapniuk, hanem a társadalomtól általában – különösen az oktatási rendszertől, az ifjúsági területen működő szervezetektől, a nem-kormányzati szervezetektől és a médiától, továbbá minden szinten a közigazgatástól és a diszkriminációellenes nemzeti szervektől is;

3. a fiatalok jobb társadalmi és szakmai integrációjára irányuló tagállami és európai szakpolitikáknak figyelembe kell venniük a hátrányos helyzetű városi és vidéki területeket érintő, különösen nagyszámú problémát, és fel kell ismerniük, hogy ahhoz, hogy az e területeken felnövő fiatalok számára egyenlő esélyeket lehessen biztosítani, az ifjúságpolitikáknak ragaszkodniuk kell a célirányos, ágazatközi fellépéshez;

4. ahhoz, hogy a hátrányos helyzetű fiataloknak valóban a többiekkel egyenlő kilátásaik legyenek, meghatározott intézkedések szükségesek egyéni készségeik fejlesztésének támogatásához, valamint a társadalomban uralkodó sztereotípiákon és előítéleteken való felülemelkedéshez;

5. a generációközi méltányosságot tiszteletben tartó politikák megvalósítása érdekében az esélyegyenlőséget és a fiatalok társadalmi részvételét érintő strukturális korlátokat csökkenteni kell. Ez hozzájárul a fiatalok elleni, nemcsak az életkoron alapuló, hanem gyakran halmozott diszkrimináció elleni küzdelemhez is.

Felkéri a tagállamokat és a Bizottságot, hogy:

1. segítsék elő a fiatalokkal folytatott strukturált párbeszéd különféle formáit, és e párbeszéd eredményeit valamennyi szinten kellően vegyék figyelembe;

2. javítsák az *Európai Ifjúsági Paktum* végrehajtását szolgáló intézkedések koherenciáját annak érdekében, hogy **a fiatalok társadalmi integrációja** fenntartható módon történjen, valamint hogy ezek az intézkedések ténylegesen elérjék célcsoportjaikat – különösen a hátrányosabb helyzetű fiatalokat – azáltal, hogy figyelembe veszik szükségleteiket, hátterüket és motivációikat;

3. törekedjenek arra, a szociális partnerekkel egyeztetve, hogy a rugalmas biztonság' szempontjából kiegyensúlyozott megközelítést alakítsanak ki a fiatalok számára, tegyék könnyebbé az iskola és a munka világa közötti átmenetet, küszöböljék ki a munkanélküliséget és a kétes munkakörülményeket, és járuljanak hozzá a családi élet, a magánélet és a munka összeegyeztethetőségéhez;

4. a **nyitott koordinációs módszer** segítségével helyezzenek hangsúlyt az ifjúságpolitikai célokra a szociális védelem és a társadalmi integráció területén, és adott esetben ennek megfelelően járuljanak hozzá a **Szociális Védelmi Bizottság** és a **Foglalkoztatási Bizottság** munkájához, hogy ezzel megerősítsék az ifjúsági dimenziót, elősegítsék a fiatalok társadalmi integrációját és csökkentsék a szegénység veszélyét;

5. hangsúlyozzák az ifjúságpolitika területén a nyitott koordinációs módszer négy prioritásának – a fiatalok részvételének, az ifjúsági információnak, a fiatalok önkéntes tevékenységeinek, valamint az ifjúság jobb megismerésének – jelentőségét a sikeres társadalmi integrációs politika szempontjából, és erősítsék a nyitott koordinációs módszer által gyakorolt hatást az esélyegyenlőséget és a jobb társadalmi és szakmai beilleszkedést célzó politikák kialakításakor;

1 A témához lásd jelen kiadvány 86. oldalát és a Bizottsági közleményét: *A rugalmas biztonság közös elveinek kidolgozása felé: több és jobb munkahely a rugalmasságon és biztonságon keresztül*. COM (2007) 359. – a szerk.

6. bővítsék az európai fiatal nők és férfiak életminőségével, különösen az élet- és munkakörülményeikkel, szokásaikkal, értékrendjükkel és problémáikkal, valamint a fokozottabb társadalmi részvétellel adódó lehetőségekkel kapcsolatos ismereteket, felhasználva a már létező kutatásokat, eljárásokat és adatokat, köztük a hetedik **Kutatási Keretprogramot** ezen adatok és eredmények érdemi tartalommal való felruházása és összehasonlíthatóbbá tétele érdekében;

7. teljes mértékben használják ki a **Fiatalok Lendületben Programot** annak érdekében, hogy sok és széleskörű lehetőséget biztosítsanak a nem-formális és az informális tanulásra, hogy ezáltal a lehető legtöbb fiatalnak adjanak esélyt az aktív polgári szerepvállaláshoz szükséges készségek és ismeretek elsajátítására, valamint az önálló, egészséges életvezetésre;

8. a 2006. május 19-i tanácsi állásfoglalással² összhangban bővítsék a nem-formális és informális tanulásra, valamint az önkéntes tevékenységekre szolgáló lehetőségek körét, és javítsák az ezekből származó eredmények és tapasztalatok elismertségét; különösen az interkulturális tanulással kapcsolatos lehetőségeket kell erősíteni, támogatva ezáltal az olyan értékeket, mint a kölcsönös tisztelet, a sokféleség, az egyenlőség, az emberi méltóság és a szolidaritás. Ezt szem előtt tartva, a fiatalokat meg kell hívni, hogy vegyenek részt a Kultúrák Közötti Párbeszéd Európai Événél (2008)³ előkészítésében és megvalósításában;

9. az ifjúsági szervezetekkel, magukkal a fiatalokkal és az ifjúságpolitikában érdekelt egyéb felekkel együtt tárják fel azokat a lehetőségeket, amelyek révén minden fiatal aktívabban részt vehet az őt érintő egyeztetésekben és döntéshozatali folyamatokban, és ennek keretében ösztönözzék új részvételi formák bevezetését a hátrányos helyzetű városi vagy vidéki régiók fiataljai számára;

10. helyezzenek nagyobb hangsúlyt a fiatalokat foglalkoztató kérdésekre az antidiszkriminációs politikákban, és nyújtsanak támogatást a fiatalok és szervezeteik számára a megkülönböztetés, az egyenlőtlenségek, a társadalmi kirekesztés és az intolerancia elleni küzdelemben;

11. mozdítsák elő a sport és a kultúra szociális dimenzióját a társadalmi integráció tényezőjeként, a megkülönböztetés elleni küzdelem és a fiatalok közti tolerancia erősítése érdekében;

12. vegyék figyelembe minden fiatal esélyegyenlőséghez és társadalmi részvételhez való jogát a gyermek jogaival kapcsolatos uniós stratégia kialakítása során;

2 A Tanács és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében üléselő képviselői által elfogadott állásfoglalás az európai ifjúságpolitika terén a nem-formális és az informális tanulás értékének az elismeréséről (HL C 168., 2006.7.20., 1. o.).

3 A Kultúrák Közötti Párbeszéd Európai Éve honlapja: www.parbeszed2008.eu – a szerk.

13. gondoskodjanak arról, hogy a fiatalok és az ifjúságpolitika középpontba helyezése az „Esélyegyenlőség mindenki számára” 2007-es európai évének értékelése és nyomon követése során minden szinten – európai, nemzeti, regionális és helyi szinten egyaránt – érvényesüljön.

Felkéri a Bizottságot:

1. hogy az esélyegyenlőség és a jobb szakmai és társadalmi integráció iránti elkötelezettségével összhangban fűzze szorosabbra az együttműködést a területhez kapcsolódó szolgálatait között a társadalmi integrációs politikák és a növekedést és a foglalkoztatást célzó, megújult lisszaboni stratégia ifjúsági dimenziójának megerősítése érdekében;

2. hogy ajánlja a Tanács figyelmébe a nemzeti reformprogramok értékelési folyamatának keretében rendszeresen elvégzett, az *Európai Ifjúsági Paktum* végrehajtásával kapcsolatos helyzet ifjúságpolitikai vonatkozású elemzéseivel kapcsolatos információkat.

Felkéri a tagállamokat, hogy:

1. az *Európai Ifjúsági Paktum* további végrehajtásának részeként segítsék elő helyi és/vagy regionális stratégiák kialakítását. E stratégiák keretében vonják be az összes kapcsolódó érintett felet, a szociális partnereket és magukat a fiatalokat, továbbá nyújtsanak segítséget az olyan egyedi támogató intézkedések bevezetéséhez, amelyek előmozdítják egyrészt a szakértelmen alapuló és könnyen hozzáférhető útmutatást és tanácsadói szolgáltatásokat az oktatás, képzés és foglalkoztatás közötti átmeneti időszakokkal kapcsolatban, másrészt a megfelelő körülményeket a családi élet, a magánélet és a munka összeegyeztethetőségével kapcsolatban;

2. biztosítsanak elsőbbséget a fiatalokat foglalkoztató kérdéseknek a nemzeti reformprogramokban és a fiatalok életminőségét érintő kulcsfontosságú politikákban, különösen úgy, hogy fokozzák az ágazatokon átívelő együttműködést az ifjúságpolitika és egyéb kapcsolódó politikai területek (oktatáspolitikai, gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai, családpolitika, szociális, egészségügyi és sportpolitika, gyermekjogi politika, a nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos politika, kulturális politika, továbbá lakhatási, regionális és várostervezési politika) között;

3. tegyenek további erőfeszítéseket a korai iskolaelhagyók számának csökkentésére megfelelő ösztönzők és fellépések révén, és különösen a hátrányosabb helyzetű fiatalok oktatásban való teljes körű részvételének megvalósítását célzó konkrét intézkedések meghozatala révén, valamint az oktatás és képzés minőségének és vonzerejének erősítése révén;

4. az *Európai Ifjúsági Paktum* további, különösen helyi és regionális szintű végrehajtásának érdekében használják fel az európai strukturális alapok – különösen az ***Európai Szociális Alap*** – forrásait a Paktummal összhangban lévő intézkedések kialakítására és létrehozására;

5. a strukturált párbeszéd elvének megfelelően a hátrányos helyzetű városi és vidéki régiókban fejlesszék vagy terjesszék ki a fiatalok a társadalmi élettér tervezésével kapcsolatos eljárásokban való részvételét, és a nyitott koordinációs módszer segítségével osszák meg eredményeiket és tapasztalataikat.

...

A BIZOTTSÁG HOZZÁJÁRULÁSA AZ ELMÉLETI ÚTKERESÉSI SZAKASZ MUNKÁJÁHOZ, ÉS AZON TÚL: D-TERV A DEMOKRÁCIA, DIALÓGUS ÉS DISZKUSSZIÓ ÉRDEKÉBEN

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE A TANÁCSNAK,
AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, AZ EURÓPAI
GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK
ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK¹**

- RÉSZLET -

1. BEVEZETÉS

Az Európai Tanács 2005. június 18-i ülése eredményeként az állam- és kormányfők nyilatkozatot fogadtak el „*az európai alkotmány létrehozásáról szóló szerződés megerősítéséről*”². A nyilatkozat a francia és holland választók alkotmánnyal szembeni nemleges szavazatát követően megfogalmazta az „útkeresés elméleti szakasza” iránti igényt.

Az állam- és kormányfők iránymutatást adtak a tagállamoknak arra vonatkozóan, milyen jellegű vitákat lenne érdemes szervezni: „*az útkeresés elméleti időszakát arra fogjuk fordítani, hogy széles körű vita szervezését tegyük lehetővé minden egyes tagállamban a polgárok, a civil társadalom, a szociális partnerek, a nemzeti parlamentek és a politikai pártok bevonásával*”. A dokumentum azt is jelezte, hogy az európai intézményeknek „*és különösen a Bizottságnak, hozzá kell járulnia*” e vitához. E közlemény célja, hogy választ adjon az állam- és kormányfők által megfogalmazott kérésre. ...

2. A D-TERV CÉLKITŰZÉSEI

A Bizottság a Demokrácia, Dialógus és Diszkusszió³ D-tervét nem az Alkotmánnyal kapcsolatos mentőakcióként, hanem az Európai Unió demokratikus intézményei és

1 Az Európai Közösségek Bizottsága, 2005.10.13., Brüsszel, COM(2005) 494 végleges

2 Az Európai Unió tagállamainak Állam- és Kormányfőinek Nyilatkozata. az Európai Alkotmány létrehozásáról szóló szerződés megerősítéséről: http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/HU/ec/85337.pdf – a szerk.

3 Democracy, dialogue, debate – demokrácia, párbeszéd, vita – a szerk.

polgárai közti szélesebb vita ösztönzése céljából javasolta. A már létező vagy korábban javasolt kezdeményezések és programok kiegészítését jelenti, legyen szó az oktatás, az ifjúság, a kultúra vagy az aktív európai polgári szerepvállalás kérdéséről.

A D-terv összeköttetést biztosít a Bizottság tevékenységeit a külvilágnak bemutató kommunikáció javítására irányuló európai kommunikációs cselekvési terv,⁴ illetve a kommunikációs stratégia és a demokrácia témakörében a közeljövőben megjelenő *Fehér Könyv*⁵ között. Utóbbi az Európai Unió kommunikációs politika mögött meghúzódó elveket, valamint az európai intézmények és testületek közötti lehetséges együttműködés területeit érintő konzultációs folyamat beindítását célozza meg. E két kezdeményezés és a *D-terv* együttesen egy olyan hosszú távú tervet vázol fel, melynek célja felpezsdíteni az európai demokratikus működést, illetve segíteni egyfajta európai közös tér kialakulását, amelyben a polgároknak rendelkezésükre állnak azok az információk és eszközök, amelyek szükségesek a döntéshozatali folyamatban való aktív részvételhez, illetve amelyeknek köszönhetően az európai projektet a magukénak érezhetik.

Az Európa Unióval kapcsolatos közvélemény és az Unióba vetett bizalom helyreállítása

Bár a politikai rendszerekbe vetett hit egyre csökken, a Bizottság hisz annak fontosságában, hogy biztosítani kell, hogy a képviseleti demokrácia továbbra is élvezze Európa polgárainak bizalmát, és fenntartsa aktív részvételüket. ...

Az embereknek szükségük van arra, hogy érezzék, Európa hozzáadott értéket képvisel, és hogy képesek a döntéshozatali folyamatát befolyásolni. ... Ez is arra utal, hogy a polgárokra jobban odafigyelő, és ily módon elvárásaiknak jobban megfelelő Európára van szükség.

Ez alapvetően fontos, amikor azt látjuk, hogy az európai intézményeket túlságosan gyakran tartják a népszerűtlen intézkedésekért felelős bűnbaknak, illetve gyakran a valóságtól távolinak és bürokratikusnak látják őket. Az útke-resés elméleti időszakának egyik fontos célja az, hogy elősegítse az Európai Unió tevékenységeire vonatkozó hatékonyabb kommunikációt. Ha mind a tag-államok, mind pedig az európai intézmények felhagynának az egymásra mutogatással, az olyan fontos változást jelentene, amelynek mindenképpen meg kell történnie.

4 Cselekvési terv az Európára irányuló kommunikáció javításáért, Bizottság, SEC(2005) 985 – 2005.7.20.

5 Az európai kommunikációs politikáról szóló *Fehér Könyvet* 2006. január 1-jén fogadták el. A kommunikációs *Fehér Könyv* szövege elérhető a http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/hu/com/2006/com2006_0035hu01.pdf weboldalon – a szerk.

A Bizottság hiszi, hogy a vitát nem szabad kizárólag a politikai vezetők és a hagyományosan részt vevő felek körére korlátozni. A Bizottság osztja az állam- és kormányfők azon véleményét, miszerint e vitáknak érinteniük kellene „a civil társadalmat, a szociális partnereket, a nemzeti parlamenteket és a politikai pártokat”, de ugyanakkor hiszi azt is, hogy többletértéket jelentene, ha olyan meghatározott célcsoportok véleményét is meghallgatnák, akiket a népszavazással kapcsolatos kampányok során nem értek el, ilyenek például a fiatalok vagy a kisebbségi csoportok. Végezetül pedig, a viták csak akkor lehetnek sikeresek, ha a tömegmédia, és elsősorban a televízió is részt vesz a folyamatban. Ugyanígy az internet is elsődleges fontosságot élvez a vita élénkítésében.⁶ ...

A meghallgatás szakaszától a további részvétel felé

Végezetül a demokrácia, a dialógus és a diszkusszió D-terve nem más, mint a másik meghallgatásának tényleges gyakorlata, amely lehetővé teszi, hogy az Európai Unió a polgárai véleménye szerint őket érintő területekkel foglalkozzon. A Bizottság célja, hogy ezt a vitát ösztönözze, és kivívja annak a hozzáadott értéknek az elismerését, amelyet az Európai Unió nyújtani képes. A demokratikus megújulás folyamata azt jelenti, hogy az EU polgárainak meg kell adni a jogot, hogy hallásuk a hangjukat.

3. RÉSZVÉTEL A NEMZETI SZINTEN ZAJLÓ VITÁKON

3.1. Viták szervezése nemzeti szinten

Az útkeresés elméleti időszakára vonatkozó felhívás megválaszolásának elsődleges felelőssége a tagállamokat terheli. Valamennyi tagállam vállalta, hogy széleskörű nemzeti vitát kezdeményez Európa jövőjéről. ...

A Bizottság szerint saját szerepe az, hogy segítse, nem pedig, hogy helyettesítse a tagállamokat a nemzeti szintű viták szervezése során. A Bizottság együtt fog működni a nemzeti kormányokkal abban, hogy a vitát elősegítő eseményeket megszervezzék és finanszírozzák. Ezen eseményeknek a politikai nézetek teljes skáláját le kell fedniük. Az Európai Unió Képviselői a tagállamokban⁷ (képviselőtek) valamint az Európai Parlament Tájékoztatási Irodája⁸ kulcsfontosságú szerepet kap

6 Lásd a „Demokrácia, párbeszéd, vita” elnevezésű internetes fórumokat. Vita Európa jövőjéről a Bizottság honlapján: http://europa.eu/debateeurope/index_hu.htm weboldalon. Lásd uo. még az Európai Állampolgári Konzultáció című projektet – a szerk.

7 Az Európai Bizottság Magyarországi Képviselői honlapja: www.eu.hu – a szerk.

8 Az Európai Parlament Budapesti Tájékoztatási Irodája honlapja: <http://www.europarl.hu> – a szerk.

abban, hogy az elméleti szakaszban segítséget nyújtson. Az **Európai Parlament** szintén kulcsszerepet játszhat a nemzeti vitákban, mind a nemzeti intézményekkel megvalósítandó együttműködés, mind az Európai Parlament tagjainak egyéni részvétele által. ...

A nemzeti, regionális és helyi parlamentek különleges szerepet kapnak a viták megszervezésében és ösztönzésében. A nemzeti parlamentek jelentik azt az összekötő kapcsot, amely biztosítja a tényleges ellenőrzést a nemzeti kormányok európai ügyekben hozott döntései felett. Bár számos nemzeti parlament példázza a helyes gyakorlatot, ennél még jóval többet lehet tenni az említett ellenőrző szerep megerősítése érdekében.

Éppen ezért a Bizottság azon van, hogy fejlessze együttműködését a nemzeti parlamentekkel, túl a 2005 elején meghatározott, a nemzeti parlamentekkel kialakítandó kapcsolatokra irányuló célkitűzésen is. E célkitűzések alapvetően három fő témakör köré csoportosulnak. Ezek: kölcsönös segítségnyújtás; tényleges hálózatépítés; kapcsolattartás a polgárokkal és választott képviselőkkel – hiszen azáltal, hogy több beleszólást biztosítunk a tagállami parlamenteknek, Európa polgárainak a hangját erősítjük.

A célkitűzés tartalmaz egy sor konkrét lépést is, például az **Európai Ügyekkel Foglalkozó Bizottságok Konferenciája (COSAC)**⁹ és az **Európai Nemzeti Parlamentek Elnökeinek Konferenciája** (EU Speakers' Conference) munkájában való magas szintű részvételt, valamint a nemzeti parlamentek adott információtípusra és együttműködési lehetőségekre vonatkozó igényeinek megfelelő eljárások bevezetését, amely megkönnyíti az EU-val kapcsolatos elektromos információcserét a nemzeti parlamentek között. ...

3.2. Tartalom

... Bár közös kereteket igyekszik biztosítani, a Bizottság elismeri, hogy minden vita saját helyi, regionális és nemzeti jellemzőkkel bír. Az éppen érintett ország és politikai tartalom¹⁰ függvényében változik az Európai Unió szerepének jelentősége, és az, hogy mely témakörök a hangsúlyosak.

Az egyedi nemzeti sajátosságok ellenére a nemzeti viták feladata az lenne, hogy a polgárok figyelmét Európa jövőjére irányítsa, megvizsgálja elvárásait, és megvitassa, milyen hozzáadott értékkel, illetve konkrét előnyökkel jár a közösségi szintű cselekvés.

⁹ A COSAC honlapja: www.cosac.eu – a szerk.

¹⁰ A *politikai tartalom* itt szak-, illetve közpolitikai (policy) értelemben szerepel, irányelveket és intézkedéseket vagy programokat takar, nem pedig politikai nézeteket (politics), illetve ideológiai tartalmat – a szerk.

E szempontból a vitának túl kellene mutatnia az intézményi kérdések és az Alkotmány körén. Arra kellene irányulnia, hogy hogyan kezel Európa olyan kérdéseket, mint a foglalkoztatás, a gazdaság, a terrorizmus elleni küzdelem, a környezetvédelem, az olajárak, a természeti csapások vagy a szegénység visszaszorítása Afrikában vagy más területeken. E viták eredménye segítené az európai intézményeket, és első sorban a Bizottságot abban, hogy prioritásait pontosabban meg tudja fogalmazni.

E folyamat kétirányú kellene, hogy legyen, egyrészt tájékoztatni kell a lakosságot a ténylegesen elvégzett feladatokon, illetve terveken keresztül Európa szerepéről, másrészt pedig oda kell figyelni az emberek elvárásaira, arra vonatkozóan, hogy mi valósuljon meg a jövőben. A vita a következő témákat tartalmazhatná:

- **Európa gazdasági és társadalmi fejlődése:** Európa azon képessége, hogy növekedést érjen el és munkahelyeket teremtsen, fokozva ezzel a **lisszaboni stratégia** hatásait; azok a közös értékek, amelyekre az európai gazdasági és szociális modellek épülnek; a szükséges reformok, melyek lehetővé teszik, hogy Európa szembe tudjon nézni a globális verseny és a fenntartható fejlődés kihívásaival.
- **Az Európához és az Unió feladataihoz fűződő elképzelések:** A korábban elért eredményekből, valamint a polgárok mindennapi életére pozitív hatást gyakorló konkrét uniós intézkedésekből (pl. élelmiszerbiztonság, **Erasmus** program, egységes valuta, fogyasztóvédelem, belső piac) kiindulva a vita felszínre hozhatná, mit gondolnak az emberek arról, mit lenne érdemes a helyi szinten megoldani, és mit tekintenek az Unió jövőbeni szerepének, például az igazság, a szabadság és a biztonság területének fejlesztése, vagy az éghajlatváltozás és a természeti csapások kérdésében.
- **Európa határai és szerepe a világban:** a további bővítések kilátásai, az Unió képessége arra, hogy új tagokat vegyen fel, a kontinens egészének biztonsága, Európa kapcsolata a szomszédaival, vagy befolyása a világ többi nagy politikai egységére. Mit várnak az emberek Európától a globalizált világban a kereskedelem (pl. textilkereskedelem), a környezetvédelem (pl. éghajlatváltozás), a mobilitás (pl. transzeurópai hálózatok), a biztonság (pl. békefenntartó tevékenység) és a fejlődés (fejlődő országok támogatása, adósság-elengedés a harmadik világ országai esetében) területén?

3.3. Visszajelzés

A nemzeti vitákat szervezett keretek között kell megrendezni annak biztosítása érdekében, hogy a visszajelzés közvetlen hatást gyakoroljon az Európai Unió politikai napirendjére. A vélemények meghallgatásának célja – és eszerint kell a folyamatot irányítani –, hogy világos eredményekhez vezessen, amelyeket az elméleti útkeresési szakasz végén figyelembe lehet venni. Minden egyes tagállamnak be kellene nyújtania a Bizottságnak és a Tanács elnökségének a nemzeti vita első eredményeit összegző jelentést. Ezt a jelentést érdemes lenne nyilvánosságra hozni. ...

4. KÖZÖSSÉGI SZINTŰ KEZDEMÉNYEZÉSEK

Az Európai Bizottság készen áll arra, hogy jelentős szerepet játsszon az Európa jövőjéről folytatandó széleskörű vitában. Bár a Bizottság nem központi szereplője a vitának, részt vállal annak biztosításában, hogy a határokon átvágó kezdeményezéseket ösztönözzék és támogassák. Számos jól szervezett, határokon átvágó esemény segíthet abban is, hogy a folyamatot ismertebbé tegye, és ösztönözheti új szereplők részvételét az európai döntéshozatali folyamatban.

...

4.1. Széles körű nyilvános vita ösztönzése

...

4.1.3. A közönség előtt megnyitott Képviseletek

A Bizottság képviseletei a Bizottság külvilág felé mutatott arcának tekinthetők, ugyanakkor a polgárok többsége nem ismeri azokat kellőképpen, és úgy érzik, a Bizottság egy tőlük távol álló intézmény. A Bizottság megerősíti a Képviseletek szerepét, és szándéka, hogy a közönségnek úgy mutassa be azokat, mint az európai vonatkozású kérdésekre adott információk és visszajelzések gyűjtőpontját.

A Képviseletek épületei állandóan nyitva állnak a közönség előtt. Ezen túlmenően a képviseletvezetők (illetve, ahol megoldható, a biztosok) rendszeresen a polgárok rendelkezésére állnak, hogy kérdéseikre válaszoljanak. E találkozók helyszíne nem korlátozódhat a fővárosra. Az Európai Parlamentet felkérték arra, hogy hasonlóképp járjon el, valamint, hogy a találkozókát hangolják össze.

4.1.4. A Europe Direct központok¹¹ szerepe a regionális események szervezésében

Az EU helyi információs pontjainak decentralizált hálózatát a Bizottság a regionális és a helyi befogadó struktúrákkal közösen alakította ki. E hálózat valamennyi EU-intézmény és testület kezében hasznos eszköz a helyi polgárok felé irányuló, Európára vonatkozó kommunikáció területén, valamint a Bizottság kommunikációs tevékenységekre vonatkozó álláspontjának gyakorlati megvalósításához.

A Képviseletek a legteljesebb mértékben kihasználják a Europe Direct központok új generációs hálózatát a D-terv támogatása során. Ez utóbbiak a regionális szintű tevékenységek gyűjtőpontjaiként működhetnek.

¹¹ A Europe Direct hálózat magyarországi központi honlapja: www.europedirect.hu – a szerk.

4.1.5. Európai Kerekasztal a Demokráciáért

A Bizottság el kívánja érni a polgárokat, elsősorban azokat a fiatalokat, akik érdeklődnek az európai ügyek iránt. A cél a határokon átvéelő, elmélyített vita lehetőségének feltérképezése, az aktív polgári magatartás előmozdítása, valamint az európai integrációs folyamat tudatosabbá tétele.

A Bizottság a civil társadalom szereplőivel együtt munkálkodva dolgozza ki az *Európai Kerekasztal a Demokráciáért* elnevezésű kezdeményezést. A kerekasztal különböző nézőpontot képviselő polgárokat hív össze, akik együtt cselekszenek vagy együtt vitatják meg a közös európai kérdéseket. Az Európai Kerekasztal eredményeire alapozva célszerű lenne további találkozókat szervezni az egyes tagállamokban.

...

4.2. A polgárok részvételének előmozdítása a demokratikus folyamatban

4.2.1. A hatékonyabb eszmecsere ösztönzése

A közelmúlt során a Bizottság fejlesztette azokat a módszereket, ahogy a főbb politikai kezdeményezéseit konzultációra bocsátja. A zöld és fehér könyvek segítségével, valamint az interneten keresztül az érintettekkel folytatott konzultációk száma ugrásszerűen megnőtt. A vélemények meghallgatására irányuló folyamat részeként a Bizottság tervezi, hogy a polgároktól, a fogyasztóktól és az üzleti élet szereplőitől közvetlenül, a már létező eszközök segítségével visszajelzéseket gyűjt, illetve a szóban forgó eszközöket javítja, az Európai Parlamenttel és más intézménnyel együttműködésben. ...

4.2.2. Az európai polgárok projektjeinek támogatása

A politikai rendszerben tapasztalt **demokratikus deficit**, valamint az európai polgárok csekély mértékű részvétele jelentette probléma kezelése érdekében szükséges minden szinten megerősíteni a polgárok felelős részvételét és az európai eszme iránti érdeklődését. A közelmúltban javasolt, **Polgárok Európáért** elnevezésű, az aktív európai polgári magatartás ösztönzése érdekében meghirdetett program fő célkitűzéseként éppen ezt fogalmazta meg.

Ezen túlmenően néhány tagállamban számos fórumot alakítottak ki helyi szinten azokra a szereplőkre támaszkodva, akiket gyakran bevonnak a regionális szintű döntéshozatali folyamatba. A Bizottság keresi annak lehetőségét, hogy támogassa az **Európai Polgárok Fóruma**¹² arra irányuló kezdeményezéseit, hogy amikor

12 A Fórum honlapja: www.citizenspanel.eu

lehet, a különböző európai régiókból származó polgárok reprezentatív csoportját hívja össze, hogy bizonyos politikai területekről vitát folytassanak. Ez a tagállamokban már létező mintákat követve egyben az európai vitákra vonatkozó visszajelzést is biztosítaná.

4.2.3. Nyitottabb működés

Az európai polgárnak jogában áll, hogy hatékony, nyílt és szolgáltatás-orientált közintézményeket várjon el. Éppen ezért a Bizottság támogatja, hogy az európai intézmények minden egyes szintje minél átláthatóbb módon működjön, beleértve a saját, **Európai Átláthatósági Kezdeményezés** című programját. Ami a Tanácsot illeti, a sevillai Európai Tanács határozott a Tanács üléseinek megnyitásáról a nyilvánosság előtt azokban az esetekben, amikor a Tanács társ-törvényhozóként jár el. E szabályok a Tanács eljárási szabályzatában nyerték el formájukat. Ez a lépés biztosítja, hogy a fontosabb javaslatokat bemutatják, a szavazáskor a közönség jelen lehet, és a szavazatokat megindokolják. ...

4.2.4. A szavazók nagyobb mértékű részvétele

A nemzeti és helyi választások alkalmával megfigyelt alacsonyabb részvételi arány tovább súlyosbította a politikai folyamatra vonatkozó demokratikus deficitet. Különösen a legutóbbi európai parlamenti választások fordulói alkalmával volt rendkívül alacsony a megjelentek száma.

A Bizottság javasolni fogja a többi európai intézménynek, hogy együttesen keressék annak lehetőségét, hogyan növelhetnék a szavazók részvételét az európai választások, valamint az európai kérdésekre vonatkozóan megrendezett népszavazások alkalmával. A fiatalok, illetve a kisebbségi csoportok részvételének különös figyelmet kell kapnia, csakúgy, mint az új technológiák alkalmazásának a részvétel növelése érdekében. Azzal a céllal, hogy összehangolják az e kérdésben tett erőfeszítéseket, közös intézményközi munkacsoportot lehetne kialakítani.

4.3. Az európai politikákkal kapcsolatos párbeszéd eszközei

4.3.1. Külön Eurobarométer Európa jövője kérdésében

... A Bizottság be fogja mutatni az *Eurobarométer* különkiadásaként megjelenő, Európa jövőjére vonatkozó felmérést,¹³ értékelve a polgárok véleményét az európai projekt jövőjére vonatkozóan, valamint azt, hogy milyen támogatást és eredményeket várnak a polgárok az európai politikáktól és tevékenységektől.

13 A 2006. február és március között végzett, *Európa jövője* címet viselő Eurobarométer felmérés anyaga angol nyelven letölthető a http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_251_en.pdf weboldaltól – a szerk.

4.3.2. Internet

Egyre nagyobb számú tapasztalat bizonyítja, hogy az internet fontos fórummá vált a politikai viták során. Amennyiben a Bizottság aktív szerepet kíván játszani az Európa jövőjével kapcsolatos vita levezetése során, fel kell tárnia az egyes interaktív kommunikációs eszközök használatában rejlő lehetőségeket, amelyek elősegíthetik a vitát.

A Bizottság a legkorszerűbb internetes technológiát alkalmazza annak érdekében, hogy politikáiról a virtuális térben aktív vita alakuljon ki, és ezek folyamán megvédje álláspontját, mivel az internet fontos közvéleményalakító vitaforummá vált az elmúlt időszakban.

...

AZ EURÓPAI STRUKTURÁLT PÁRBESZÉD A FIATALOKKAL¹

1. Tapasztalatok

Ez év első felében, négy hónap leforgása alatt három fontos eseményre került sor, amelyek hozzájárultak a strukturált párbeszéd koncepciójának a gyakorlatba való átültetéséhez. Ide tartozik a márciusban megrendezett Ifjúsági Csúcstalálkozó Rómában, a Német Elnökség Ifjúsági Eseménye áprilisban, Kölnben, valamint a Brüsszelben és Európa-szerte egyéb helyszíneken megrendezett Európai Ifjúsági Hét júniusban. Ezen rendezvények tapasztalatai révén megbizonyosodhattunk a koncepció érvényességéről, és egyszersmind ötleteket kaptunk a változtatásokra és kiigazításokra vonatkozóan.

A legfőbb felfedezések:

- A fiatalokat érdekli, hogy az őket érintő kérdéseket Európa-szerte megvitathassák, és szívesen részt vesznek egy olyan európai méretű tárgyalási folyamat megszervezésében, amely hatékony, eredmény-orientált, uniós szintű eseményekben csúcsosodik ki.
- A fiatalokat és szervezeteiket fel kell készíteni arra, hogy maximálisan részt tudjanak venni a strukturált párbeszédet érintő feladatok kialakításában, a rendezvények megszervezésében és a résztvevők kiválasztásában.
- Elegendő időt kell biztosítani a strukturált párbeszéd számára, hogy a helyi/regionális szinttől az uniós szintig fejlődjön. Ne legyenek túl gyakoriak a nagy nyilvánossággal járó uniós események.
- Nagyon fontos, hogy a hátrányos helyzetű fiatalok is aktív részesei legyenek a folyamatnak.
- Az **Európai Ifjúsági Hetek** váljanak központi jelentőségű, pán-európai értékkelő és tervező eseményekké.
- Az **Elnökségi Európai Ifjúsági Események** legyenek koncentráltabbak és változatosabbak.

Jelen dokumentum részletezi a fenti megállapításokat, és azok lehetséges következményeit, valamint a fiatalokkal folytatott strukturált párbeszéd egyéb olyan aspektusait, amelyekkel mindezidáig nem foglalkoztunk megfelelő mértékben.

1 Az Európai Bizottság Oktatásügyi és Kultúra Főigazgatósága munkaanyaga, Brüsszel, 2007. augusztus 10., EAC/D1/JK/D(2007) 12810 reg.

2. A fiatalok részvétele

A tapasztalatok azt bizonyítják, hogy lehetséges strukturált párbeszédet kialakítani a **fiatalokkal**. A fiatalokat érdekli az uniós integrációt érintő kérdések megvitatása. Érdeklik őket az európai szintű ifjúsági találkozók és azok a viták is, amelyeken keresztül a strukturált párbeszéd helyi, regionális és országos szinten megvalósul. A Római Ifjúsági Találkozó előkészítése ugyan rövid határidő alatt zajlott, mégis jó példája ennek a lelkesedésnek.

Az is világos, hogy a strukturált párbeszéd az ifjúsági szervezetekkel együtt és rajtuk keresztül alakítható ki. A nemzeti ifjúsági tanácsok és az európai ernyőszervezetek által összefogott ifjúsági szervezetek, amelyek általában az Európai Ifjúsági Fórumban is képviseltetnek, alkalmas és reprezentatív hálózatot jelentenek ahhoz, hogy a párbeszédet – mint egy alulról jövő elképzelést – megszervezzék.

A strukturált párbeszédben sokféle fiatalnak és az ifjúsági szervezetek széles körének részt kell vennie. Ezt szem előtt tartva az Európai Ifjúsági Fórum,² a nemzeti ifjúsági tanácsok és az ifjúsági szervezetek felelősek az uniós szintű események résztvevőinek kiválasztásáért, míg a **Fiatalok Lendületben Program** nemzeti programirodái választják majd ki azokat, akik bemutatathatják projektjeiket. A résztvevők kiválasztásáról tájékoztatni kell az illetékes kormányzati hivatalokat. A kiválasztási eljárás célja, hogy a fiatalok méginkább a magukénak érezzék az eseményeket, és hogy fokozza a fiatalok érdeklődését és az aktív részvételüket.

Az Európai Ifjúsági Fórumnak, a nemzeti ifjúsági tanácsoknak és az ifjúsági szervezeteknek olyan innovatív és hatékony módszereket kell kialakítaniuk, amelyekkel további célcsoportokat is meg tudnak szólítani és be tudnak vonni, például olyanokat, akik bár valamilyen formában aktívan tevékenykednek, mégsem kapcsolódnak egyetlen szervezethez vagy struktúrához sem, illetve a hátrányos helyzetű fiatalokat. Ők a strukturált párbeszéd elsődleges célpontjai.

Az Ifjúsági Miniszterek Tanácsa 2006-os állásfoglalásában³ szereplő javaslatok (lásd a „Háttér”c. pontot) egyike szorgalmazza a hátrányos helyzetű fiatalok részvételét a párbeszédben. E gondolat megvalósítása érdekében a Bizottság néhány, a hátrányos helyzetű fiataloknak szóló, specifikus rendezvényt is szervezni fog. Ezek is beépülnek majd az általános programba, és az Európai Ifjúsági Héten kerülnek kiértékelésre.

2 Az Európai Ifjúsági Fórum szervezetről és tevékenységéről bővebben lásd a Bevezetőt a 13. oldalon. – a szerk.

3 A Tanács és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében ülésező képviselői által elfogadott állásfoglalás – *A fiatalok részvételével és tájékoztatásával kapcsolatos közös célok megvalósítása a fiatalok aktív európai polgári szerepvállalásának ösztönzése érdekében*. HL C 297. 2006.12.07. – a szerk.

A Bizottság ezzel összefüggésben elindított egy, a kortárs-tanuláshoz kapcsolódó kísérletet⁴ a hátrányos helyzetű fiatalok aktív polgári szerepvállalásáról, amely 2008-ban - a szlovén elnökséggel együttműködésben - összegzésre is került. A strukturált párbeszéd jövőbeni fejlesztésénél mindezen események eredményeit is tekintetbe kell venni, nem feledve, hogy a cél egy integrált megközelítés elérése, nem pedig külön párbeszéd kialakítása a hátrányos helyzetű fiatalokkal, ugyanakkor az ő problémáik és érdekeik sajátosságait is figyelembe kell venni.

3. A strukturált párbeszéd folyamat

Megállapítást nyert, hogy kettőnél több, nagy nyilvánossággal bíró, európai szintű ifjúsági esemény túl sok egy évben. Sem a fiatalok, sem a Bizottság, sem az egymást váltó elnökségek nem tudnak a megfelelő színvonalon előkészíteni, megvalósítani és feldolgozni több eseményt.

Az alábbi alapelveket kell követni: jó előkészítés, jó **valorizáció** és jó összefoglalás. A vitákat alaposan elő kell készíteni, az eredményeket értékelni és terjeszteni kell, és biztosítani kell az egyes szakaszok közötti folyamatosságot.

A strukturált párbeszédnek egy, a helyi és regionális szintekről a nemzeti és nemzetközi szintek felé irányuló, alulról jövő folyamaton kell alapulnia. Hat hónapra lesz szükség a viták teljes lebonyolításához minden szinten.

Helyi és regionális szint

A helyi és regionális szintű vitákon minden elérhető társadalmi szereplőnek részt kell vennie – az ifjúsági szervezeteknek és a helyi/regionális ifjúsági tanácsoknak, az önkormányzatoknak, a regionális hatóságoknak, az egyházaknak, az egyesületeknek, az ifjúsági hálózatoknak és információs pontoknak stb. Jelenleg a Fiatalok Lendületben Program 5.1-es alprogramjában⁵ várható támogatási lehetőség a regionális szintű, de nem helyi projektek részére. A Pályázati Útmutató 2008-as változatában bevezetésre kerülhetne ez a lehetőség.

- 4 A kísérlet során a hátrányos helyzetű fiatalok bevonását szolgáló jó gyakorlatokat és a témához kapcsolódó tapasztalatokat gyűjtötték össze a 27 tagországból, a szlovén elnökség alatt rendezett Ifjúsági Találkozóon további vitát folytattak a kísérlet eredményeiről. A kiemelkedően jó gyakorlatokról és a megbeszélések és viták következtetéseiről bővebben lásd a http://ec.europa.eu/youth/pdf/doc1084_en.pdf weboldalt. Az Európai Ifjúsági Fórum szervezetéről és tevékenységéről bővebben lásd a Bevezetőt a 13. oldalon. – a szerk.
- 5 A Fiatalok Lendületben Program 5.1-es alprogramja *A fiatalok és az ifjúságpolitikai döntéshozók találkozói* címet viseli. Ez a kategória a fiatalok és az ifjúsági munkában résztvevők, valamint az ifjúságpolitika felelősei közötti együttműködéseket, szemináriumokat és a strukturált párbeszédet támogatja. (Forrás: Fiatalok Lendületben Program. Pályázati útmutató) A Program Pályázati Útmutatója letölthető a http://www.mobilitas.hu/uploads/1/menu/219/fajlok/FLP_utmutato_hu.pdf weboldaltól – a szerk.

Nemzeti szint

A helyi és regionális vitáknak nemzeti szintű megbeszélésekké kell fejlődniük, lehetőséget adva arra, hogy a résztvevők az egyik szinttől a másikig követhessék az adott témát. A strukturált párbeszéd számára prioritásként megjelölt témákat fel dolgozó szemináriumok alkalmasak arra, hogy a Fiatalok Lendületben Program 5.1-es alprogramjának keretében támogatásra pályázhassanak. Ehhez együttműködés szükséges a projektek ellenőrzését végző nemzeti programirodák és a nemzeti ifjúsági tanácsok között, akiknek a nemzeti szintű párbeszéd eredményeinek összegyűjtése és európai szintre való továbbítása a feladata.

A helyi, regionális és nemzeti események során kiválasztott képviselők általában meghívást kapnak az európai szintű programokra (az Elnökségek Ifjúsági Eseményeire és az Európai Ifjúsági Hetekre), ahol lehetőséget kapnak a nemzeti viták eredményeinek bemutatására. Nagyon fontos tehát, hogy a nemzeti párbeszéd résztvevői lássák, hogy munkájuk eredménye a folyamat további szakaszait is érinti.

Európai szint

Az Európai Ifjúsági Hetek és az Elnökségi Ifjúsági Események európai szinten megrendezett programok. Az alapvető cél az, hogy a nemzeti viták tapasztalatainak közös nevezőjét európai szinten is megtaláljuk, és hogy olyan következtetéseket fogalmazzunk meg, amelyek a nemzeti viták végeredményeit is tekintetbe veszik.

Az Európai Ifjúsági Események fő célkitűzése a következtetések levonása, hivatalosan elfogadott szövegek formájában, ami továbblépés a korábbiakhoz képest. Ezeket az eredményeket minden érintett résztvevőnek megfelelően terjesztenie és értelmeznie kell. Ezek az eredmények az EU intézményeivel folytatott tárgyalásoknak is tárgyát képezik majd, és az Európai Ifjúsági Portálon⁶ keresztül is bemutatásra kerülnek. A megvalósulás értékelését vagy a következtetések elutasítását további ifjúsági eseményeken kell megvitatni és nyilvánosan bejelenteni.

Az Európai Ifjúsági Hetek legyenek olyan elsőrangú európai események, amelyeken Európa-szerte zajlanak a programok, minden tagországban nagyszabású összegző és értékelő összejövetelek kerülnek megrendezésre, valamint egy látványos központi programra kerül sor Brüsszelben. A rendezvények szorosan kapcsolódjanak a Fiatalok Lendületben Programhoz, a kiválasztott sikeres projektek képviselői kapjanak meghívást a Brüsszelben zajló központi eseményre, ahol díjakat is átvehetnek majd. Emellett az Európai Ifjúsági Hetek teremtsenek lehetőséget találkozókra és vitákra a fiatalok és az uniós intézmények képviselői között.

6 Az Európai Ifjúsági Portál a <http://europa.eu/youth> weboldalon érhető el – a szerk.

Az Elnökségi Ifjúsági Események fókuszáljanak egyrészt azoknak a vita-folyamatoknak az eredményeire, amelyek a strukturált párbeszéd egy meghatározott, prioritást képező témájában lezajlottak, illetve egy a fiatalokat és az ifjúságpolitikai koordinációt különösen érintő konkrét problémára.

4. Teendők

A strukturált párbeszéd reflektál a **nyitott koordinációs módszer** által lefedett területeken (információ, részvétel, önkéntesség, a fiatalok jobb megismerése) zajló tevékenységekre, az Európai Év témáira, a csoportos elnökségek (18 hónap) témáira, a különböző elnökségek prioritásaira és az ifjúsági szervezetek kívánságaira. Szabályos és előre látható folyamatnak kell lennie, viszont elég rugalmasnak ahhoz, hogy kezelni tudja a váratlan, de fontos dolgokat. A fiatalok véleményének kiemelt jelentőséget kell tulajdonítani a párbeszédet illető teendők megtervezésében.

A 2008-2009-es időszakra vonatkozólag egyetértés van abban, hogy a folyamat fő témái a Kultúrák Közötti Párbeszéd Európai Éve (2008) és az ifjúsági területen megvalósuló nyitott koordinációs módszer értékelése lesznek (2009), utalással a Kreativitás és Innováció Európai Évére is (2009). A 2009 után napirendre kerülő kérdésekben az Unió kellő időben egyeztet majd az ifjúsági szervezetekkel.⁷

A 2007-2009-es időszakra eltervezett események:

- 2007. szeptember – A portugál elnökség ifjúsági eseménye. Központi témakörök: a Bizottság kommunikációja, az önkéntesség és a vállalkozások.
- 2008. április – A szlovén elnökség ifjúsági eseménye. Központi témakörök: a hátrányos helyzetű fiatalok aktív polgári szerepvállalása.
- 2008. ősz – Európai Ifjúsági Hét, amely egybeesik a francia elnökség ifjúsági eseményével. Központi témakörök: a Kultúrák Közötti Párbeszéd Európai Éve. A vitafolyamat első körének lezárása.
- 2009. tavasz – A cseh elnökség ifjúsági eseménye. Központi témakörök: a nyitott koordinációs módszer (2004-2009) összegzése és értékelése az ifjúsági területen.
- 2009. ősz – A svéd elnökség ifjúsági eseménye. Központi témakörök: a nyitott koordinációs módszer új szakasza az ifjúsági területen. A Kreativitás és Innováció Európai Éve. A vitafolyamat második körének lezárása.

5. A strukturált párbeszéd egyéb formái

A strukturált párbeszéd nem egy merev elképzelés, hanem állandó és változatos

⁷ A strukturált párbeszéd új ciklusa „A jövő kihívásai a fiatalok számára” címet viseli, erről bővebben lásd a <http://www.mobilitas.hu/flp/ifpolitika> weboldalt Az Európai Ifjúsági Fórum szervezetéről és tevékenységéről bővebben lásd a *Bevezetőt* a 13. oldalon. – a szerk.

kapcsolatok révén működő munkafolyamat, amelynek az Európai Ifjúsági Fórummal folytatott rendszeres és ad hoc találkozók, a hátrányos helyzetű fiatalokra irányuló konferenciák, a specifikus ifjúsági szervezetekkel való egyedi kapcsolatfelvétel, az e-konzultációk stb. mind részét képezik. Mindez lehetővé teszi, hogy rugalmasan reagáljon a váratlan fejleményekre.

A különböző elnökségek, a Bizottság, az Európai Parlament és a fiatalok között létrejött informális fórumok továbbra is fontos szerepet játszanak az ifjúsági részvételben az ifjúságpolitika-alkotás és -ellenőrzés folyamatában. Ezek általában az Ifjúsági Tanácsok találkozóin mellett kerülnek majd megrendezésre. Az alapötlet az, hogy a fiatalok lehetőséget kapnak munkájuk eredményeinek bemutatására az ifjúsági ügyekkel foglalkozó miniszterek előtt. Amennyiben lehetséges, ezek a találkozók járuljanak hozzá javaslatokkal a soron következő elnökségek teendőinek előkészítéséhez, és reagáljanak az Ifjúsági Miniszterek Tanácsa által megvitatott témákra. Az Európai Ifjúsági Fórum fontos szerepet játszik majd e fórumok megszervezésében és nyomon követésében. A Bizottság előkészítő találkozókat javasol a jobb felkészülés érdekében.

A folyamat nyomon követésének biztosítására és a mindennapos uniós feladatok segítésére folytatódnak a havi rendszerességű megbeszélések az **Oktatásügyi és Kultúra Főigazgatóság** egysége (Unit EAC-D1) és az Európai Ifjúsági Fórum közt. Az Oktatásügyi és Kultúra Főigazgatóság továbbra is az Európai Ifjúsági Fórum legfőbb partnere marad a Bizottságon belül.

6. Egyéb partnerek és hálózatok

A strukturált párbeszéd egy már kialakult együttműködési struktúrára, és mindezekelőtt az Európai Ifjúsági Fórum hálózatára támaszkodik majd. Ugyanakkor az európai ifjúsági szintér szélesebb körét is számításba kell venni. A speciális kérdésekkel foglalkozó és különböző célcsoportok iránt elkötelezett ifjúsági szervezetek fennálló hálózatait a legnagyobb mértékben be kell vonni, elsősorban helyi és regionális szinten. A nemzeti programirodák, a **SALTO Forrásközpontok**,⁸ az Eurodesk-hálózat és a hozzá hasonló szereplők (ERYICA, EYCA stb.)⁹ szintén fontos részt vállalhatnak a strukturált párbeszéd előmozdításában.

A tagországok ifjúsági ügyekért felelős kormányhivatalai (minisztériumai) fontos támogató és koordináló szerepet játszanak nemzeti szinten. A regionális hatóságoknak és az önkormányzatoknak ugyanez a szerepük a saját hatáskörükben. A legjobb eredmény akkor érhető el, ha az összes partner és hálózat hatékonyan együttműködik.

8 A SALTO Forrásközpontok honlapja: www.salto-youth.net – a szerk.

9 Európai ifjúsági információs hálózatok. Az ERYICA honlapja: www.eryica.org, az EURODESK honlapja: www.eurodesk.org, az EYCA honlapja: <http://www.eyca.org> – a szerk.

A Fiatalok Lendületben Program nemzeti programirodái információt szolgáltatnak és képzéseket szerveznek – többek között a hátrányos helyzetű fiatalok számára –, valamint kapcsolatokat alakítanak ki az egyéb partnerekkel, és hozzájárulnak a projekt-tapasztalatok nemzeti szintű valorizációjához. Részben ők is felelősek lesznek az Európai Ifjúsági Hét országos eseményeinek megszervezéséért, a központi rendezvényekre delegált projektek és az azokat megvalósító és bemutató fiatalok kiválasztásáért. Ez az egyik oka annak, hogy miért fontos az együttműködés a nemzeti ifjúsági tanácsok és a programirodák közt.

A minden tagországban megtalálható programirodák hálózata – mint egy operációs rendszer – az Európai Ifjúsági Hetek logisztikai gerincét alkotja. A nemzeti programirodák feladata ne merüljön ki az anyagi és egyéb támogatás biztosításában, vállaljanak tartalmi szerepet is, például vegyenek részt az általuk támogatott projektbemutatók megszervezésében.

7. A Fiatalok Lendületben Program

A Fiatalok Lendületben Program fontos alkotóeleme a strukturált párbeszédnek, mivel megnyitja azt egy tágabb célcsoport felé, és bevonja mindazokat a fiatalokat, akik már részt vettek különböző projektekben. Ez segít abban, hogy értékes kapcsolódások alakuljanak ki a helyi, regionális, nemzeti és európai szintek között.

A Fiatalok Lendületben Program különféle alprogramjaival megfelelő eszköz a strukturált párbeszéd támogatására mind a tagországokban, mind európai szinten. Az 5.1-es alprogram, mint a Program lényeges része, lehetőséget kínál a regionális és az országos szinten megvalósuló strukturált párbeszéd támogatására.

A strukturált párbeszéd és a Fiatalok Lendületben Program között legyen nagyon erős a kapcsolódás, hiszen ez biztosítja azt, hogy a politika-fejlesztés és a program célkitűzéseinek (az állampolgárság, a szolidaritás, a tolerancia és a megértés) elérése között szorosabb legyen az összefüggés.

8. Kommunikáció és láthatóság

Fontos, hogy a strukturált párbeszéd minden témakörét a fiatalokkal való egyetértésben alakítsák ki, és az adott szakasz indulása előtt minden lehetséges hálózaton keresztül közvetítsék az érintettek felé. A párbeszéd eredményeit pedig ne csak a szereplők körében terjesszék, hanem szélesebb közönség is szerezzen tudomást róluk.

Az egyik legfőbb eszköz erre a célra az Ifjúsági Portál, illetve további releváns honlapok és portálok minden szinten. Ki kell alakítani a linkeket ezek között a webol-

dalak között, ennek érdekében 2008 tavaszán egy konferenciára is sor kerül majd. Az Európai Ifjúsági Hetek ráirányítják a figyelmet a strukturált párbeszéd eredményeire, és általában véve is nagy nyilvánosságot fognak kapni Európa-szerte. Az eseményeken sor kerül majd az ifjúságpolitikai fejlesztések értékelésére, a Fialtak Lendületben Program valorizálására és a legjobb gyakorlatok díjazására.

Folyamatos kommunikációs tevékenység szükséges a strukturált párbeszéd folyamat támogatására, különösen az ifjúsági események nyomán követésének biztosítása érdekében.

9. Háttér

A strukturált párbeszéd a fiatalokkal való kölcsönös kommunikáció eszköze arra, hogy a nyitott koordinációs módszer prioritásai (az aktív polgári szerepvállalás és az önkéntesség) megvalósuljanak az ifjúsági területen, hogy teljes mértékben alkalmazzuk az *Európai Ifjúsági Paktumot*, és hogy általánosan, minden szinten létrejöjjön az alapvető munkakapcsolat a döntéshozók és a fiatalok között.

Ez a megközelítés a 2001-es ifjúsági *Fehér Könyvön*¹⁰ és az Ifjúsági Miniszterek Tanácsa által megállapított közös célkitűzéseken alapul, különösen a fiatalok részvétel és aktív polgári szerepvállalásának erősítése terén.

Ez egyben az ifjúsági szféra hozzájárulása a Bizottság D-tervéhez: a demokráciáért, a dialógusért és a diszkusszióért (Democracy, Dialogue and Debate)¹¹.

Az Oktatásügyi és Kultúra Főigazgatóság a fiatalok részvételével és tájékoztatásával kapcsolatos európai politikáról szóló közleménye szerint (COM (2006) 417, 2006. július 20.)¹² nagy szükség van a fiatalokkal Európa jövőjéről folytatott strukturált párbeszéd javítására, fejlesztésére. Mert fontos „a fiatalok aktív bevonása a politika alakításáról folytatott vitába és párbeszédbe Európa jövője kapcsán is”.

A Bizottság a közleményében azt javasolja, hogy mind európai, mind pedig nemzeti, regionális és helyi szinten is fejlesszék és strukturálják a párbeszédet. Az elképzelés értelmében a párbeszédet az alábbiak szerint kell strukturálni:

- tematikusan, az európai ifjúságpolitikai törekvések mentén 2009-ig; azaz 2007-ben prioritásként kell kezelni a társadalmi bevonás és a sokféleség kérdését, 2008-ban a kultúrák közötti párbeszédet, és a 2009-es évben pedig az ifjúsági területen megvalósuló folyamatos együttműködés perspektíváit, illetve a Kreatívi-

10 Az *Európai Bizottság Fehér Könyve – Új lendület Európa fiataljai számára*. Lásd jelen kiadvány 15. oldalát – a szerk.

11 Azaz: a demokráciáért, a párbeszédért és a vitáért – a szerk.

12 A Bizottság közleménye a Tanácsnak a fiatalok részvételével és tájékoztatásával kapcsolatos európai politikáról. A közlemény teljes szövegét lásd jelen kiadvány 68. oldalán – a szerk.

tás Európai Évét; valamint az ifjúsági terület számára megállapított olyan egyéb, horizontális prioritásokkal is foglalkozni kell, mint a diszkrimináció-ellenesség vagy az egészség;

- térben és időben, azaz a helyi szinttől az európai szintig annak érdekében, hogy időszerű és hatékony módon járulhassunk hozzá a politika-fejlesztéshez az Európai Unióban, pl. Elnökségi Ifjúsági Eseményekkel, a nyitott koordinációs módszerrel vagy a lisszaboni stratégiáról szóló jelentésekkel, illetve az uniós események közti kapcsolódások kialakításával és a folytatólagosság biztosításával;
- oly módon, hogy a lehető legteljesebb mértékben befogadó legyen; pl. a hátrányos helyzetű fiatalok és mindazok bátorításával, akik nem tartoznak egyetlen struktúrához sem;
- az oktatási intézményekkel, a civil szervezetekkel és más releváns szereplőkkel való együttműködés érdekében minden szinten strukturálni kell;
- oly módon, hogy a Fiatalok Lendületben Programot a legjobban ki tudjuk használni *A fiatalok és az ifjúságpolitikai döntéshozók találkozói* című, 5.1-es alprogramon keresztül.

A közlemény folytatása és utókövetéseként a Miniszterek Tanácsa 2006 novemberében elfogadott egy állásfoglalást,¹³ ami megalapozza a strukturális párbeszédet az ifjúsági területen és az ifjúsági szervezetekben aktívan tevékenykedő fiatalokkal, annak érdekében, hogy biztosítsák a fiatalok időben történő és hatékony hozzájárulását az őket érintő politikák kialakításához.

A Bizottság ez év szeptemberében elfogadott közlemény-tervezete újra megerősítette a strukturált párbeszéd jelentőségét, és javaslatot tett arra, hogy a Bizottság háromévente készítsen uniós ifjúsági jelentést. Továbbá arra is javaslatot tett, hogy a strukturált párbeszéd témaköreit bővítsék ki olyan, a fiatalok számára érdekes területek irányába, mint pl. a fenntartható fejlődés, az Európai Unió jövője vagy a fejlődő országoknak történő segítségnyújtás.

¹³ Lásd a 3. lábjegyzet a 165. oldalon – a szerk.

A TANÁCS ÉS A TAGÁLLAMOK KORMÁNYAINAK A TANÁCS KERETÉBEN ÜLÉSEZŐ KÉPVISELŐI ÁLTAL 2007. MÁJUS 16-ÁN ELFOGADOTT ÁLLÁSFOGLALÁS A FIATALOK ÖNKÉNTES TEVÉKENYSÉGEIRE VONATKOZÓ KÖZÖS CÉLKITŰZÉSEK VÉGREHAJTÁSÁRÓL¹ - RÉSZLETEK -

Az **Európai Unió Tanácsa** és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében üléselő képviselői, ... hangsúlyozzák, hogy:

1. a Bizottság a fiatalok önkéntes tevékenységeire vonatkozóan javasolt közös célkitűzésekről szóló, 2004. április 30-i közleményének meghatározása szerint az önkéntes tevékenységek az önkéntes munka valamennyi formáját magukban foglalják. A következők jellemzik őket: mindenki – javadalmazás nélkül és szabad akaratából – részt vehet bennük, oktatási célúak (nem-formális tanulás) és társadalmi többletértéket jelentenek;
2. az önkéntes tevékenységeket világosan el kell határolni a foglalkoztatástól, és azt semmiképpen sem helyettesíthetik;
3. a tagállamokban az önkéntes tevékenységek számos különböző formája létezik, és ezeket meg kell őrizni;
4. a fiatalok önkéntes tevékenységeire vonatkozó közös célkitűzések megvalósításáról szóló tagállami jelentések bizottsági elemzése megerősíti az elfogadott közös célkitűzések érvényességét, hiszen lendületet adtak e tevékenységek strukturáltabb módon való továbbfejlesztéséhez;
5. az ifjúságpolitika terén a nyitott koordinációs módszert – mint a közös célkitűzések jobb végrehajtásának eszközét – meg kell erősíteni;
6. a fiatalok által vállalt önkéntesség üdvözlendő és azt népszerűsíteni kell. Ez majd rávilágít arra, hogy számos fiatal vállalt önkéntesként szerepet és segít ezzel másokat az iskolában és a helyi közösségekben.

Megállapítják, hogy:

1. annak érdekében, hogy a meglévő akadályok megszüntetésével megkönnyítsék a fiatalok számára az önkéntes tevékenységek végzését, a tagállamoknak – a közösségi joggal összhangban és saját nemzeti joguk keretei közt – meg kell hozniuk az általuk megfelelőnek ítélt intézkedéseket, hogy az önkéntesek és családjaik ne szenvedjenek hátrányos megkülönböztetést mobilitásuk miatt

1 HL C 241., 2008.09.20., 1—6. o.

a szociális védelem – úgymint az egészségügyi ellátás és a szociális jóléti politikák – tekintetében;

2. fontos, hogy a különböző szereplők – azaz az állami és magánmunkaadók, a társadalmi partnerek, a civil társadalom, az iskolák és maguk a fiatalok, valamint családjuk – az önkéntes tevékenységeket, mint a személyes, társadalmi és szakmai készségek és kompetenciák megszerzésének módjait, előmozdítsák és elismerjék;
3. a helyi, regionális, országos és európai szintű önkéntes tevékenységek révén megszerzett készségek és kompetenciák hozzájárulhatnak a fiatalok foglalkoztatási lehetőségeinek növeléséhez, kezdeményezőkéességük, kreatív és vállalkozó szellemük fejlesztéséhez, és ezáltal a **lisszaboni stratégia** lényeges elemét alkotják;
4. az önkéntes tevékenységek jelentős mértékben hozzájárulnak a fiatalok szerepének erősítéséhez, ami aktívabb társadalmi részvételhez, a generációk közötti együttműködéshez, a társadalmon belüli szolidaritáshoz, és nagyobb mértékű társadalmi befogadáshoz és kohézióhoz vezet, különösen a hátrányosabb helyzetű fiatalok esetében; továbbá, az önkéntes tevékenységek megkönnyíthetik a fiatalok számára a tanulásból a munka világába való átlépést;
5. valamennyi fiatal számára lehetővé kell tenni, hogy részesüljön az önkéntesség magas színvonalú lehetőségeiből. A kezdeményezéseknek el kell érniük a fiatalokhoz, különösen a kevesebb esélyhez jutókhöz, a másokkal való kapcsolatletteremtés és a sikerélmény lehetőségét kínálva a számukra. Ez különösen azért fontos, mert a fiatalok és az ifjúság területén dolgozók számára az önkéntes tevékenységek a társadalmi elismerés és a folyamatos önképzés eszközei;
6. a civil társadalom szervezetei sok országban kulcsfontosságú szerepet játszanak a fiatalok önkéntes tevékenységeiben;
7. az önkéntes tevékenységek a fiatalok mobilitásának erősítésével elősegítik a demokrácia és a szolidaritás értékeinek érvényesülését, valamint hozzájárulhatnak a kultúrák közötti párbeszéd és az aktív polgári szerepvállalás erősítéséhez. Az önkéntes tevékenységek már most is jelentős szerepet játszanak az európai szakpolitikákban, így a külkapcsolatokban és az együttműködési politikában is.

Egyetértének abban, hogy:

1. a fiatalok önkéntes tevékenységeire vonatkozó, 2004-ben elfogadott közös célkitűzések továbbra is helytállóak és érvényesek, ezért megvalósításukat folytatni kell;
2. hatékonyságuk növelése érdekében a legújabb fejleményeket figyelembe véve, a mellékletben leírt módon ki kell igazítani és meg kell erősíteni a fiatalok önkéntes tevékenységeit illetően 2004-ben elfogadott cselekvési irányokat;
3. az önkéntességről élő kép javítása az önkéntes tevékenységekben való további részvételre ösztönözné a fiatalokat;
4. az önkéntes tevékenységek fontosságának és társadalmi elismertségének nö-

velése érdekében – a helyi szinttől európai szintig – meg kell erősíteni általában a lakosság, és konkrétan a fiatalok, az intézmények és az egyéb érintett felek tudatosságát növelő eszközöket;

5. a különböző szakpolitikai területek közötti ágazati együttműködés megerősítése alapvető fontosságú az önkéntes tevékenységek transzverzális jellege és a fiatalok önkéntes tevékenységekben való részvételére gyakorolt kedvező hatása miatt.

Felkérjük a tagállamokat, hogy:

1. alakítsanak ki a fiatalok, valamint az ifjúsági vezetők és az ifjúság területén dolgozók önkéntes tevékenységeire vonatkozó nemzeti stratégiákat, vagy integrálják e tevékenységeket nemzeti ifjúságpolitikai terveikbe, továbbá hozzanak létre megfelelő programokat – adott esetben – az érintett felekkel, például a civil szervezetekkel, az ifjúsági szervezetekkel és az önkéntes szervezetekkel szoros együttműködésben;
2. 2008 szeptemberéig határozzák meg a fiatalok önkéntes tevékenységeire vonatkozó azon cselekvési irányokat, amelyekre összpontosítani kívánnak, továbbá végrehajtásukhoz alakítsanak ki nemzeti stratégiákat és/vagy konkrét intézkedéseket;
3. a közös célkitűzések hatékony végrehajtása érdekében az érintettekkel, többek között a fiatalokkal, az ifjúsági vezetőkkel, az ifjúság területén dolgozókkal és szervezeteikkel, valamint az önkéntes szervezetekkel együttműködve hozzanak létre előkészítő és nyomon követő mechanizmusokat;
4. vonják be az ifjúsági szervezeteket és az önkéntes szervezeteket a fiatalok önkéntességére vonatkozó szakpolitikák meghatározásába, kidolgozásába és végrehajtásába;
5. mozdítsák elő a regionális és helyi hatóságok, az ifjúsági szervezetek és a fiatalok körében a fiatalok önkéntes tevékenységeire vonatkozó közös célkitűzéseket, továbbá szorosan működjenek együtt a regionális és helyi hatóságokkal;
6. a vállalkozásokat ösztönözzék arra, hogy a fiataloknak a munkaerőpiacra való zökkenőmentes átlépésének megkönnyítése érdekében saját társadalmi felelősségi programjaik keretében – többek között az önkéntes tevékenységeken keresztül elsajátított készségek és kompetenciák elismerése révén – támogassák a fiatalok önkéntes tevékenységeit;
7. különösen a Bizottság sportról szóló *Fehér Könyvének*² és az ahhoz kapcsolódó cselekvési tervnek a figyelembevételével ösztönözzék a fiatal önkéntesek főbb nemzetközi eseményeken való részvételét;
8. állapodjanak meg az önkéntes tevékenységek tekintetében irányadó értékekről, elvekről és etikai normákról, továbbá folytassanak megbeszélést az önkéntes tevékenységek előmozdítását szolgáló további eszközök szükségességéről.

2 COM(2007) 391. *Fehér könyv a sportról: az EU és a sport: elvárások összeegyeztetése és mellékelt cselekvési terv* – a szerk.

Tudomásul veszik a Bizottság azon szándékát, hogy: a fiatalok önkéntes tevékenységeinek előmozdítását és elismerését célzó új uniós szintű intézkedések lehetőségére irányuló konzultációt indít.

Felkéri a Bizottságot, hogy:

1. ezzel összefüggésben tegyen javaslatokat a fiatalok önkéntes tevékenységeinek előmozdítását és elismerését célzó eszközökre vonatkozóan;
2. más érintett szereplőkkel együtt a különböző eszközökről – így ezen állásfoglalásról, az Európai Önkéntes Szolgálatról, az Európai Mobilitásminőségi Chartáról,³ az **Europassról** és a tervezett **európai képesítési keretrendszerről**⁴ – nyújtott információk révén, valamint azok teljes körű felhasználásával mozgósítsa elő a fiatalok önkéntes tevékenységeinek fejlesztését és elismerését;
3. mérlegelje az önkéntességet előmozdító európai év megrendezésének lehetőségét az önkéntességről általában a társadalomban, és konkrétan a fiatalok körében élő kép javítása érdekében.

Felkéri a tagállamokat és a Bizottságot, hogy:

1. a helyes gyakorlatok cseréje, valamint kortárs-tanulási tevékenységek révén erősítsék meg az önkéntes tevékenységekre alkalmazott nyitott koordinációs módszert valamennyi közös célkitűzés – például az akadályok megszüntetése, valamint az önkéntesség révén elsajátított készségek és kompetenciák elismerésének javítása – végrehajtásának megerősítése érdekében;
2. a fiatalok részvétele és az ifjúsági információ terén elért eredmények mérésének gyakorlati eszközeivel foglalkozó, európai szintű munkacsoport megbízatását egészítsék ki a fiatalok önkéntes tevékenységeinek kérdésével;
3. a koordináció nyílt módszerének, valamint általában az ifjúságpolitika terén folytatott európai együttműködésnek a 2009. évi értékelése keretében folytassanak vitát a fiatalok önkéntes tevékenységeire vonatkozó közös célkitűzések nemzeti és európai szinten történt megvalósításáról.

3 HL L 394., 2006.12.30., 5. o. Az Európai Parlament és a Tanács ajánlása (2006. december 18.) a Közöségen belüli, oktatási és képzési célú transznacionális mobilitásról: az európai mobilitásminőségi charta – a szerk.

4 HL L 390, 2004.12.31. 6.o. Az Európai Parlament és a Tanács 2004. december 15-i 2241/2004/EK határozata a képesítések és a szakmai alkalmasság átláthatóságának egységes közösségi keretéről (Europass). Az keretrendszerről és az Europassról bővebben lásd a 85. oldalt. – a szerk.

MELLÉKLET

A FIATALOK ÖNKÉNTES TEVÉKENYSÉGEIRE VONATKOZÓ KÖZÖS CÉLKITŰZÉSEK MEGVALÓSÍTÁSÁNAK MEGERŐSÍTÉSÉRE SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

Az egyes tagállamok körülményeitől és prioritásaitól függően, valamint a tagállamok nemzeti, regionális és helyi hatóságai különböző feladatainak sérelme nélkül többek között az alábbi cselekvési irányok követhetők.

1. A fiatalok önkéntes tevékenységeinek fejlesztése

A fiatalok önkéntes tevékenységei fejlesztésének ösztönzése a meglévő lehetőségek ismertségének növelése, azok körének bővítése, valamint minőségének javítása érdekében.

Nemzeti, regionális és helyi szinten

Az önkéntes tevékenységeknek a különböző tagállamokban meglévő eltérő hagyományai és gyakorlata következtében a fiatalok, valamint az ifjúsági vezetők és az ifjúság területén dolgozók önkéntes tevékenységeire vonatkozóan nemzeti stratégiák kialakítása, vagy e tevékenységek integrálása a nemzeti ifjúságpolitikai tervekbe, továbbá megfelelő programok létrehozása az érintett felekkel, mint például a civil társadalmi szervezetekkel, az ifjúsági szervezetekkel és az önkéntes szervezetekkel szoros együttműködésben.

- a. Az önkéntes tevékenységek (pl. önkéntes szolgálat, alkalmi önkéntes munka stb.) és az önkéntes szervezetek meglévő modelljei azonosításának folytatása annak érdekében, hogy a fiatalok számára rendelkezésre álló önkéntes tevékenységekről egyértelmű és áttekinthető képet lehessen alkotni.
- b. A fiatalok már meglévő önkéntes tevékenységeinek erősítése az alábbiak révén:
 - e tevékenységek különböző kategóriáinak további fejlesztése, különösen a lehetőségek körének bővítésével,
 - a fiatalok számára kiemelten fontos tevékenységek további támogatása,
 - a fiatalok által végzett önkéntes munka területén tevékenykedő civil szervezetek további támogatása,
 - az önkéntes szolgálatok további megerősítése ott, ahol már léteznek, és adott esetben újak létrehozásának ösztönzése.
- c. Az önkéntes tevékenységek és szervezeti keretük minőségének javítása érdekében a fiatal önkéntesek és az ilyen tevékenységeket koordináló és irányító személyek képzési lehetőségeinek támogatása.
- d. Az önkéntes tevékenységeknek nyújtott támogatás megerősítése helyi szinten a helyi szervezetek, többek között az ifjúsági vezetők/az ifjúsági munkában részt vevők és szervezeteik bevonásával, figyelembe véve az aktív polgári szerepvállalás előmozdítását, a vállalkozói szellem fejlesztését, a társadalmi részvétel és a fiatalok szerepének növelése terén játszott szerepüket.

- e. A globális ifjúsági együttműködés előmozdítása, a kultúrák közötti párbeszéd erősítése és az eltérő kultúrájú és vallású helyekről érkező, kevesebb esélyhez jutó fiatalok fokozottabb bevonása érdekében önkéntes tevékenységek szervezése a harmadik országokban.

Európai szinten

- f. Az alábbiak ösztönzése:
 - ahol léteznek, a polgári szolgálatok transznacionális együttműködésének jobb koordinálása,
 - a fiatal önkéntesek cseréjének fokozása egyes területeken,
 - a nemzeti önkéntes programokra és európai dimenziójukra vonatkozó fokozott információcsere kortárs-tanulási tevékenységek, valamint a legjobb gyakorlatok átadását szolgáló módszerek kialakítása révén, figyelembe véve a különböző tagállamokban jelen lévő önkéntes tevékenységek sokféleségét is.
- g. Az Európai Önkéntes Szolgálat (EVS) továbbfejlesztése és további támogatása a Fiatalok Lendületben Program keretében.
- h. Annak megvizsgálása, hogy lehetséges-e az Európai Önkéntes Szolgálatnak a programok szélesebb körére való kiterjesztése, annak érdekében, hogy a fiataloknak lehetőségük legyen részt venni az Európai Unió szolidáris jellegű tevékenységeiben.

2. A fiatalok önkéntes tevékenységeinek megkönnyítése

A meglévő akadályok megszüntetésével – ugyanakkor a tagállamok a bevándorlásra vonatkozó korlátozásainak, továbbá vízum- és belépési követelményeinek tiszteletben tartásával – az önkéntes tevékenységek végzésének megkönnyítése a fiatalok számára.

Valamennyi szinten

- a. A mobilitásról szóló európai parlamenti és tanácsi ajánlásban⁵ foglaltaknak megfelelően további alkalmas intézkedések meghozatala azon jogi és adminisztratív korlátok megszüntetése érdekében, amelyek akadályozzák az önkéntes tevékenységet vállaló személyek mobilitását.
- b. Az érintett hatóságok közötti ágazatközi együttműködés megerősítése, a vízumok és tartózkodási engedélyek fiatalok számára történő kiadását – adott esetben – megkönnyítendő.
- c. Az információ, a tapasztalatok és a jó gyakorlatok cseréjének fokozása a fiatalok önkéntes tevékenységeiben érintett összes szereplő között az akadályok valamennyi típusának megszüntetése és egyszerűsített eljárások kialakítása érdekében.

5 H L L 215., 2001.8.9.,30. o. Az Európai Parlament és a Tanács ajánlása a diákok, a szakképzésben részesülők, az önkéntesek, a tanárok és a szakoktatók a Közösségen belüli mobilitásáról.

- d. Annak megvizsgálása, hogy mely jogi keretek és eszközök javításával könnyíthető meg a fiatalok számára az önkéntes tevékenységek végzése, a szervezetek számára pedig a minőségi tevékenységek kialakítása, különleges figyelmet fordítva a kevesebb esélyhez jutó fiatalokra és a nemek közötti egyensúlyra.

3. A fiatalok önkéntes tevékenységeinek előmozdítása

Az önkéntes tevékenységek előmozdítása a fiatalok szolidaritásának és felelős polgárokként való elkötelezettségének erősítése, és egyúttal a megkülönböztetés és a sztereotípiák valamennyi formája elleni küzdelem, valamint az egyenlőség, a társadalmi befogadás és a generációk közötti együttműködés támogatása érdekében.

Nemzeti, regionális és helyi szinten

- a. Az önkéntességgel kapcsolatos információk terjesztése valamennyi megfelelő szinten a fiatalok önkéntességéről meglévő ismereteinek bővítése, valamint a konkrét lehetőségeikről való tájékoztatásuk, tanácsadás és támogatás, továbbá az önkéntességről alkotott pozitív kép előmozdítása érdekében.
- b. Az információk, a tapasztalat és a helyes gyakorlatok cseréje révén az összes érintett szereplő (a fiatalok, az ifjúság területén és ifjúsági szervezetekben tevékenykedők, a hatóságok, a gazdasági magánszféra, az iskolák stb.) közötti, az önkéntes tevékenységek előmozdítására irányuló fokozott együttműködésre való törekvés.
- c. Azon jelenség alaposabb elemzése az ifjúsági és önkéntes szervezetekkel, valamint egyéb érintett szereplőkkel közösen, amely a fiatalok bizonyos csoportjainak az önkéntes tevékenységekből való kirekesztődését eredményezi, továbbá olyan egyedi, célzott és testre szabott megközelítések kidolgozása, amely e csoportoknak – és különösen a kevesebb esélyhez jutó fiataloknak – az önkéntes tevékenységekben való részvételét ösztönzi.
- d. Az ifjúsági szervezetek és egyéb önkéntes szervezetek ösztönzése arra, hogy szervezzenek önkéntes tevékenységeket, nyújtsanak információkat, és társ-szervezeteiket is tájékoztassák ezekről.
- e. A vállalkozások ösztönzése arra, hogy saját társadalmi felelősségi programjaikban támogassák a fiatalok önkéntes tevékenységeit.

Európai szinten

- f. Megfelelő információs tevékenységek elindítása a fiatalok önkéntes tevékenységeinek és az önkéntesség értékeinek előmozdítása érdekében.

Valamennyi szinten

- g. A fiatal önkéntesek főbb nemzetközi eseményeken való részvételének erősítése, különösen a Bizottság sportról szóló *Fehér Könyvének* és az ahhoz kapcsolódó cselekvési tervnek a figyelembevételével.

4. A fiatalok önkéntes tevékenységeinek elismerése

A fiatalok önkéntes tevékenységeinek elismerése, elismerve ezzel egyúttal egyéni készségeik értékét és társadalmi szerepvállalásukat, valamint az önkéntes tevékenységeknek a tanulásból a munkavállalásba és a felnőtt életbe való átlépés megkönnyítésében játszott szerepét.

Nemzeti, regionális és helyi szinten

- a. A fiatalok önkéntes tevékenységének, az elsajátított egyéni készségeknek, kompetenciáknak és ismereteknek a megbecsülése olyan intézkedések támogatásával, amelyek azt eredményezik, hogy a különböző szereplők, pl. az állami és magánmunkaadók, a társadalmi partnerek, a civil társadalom és maguk a fiatalok valamennyi szinten megfelelő módon és fokozottan elismerjék az önkéntes tevékenységeket, figyelembe véve a fiatalok, többek között a kevesebb eséllyel rendelkező fiatalok igényeit is.
- b. Az önkéntes ágazat által kínált társadalmi többletérték elismerése különböző fellépésekkel – például az önkéntes tevékenységek fokozott társadalmi elismertségéhez vezető figyelemfelkeltő kampányokkal.
- c. Az önkéntes tevékenységek révén elsajátított kompetenciák elismerésének növelése és – adott esetben – tanúsításának fejlesztése céljából az önkéntes és egyéb ifjúsági szervezetek, a társadalmi partnerek, az oktatási intézmények és a nemzeti hatóságok megfelelő képviselőinek bevonása e tanúsítás megkönnyítése érdekében.
- d. A vállalkozások ösztönözése arra, hogy a fiatalok a munkaerőpiacra történő zökkenőmentes belépésének megkönnyítése érdekében saját társadalmi felelősségi programjaik keretében – az önkéntes tevékenységeken keresztül elsajátított készségek és kompetenciák elismerése révén – támogassák a fiatalok önkéntes tevékenységeit.

Európai szinten

- e. A más szakpolitikai területeken már elindult folyamatok és létező eszközök – például az oktatás területén alkalmazott nyitott koordinációs módszer, az egész életen át tartó tanulás stratégiája, a társadalmi párbeszéd, a vállalatok társadalmi felelőssége – keretében, és különösen a tervezett Europass-Youth eszközre építve olyan koherens megközelítés kialakítása, amely az önkéntességgel nyert készségeknek, ismereteknek és kompetenciáknak a munka világában és a tudásalapú társadalomban való jobb elismerését szolgálja.

AZ EURÓPA TANÁCS IFJÚSÁGPOLITIKÁJÁNAK JÖVŐJE: AGENDA 2020

AZ IFJÚSÁGI ÜGYEKÉRT FELELŐS MINISZTEREK 8. KONFERENCIÁJÁNAK ZÁRÓNYILATKOZATA¹

Mi, az Európa Tanács **Európai Kulturális Egyezménye** 49 részes államának ifjúsági ügyekért felelős miniszterei a 2008. október 10-11. között Kijevben, Ukrajnában megrendezett 8. Konferenciánk alkalmával kifejezzük elkötelezettségünket, hogy a szervezet minden tagállamában aktívan támogatjuk az ifjúságpolitika fejlesztését, ami várhatóan a fiatalok sikeres társadalmi integrációját eredményezi majd.

E tekintetben eltökélt szándékunk, hogy követjük azon célkitűzéseket, amelyek a fiatalok minőségi oktatáshoz és képzéshez, tisztességes munkához és életfeltételekhez való hozzáféréseinek biztosítására, és mindazon feltételek javítására irányulnak, amelyek lehetővé teszik a számukra, hogy hozzájárulhassanak a társadalom fejlődéséhez.

Tekintettel az Európa Tanács Állam- és Kormányfői 3. Csúcsértekezletén (Varsó, 2005. május) elfogadott Nyilatkozatra és Cselekvési Tervre, amely kimondja, hogy „Az Európa Tanács tovább kívánja fejleszteni az ifjúsági területen betöltött egyedülálló pozícióját...”, így erősítve meg a szervezet páneurópai karakterét;

Tekintettel a Parlamenti Közgyűlésnek az Európa Tanács ifjúsági napirendjének frissítésére vonatkozó 1844-es számú Ajánlására (2008);

Kiemelve az Európa Tanács 1972 óta fennálló ifjúsági szektorának a szervezet céljaihoz való különleges hozzájárulását és az ifjúsági területnek az új helyzeteknek és kihívásoknak megfelelő megoldások fejlesztésére irányuló képességét;

Figyelembe véve azt, hogy az Európa Tanács ifjúságpolitikájának célja, hogy egyenlő esélyeket és olyan tapasztalatokat biztosítson a fiatalok – azaz a lányok és fiúk, a fiatal nők és férfiak – számára, amelyek lehetővé teszik a számukra, hogy fejlesszék tudásukat, képességeiket, készségeiket és kompetenciáikat annak érdekében, hogy teljes mértékben részt vehessenek a társadalom életének minden területén;

¹ Kijev, Ukrajna, 2008. október 10-11.

Figyelembe véve továbbá e politika szektorközi dimenzióját, és annak fontosságát, hogy kialakításába, végrehajtásába és nyomon követésébe be kell vonni a fiatalokat;

Tekintettel azokra a kihívásokra, amelyekkel a fiatalok szembesülnek, mind a rendelkezésükre álló lehetőségek bőségét, mind pedig a bizonytalanság növekvő kockázatát illetően, mindazonáltal meggyőződve a fiatalokban rejlő figyelemre-méltó lehetőségekről és alapvető szerepükről az Európa Tanács legfőbb értékeinek előmozdításában;

Meggyőződve arról, hogy az Európa Tanácsban olyan dinamikus ifjúságpolitikára van szükség, amely a gyermekeket és a fiatalokat egyaránt érinti;

Hangsúlyozva a 2005-ben, Varsóban elfogadott Cselekvési Terv nyomon követésének fontosságát, különös tekintettel a *„Te is más vagy, te sem vagy más”* Európai Ifjúsági Kampányra a sokféleségért, az emberi jogokért és a társadalmi részvételért, valamint az *„Építsük Európát a gyermekekért a gyermekekkel”* Programra;

1. Egyetértünk abban, hogy az alábbi témaköröknek prioritásként kell megjelenniük az Európa Tanács ifjúságpolitikájában és programjában:

1.1. **Az emberi jogok és a demokrácia**, különösen:

- annak biztosítása, hogy a fiatalok a legteljesebb mértékben élvezhessék emberi jogait és emberi méltóságukat; illetve e téren való elkötelezettségük ösztönzése;
- a fiatalok a demokratikus folyamatokban és struktúrákban való aktív részvételének előmozdítása;
- egyenlő esélyek biztosítása minden fiatal számára a részvételhez a mindennapi élet összes területén;
- a nemek közötti egyenlőség elvének hatékony érvényesítése és a nemi alapú hátrányos megkülönböztetés minden formájának megelőzése; a környezetudatosságra és a fenntartható fejlődésre nevelés és az e téren megvalósuló cselekvés előmozdítása a fiatalok körében;
- annak elősegítése, hogy minden fiatal hozzáférjen az információs és tanácsadó szolgáltatásokhoz.

1.2. **A sokszínű társadalmakban való együttélés**, különösen:

- a fiatalok képessé tétele arra, hogy hozzájáruljanak a kulturális sokszínűséghez, a kultúrák közötti párbeszédhez és együttműködéshez a mindennapokban;
- a rasszizmus és a hátrányos megkülönböztetés minden formájának megelőzése és az ellenük való fellépés minden téren;
- a fiatalok és szervezeteik kezdeményezéseinek támogatása a konfliktusok megelőzése, megoldása, valamint a konfliktusokat követő megbékélés terén, a kultúrák közötti párbeszéd eszközeivel, ide értve a vallások közötti párbeszédet is;

- a fiatal menekültekkel, menedékkérőkkel és belső menekültekkel végzett ifjúsági munka támogatása;
- a kistérségi ifjúsági együttműködés fejlesztésének ösztönzése Európában és azon túl;
- a fiatalok ösztönzése, hogy segítsék elő a globális szolidaritást és együttműködést.

1.3. A fiatalok társadalmi integrációja, különösen:

- a kirekesztett fiatalok integrációjának támogatása;
- a fiatalok az oktatáshoz, a képzéshez és a munka világához való hozzáféréseinek biztosítása, különösen a nem-formális nevelés/tanulás előmozdítása és elismerése révén;
- a fiatalok az iskolarendszerből a munkaerőpiacra való átlépésének a támogatása, például a magánélet és a munka összeegyeztethetőségét segítő lehetőségek erősítésével;
- a fiatalok önállóságának és jólétének, valamint a tisztességes életfeltételekhez való hozzáféréseinek támogatása;
- a fiatalok kulturális, sport- és kreatív tevékenységekhez való egyenlő hozzáféréseinek biztosítása;
- a generációk közötti párbeszéd és szolidaritás ösztönzése.

2. Egyetértünk abban, hogy a fenti prioritások érvényesítésének az alábbi megközelítéseken, módszereken és eszközökön kell alapulnia:

Az ifjúságpolitika fejlesztését és az ifjúságpolitikai együttműködést illetően

- 2.1. kormányközi és nemzetközi együttműködés az ifjúságpolitika fejlesztése terén, különös tekintettel a sztemderdek felállítására és végrehajtásuk támogatására;
- 2.2. az országoknak nyújtott szolgáltatások, különösen a nemzeti ifjúságpolitikákról szóló nemzetközi vizsgálatok és az ifjúságpolitikai tanácsadó küldöttségek révén;
- 2.3. az Európai Unióval való együttműködés;
- 2.4. az Európa Tanács ifjúságpolitikája szempontjából releváns területekkel foglalkozó más érintettekkel és szolgáltatókkal való partnerség;
- 2.5. a közös vezetés (**ko-menedzsment**) mint egyedülálló és értékes együttműködési mechanizmus a kormányok és az ifjúsági szervezetek között;

Az ifjúsági munkát, nevelést és képzést illetően

- 2.6. a multilaterális ifjúsági együttműködés mint alkalmas eszköz a nemzetközi megértés előmozdítására az Európa Tanács alapvető értékeinek szellemében;
- 2.7. a multiplikátorokkal végzett munka, valamint a minőségi ifjúsági munka fejlesztésének és elismertségének támogatása;

- 2.8. az interkulturális tanulás mint a nem-formális nevelés/tanulás különösen alkalmas módszere a kultúrák közötti párbeszéd előmozdítására és a rasszizmus és az intolerancia leküzdésére;
- 2.9. az Európai Ifjúsági Központok és az Európai Ifjúsági Alap² mint egyedülálló eszközök az európai ifjúsági együttműködés fejlesztésére;

Az ifjúságkutatást és a fiatalok tudását illetően

- 2.10. ifjúságkutatás és az ifjúságkutatók és a politika-alkotók közötti együttműködés a tényeken alapuló ifjúságpolitikák és az ifjúsági területtel foglalkozó gyakorlati szakemberek munkájának előmozdítása érdekében;
- 2.11. tanulmányok, publikációk, valamint nevelési és képzési segédanyagok az ifjúsági munka és az ifjúságpolitika támogatására;
- 2.12. az Európai Tudásközpont az Ifjúságpolitikáért³ további fejlesztése.

3. A fentiek szem előtt tartásával azt javasoljuk az Európa Tanács *Miniszteri Bizottságának*, hogy

- 3.1. támogassa a jelen Nyilatkozatot mint a 2005-ös Varsói Csúcsértekezleten elfogadott döntések további végrehajtásához való hozzájárulást;
- 3.2. hívja fel az Európa Tanács ifjúsági szektorának releváns ko-menedzsment testületeit, hogy hozzanak létre programokat a jelen Nyilatkozat alapján;
- 3.3. hívja fel ezeket a testületeket, hogy, ahol ez indokolt, vizsgálják felül az ifjúsági terület munkamódszereit, és amennyiben szükséges, készítsenek ajánlásokat a Miniszteri Bizottság számára;
- 3.4. erősítse meg az Európa Tanács ifjúsági szektorát, és fokozza a gyermekekkel és fiatalokkal kapcsolatos koordinációt és együttműködést mind a közigazgatási, mind a politikai szinteken;
- 3.5. tegye meg a szükséges politikai és közigazgatási intézkedéseket – az ifjúsági területtel való együttműködésben – annak érdekében, hogy arra ösztönözze az Európa Tanács minden szektorát, hogy programjaik és tevékenységeik tervezésekor vegyék figyelembe azok ifjúsági dimenzióját;
- 3.6. továbbra is támogassa az Európai Ifjúsági Központok és az Európai Ifjúsági Alap szerepét;
- 3.7. ápolja az Európai Bizottsággal az ifjúsági területen kialakított Partnerséget,⁴ ami a két fél közötti sikeres együttműködés példája;

2 Az Európai Ifjúsági Központokról és az Európai Ifjúsági Alapról bővebben lásd *Bevezetőt* a 12. oldalon – a szerk.

3 Az Európai Tudásközpont az Ifjúságpolitikáért honlapja: <http://youth-partnership.coe.int/youth-partnership/ekcyp/index> – a szerk.

4 Az Európai Bizottság és az Európa Tanács közötti Ifjúsági Partnerségről bővebben lásd a 9. oldalt – a szerk.

- 3.8. alakítson ki egy olyan kommunikációs stratégiát, amely a lehető legnagyobb mértékű láthatóságot biztosítja az Európa Tanács ifjúsági szektorának mind a szervezeten belül, mind azon kívül;
 - 3.9. törekedjen arra, hogy az éves munka-program megtervezése során megfelelő költségvetést biztosítson az ifjúsági szektor számára.
4. Figyelembe vesszük a jelen Nyilatkozatot ifjúságpolitikánk kialakításában, és támogatjuk a fiatalok és az ifjúsági szervezetek közreműködését az itt szereplő prioritások végrehajtásában helyi, regionális, nemzeti és európai szinten.
5. Továbbá bátorítjuk és támogatjuk az ifjúsági mobilitás, az önkéntes tevékenységek és a csereprogramok fejlesztését Európa-szerte és azon túl.

AZ EU IFJÚSÁGI STRATÉGIÁJA – BEFEKTETÉS ÉS AZ ÉRVÉNYESÜLÉS ELŐSEGÍTÉSE MEGÚJÍTOTT NYITOTT KOORDINÁCIÓS MÓDSZER A FIATALOK ELŐTT ÁLLÓ KIHÍVÁSOK ÉS LEHETŐSÉGEK KEZELÉSÉRE

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE A TANÁCSNAK,
AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, AZ EURÓPAI
GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK
ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK¹

1. BEVEZETÉS

„Európa jövője az európai fiatalokon múlik.² Számos fiatal azonban rossz életessel kezdte az életét. Ez az egyik következtetése a **megújított szociális menetrendről**³ szóló bizottsági közleménynek. A megújított szociális menetrend arra tesz kísérletet, hogy több esélyt teremtsen az EU polgárainak, mindenki számára javítsa a lehetőségekhez való hozzáférést, és szolidaritást mutasson.

A fiatalok elsődleges helyet foglalnak el az Európai Unió társadalmi jövőképében, a jelenlegi válság pedig hangsúlyossá tette annak szükségességét, hogy a fiatal humán tőkéről gondoskodni kell. Erre a jelen közlemény oly módon ad választ, hogy stratégiát határoz meg az ifjúsági területet érintő szakpolitikák jövőjére vonatkozóan Európában. Új, erősebb **nyitott koordinációs módszert** javasol, amelynek egyszerűbb és rugalmasabb a beszámolási rendszere, továbbá megerősíti a **lisszaboni** növekedési és foglalkoztatási **stratégia** keretében elfogadott **Európai Ifjúsági Paktum** alá tartozó politikaterületekkel meglévő kapcsolatokat. A rövidtávú válaszokat az ágazatokon átívelő megközelítés segítségével illeszti be a fiatalok érvényesülésének elősegítésére irányuló hosszú távú erőfeszítések közé.

1 Brüsszel, 2009.4.27., COM(2009) 200 végleges.

2 Szélesen értelmezve ez a 13–30 éves tizenéveseket és fiatal felnőtteket jelenti. Statisztikai okok miatt a szöveg nem mindig ezt a korcsoportot használja.

3 COM(2008) 412. A Bizottság Közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai gazdasági és Szociális bizottságnak és a Régiók Bizottságának - *Megújított szociális menetrend: Lehetőségek, hozzáférés és szolidaritás a XXI. századi Európában.*

A stratégia kedvező feltételeket teremtené a fiataloknak ahhoz, hogy fejlesszék képességeiket, kibontakoztassák a bennük rejlő lehetőségeket, aktívan részt vegyenek a társadalomban, és jobban bekapcsolódjanak az EU-projekt építésébe. A társadalom számára a fiatalok nem megterhelő felelősséget jelentenek, hanem olyan kritikus erőforrást, amely jól mozgósítható a magasabb társadalmi célok elérése érdekében.

2. A FIATALOKAT ÉRINTŐ KIHÍVÁSOK ÉS LEHETŐSÉGEK NAPJAINKBAN

Európában tovább élnek az emberek, később lesz gyermekük és kevesebb a fiatal. A 15–29 éves korcsoport Európa népességének jelenleg a 19,3%-át teszi ki, az előrejelzések szerint 2050-ben azonban már csak a 15,3%-a lesz.⁴ Ezek a demográfiai változások egyaránt befolyásolják a családokat, a nemzedékek közötti szolidaritást és a gazdasági növekedést. A globalizáció hozhat növekedést és munkahelyeket, ám a sérülékeny munkavállalóknak – köztük a fiataloknak – sajátos kihívásokat is hozhat, amint azt a válság is mutatja.⁵ Az éghajlatváltozás és az energiabiztonsági problémák arra intenek, hogy az elkövetkező generációk változtassák meg a viselkedésüket és az életmódjukat. Továbbra is nélkülözhetetlenek azok a **kulcskompetenciák**, amelyek elég rugalmasak ahhoz, hogy az egész életen át fejleszteni lehessen őket, és ugyanígy még mindig rendkívül fontos probléma a korai iskolaelhagyás.

A mai fiatalok nagyra értékelik a barátságot, a tiszteletet, a toleranciát és a szolidaritást, és feltehetően ők minden idők legmagasabban képzett, technikailag legfejlettebb és legmobilisabb nemzedéke. Ugyanakkor a társadalom többi részéhez hasonlóan egyre nagyobb individualizmussal és versenynomással szembesülnek, ráadásul nem feltétlenül ugyanolyan esélyekkel rendelkeznek mindannyian.

Egy egész Európára kiterjedő, átfogó konzultáció⁶ során az derült ki, hogy a fiatalokat leginkább érintő témák közül a következő, kihívást jelentő területek állnak az első helyen: oktatás, foglalkoztatás, társadalmi integráció és egészség. Európa fiataljait fel kell készíteni arra, hogy ki tudják használni a lehetőségeiket, például a civil és politikai részvételt, az önkéntességet, a kreativitást, a vállalkozói szellemet, a sportot és a globális szerepvállalást illetően.

4 Forrás: Eurostat.

5 COM (2009) 34. A liszaboni stratégiához kapcsolódó strukturális reformok végrehajtása az európai gazdaságélénkítési terv kontextusában - Éves országértékelések. Ajánlás: a Tanács ajánlása a tagállamok és a Közösség gazdaságpolitikájára vonatkozó átfogó iránymutatások 2009. évi aktualizálásáról és a tagállamok foglalkoztatáspolitikáinak megvalósításáról.

6 Lásd a csatolt hatásvizsgálatot és a konzultációról szóló jelentést. (A szóban forgó dokumentumok angol nyelven letölthetők a http://ec.europa.eu/youth/news/news1458_en.htm weboldalról – a szerk.)

A pénzügyi, lakhatási vagy közlekedési nehézségekkel párosuló oktatási, foglalkoztatási, integrációs és egészségügyi problémák megnehezítik a fiatalok számára az önállóság elérését, pedig ez lenne az az élethelyzet, amelyben megvannak az ahhoz szükséges erőforrásaik és lehetőségeik, hogy maguk irányítsák életüket, teljes mértékig részt vegyenek a társadalomban és önállóan döntsenek.

3. AZ ÚJ KERET SZÜKSÉGESSÉGE

3.1. Közösségi szintű együttműködés

Az ifjúsági együttműködés jól strukturált és fejlett európai uniós szakpolitikai terület. Az ifjúság számára 1988 óta valósulnak meg EU-programok. A politikai folyamat a 2001-es *Fehér Könyvvel*⁷ indult el, és jelenleg három pilléren alapul:

- A fiatalok aktív polgári szerepvállalása a nyitott koordinációs módszer négy pillére révén (részvétel, információ, önkéntesség és a fiatalok jobb megismerése), közös célkitűzésekkel, tagállami beszámolókkal és az ifjúsággal folytatott strukturált párbeszéddel.
- Társadalmi és foglalkoztatási integráció a lisszaboni stratégia keretében az *Európai Ifjúsági Paktum*⁸ végrehajtása révén három prioritással (foglalkoztatás/társadalmi beilleszkedés, oktatás/szakképzés, a munka és a magánélet összeegyeztetése). Ezen továbblépve „*A fiatalok teljes körű részvételének elősegítése az oktatásban, a foglalkoztatásban és a társadalomban*” című bizottsági közlemény⁹ további intézkedéseket javasolt.
- Az ifjúság szélesebb körű figyelembevétele más szakpolitikai területeken (például a diszkriminációmentesség vagy az egészség területén).

3.2. Az ifjúságpolitikai területek értékelése

Konzultációra került sor a tagállamokkal a jelenlegi keretről és a lehetséges jövőbeni intézkedésekről, 2009 februárjában pedig az **Európai Parlament** is meghallgatást tartott az ifjúságról. A strukturált párbeszéd részeként megtartott vitákon Európa-szerte fiatalok ezrei vettek részt, és találkozókat szerveztek az Európai Ifjúsági Fórummal, illetve a nemzeti ifjúsági tanácsokkal. Egy online konzultáció több mint 5000 választ eredményezett, továbbá a kutatók és a **Fiatalok Lendületben Program** igazgatói is kifejtették véleményüket.

7 COM(2001) 681. Az Európai Bizottság Fehér Könyve – Új lendület Európa fiataljai számára. (Lásd jelen kiadvány 15. oldalát – a szerk.)

8 Az Európai Tanács elnökségi következtetései, 2005. március (7619/05).

9 COM(2007) 498. A Bizottság Közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A fiatalok teljes körű részvételének elősegítése az oktatásban, a foglalkoztatásban és a társadalomban. (Lásd jelen kiadvány 83. oldalát – a szerk.)

A nyitott koordinációs módszer összességében megfelelő együttműködési eszköznek látszik, prioritásai pedig továbbra is helytállóak. A keret hatására nemzeti szintű ifjúsági stratégiák és jogszabályok is létrejöttek. Egyre több ország vonja be az ifjúsági szervezeteket is a politikaalkotásba. Az *Európai Ifjúsági Paktum* – különösen az oktatás és a foglalkoztathatóság tekintetében – növelte az ifjúság elismertségét a lisszaboni stratégián belül, illetve a diszkrimináció-mentesség és az egészség terén is sikerült haladást elérni.

A tervek szerint 2009-ben lejáró keret azonban a megvalósítás szintjén nem bizonyult mindig hatékonynak és eredményesnek: nincs eléggé összehangolva ahhoz, hogy az összes kihívást kezelni tudja. Konszenzus van a politikákon átívelő megközelítés megerősítésében, amint azt az ifjúság önállóságának elősegítéséről szóló 2008-as európai parlamenti nyilatkozat is kívánja, azonban a strukturált párbeszédet is jobban kellene megszervezni annak érdekében, hogy megkönnyítse a szervezetekhez nem tartozó fiatalok – különösen a hátrányosabb helyzetűek – elérését.

4. IFJÚSÁG – BEFEKTETÉS ÉS AZ ÉRVÉNYESÜLÉS ELŐSEGÍTÉSE

4.1. Az EU ifjúsági jövőképe

A fiataloknak a lehető legjobban ki kellene teljesíteniük a bennük rejlő lehetőségeket. Ez a jövőkép mindenkire vonatkozik, ám az intézkedéseknek a hátrányosabb helyzetűekre kellene összpontosulniuk. Ez egy kettős megközelítésen alapul:

- **Befektetés az ifjúságba:** jelentősebb erőforrások mozgósítása azon szakpolitikai területek fejlesztése érdekében, amelyek a mindennapi életük során érintik a fiatalokat, és javítják jólétüket.
- **Az ifjúság érvényesülésének elősegítése¹⁰:** a fiatalokban lévő potenciál kibontakoztatásának elősegítése a társadalom megújulása és az EU értékeihez és céljaihoz való hozzájárulás érdekében.

Jelentősebb együttműködés fog kialakulni az ifjúsági és más politikai területek – például az oktatás, a foglalkoztatás, az integráció és az egészség – között; melynek során az ifjúsági tevékenységek és az ifjúsági munka támogató szerepet töltenek majd be. A megújított ifjúsági nyitott koordinációs módszer a többi politikai koordinációs folyamat „becsatornázásával” zajló „összekapcsolt” politikaalkotásra fog ösztönözni, amelyhez hozzájárul specifikus szakértelme, illetve az, hogy a fiataloknak lehetőséget ad arra, hogy véleményüket elmondják, és ezt a döntéshozók

¹⁰ A jelen dokumentum címében és szövegében szereplő: *érvényesülés elősegítése* kifejezés az angol *empowerment* fogalmának magyaráztására szolgál. Az *empowerment* egy olyan folyamatot jelöl, amelynek során egy kevesebb eséllyel rendelkező, bizonyos szempontból hátrányosabb helyzetű csoportot azáltal erősítenek meg és tesznek képessé az érvényesülésre, hogy fejlesztik az ilyen irányú kompetenciáikat és készségeiket, és hozzáférést biztosítanak a számukra a szükséges információkhoz és forrásokhoz, így teremtve lehetőséget arra, hogy a saját erejükből és tudásukkal felvértezve képviseljék a saját jogaikat és érdekeiket.

figyelembe is vegyék. Az EU azzal járul hozzá ehhez a folyamathoz, hogy segíti az ifjúságpolitikáért felelős tagállamok közötti jobb együttműködést.

4.2. Hosszú távú ifjúsági stratégia rövidtávú prioritásokkal

Az ifjúság helyzetére vonatkozó jelenlegi ismeretek¹¹ alapján a Bizottság új stratégiára tesz javaslatot három átfogó és egymással összekapcsolódó céllal, amelyek a megújított szociális menetrendhez is szorosan kötődnek:

- **Esélyteremtés** az ifjúság számára az oktatás és a foglalkoztatás terén
- **A lehetőségekhez való hozzáférés javítása** és az összes fiatal teljes társadalmi részvétele
- **A kölcsönös szolidaritás erősítése** a társadalom és a fiatalok között

A javaslat minden célhoz két-három „cselekvési területet” jelöl meg, amelyeken belül az első három évre (2010–2012) határoz meg célkitűzéseket. Az egyes területekhez egy-egy felsorolás tartozik olyan konkrét intézkedésekkel, amelyeket a tagállamok és/vagy a Bizottság hajthatnak végre. Az ifjúság előtt álló kihívásokat és lehetőségeket háromévenként rendszeresen felméri és rangsorolja, hogy biztosítani lehessen a rugalmasságot és azt, hogy a cselekvési területek az újabb nemzedékek változó szükségleteit tükrözzék. Kiigazításokat még akkor is lehet majd tenni, miután meghatározzák az EU növekedési és foglalkoztatási stratégiájának 2010 utáni követő intézkedéseit.

4.2.1. Esélyteremtés az ifjúság számára

1. cselekvési terület – Oktatás

A 20–24 éves fiatalok majdnem 80%-a befejezte középfokú tanulmányait. Mindazonáltal a 15 évesek negyede rosszul teljesít olvasásból, 12,6 millió fiatal pedig mindenféle végzettség nélkül hagyja el az iskolát. A nagyobb mobilitás az EU-t nyílt térséggé teszi a fiatalok számára tehetségük és lehetőségeik kibontakoztatásához,¹³ ez azonban továbbra is korlátozott.

Az **Európai Bizottság** az oktatás terén új nyitott koordinációs módszert javasolt, amely a következő hosszú távú stratégiai kihívásokra irányul: **egész életen át tartó tanulás** és mobilitás, minőség és hatékonyság, egyenlőség és polgári szerepvállalás, innováció és kreativitás,¹⁴ valamint egy új megközelítést arra,

11 EU Youth Report 2009. (Európai Ifjúsági Jelentés 2009)

12 COM(2008) 425. A Bizottság Közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A XXI. századi kompetenciák fejlesztése: Az iskolákról szóló európai együttműködés menetrendje.

13 Lásd például az **Erasmus** és a Fiatalok Lendületben Programot.

14 COM(2008) 865. A Bizottság Közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazda-

hogy a 21. sz. össze lehessen hangolni egymással a munkaerő-piaci igényeket és a munkavállalók készségeit.¹⁵ A formális oktatás javítása kulcsfontosságú terület, ám készségeket az osztálytermen kívül – ifjúsági munka során vagy az új technológiák segítségével – is el lehet sajátítani.

Célkitűzés

A formális oktatást kiegészítő, fiataloknak szóló nem-formális nevelést is támogatni kell a minőség fejlesztésével, az eredmények elismerésével és a formális oktatásba történő hatékonyabb integrációjával annak érdekében, hogy hozzájáruljon az egész életen át tartó tanuláshoz Európában.

A tagállamok és a Bizottság intézkedései hatáskörükön belül

- Nem-formális tanulási lehetőségek kialakítása a korai iskolaelhagyás elleni intézkedések részeként
- A készségek érvényesítésére és a képezések elismerésére európai szinten létrehozott eszközök teljes skálájának a kihasználása¹⁶
- A tanulási mobilitás előmozdítása valamennyi fiatal esetében
- Az oktatás- és az ifjúságpolitika alakítói közötti együttműködés ösztönzése
- A nemi sztereotípiákkal való foglalkozás a formális és nem-formális oktatási rendszerek révén
- Jó minőségű pályaaorientációs és tanácsadó szolgáltatások biztosítása a fiatalok számára
- Részvételen alapuló (participatív) struktúrák kialakítása az oktatási rendszeren belül, valamint az iskolák, a családok és a helyi közösségek közötti együttműködés fejlesztése.
- A Bizottság továbbfejleszti az **Europass** önértékelő funkcióját, elsősorban a nem-formális keretek között megszerzett készségek terén, illetve bizonyítványokat hoz létre (például Youthpass).

2. cselekvési terület – Foglalkoztatás

A fiatalok életének az a szakasza, amely az oktatásból a munka világába történő átlépést jelenti, lényegesen hosszabb és bonyolultabb lett. A fiatalokat érintő munkanélküliség átlagosan legalább kétszerese a teljes munkaerőre vetítettnek, a jelenlegi gazdasági válság pedig további nyomást gyakorol a fiatalok munkaerő-piaci

sági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának az európai oktatási és képzési együttműködés aktualizált keretstratégiájáról.

15 COM(2008) 868. A Bizottság Közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának - *Új munkahelyekhez szükséges új készségek - A munkaerő-piaci és a képzettségi igények előrejelzése és összehangolása.*

16 Előbbiről az Europass, az **európai képzési keretrendszer** (EKKR / EQF) és az európai szakoktatási és szakképzési kreditrendszer (ECVET), utóbbiról a 2005/36/EK irányelv gondoskodik.

lehetőségeire. Gyakran rossz minőségű, időszakos munkákat végeznek, és rosszul fizetik őket. A fiatalok munkanélkülisége gyakran a készségek hiányának vagy annak eredménye, hogy a készségek és a munkaerő-piaci igények nem felelnek meg egymásnak, ezért olyan orientációs és tanácsadó rendszerekre van szükség, amelyek tájékoztatást adnak a képzési irányokról és a leendő munkalehetőségekről.

A munkaerőpiachoz való hozzáférés és a minőségi foglalkoztatás elősegítése egyaránt kulcsprioritása a lisszaboni növekedési és foglalkoztatási stratégiának, valamint az *Európai Ifjúsági Paktumnak*: ezt a lendületet meg kell őrizni. A pénzügyi és gazdasági válság munkaerő-piaci hatása rövid és hosszú távon egyaránt még sűrűgösbbe teszi a fiatalok foglalkoztatásának javítását. Az egységes piac egyik sarokköve a munkavállalók szabad mozgása, ami különösen érvényes a pályafutásuk kezdetén álló fiatalok esetében.

Célkitűzések

A tagállamok és az EU foglalkoztatáspolitikai intézkedéseit a rugalmas biztonság (flexicurity) négy összetevője mentén kell összehangolni annak érdekében, hogy könnyebbé váljék az iskolából, illetve az inaktív állapotból vagy a munkanélküliségből a munka világába való átmenet. Munkába állásuk után lehetővé kell tenni a fiataloknak, hogy előrelépjenek.

Növelni és fejleszteni kell a befektetéseket annak biztosítása érdekében, hogy a munkaerőpiacon inkább keresett munkáknak megfelelő készségekre lehessen szert tenni, ami által a megszerzett készségek rövidtávon jobban illeszkednek a meglévő munkaerő-piaci igényekhez, illetve hosszabb távon elébe mennek a jövőbeli elvárásoknak.

A tagállamok és a Bizottság intézkedései hatáskörükön belül

- Annak biztosítása, hogy a fiatalok foglalkoztatása prioritás maradjon
- A fiataloknak szóló, határokon átvívelő szakmai lehetőségek előmozdítása, ideértve azt is, hogy a fiatalok korán megbarátkozzanak a munka világával
- Az ifjúsági munkának mint olyan eszköznek a fejlesztése, amely segíti a fiatalok foglalkoztathatóságát
- A foglalkoztatás- és ifjúságpolitika alakítói közötti együttműködés ösztönzése, valamint a fiatalok a foglalkoztatáspolitikai alakításában való részvételének a szorgalmazása
- Annak biztosítása, hogy a fiatalok foglalkoztatását támogató közösségi finanszírozási lehetőségek – elsősorban az **Európai Szociális Alap** – megfelelően legyenek felhasználva
- A gazdaságélénkítési tervekben szereplő rövidtávú intézkedések elfogadása az ifjúsági foglalkoztatás serkentésére, valamint az ifjúság számára kedvező strukturális intézkedések kialakítása

- Pályaorientációs és tanácsadó szolgálatok kialakítása
- A munkaerő szabad mozgása előtti akadályok csökkentése Európa-szerte
- Minőségi gyakornoki lehetőségek előmozdítása az oktatási és szakképzési és/vagy foglalkoztatási programokon belül
- A gyermekgondozási szolgáltatás javítása, hogy a fiatal felnőtteknek könnyebb legyen a hivatásuk és a magánéletük összeegyeztetése

3. cselekvési terület – **Kreativitás és vállalkozói szellem**

A technológia a mai „internetes” nemzedéknek új tanulási, alkotási és részvételi lehetőségeket kínál, ugyanakkor új kihívásokat is hoz magával a magánélethez való jog, az internetbiztonság és a médiaműveltség (media literacy) terén.

A fiatalok vállalkozói és innovációs képességeinek ösztönzése része a 2007–2013-as versenyképességi és innovációs keretprogramnak, továbbá az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciák európai referenciakeretének is, amely a kultúrát is tartalmazza. Továbbá a kreativitás és az innováció a témái a 2009-es európai évnek, illetve szerepelnek az oktatásra és szakképzésre kiterjedő új nyitott koordinációs módszerben meghatározott kihívások között is.

A fiatalokat arra kell bátorítani, hogy innovatív módon gondolkozzanak és cselekedjenek, és fel kell ismerni a fiatal tehetségeket. A kultúra serkenti a kreativitást, a vállalkozói ismeretek oktatására pedig úgy kellene tekinteni, mint a gazdasági növekedés és a munkahelyteremtés előmozdításának eszközére, valamint egyes készségek, a civil részvétel, az önállóság és az önbecsülés forrására.

Célkitűzés

A tehetségfejlesztést, a kreatív készségeket, a vállalkozói mentalitást és a kulturális kifejezésmódokat az egész ifjúság körében bátorítani kell.

A tagállamok és a Bizottság intézkedései hatáskörükön belül

- A start-up vállalkozások finanszírozásának továbbfejlesztése, és a fiatalok által létrehozott vállalkozások elismerésének ösztönzése
- Az új technológiák hozzáférhetővé tétele, hogy segítségükkel érvényesülhessenek a fiatal tehetségek, és fokozódjon a művészet és a tudomány iránti érdeklődés
- Annak előmozdítása, hogy az ifjúsági munka járuljon hozzá a fiatalok kreativitásának és vállalkozói szellemének kibontakoztatásához
- A kreatív, és elsősorban az új technológiákat alkalmazó eszközökhöz való széleskörű hozzáférés biztosítása.

4.2.2. A lehetőségekhez való hozzáférés javítása és az összes fiatal teljes társadalmi részvétele

4. cselekvési terület – **Egészség és sport**

Az EU 2008–2013-as egészségügyi stratégiája elsődleges fontosságú cselekvési területként határozza meg a gyermekek és fiatalok egészségét, amit egy tanácsi ajánlás is megerősít.¹⁷ Sok fiatal egészsége van veszélyben a stressz, a szegényes táplálkozás, a testmozgás hiánya, a védekezés nélküli nemi élet, a dohányzás, az alkohol és a kábítószer miatt. A tágabb környezeti és társadalmi-gazdasági tényezők szintén ronthatják az egészséget, ami viszont akadályozhatja az aktív részvételt. Az ifjúság sajátos helyzetét az egészségügyi területen belül tehát ágazatokon átívelő módon kell kezelni. A fiatal polgárok testi egészségének és lelki jóllétének javításán túl a sportnak nevelési dimenziója is van, és fontos társadalmi szerepet tölt be.¹⁸

Célkitűzés

A fiatalok egészséges életmódjának, a testnevelésnek, a sporttevékenységeknek, valamint az ifjúsági munkások, egészségügyi szakemberek és sportszervezetek közötti együttműködésnek az ösztönzése, aminek középpontjában a túlsúlyosság, a sérülések, a függőségek és a kábítószerhasználat megelőzése és kezelése, valamint a mentális és szexuális egészség megőrzése áll.

A tagállamok és a Bizottság intézkedései hatáskörükön belül

- A fiatalok egészségéről és jólétéről szóló tanácsi állásfoglalás végrehajtása, és a fitness- és sporttevékenység ösztönzése a fiatalok körében az EU fizikai aktivitásra vonatkozó iránymutatásának¹⁹ alkalmazásával
- Az egészségről szóló képzési lehetőségek előmozdítása ifjúsági munkások és ifjúsági vezetők számára
- Az egészség- és ifjúságpolitika alakítói közötti együttműködés, valamint a fiatalok az egészségpolitika alakításában való részvételének ösztönzése
- Az összes érdekelt fél mozgósítása helyi szinten a veszélyeztetett fiatalok megtalálása és segítése érdekében
- Személyre szabott egészségügyi információk kialakítása a fiatalok – különösen a társadalmi kirekesztés veszélyével szembenézők – számára, valamint az ifjúsági információs hálózatok mozgósítása
- A kortárs egészségnevelés ösztönzése az iskolában és az ifjúsági szervezetekben

17 HLC 319., 2008.12.13., 1. o. A Tanács és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében ülésező képviselői által elfogadott állásfoglalás (2008. november 20.) a fiatalok egészségéről és jólétéről

18 COM(2007) 391 *Fehér könyv a sportról*.

19 EU Irányelvek a fizikai aktivitáshoz. Ajánlott politikai intézkedések az egészséget megerősítő fizikai aktivitás támogatására (EU Physical Activity Guidelines. Recommended Policy Actions in Support of Health-Enhancing Physical Activity), 2008. (Az irányelvekről bővebben lásd www.eufic.org/article/hu/egeszseg-es-eletmod/Fizikai-aktivitas/artid/Iranyelvek-fizikai-aktivitashoz – a szerk.)

5. cselekvési terület – **Részvétel**

A fiatalok és az intézmények közötti szakadékot látva egyre komolyabb kihívást jelent a fiatalok teljes részvétele a civil társadalom életében és a politikai életben. A jelenlegi közös részvételi és információs célkitűzések megvalósítása azt mutatja, hogy még van hová fejlődni, különösen az ifjúsági szervezetek támogatásának, a képviselői demokráciában történő részvételnek és a „részvétel megtanulásának” tekintetében. A politikaalkotóknak – többek között civil és európai ügyekben is – olyan módokon kell kommunikálniuk, amelyekre a fiatalok fogékonyak, különösen azért, hogy a szervezetlen vagy hátrányos helyzetű fiatalokat is meg tudják szólítani.

Célkitűzés

Az ifjúság teljes társadalmi részvételének biztosítása a következők révén: a fiatalok a helyi közösségek társadalmi életében és a képviselői demokráciában való részvételének erősítése, az ifjúsági szervezetek és a „részvétel megtanulása” különféle formáinak támogatása, a szervezetekhez nem tartozó fiatalok részvételének támogatása és minőségi információs szolgáltatások nyújtása

A tagállamok és a Bizottság intézkedései hatáskörükön belül

- Az ifjúsági részvételre, információra és konzultációra vonatkozó minőségi normák kialakítása
- Az ifjúsági szervezetek, valamint a nemzeti és helyi ifjúsági tanácsok további politikai és pénzügyi támogatása
- Az e-demokrácia fejlesztése további, szervezetekhez nem tartozó fiatalok elérése érdekében
- További lehetőségek kialakítása az európai, illetve nemzeti intézmények és a fiatalok közötti vitához
- A Bizottság modernizálni fogja az Európai Ifjúsági Portált, és igyekszik még több fiatalt elérni.

4.2.3. A társadalom és a fiatalok közötti kölcsönös szolidaritás erősítése

6. cselekvési terület – **Társadalmi integráció**

A társadalomnak szolidaritást kell mutatnia a fiatalok – különösen a hátrányos helyzetű fiatalok – iránt. 2006-ban a 16–24 évesek ötödét veszélyeztette a szegénység. A kirekesztettségnek számos oka lehet: a munkanélküliség, a fogyatékoság, a bevándorlókkal kapcsolatos társadalmi és egyéni attitűdök, a diszkrimináció, a fizikai és/vagy mentális egészség, a függőség, a kábítószerhasználat, a családon belüli erőszak vagy a büntetett előélet. A kirekesztettség radikalizálódáshoz és erőszakhoz is vezethet.

A szociális téren működő nyitott koordinációs módszer²⁰ politikai napirendjében kiemelt helyen szerepel a szegénység és a kirekesztettség nemzedékről nemzedékre való öröklődésének megtörése. A szegénység és társadalmi kirekesztés által veszélyeztetett ifjúság problémájának megoldása számos szakpolitikai területet érint, és integrált intézkedést kíván. Ebben az összefüggésben szorosan összekapcsolódik a gyermek-, a család- és az ifjúságpolitika, ez a közlemény pedig kiegészíti „Az EU gyermekjogi stratégiája felé” című bizottsági közleményt.²¹

Célkitűzés

A hátrányos helyzetű ifjúsági csoportok körében a szegénység és a társadalmi kirekesztődés megelőzése, illetve nemzedékről nemzedékre való öröklődésének megtörése a fiatalok életében részt vevő összes szereplő (a szülők, a tanárok, a szociális munkások, az egészségügyi szakemberek, az ifjúságsegítők, maguk a fiatalok, a rendőrség és az igazságszolgáltatás, a munkaadók stb.) mozgósításával

A tagállamok és a Bizottság intézkedései hatáskörükön belül

- A tizenévesekre és a fiatal felnőttekre – különösen a hátrányosabb helyzetűekre – vonatkozó kérdések megoldása a szociális védelemhez és a társadalmi integrációhoz kapcsolódó politikaalkotásban
- A közösségi finanszírozás és a kísérleti programok optimalizálása a fiatalok társadalmi integrációjának támogatása érdekében
- Az ifjúsági munkában és az ifjúsági közösségi központokban mint az integráció eszközeiben rejlő lehetőségek kiaknázása
- Interkulturális tudatosság és az ilyen irányú kompetenciák fejlesztése minden fiatal esetében
- Az ifjúsági részvétel ösztönzése az integrációs politikában és a politikaalkotók közötti együttműködésben
- Annak elismerése, pl. speciális díjakkal, ha a hátrányos helyzetű fiatalok sikeresen legyőzték az őket érintő különböző akadályokat
- Megoldások a hajléktalanság, a lakhatás és a gazdasági vagy pénzügyi kirekesztődés problémáira
- A minőségi szolgáltatásokhoz (például közlekedés, e-integráció, egészségügy, szociális szolgáltatások) való hozzáférés javítása
- A kifejezetten a fiatal családoknak nyújtott támogatások előmozdítása

20 COM(2008) 418. A Bizottság Közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai gazdasági és Szociális bizottságnak és a Régiók Bizottságának – *A szociális Európa érdekében tett kötelezettségvállalás megújítása: A szociális védelemre és a társadalmi integrációra irányuló nyitott koordinációs módszer megerősítése* és COM(2005) 706, a Bizottság Közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai gazdasági és Szociális bizottságnak és a Régiók Bizottságának – *Közös munka, jobb munka – Új keretprogram az Európai Unió szociális védelmi és integrációs politikájának nyílt koordinációjához.*

21 COM(2006) 367. A Bizottság Közleménye – *Az EU gyermekjogi stratégiája felé.*

7. cselekvési terület – Önkéntesség

A fiatalok számára fontos, hogy a társadalom iránti szolidaritásukat önkéntességgel fejezhessék ki, ami egyben a személyes fejlődés, a tanulási mobilitás, a versenyképesség, a társadalmi kohézió és a polgári szerepvállalás eszköze is. Az ifjúsági önkéntesség a generációk közötti szolidaritáshoz is hozzájárul. Nemrégiben kelt ajánlásában²² a Tanács is a fiatal önkéntesek határokon átnyúló mobilitása előtti akadályok eltávolítására szólított fel.

Célkitűzés

Az ifjúsági önkéntesség támogatása a következőkkel: több önkéntes lehetőség kialakítása a fiatalok számára, az önkéntességnek az akadályok eltávolításával való megkönnyítése, az önkéntesség értékeinek fokozott tudatosítása, az önkéntességnek a nem-formális nevelés egyik fontos formájaként való elismerése, valamint a fiatalok határokon átnyúló mobilitásának erősítése

A tagállamok és a Bizottság intézkedései hatáskörükön belül

- A készségek elismerésének az Europass és a Youthpass általi megerősítése
- Az ifjúsági szervezetek hozzájárulásának és az önkéntesség nem strukturált formáinak elismerése
- Annak megfontolása, hogyan lehetne hatásosabban védeni az önkéntesek jogait és biztosítani az önkéntesség minőségét, valamint összefogni a fiatalokat és szervezeteiket egy az önkéntesség jegyében zajló európai év (2011) alkalmából.
- A fiatal önkéntesek határokon átnyúló mobilitására vonatkozó nemzeti megközelítések kidolgozása
- Az önkéntesség révén megvalósuló nemzedékek közötti szolidaritás előmozdítására vonatkozó nemzeti megközelítések kidolgozása

8. cselekvési terület – Az ifjúság és a világ

A fiatal európaiakat nagyon aggasztják a globális kihívások, például az alapvető jogok megsértése, a gazdasági egyenlőtlenségek vagy a környezet pusztulása. Szeretnék oly módon kimutatni szolidaritásukat a világ többi részével, hogy küzdenek a diszkrimináció ellen, segítenek másokat, vagy óvják a környezetet.

Célkitűzés

Az ifjúság mozgósítása a globális politikaalkotás minden (helyi, nemzeti és nemzetközi) szintjén a meglévő ifjúsági hálózatok és eszközök (pl. a strukturált pár-

²² HL C 319., 2008.12.13., 8. o. A Tanács ajánlása (2008. november 20.) a fiatal önkéntesek európai mobilitásáról.

beszéd) felhasználásával, valamint az éghajlatváltozással és az **ENSZ millenniumi fejlesztési céljaival** kapcsolatban végzett munka

A tagállamok és a Bizottság intézkedései hatáskörükön belül

- A „zöld” fogyasztási szokások és gyártási módok szorgalmazása a fiatalok körében (pl. újrahasznosítás, energiatakarékosság, hibrid járművek stb.)
- Az Európán kívüli térségekkel való együttműködésben végzett vállalkozói tevékenység és önkéntesség előmozdítása
- A más kontinenseken zajló ifjúsági munka támogatása
- Az alapvető jogok és a globális fejlesztési kérdések megismertetése a fiatalokkal

4.3. Az ifjúsági munka új szerepe

Az ifjúsági munka²³ foglalkozásszerű vagy önkéntes „ifjúsági munkások” vagy „ifjúságsegítők” által irányított, ifjúsági szervezeteken belül, városházán, ifjúsági központokban, egyházi intézményekben stb. megvalósuló olyan iskolán kívüli nevelés, amely hozzájárul a fiatalok fejlődéséhez. Az ifjúsági munka – a családokkal és más szakemberekkel együtt – segíthet megküzdenni a munkanélküliséggel, az iskolai kudarcokkal és a társadalmi kirekesztődéssel, illetve szabadidős programokat is kínál a fiataloknak. Az ifjúsági munka a különböző készségeket és képességeket is fejlesztheti, és segítséget nyújthat az ifjúságból a felnőttkorba való átmenetben. „Nem-formális” jellege ellenére még tovább kell fokozni az ifjúsági munka szakmaiságát. Az ifjúsági munka a fent említett valamennyi cselekvési területre és célkitűzésre hozzá tud járulni.

Célkitűzés

Az ifjúsági munka támogatása, gazdasági és társadalmi hozzájárulásának elismerése és szakmaiságának növelése

A tagállamok és a Bizottság intézkedései hatáskörükön belül

- Az ifjúsági munkások professzionális készségekkel történő felvértezése, és ezek érvényesítésének előmozdítása a megfelelő európai eszközök révén (Europass, EKKR, ECVET)
- Az ifjúsági munka előmozdítása többek között a strukturális alapok révén
- Az ifjúsági munkások mobilitásának fejlesztése az EK-Szerződésben említetteknek megfelelően
- Az ifjúsági munka innovatív szolgáltatásainak, pedagógiájának és gyakorlatának fejlesztése
- A Bizottság elkészíti az ifjúsági munka gazdasági és társadalmi hatásáról szóló elemzését

²³ Az ifjúsággal végzett munkára széles körben használatos kifejezés (youth work).

5. A JÖVŐKÉP MEGVALÓSÍTÁSA AZ ÚJ INTEGRÁLT EGYÜTTMŰKÖDÉSI KERETBEN

5.1. Ágazatokon átívelő megközelítés

Az ifjúságot érintő kérdések köre az EU és a tagállamok szintjén egyaránt ágazatpolitikákon átívelő megközelítést kíván. Az ifjúságpolitika a többi ágazattal való eredményes koordináció nélkül nem tud előrelépni. Viszont sok területen – például a gyermek- és családpolitika, az oktatás, a nemek közötti egyenlőség, a foglalkoztatás, a lakhatás és az egészségügy terén – hozzá tud járulni az eredményekhez.

A tagállamoknak meg kellene fontolniuk, hogy az ágazatokon átívelő politikaalkotást nemzeti szinten is megvalósítsák. Az ágazatok közötti együttműködést a helyi és regionális szereplők körében is fejleszteni kellene, hiszen ezek nélkülözhetetlenek az ifjúsági stratégiák megvalósításához. A Tanács mérlegelhetné az együttműködést a különböző tanácsi formációk között, a Bizottság pedig szolgálatközi csoportokkal fogja erősíteni belső koordinációját. Arra is figyelmet fognak fordítani, hogy ne kettőzödjének meg a már meglévő mechanizmusok. Ugyancsak szükség van a területen meglévő tudásalap fejlesztésére, és a bevált gyakorlatok eredményes terjesztésére.

5.2. Párbeszéd a fiatalokkal

A strukturált párbeszéd figyelemmel kíséri a stratégia végrehajtását, és egyben a prioritásokkal kapcsolatos közös gondolkodásnak is teret ad. A tagállamok felhívást kapnak arra, hogy nemzeti ifjúságpolitikájuk részeként szervezzenek folyamatos és rendszeres párbeszédet a fiatalokkal. A Bizottság képviselteivel együttműködve ez a párbeszéd európai uniós témákra is kiterjedhet.

A tagállamok és az Európai Ifjúsági Fórum részvételével 2010-ben fel fog állni egy munkacsoport, hogy értékelje a strukturált párbeszédet (a helyi, regionális és nemzeti ifjúsági tanácsok bevonását, a szervezeteken kívüli fiatalok részvételét, az európai szintű rendezvények szerepét és a kísérő intézkedéseket stb.). Szükség szerint be lesznek vonva a szociális partnerek és az ifjúságpolitikában érdekelt, újonnan megjelenő felek (többek között a gazdasági ágazatok, alapítványok, jótékonyági szervezetek és az ifjúsági média).

Az a javaslat született, hogy minden évben kerüljön sor a fiatalokkal folytatott strukturált párbeszéd egy újabb ciklusára. A következő időszak témái a párbeszéd résztvevőivel közösen lesznek meghatározva, és a következők lehetnének:

- ifjúsági foglalkoztatás (2010);
- az ifjúság és a világ (2011).

5.3. Egymástól tanulás a jobb politikaalkotásért

A tagállamok egymástól való tanulásának folyamatára két módszer javasolt: a „magas szintű szemináriumok”, amelyben a politikai együttműködés az alapvető, illetve a „műhelytalálkozók” (cluster), ahol a technikai jellegű szakértelemre van szükség. Az egymástól való tanulás ezen gyakorlataiba az érdekelt feleket is be kellene vonni. A következő időszakra vonatkozó javaslatok:

- magas szintű szeminárium az ágazatközi együttműködésről (2010)
- műhelytalálkozó az ifjúsági munkáról (2011)
- magas szintű szeminárium az ifjúsági önkéntességről (2011)
- műhelytalálkozó a fiatalok egészségéről (2012)
- magas szintű szeminárium a kreativitásról (2012)

5.4. Végrehajtás

A stratégia végrehajtása mögötti erőt a tagállamok jelentik. Nagy segítséget jelenthet az ágazatokon átívelő megközelítés, valamint a nyitott koordinációs módszer eszközeinek megerősítése. A prioritások megvitatásához nemzeti szintű „induló” találkozót kell szervezni az érdekelt felekkel és a minisztériumokkal, amelyekbe be kell vonni a regionális és helyi hatóságokat is. Alapvető fontosságú a megfelelő szereplők koordinálása és részvétele a teljes közpolitikai ciklus során. Az új együttműködési keret megvalósításában kulcsszerepet kapnak az ifjúsági (szak)államtitkárok találkozói.

5.5. Tényeken alapuló politikaalkotás

A szilárd politikához nélkülözhetetlenek a jobb ismeretek. Ehhez a jelenlegi eszközök (pl. az Eurostat-adatok, a nemzeti jelentések, az Európai Tudásközpont az Ifjúságpolitikáért²⁴ és az európai **kutatási keretprogram**) jelentik az első lépést, valamint az európai ifjúságról szóló hároméves jelentés. Ugyanekkora szükség van arra is, hogy a kutatók Európa-szerte megosszák egymással eredményeiket és hálózatos alkossanak. A Bizottság a következőket javasolja:

- Az Európai Tudásközpont az Ifjúságpolitikáért megszilárdítása az országokra vonatkozó információk kiegészítésével
- Az egyes prioritásokra vonatkozó jelenlegi tendenciák áttekintése az Eurydice hálózat segítségével
- Eredményjelző táblázat összeállítása az ifjúság helyzetéről az oktatás, a foglalkoztatás, az integráció és az egészség terén a meglévő mutatók és referenciaértékek segítségével
- Egy munkacsoport felállítása, hogy megvitassa a következő prioritási területek lehetséges jellemzőit, ill. „puha mutatóit” (descriptor): részvétel, önkéntesség,

24 Az Európai Tudásközpont az Ifjúságpolitikáért honlapja: <http://youth-partnership.coe.int/youth-partnership/ekcyp/index> – a szerk.

kreativitás, az ifjúság a világban, valamint az oktatáson, munkán és egyéb képzésen kívüli fiatalokra (Not in Education, Employment or Training, NEET) vonatkozó ismereteket

- Tanulmányok elkészítése a következőkről:
 - „Babakötvény” – letétbe helyezett pénzeszközök alkalmazása a fiatalok önállóságának támogatására az életük későbbi szakaszában (2010)
 - Az ifjúsági munka társadalmi és gazdasági hatása (2011)
 - Ifjúsági e-részvétel és információs társadalom (2012)
- Ifjúsággal foglalkozó rendszeres *Eurobarometer* bevezetése
- Az EU kutatási keretprogramjának ifjúságkutatásra és nyomon követésre történő felhasználásának előmozdítása

5.6. Egyszerűsített beszámolás

Háromévenként bemutatásra kerül egy közös tanácsi/bizottsági jelentés a fent említett prioritások végrehajtásáról. Ez a tagállamok hasonló jelentéseinek foglalatulni, amelyet a tagállamok és az ifjúsági szervezetek által az ifjúság helyzetéről készített egész EU-ra kiterjedő áttekintés, az *„Ifjúság számokban”* fog kísérni. A Bizottság ajánlja, hogy a nemzeti jelentéseket tegyék közzé.

5.7. Az EU programjainak és alapjainak mobilizálása

A Fiatalok Lendületben Program az ifjúságpolitikát és annak prioritásait is támogatja, elsősorban a határokon átnyúló mobilitást, az önkéntességet, a részvételt, az ifjúsági munkát és a politikai együttműködést (pl. egymástól tanulás, strukturált párbeszéd, tanulmányok, *Eurobarometer* és jobb tudáseszközök). Az ifjúság számára más programok és alapok (például a **Kultúra**, az **Egész életen át tartó tanulás program**, a **PROGRESS**, a **MEDIA**, a fiatal vállalkozóknak szóló **Erasmus**, a versenyképességi és innovációs keretprogram és a strukturális alapok) is számos lehetőséget kínálnak, és ezeket ismertebbé kellene tenni a fiatalok körében.

5.8. Együttműködés az EU más intézményeivel és a nemzetközi szervezetekkel

Az **Európai Parlament** rendszeresen hozzájárul az ifjúságpolitikához. A Bizottság felkéri a Parlamentet, hogy reagáljon erre a közleményre, a végrehajtásáról pedig naprakészen tájékoztatni kívánja. A Bizottság az **Európai Gazdasági és Szociális Bizottsággal** és a **Régiók Bizottságával** is együtt kíván működni azok idevágó tevékenységi területein.

A közös érdeklődésre számot tartó területeken – például az ifjúsági részvétel, az ifjúsági munka és a fiatalok jobb megismerése terén – a Bizottság az **Európa Tanáccsal** is folytatja az együttműködést.

SZÓSZEDET

Aktív polgári szerepvállalás (active citizenship) – A demokratikus társadalmakban élő személyeknek a társadalom, illetve a közösség életében való aktív részvétele. Az ifjúsági munka egyik alapvető célterülete az ehhez szükséges készségek előmozdítása és fejlesztése.

BEPA - A Bureau of European Policy Advisers, azaz az Európai Politikai Tanácsadók Irodája az **Európai Bizottság** elnökének nyújt információkat és politikai tanácsadást az elnök programjához kapcsolódó kérdésekben és az uniós politikák jövőjét illetően.

Comenius program - A Comenius program az **Egész életen át tartó tanulás program** egyik alprogramja, amely a közoktatás számára (az óvodától a középiskoláig) nyújt pályázati lehetőséget intézményi együttműködések támogatására, illetve mobilitási lehetőséget a közoktatási intézményben dolgozó pedagógusok részére.

Demokratikus deficit - Az EU döntéshozatali rendszere és jogszabályai a köznapi emberek számára távoliak, érthetetlenek és megfoghatatlanok. Az EU célja e „demokratikus deficit” leküzdése érdekében a jogszabályok egyszerűsítése, a tájékoztatás javítása, és a civil társadalom az uniós politika alakításában való részvételének előmozdítása. (Forrás: http://europa.eu/abc/eurojargon/index_hu.htm)

Egész életen át tartó tanulás -

Az egész életen át tartó tanulás egy új tanulási kultúra kialakítását, a kompetencia-alapú oktatás elterjesztését helyezi a középpontba. Felöleli a korai szocializációtól és az iskoláskor előtti neveléstől a munkavállalás szempontjából aktív életkor utánig az egyén teljes életciklusát. Mindenki számára hozzáférést kíván biztosítani a tanuláshoz, és a tanulás iskolán kívüli formáit is felöleli. Tehát tanulásnak tekinti az iskolarendszerű, formális kereteken belüli tanuláson túl, a hétköznapi élet bármely más színterén - például a médián keresztül, a munkahelyen vagy a családban - történő személyiségformáló tapasztalatszerzést is.

Egész életen át tartó tanulás program -

Az „Egész életen át tartó tanulás program” négy szektoriális programból áll, amelyek az oktatás és képzés egy-egy területén nyújtanak pályázati lehetőségeket. A **Comenius** a közoktatást támogatja, egészen az érettségi szintjéig. Az **Erasmus** a felsőoktatás, a **Leonardo** a szakmai képzés minden más, a felsőoktatás szintjén kívül eső szintjén és területén, míg a **Grundtvig** a szakmától független felnőttkori tanulás számára biztosít forrásokat. Az „Egész életen át tartó tanulás programot” kezelő nemzeti iroda Magyarországon a Tempus Közalapítványon belül működik. (Forrás: www.tpf.hu, <http://www.okm.gov.hu/main.php?folderID=3&articleID=230510&ctag=articlist&iid=1>)

Elnökségi Európai Ifjúsági Események - A strukturált párbeszéd keretében megvalósuló Elnökségi Európai Ifjúsági Eseményt az Unió soros elnöki tisztjét betöltő tagállam rendezi meg, amelyen a meghívott fiatalok különböző politikai kérdésekről beszélgetnek, és prioritásokat, illetve üzeneteket fogalmaznak meg a politika-alkotók felé. Az esemény lebonyolításában, a résztvevők kiválasztásában az Európai Ifjúsági Fórum is közreműködik.

ENSZ Milleniumi Fejlesztési Célok

A Milleniumi Fejlesztési Célok (Millennium Development Goals – MDGs) átfogóan tartalmazó dokumentumot, az úgynevezett Milleniumi Nyilatkozatot, az ENSZ 189 tagállama hagyta jóvá az egyik legtöbb államfőt felvontató ENSZ Közgyűlésen, 2000 szeptemberében. A Fejlesztési Célok:

1. cél: A szélsőséges szegénység és éhínség felszámolása
2. cél: A mindenkire kiterjedő alapfokú oktatás biztosítása
3. cél: A nemek közti egyenlőség és a nők felemelkedésének előmozdítása
4. cél: A gyermekhalandóság csökkentése
5. cél: Az anyai egészségügy javítása
6. cél: A HIV/AIDS, a malária és más betegségek elleni küzdelem.
7. cél: A környezeti fenntarthatóság biztosítása
8. cél: Globális partnerség kialakítása a fejlesztés érdekében

Erasmus program - Az Erasmus program az **Egész életen át tartó tanulás program** egyik alprogramja, amely a felsőoktatásnak teremt pályázati lehetőségeket. A program konkrét célja

mennyiségében és minőségében növelni: a hallgatói és oktatói mobilitást, a nemzetközi projektek számát, a felsőoktatási intézmények/vállalkozások közötti együttműködést.

EURES - Az EURES 1993-ban jött létre, az **Európai Bizottság**, az Európai Gazdasági Térség (EU-tagállamok és Norvégia, Izland, Liechtenstein) országaiban működő állami foglalkoztatási szolgálatok és más partnerszervezetek közötti együttműködési hálózatként. Svájc is részt vesz az EURES-együttműködésben.

Az EURES hálózat tagjainak és partnerszervezeteinek egyesített erőforrásai biztosítják, hogy a hálózat minőségi szolgáltatásokat nyújtson a munkavállalók és munkaadók számára a személyek szabad áramlásának elve által kínált lehetőségekhez kapcsolódóan.

Európa Tanács - Az Európa Tanács egy regionális nemzetközi szervezet, amelynek székhelye Strasbourg. Jelenleg 47 tagja van, de nyitva áll bármely olyan európai állam előtt, amely elfogadja a jogállamiság intézményét és garantálja állampolgárai számára az alapvető szabadságokat és emberi jogokat. A Tanács egyik legfontosabb eredménye az Emberi Jogok Európai Egyezményének 1950-es elfogadása volt. Ennek keretében állították fel az Emberi Jogok Európai Bíróságát, amely az emberi jogok legfőbb európai bírói fóruma. Az Európa Tanács laza, kormányközi együttműködés keretében jött létre, és (szemben az **Európai Tanáccsal** és az **Európai Unió Tanácsával**) nem az Európai Unió intézménye. Magyarországot 1990. november 6-án vették fel az Európa Tanács tagjai közé.

Európai Átláthatósági Kezdeményezés

- Az Európai Átláthatósági Kezdeményezés célja az, hogy az Európai Unió intézményei nyitottabbá és hozzáférhetőbbé váljanak a nagyközönség számára, a polgárok tájékozottabbak legyenek az Unió költségvetésének felhasználásával kapcsolatban, valamint több lehetőséget kapjanak az uniós intézmények elszámoltatására. Az átláthatóságról szóló *Zöld könyv* szövegét lásd a http://ec.europa.eu/transparency/eti/docs/gp_hu.pdf weboldalon.

Európai Beruházási Bank - Az Európai Beruházási Bank (EIB) az Európai Unió hosszú távú hitelekkel foglalkozó bankja, mely 1958-ban a *Római Szerződés* értelmében jött létre. Feladata, hogy hitelt nyújtson azoknak a magán- vagy közszférára vonatkozóan induló projekteknek, amelyek közös európai érdekeket szolgálnak.

Európai Bizottság - Az Európai Bizottság feladata egész Európa közös érdekeinek képviselése és támogatása. A Bizottság független a nemzeti kormányoktól. Az intézmény új európai jogszabályokra vonatkozó javaslatvezeteket készít, melyeket az **Európai Parlamentnek és a Tanácsnak** nyújt be. Az EU-politikák végrehajtásának napi menetét és az EU-alapok szétosztását irányítja. Figyelemmel kíséri továbbá az európai szerződések és törvények betartását. A Bizottság testülete 27 főből áll: minden EU-ország egy biztost delegál. A Bizottság elnökét az EU-kormányok választják az Európai Parlament hozzájárulásával. A biztosok az EU-politikák egy-egy

adott területéért felelősek. A Bizottság ifjúsági területen végzett tevékenységét az Oktatásügyi és Kulturális Főigazgatóság (DG EAC) koordinálja, az Európai Bizottság oktatásért, szakmai képzésért, kultúráért és ifjúságért felelős biztosa 2009-ben Ján Figel. (Forrás: <http://ec.europa.eu/magyarorszag>, <http://eur-lex.europa.eu>)

Európai Fenntartható Fejlődési Stratégia

- A fenntartható fejlődési stratégia lényege, hogy az EU jövő-stratégiáját a környezetvédelem, a gazdasági növekedés és a szociális előrehaladás kombinált szempontrendszerére, hármasszögletre, összehangjára kell építeni, és ehhez tagállami szinten is hozzá kell járulni. A Magyar Köztársaság Kormánya 2007. június 29-én fogadta el a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégiát és a hozzá kapcsolódó Tagállami jelentést az Európai Unió megújított fenntartható fejlődési stratégiájának végrehajtásáról. A Nemzeti Stratégiáról bővebben lásd a http://www.nfu.hu/ormany_altal_elfogadott_nemzeti_fenntarthato_fejlodesi_strategia weboldalt.

Európai Helyi és Regionális Önkormányzatok Állandó Értekezlete - Az **Európa Tanács** tanácsadó szerve a helyi és regionális politika minden kérdésében, jogutódja 1994 óta az **Európai Helyi és Regionális Önkormányzatok Kongresszusa**.

Európai Helyi és Regionális Önkormányzatok Kongresszusa - 1994-ben az **Európa Tanács** tanácsadó szerveként létrehozta az Európai Helyi és

Regionális Önkormányzatok Kongresszusát, amely az addig működő **Európai Helyi és Regionális Önkormányzatok Állandó Értekezlete** helyébe lépett. A Kongresszus Európa régióinak és városainak véleményét jeleníti meg az **Európa Tanácsban**; fórumot teremt, ahol a helyi és regionális választott képviselők megvitathatják problémáikat, összevethetik tapasztalataikat, és kifejezhetik véleményüket a kormányzati szféra felé. (Forrás: www.europatanacs.hu)

Európai Ifjúsági Hét - Az Európai Bizottság 2003-ban indította útjára az Európai Ifjúsági Hét elnevezésű rendezvénysorozatot. Az Európai Ifjúsági Hét 18 havonta kerül megrendezésre a tagállamokban és európai szinten, kiváló lehetőséget nyújtva a döntéshozók és a fiatalok találkozására és véleménycseréjére. Az ifjúsági hét programjaiban mindig megjelennek az európai ifjúságpolitika legfrissebb irányvonalai.

Európai Képesítési Keretrendszer (EKKR) – Az EKKR egy olyan referenciakeret, viszonyítási keretrendszer, amely – ráerősítve az egyes részterületeken már létező és alkalmazott hasonló célokat szolgáló európai eljárásokra (oklevelek és szakképesítések elismerésének rendszere, Európai Kreditátviteli Rendszer, ECTS, ECVET, Europass, stb.) – a legfontosabb minőségi és szakmai mutatók közös azonosítása alapján megteremti a képzések objektív összehasonlíthatóságának lehetőségét. **Az egész életen át tartó tanulás** Európai Képesítési Keretrendszere letölthető a <http://ec.europa.eu/dgs/>

[education_culture/publ/pdf/eqf/broch_hu.pdf](http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/publ/pdf/eqf/broch_hu.pdf) weboldalról.

Európai Kohéziós Alap - A Kohéziós Alap azon tagállamokat támogatja, amelyekben az egy főre eső bruttó nemzeti jövedelem (GNI) alacsonyabb a közösségi átlag 90%-ánál. Az alap célja, hogy csökkenjen ezen országok gazdasági és szociális lemaradása, és ezáltal stabilizálódjon a gazdaságuk. A 2007–2013-as időszakban az alábbi országok jogosultak a Kohéziós Alap támogatására: Bulgária, Ciprus, a Cseh Köztársaság, Észtország, Görögország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Magyarország, Málta, Portugália, Románia, Szlovákia és Szlovénia. További információkért lásd a http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/feder/index_hu.htm weboldalt.

Európai Kulturális Egyezmény – Az **Európa Tanács** 1954-ben ratifikált Európai Kulturális Egyezménye (European Cultural Convention) kulturális, oktatási, tudományos, sport és ifjúsági együttműködésekhez szolgál alapul. Az Európai Kulturális Egyezményt 49 európai állam írta alá.

Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alap - Az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alap kezeli az Unió a vidékfejlesztés és a mezőgazdasági területén nyújtott támogatásait, magyarországi képviselőjét a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség látja el az Új Magyarország Vidékfejlesztési Programon keresztül.

Európai Nemzeti Parlamentek Elnökeinek Konferenciája (EU Speakers' Conference)

- A konferencia találkozóira évente egyszer kerül sor a meghívó tagállamban, amely egyben a konferencia elnöki posztját is betölti, és felelős a találkozó megszervezéséért. Tagjai az **Európai Parlament**, valamint a nemzeti parlamentek elnökei, akik egyenlő jogokkal bírnak, és akik mandátumát az egyes tagállamok alkotmányai, illetve az Európai Parlament elnökének esetében az alapító-szerződések határozzák meg.

Európai Önkéntes Szolgálat (EVS)

- Az EVS a **Fiatalok Lendületben Program** része. Az Európai Önkéntes Szolgálat révén a fiatalok önkéntes munkát végezhetnek egy másik országban, általában kettőtől tizenkét hónapig tartó időtartamban, különböző szervezetek munkáját segítve kulturális, környezetvédelmi, sport, média és különböző szociális területeken. Az önkéntes szolgálat ideje alatt a fiatalok intenzív tanulási folyamatnak lesznek részesei, lehetőségük nyílik egy másik ország és kultúra megismerésére, és ezáltal önmaguk, személyiségük fejlesztésére.

Európai Parlament - Az Európai Parlament az Európai Unió egyetlen közvetlenül megválasztott testülete.

Az Európai Parlament 785 tagjának feladata az uniós polgárok képviselése. Az Európai Unió 27 tagállamának választói öt évente választják meg őket 492 millió polgár képviseletére.

Európai Polgárok Fóruma - Az Európai Polgárok Fóruma egy alulról induló

kísérleti kezdeményezés, mely polgárokat vont be tíz különböző európai régióból a vidéki övezeteket érintő politikák megvitatásába.

Európai Regionális Fejlesztési Alap

- Az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) pénzügyi forrásaira az európai régiók jogosultak az egyes régiók fejlettsége közti szintkülönbségek és a legrosszabb helyzetű régiók lemaradásának csökkentése érdekében történő intézkedéseik végrehajtásához.

A 2007-2013-as időszakra vonatkozó kohéziós politika célkitűzései: a konvergencia, a regionális versenyképesség és foglalkoztatottság, valamint az európai területi együttműködés. (Forrás: www.euvonal.hu)

Európai Statisztikai Rendszer

- Az Európai Statisztikai Rendszer az **Eurostatból** és a hivatalos statisztikákat összegyűjtő statisztikai intézetekből, minisztériumokból, szervezetekből és központi bankokból épül fel.

Európai Szociális Alap

- Az Európai Szociális Alap (ESZA) az EU Strukturális Alapjainak egyike, humán beruházásokat finanszírozó pénzügyi eszköz, az Európai Foglalkoztatási Stratégia megvalósításának legfőbb uniós pénzügyi eszköze. Közösségi támogatásokkal segíti elő a tagállamok több és jobb munkahely létrehozására irányuló, közösen elfogadott célkitűzéseinek megvalósítását. Az Alap küldetése, hogy segítséget nyújtson a munkanélküliség megelőzéséhez és leküzdéséhez, hogy az európai munkaerőt és vállalatokat jobb helyzetbe hozva képessé

tegye őket arra, hogy meg tudjanak felelni az új kihívásoknak, miközben biztosítja, hogy az emberek ne veszítsék el kapcsolatukat a munkaerőpiaccal. Az Európai Szociális Alap által támogatott programok kezelője Magyarországon a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség, ezen belül is a Humán Erőforrás Programok Irányító Hatósága, bővebben lásd: www.nfu.hu/hepih. (Forrás: www.okm.gov.hu)

Európai Szövetség a Családokért

Az Európai Szövetség a Családokért a családbarát politikákra vonatkozó információ- és gondolatcsere platformjaként a nemek közötti egyenlőséget a munkahelyen elősegítő, megfelelő gondozólétesítményeket biztosító és ezáltal a munka és a családi élet közötti egyensúly elérését segítő családbarát politikák előmozdítója. (Forrás: Szociális védelem, társadalmi befogadás – glosszárium. A szöszedet elérhető a http://ec.europa.eu/employment_social/spsi/docs/social_inclusion/glossary_hu.pdf weboldalon – a szerk.)

Európai Tanács - Az Európai Tanács (közkeletű rövidítéssel EiT) az Európai Unió (EU) állam- és kormányfőinek, valamint az **Európai Bizottság** elnökének a találkozója, az EU csúcsszerve. Az Európai Tanács nem jogalkotó szerv, politikai döntéseit konszenzusos alapon hozza meg. Az elfogadott közös politikának a közösség különböző szintű jogalkotó fórumai adnak hivatalos formát a szerződésekben lefektetett eljárásoknak megfelelően. Az Európai Tanács rövid, többnyire kétnapos ülései nem nyilvánosak, döntéseit zárónyi-

latkozatban teszik közzé. (Forrás: <http://hu.wikipedia.org>, www.euvonal.hu)

Európai Unió Tanácsa - Az Európai Unió Tanácsa az **Európai Parlament**-tel közösen alkotja az Európai Unió törvényhozó szervét. Minden tagállam kormánya delegál minisztert a testületbe. Jogilag az Európai Unió Tanácsa egy önálló személyiség, de gyakorlatilag több különböző Tanácsra van osztva, mindegyiknek saját működési területe van és a tagországok megfelelő miniszterei vesznek részt bennük.

Európai Üggyekkel Foglalkozó Bizottságok Konferenciája (COSAC)

A COSAC olyan együttműködési szerv, amelyben a tagállamoknak az európai ügyekért felelős bizottságai és az Európai Parlament képviseltetik magukat. A COSAC évente két alkalommal tartott üléseinek résztvevői: minden tagállam nemzeti parlamentjéből hat képviselő, valamint az **Európai Parlament** hat képviselője, akik közül ketten a nemzeti parlamentekkel való kapcsolatokért felelős alelnökök. (Forrás: www.europarl.europa.eu/parliament.do?language=hu)

Europass - Az Europass dokumentumok Európában egységes formátumban teszik összehasonlíthatóvá, megismerhetővé az egyén szaktudását, végzettségét, nyelvtudását, szakmai tapasztalatait. Tájékoztatnak, információt adnak a hazai és külföldi képzésekről, a képzést és kompetenciákat érintő változásokról, valamint a külföldön megszerzett képesítésekről. Céljuk kettős: segítik a végzettségek elismertetését, és megkönnyítik a munka- és tanulmányi felvételi folyamatot.

Eurostat – Az Eurostat az Európai Unió statisztikai hivatala, székhelye Luxemburgban van, munkájában nagymértékben a tagállamok által szolgáltatott információkra támaszkodik.

Fiatalok Európáért Program, IFJÚSÁG 2000-2006 Program, Fiatalok Lendületben Program – Az Európai Bizottság 1988 és 2000 között megvalósított, első, a fiatalok nemzetközi mobilitását, társadalmi részvételét és nem-formális (iskolán kívüli) tanulását előmozdító finanszírozási programja. A fiatalok kezdeményezéseit, önkéntes szolgálatát, az ifjúsági szervezetek közötti együttműködéseket, az ifjúsági cseréket, az ifjúságsegítők képzését és az ifjúságpolitika terén végzett tevékenységeket támogató közösségi program-sorozat további szakaszai: IFJÚSÁG 2000-2006 Program – *Youth Programme*, illetve Fiatalok Lendületben Program (2007-2013) – *Youth in Action*. (További információ: www.mobilitas.hu/flp)

Fiatalok társadalmi integrációja – A fiatalok társadalmi integrációja egy olyan törekvés, amely szerint nem minden fiatal jut azonos esélyekhez, rendelkezik a megfelelő eszközökkel és lehetőségekkel, hogy a társadalom teljes jogú tagjaként részt vegyen a társadalom életében, annak minden területén. Ezért a fiatalok társadalmi integrációjára irányuló politika és a hozzá kapcsolódó programok és tevékenységek ezt a társadalmi problémát kívánják orvosolni, és minden alkalmas eszközzel támogatni a fiatalok teljes körét, különös tekintettel a hátrányos helyzetű csoportokra, a részvételben

és a demokratikus társadalom javaihoz való hozzáférésben.

Foglalkoztatás Európában jelentések – A Foglalkoztatás Európában (Employment in Europe) című, évente megjelentetett kiadványok statisztikus és analitikus hátteret adnak az egyes nemzeti akciótervek éves értékeléséhez a Közös Foglalkoztatáspolitikai Jelentések számára.

Foglalkoztatási Bizottság – A Foglalkoztatási Bizottság egy tanácsadó testület, amely az európai foglalkoztatási stratégia végrehajtására és a tagállamok közötti, a foglalkoztatás és a munkaerőpiac terén megvalósuló együttműködések elősegítésére jött létre.

Gazdasági és Szociális Bizottság – Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság az Európai Unió konzultatív szerve. 1957-es alapítása óta szakértői tanácsokkal látja el a főbb uniós intézményeket (**Európai Bizottság, EU Tanácsa, Európai Parlament**). Egyik legfontosabb feladata, hogy „hídszerpet” töltsön be az európai intézmények és az úgynevezett „szervezett civil társadalom” között. A civil társadalmi szervezetekkel való „strukturált párbeszéd” kialakítása révén ösztönzőleg kíván hatni azok szerepére az EU tagállamaiban és a világ más országaiban egyaránt. (Forrás: http://eesc.europa.eu/index_hu.asp)

Holding – A holding más társaságok részvényeit birtokló, azok felett irányítást gyakorló, közvetlen üzleti tevékenységet egyébként nem folytató társaság. (Forrás: www.napi.hu)

Ifjúsági és Sport Igazgatóság - Az Európa Tanács ifjúsági területen végzett tevékenységét az Ifjúsági és Sport Igazgatóság koordinálja.

Ko-menedzsment az ifjúsági területen - Az Európa Tanács ifjúsági területen működő közös vezetési rendszere. E rendszerben két testület készíti elő a döntéseket: az Európai Ifjúsági Irányító Bizottság (European Steering Committee for Youth - CDEJ), amelyben 49 tagállam ifjúsági ügyekért felelős minisztériumainak vagy hivatalos szerveinek képviselői ülnek, és az Ifjúsági Tanácsadó Testület (Advisory Council on Youth), amelyben európai ifjúsági szervezetek és hálózatok 30 képviselője vesz részt. A döntéshozatal szerve pedig az Ifjúsági Közös Tanács (Joint Council on Youth), amelyben a CDEJ és az Ifjúsági Tanácsadó Testület delegáltjai közösen hoznak határozatokat az Európa Tanács ifjúsági területen végzett munkájának prioritásairól és költségvetéséről. (Forrás: www.coe.int/t/dg4/youth)

Know-how - A know-how olyan gazdasági, műszaki és szervezési ismeret és tapasztalat, amely a gyakorlatban felhasználható, korlátozottan hozzáférhető, és amelyet az általam addig illet meg, amíg közkinccsé nem válik. [Ptk. 86. § (4) bek.] A know-how másra átruházható, vagyis forgalomképes. (Forrás: Magyar Szabadalmi Hivatal, www.hpo.hu/ip_glossza/knowhow.html)

Kritikai szemléletű információs műveltség (critical information literacy) - Az információs műveltség magasabb szintje az információs tech-

nológiák készség szintű felhasználói ismeretét, az információforrások és információk kritikai szemléletű értékelését; a sajtó- és médiaismeretet; az információkeresési stratégiákat; az információ-felhasználás jogi és etikai kérdéseit foglalja magában.

Kulcskompetenciák – Az Unió által megállapított, az **egész életen át tartó tanuláshoz** szükséges nyolc kulcskompetencia:

1. Az anyanyelven folytatott kommunikáció
2. Az idegen nyelveken folytatott kommunikáció
3. Matematikai kompetenciák és alapvető kompetenciák a természet- és műszaki tudományok terén
4. Digitális kompetencia
5. A tanulás elsajátítása
6. Szociális és állampolgári kompetenciák
7. Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia
8. Kulturális tudatosság és kifejezőképeség

Kultúra Program - Az Európai Unió Kultúra (2007-2013) keretprogramja a Kultúra 2000 program folytatása, célja az európai jelentőségű, nemzetközi együttműködésben megvalósuló kulturális programok támogatása. A program középpontjában három nagy célkitűzés áll: a kulturális szektorban dolgozók nemzetközi mobilitásának elősegítése, a műalkotások és kulturális javak nemzetközi áramlásának ösztönzése, a kultúrák közötti párbeszéd ösztönzése a tagállamok között. (További információk: www.kulturpont.hu)

Kutatási Keretprogramok - Az Európai Bizottság Kutatási Keretprogramjai a kutatás-fejlesztéssel kapcsolatos közösségi együttműködéseket támogatják. A 6. Kutatási Keretprogram (2002-2006) a magas színvonalú kutatást helyezi a középpontba, mely egyszerre koncentrálja és integrálja az európai tudományos és kutatási tevékenységeket. A 7. Keretprogramja (2007-2013) négy specifikus területe: az együttműködés, az ötletek, az emberi erőforrás és a kapacitások.

Lisszaboni stratégia - A 2000 márciusában Lisszabonban tartott csúcstalálkozójukon az EU kormányfői célul tűzték ki az EU számára, hogy egy évtizeden belül „a világ legversenyképesebb és legdinamikusabb, tudásalapú gazdasági térségévé váljék, amely képes a fenntartható gazdasági növekedésre, mindamellett jobb és több munkahelyet hoz létre, és erősebb társadalmi kohéziót teremt”. Az EU vezetői a fenti cél eléréséhez szükséges stratégia részleteit illetően is megállapodtak. A lisszaboni stratégia többek között a kutatás, az oktatás, a képzés, az internet-hozzáférés és az online tranzakciók területét fedi le. A stratégia célul tűzi ki ezen kívül az európai szociális védelmi rendszerek reformját is, miszerint a rendszereket fenntarthatóvá kell tenni, hogy az általuk nyújtott előnyöket a jövő generációi is élvezhessék. Az **Európai Tanács** minden tavasszal találkozót tart, mely során felülvizsgálja a lisszaboni stratégia megvalósítása terén elért eredményeket. (Forrás: http://europa.eu/abc/eurojargon/index_hu.htm)

Leonardo da Vinci program - A Leonardo program az **Egész életen át tartó tanulás program** azon része, amelynek révén szakmai gyakorlati lehetőségekre és tapasztalatcserére nyújthat be pályázatot a szakképzésben érintett valamennyi intézmény (iskolarendszerű és iskolarendszeren kívüli szakképző intézmények, munkaügyi központok, civil szervezetek, vállalkozások, szakmai szervezetek, kamarák, szociális partnerek, önkormányzatok).

Marie Curie program - A 7. Kutatási Keretprogram részét képező Marie Curie program az emberi erőforrások fejlesztését célozza, és a kutatói mobilitás és a kutatók továbbképzésének középpontba állításával négy főbb területre összpontosít: kezdő kutatók továbbképzése, egész életen tartó tanulás (LLL) és karrierfejlesztés, és ipar hatékonyabb bevonása, a nemzetközi dimenzió megerősítése. (Forrás és pályázati kiírások: www.tka.hu) – a szerk.

Megerősítő intézkedések - A megerősítő intézkedések (affirmative action) egy mindenki számára esélyt nyújtó társadalmi felzárkóztatási stratégia részét képezik. A pozitív diszkrimináció, előnyben részesítés vagy a hátrányt csökkentő megkülönböztetés elnevezéssel is körülírt cselekvés az etnikai, szociokulturális, nemi hátrányok kompenzálásának eszközeként jelenik meg oly módon, hogy a többséghez képest kevesebb eséllyel rendelkező csoportok tagjait jogi, adminisztratív vagy egyéb segítséggel előnyhöz juttatják.

MÉDIA Program - Az Európai Unió MÉDIA Programja 2001 januárjában lépett hatályba. A MÉDIA Program célja az európai audiovizuális szektor megerősítése az alábbi tevékenységek támogatásával: szakemberek képzése, a gyártás előkészítési (development) szakaszának támogatása, filmművészeti alkotások és audivizuális programok forgalmazása, filmművészeti alkotások és audivizuális programok promóciója, filmfesztiválok szervezése. (További információk: www.mediadesk.hu)

Miniszteri Bizottság (Európa Tanács) - A Miniszteri Bizottság az Európa Tanács döntéshozó szerve, amely a tagállamok külügyminisztereiből, vagy azok Strasbourghban tartózkodó állandó diplomáciai képviselőiből áll. A Bizottság egyrészt kormányzati testület, ahol egyenrangú partnerek nemzeti szintű megközelítésben vitatják meg az európai problémákat, másrészt olyan fórum, ahol közös válaszokat fogalmaznak meg ezekre a kérdésekre. A Parlamenti Közgyűléssel együttműködve a Bizottság őrzi az Európa Tanács alapvető értékeit, valamint figyelemmel kíséri a tagállamok által vállalt kötelezettségek megvalósítását. (Forrás: www.europatanacs.hu)

Nondirektív nevelés – Személyiségközpontú pedagógiai irányzat, amely elutasítja a személyes példaadást és a nevelői tekintélyt (a tanári irányítást, elvárásokat és értékelést), valamint a gyermeket a társadalom igényei szerint konformizálni kívánó folyamatokat. Elvet minden előre kitűzött pedagógiai célt; álláspontja szerint

ugyanis minden helyzetben csak a gyermek egyéniségét kell érvényesíteni, és minden gyermek számára egyedileg kell lehetőséget teremteni az egyéni megoldások megtalálására, és legrejtettebb fejlődési potenciáljainak a kihasználására is.

Nyitott koordinációs módszer (Open Method of Coordination, OMC) - A nyitott koordinációs módszer (OMC) az Európai Unió kormányzásának fontos része. Formálisan az **Európai Tanács** 2000. márciusi liszaboni ülésén fogadták el, előzményei azonban már a *Maastrichti Szerződésben* és az *Amszterdami Szerződésben* is megtalálhatók. A Tanács liszaboni ülésén kiterjesztette az OMC alkalmazhatóságát számos területre: szociális védelem, oktatás, képzés, strukturális gazdasági reformok, munkaerőpiac. A nyitott koordinációs módszer célja, hogy fejlessze a tagállamok közötti kommunikációt és a legjobb gyakorlatok elterjesztését, amellyel a kölcsönös tanulást segíti. A nyitott koordinációs módszer tehát nem hagyja figyelmen kívül a tagállamok eltérő helyzetét, lehetőségeit, mégis ösztönözní próbálja őket a célkitűzések megvalósítására. A közösségi módszerrel szemben az OMC célja a nemzeti politikák harmonizációja. Legfontosabb elemei:

- állandó, stabil útmutatók az Unió számára, melyben olyan időtervek, táblázatok találhatóak, melyek a célok eléréséhez szükséges eszközöket taglalják,
- kvantitatív és kvalitatív indikátorok és mérési módszerek kidolgozása
- a nemzeti és regionális szakpolitikáknak olyan célokat és eszközöket

kell meghatározni, melyek figyelembe veszik mind az OMC kívánalmait, mind a nemzeti és regionális adottságokat

- monitoring, értékelés kidolgozása.
- (Forrás: www.szmh.gov.hu/main.php?folderID=1285&articleID=4667&ctag=articlelist&iid=1)

Oktatás és Képzés 2010 - Az európai oktatási és képzési rendszerek célkitűzéseihez kapcsolódó részletes munkaprogram. „Az oktatási és képzési rendszerek konkrét jövőbeni célkitűzései” című jelentésre épülő munkaprogramot az Európai Tanács 2002 márciusában fogadta el. Az **Európai Bizottság** a munkaprogram céljaival összhangban, azok megvalósításához kapcsolódó feladatok kidolgozására kilenc szakértői munkabizottságot hozott létre, amelyekben Magyarország is részt vesz. Az egyes munkabizottságokban folyó eddigi munka eredményeit az EU Bizottság munkaanyag jellegű beszámolók formájában foglalta össze. Az EU Oktatási Minisztereinek Tanácsa és az EU Bizottság időközi jelentést készített az európai oktatási és képzési rendszerek célkitűzéseihez kapcsolódó részletes munkaprogram megvalósításáról Oktatás és Képzés 2010 címmel. Lásd: COM (2003) 685. (Forrás: <http://www.okm.gov.hu/main.php?folderID=1026>)

Oktatási, Ifjúsági és Kulturális Miniszterek Tanácsa, ill. Ifjúsági Miniszterek Tanácsa - Az Oktatási, Ifjúsági és Kulturális Miniszterek Tanácsa tagjait oktatási, kulturális, ifjúsági és kommunikációs miniszterek alkot-

ják, akik évente 3-4 alkalommal találkoznak. A Tanács hatáskörében a legtöbb ügy a tagállamok szabályozásában maradt. A közösségi politikával szembeni ellenállást jól jelzi az is, hogy kulturális kérdésekben csak egyhangú döntést hozhat. Az oktatási és ifjúsági ügyek területén azonban több értékes kezdeményezést tett, pl. a diplomák kölcsönös elismerésével, a diákok és tanárok mobilitásával kapcsolatosan. (Forrás: <http://hu.wikipedia.org>, www.euvonal.hu)

PLOTEUS - A PLOTEUS segítséget nyújt diákok, álláskeresők, munkavállalók, szülők, tanácsadók és tanárok számára ahhoz, hogy megtalálják a megfelelő információt az európai továbbtanuláshoz.

Polgárok Európáért (Citizens for Europe) – Európa a polgárokért (Europe for Citizens) Program –

A program neve végül „Európa a polgárokért” lett. Az Európa a polgárokért program megteremti a jogi keretet az „aktív európai polgári részvételt”, azaz a polgároknak és a civil társadalom szervezeteinek az európai integráció folyamatában való szerepvállalását előmozdító tevékenységek és szervezetek széles körének támogatásához. A program 2007-től 2013-ig tart. További információ: www.tpf.hu/pages/content/index.php?page_id=681

Prince program - A Prince program egy információs program, amelynek célja, hogy egyre nagyobb mértékben tudatosítsák a polgároknak az Unió fő politikai prioritásait, mint pl. az euró

vagy a bővítés. A programhoz tartozó költségvetési tételből finanszírozzák az Európa jövőjéről szóló vitához kapcsolódó tevékenységeket

PROGRESS program - A PROGRESS közösségi foglalkoztatási és társadalmi szolidaritási program pénzügyileg támogatja a **Szociálpolitikai Menetrenddel** kapcsolatos közösségi célkitűzések megvalósítását a foglalkoztatás és a szociális ügyek terén, és ezzel hozzájárul ezeken a területeken a **lisszaboni stratégia** céljainak eléréséhez a 2007-2013. közötti időszakban. (Forrás és további információk: <http://www.szmm.gov.hu/main.php?folderID=16522>)

Rasszizmus és Idegenellenesség Európai Megfigyelőközpontja, Európai Alapjogi Ügynökség - A Rasszizmus és Idegenellenesség Európai Megfigyelőközpontját az EU létesítette azzal a céllal, hogy áttekintse a rasszizmus, a xenofóbia és az antiszemitizmus mértékét és alakulását Európában, és támogassa a legjobb gyakorlatot a tagállamok között. A Központ időközben átalakult, jogutódja az Európai Alapjogi Ügynökség.

Régiók Bizottsága - A Régiók Bizottsága (RB) Európa regionális és helyi hatóságainak képviselőit tömörítő tanácsadó testület. Mielőtt egyes helyi és regionális irányítást érintő kérdésekben (például regionális politika, környezetvédelem, oktatás és közlekedés) uniós döntéseket fogadnak el, ki kell kérni az RB véleményét. A Régiók Bizottságának 344 tagja van. A bizottsági tagokat az EU kormányai je-

lölük ki, de azoktól politikai értelemben teljesen függetlenek. (Forrás: http://europa.eu/institutions/consultative/cor/index_hu.htm)

SALTO Forrásközpontok - A SALTO Forrásközpontok hálózatába 8 intézmény tartozik, amelyek az ifjúsági terület meghatározott európai prioritásaival foglalkoznak. A Forrásközpontok segédanyagokat, képzéseket és kapcsolatépítő programokat biztosítanak az ifjúsági szervezetek és a nemzeti irodák munkájának támogatásához az **Európai Bizottság Fiatalok Lendületben Programjának** keretében és azon túl.

Szociális/Szociálpolitikai Menetrend - A Szociálpolitikai (néhol: Szociális) Menetrend (Social Agenda) az **Európai Bizottság** azon dokumentuma, amely egyfajta munkatervként meghatározza az európai társadalmak előtt álló aktuális kihívásokra reagáló legfontosabb bizottsági kezdeményezéseket. Azokat a feladatokat, akciókat rögzíti, amelyeket a Bizottság szükségesnek lát a foglalkoztatáspolitikai és szociálpolitikai célkitűzések, illetve tágabban a **lisszaboni stratégia** megvalósítása érdekében. Az Európai Bizottság 2008. július 2-án hozta nyilvánosságra az ún. megújított Szociális Menetrendről szóló közleményét. COM (2008) 0412 végleges. (Forrás: www.szmm.gov.hu)

Szociális Védelmi Bizottság - A Szociális Védelmi Bizottság célja, hogy a szociális védelmi politikák területén elősegítse a tagállamok közötti és az **Európai Bizottsággal** folytatott együttműködést. (Forrás: <http://>

moodle.disabilityknowledge.org/mod/glossary/view.php?id=355)

Valorizáció - A valorizáció definíció szerint olyan folyamat, amelynek során a projektek eredményeit széles körben megismertetik és kiaknázzák azzal a céllal, hogy optimalizálják azok értékét, erősítsék hatásukat és a lehető legtöbb európai polgár hasznára fordítsák őket. (Forrás: Európa a polgárokért program. Programismertető)

Városrehabilitáció - A városrehabilitáció a különböző városrészek felújítását jelenti. A városfelújítás elmaradása hosszú távon a lakóházak és lakások elértéktelenedéséhez vezethet, s napjainkban is jelentős lakásgazdálkodási-lakáspiaci és költségvetési gondokat okoz az érintett önkormányzatoknak. Az épített környezet leromlása és pusztulása emellett általában együtt jár a terület társadalmi lesüllyedésével is, így a városrehabilitáció elmaradása nemcsak az épített, hanem a társadalmi környezetben is negatív folyamatokat eredményezhet. (Forrás: www.varosrehabilitacio.net)

Xenofóbia - Idegengyűlölet. A xenofóbia az idegenekkel, külföldiekkel szembeni, illetve valamennyi általuk képviselt értékkel, szokásaikkal, külső megjelenésükkel és általában viselkedési gyakorlatukkal szembeni erős, irracionális gyűlölet és gyanakvás. Szó szerinti jelentése: idegenekkel szembeni ellenszenv vagy irtózás. Az idegen ebben az esetben minden olyan személy, aki különbözik tőlünk, akár mint kulturális csoport, nemzet tagja stb.

HASZNOS HONLAPOK

INTÉZMÉNYEK

Az Európai Unió portálja magyar nyelven: http://europa.eu/index_hu.htm
Az Európai Bizottság honlapja: http://ec.europa.eu/index_hu.htm
Az Európai Bizottság Oktatásiügyi és Kulturális Főigazgatósága honlapja:
http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/index_en.html
Az Európai Unió Tanácsa honlapja:
<http://www.consilium.europa.eu/showPage.aspx?lang=hu&id=1>
Az Európai Bizottság Magyarországi Képviselte honlapja:
<http://ec.europa.eu/magyarország>
Az Európai Bizottság Ifjúsági Portálja magyar nyelven:
http://europa.eu/youth/index.cfm?l_id=hu
Az Európai Bizottság Fehér Könyvei:
http://europa.eu/documents/comm/white_papers/index_hu.htm
Demokrácia, párbeszéd, vita. Internetes fórum Európa jövőjéről:
http://europa.eu/debateeurope/index_hu.htm
Mobilitás Szakmai Portál: www.mobilitas.hu
Az Európa Tanács honlapja: www.coe.int
Az Európa Tanács Ifjúság és Sport Főigazgatóságának honlapja:
www.coe.int/t/dg4/youth
Az Európa Tanács Ifjúsági Alapja:
www.coe.int/t/dg4/youth/Fin_support/default_en.asp
A Budapesti Európai Ifjúsági Központ honlapja: www.eycb.coe.int
Az Európai Ifjúsági Fórum honlapja: www.youthforum.org/
Az Európai Alapjogi Ügynökség honlapja: <http://fra.europa.eu>
Az Európai Alapjogi Ügynökség Magyarországi Információs Központja honlapja:
www.fra.mtaki.hu
Európai Politikai Tanácsadók Irodája honlapja:
http://ec.europa.eu/dgs/policy_advisers/index_en.htm
Európai Kortárs Képzési Szervezet (EPTO) honlapja: www.epto.org
Az ENSZ önkéntes programjának honlapja: www.worldvolunteerweb.org
Az Európai Szövetség a Családokért honlapja: http://ec.europa.eu/employment_social/families/european-alliance-for-families_en.html
Az Európai Beruházási Bank (EIB) honlapja: www.eib.europa.eu
Az Unió Foglalkoztatási Bizottsága honlapja:
<http://europa.eu/scadplus/leg/en/cha/c10239.htm>
Az Európai Ügyekkel Foglalkozó Bizottságok Konferenciája (COSAC) honlapja:
www.cosac.eu

PROGRAMOK

A Fiatalok Lendületben Program magyarországi honlapja:

www.mobilitas.hu/flp/programismerteto

Az Európa Tanács és az Európai Unió közötti Ifjúsági Partnerség honlapja:

<http://youth-partnership.coe.int/youth-partnership>

Az Európai Tudásközpont az Ifjúságpolitikáért honlapja:

<http://youth-partnership.coe.int/youth-partnership/ekcyp/index>

A Te is más vagy, te sem vagy más! Európai Ifjúsági kampány honlapja:

<http://alldifferent-allegal.info>

Az Európa Tanács Emberi Jogi Képzés Ifjúsági Programjának honlapja:

<http://eycb.coe.int/eycbwwwroot/hre/index.asp>

Az ENSZ Önkéntes Programjának honlapja: www.worldvolunteerweb.org

Az EU Vállalkozói cselekvési terve honlapja:

http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/action_plan/index.htm

A Kultúrák Közötti Párbeszéd Európai Éve:

<http://www.interculturaldialogue2008.eu/>

EuroMed Platform: <http://www.euromedp.org/en/partners.asp>

Az Egész életen át tartó tanulás program és egyéb uniós oktatási és képzési programok – a Tempus Közalapítvány honlapja: www.tka.hu

Az Európai Bizottság MÉDIA Programja: www.mediadesk.hu

Az Európai Bizottság Kultúra Programja: www.kulturpont.hu

TÁJÉKOZTATÓ OLDALAK AZ EURÓPAI UNIÓ, AZ EURÓPA TANÁCS ÉS AZ IFJÚSÁGI ÜGYEK TERÜLETÉN:

Az Európai Unió joganyaga, uniós szerződések, közlemények, ajánlások és az

Unió Hivatalos Lapja a tagországok nyelvein: <http://eur-lex.europa.eu>

Nemzeti Ifjúsági Információs és Dokumentumtár: www.mobilitas.hu/niida

Az Eurodesk hálózat központi honlapja: www.eurodesk.org

Az Eurodesk hálózat magyarországi honlapja: www.eurodesk.hu

EU Vonal. Információk az Európai Unióról: www.euvonal.hu

Európai zsargon. Európai uniós szakkifejezések magyarázata: http://europa.eu/abc/eurojargon/index_hu.htm

Az Európa Tanács Információs és Dokumentációs Központ honlapja: www.europatanacs.hu

Az EurActiv Hálózat magyarországi honlapja: www.euractiv.hu

Az eLearning programhoz kapcsolódó információs portál:

www.elearningeuropa.info

Háttérinformációk az Unióról újságírók számára magyarul:

www.eu4journalists.eu/index.php/dossiers/hungarian

Eurydice - Európai Oktatási Információs Hálózat: <http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice>

ERYICA Európai Ifjúsági Információs Hálózat: www.eryica.org

EYCA Európai Ifjúsági Kártyák Hálózata: www.eyca.org

Az EURO<26 Kártya honlapja: www.euro26.hu

Információk a mobilitásról (tanulás, utazás, munkavállalás, képzés stb.) fiataloknak: www.infomobil.org

EURES. Az európai foglalkoztatási mobilitás portálja:

<http://ec.europa.eu/eures/home.jsp?lang=hu>

PLOTEUS. Információk európai továbbtanulási lehetőségekről:

<http://ec.europa.eu/ploteus/home.jsp?language=hu>

A Jobs d'été nemzetközi önkéntes ifjúsági nyári munka hálózat honlapja:

www.jobs-ete-europe.com/index.htm

A Europe Direct hálózat magyarországi központi honlapja: www.europedirect.hu

Az Európai Parlament Budapesti Tájékoztatási Irodája honlapja: www.europarl.hu

SALTO Forrásközpontok: www.salto-youth.net/

Youthpass honlap: www.youthpass.eu/

A „MOBILITÁS KÖNYVEK” SOROZAT EDDIG MEGJELENT KIADVÁNYAI:

„Hurrá bejegyeztek!” – de hogyan tovább?

NAGYÍTÓ. Ifjúsági mintaprojektek az Észak-magyarországi régióban

„Honnan hová?” Az Európai Ifjúsági Hetek 2003-2008

A „MOBILITÁS KÖNYVEK” SOROZAT MEGJELENÉS ELŐTT ÁLLÓ KIADVÁNYAI:

Otthonosan itthon. Települési ifjúsági munka – az otthonosság megközelítései
Fiatalok társadalmi részvétele

Ifjúságügy. Ifjúsági szakma, ifjúsági munka – módszertani kézikönyv

„Én és Európa párbeszéd” Az Európai Bizottság Strukturált párbeszéd folyamatához kapcsolódó magyarországi felmérés 2008-ban

Kiadó: Foglalkoztatási és Szociális Hivatal - Mobilitás Országos Ifjúsági Szolgálat

Felelős kiadó: Pirisi Károly

Felelős főszerkesztő: Földi László

Szerkesztés és lektorálás: Karvalits Ivett

A kiadványt gondozta: Bencze Györgyné

Design: Márok Attila

Tördelés: Molnár Péter

Nyomda: Foglalkoztatási és Szociális Hivatal Nyomda

Nyomda felelős vezetője: Szauer Miklós

ISBN: 978-963-87766-5-5.

ISSN: 2060-8136